

Ei nuorille, vaan nuorten kanssa

Miten mitata liikuntakulttuurin
muutosta Your Move -kampanjassa?

NUORISOTUTKIMUSSEURA RY.
NUORISOTUTKIMUSVERKOSTO

**NUORI
SUOMI**

ILOA LIIKKEELLE

Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 119, verkkojulkaisuja 47.

Berg, Päivi & Gretschel, Anu & Humpila, Laura
Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, verkkojulkaisuja 47 & Nuori Suomi ry.

Taitto: Aino Myllyluoma
Paino: Sporttipaino

ISBN 978-952-5994-06-3
ISBN (PDF) 978-952-5464-96-2

ISSN-L 1799-9219
ISSN 1799-9219

ISSN-L 1799-9227
ISSN 1799-9227

2011

Sisällys

Tiivistelmä.....	4
Kuvaus tutkimusmenettelystä	4
1. Tavoitteina nuorten liikkuminen ja osallisuus.....	5
1.1 Kampanjan liikunnan edistämisen tavoitteista	7
1.2 Nuorten liikkumista mahdollistavat ja estävät tekijät	8
1.3 Nuorten harrasteliikuntatarjonnan ongelmat	13
1.4 Osallisuuteen liittyvästä tavoitteenasettelusta	16
1.5 Osion yhteenveto	20
2. Your Move On Tour alueelliset tapahtumat	22
2.1 Tapahtumien laatu	23
2.2 Yhteistyöprosessin laatu tapahtuman järjestämisessä	28
2.3 Osion yhteenveto	32
3. Nuorten omat tapahtumat kouluissa Movereiden tukemana	34
3.1 Tapahtumien laatu	35
3.2 Yhteistyöprosessin laatu tapahtuman järjestämisessä	38
3.3 Osion yhteenveto	42
4. Suurtapahtuma Helsinki 2011	44
4.1 Tapahtuman laatu	44
4.2 Yhteistyöprosessin laatu tapahtuman järjestämisessä	53
4.2.1 Lajiliittojen nuorten tiimit	54
4.2.2 Your Move nuorten tiimi	55
4.2.3 Liikunnan ja urheilun nuorisokomitea (LUNK)	57
4.2.4 Työllistetyt nuoret	61
4.2.5 Yhteistyö lajiliittojen ja opettajien suuntaan	62
4.3 Osion yhteenveto	65
5. Kampanjan toiminta mediassa	69
5.1 Osion yhteenveto	75
6. Johtopäätökset ja toimitasuositukset	77
Lähteet	80
Liite 1. Liikuntakriteereitä ja -suosituksia	83
Liite 2. Haastateltujen nuorten liikuntatausta	85
Liite 3. Esimerkit kyselylomakkeiden kysymyksistä	90
Kirjoittajat	95

Tiivistelmä

Tavoitteena tässä arviointitutkimuksessa oli selvittää, millaisia vaikutuksia Your Move -kampanjalla oli nuorten (13–19-vuotiaiden) liikuntaharrastuneisuuden ja osallisuuden (toiminta- ja vaikutusmahdollisuuksien) edistämiseen. Kampanjan päätoimintamuotona olivat nuorilta nuorille järjestetyt tapahtumat: alueelliset tapahtumat, nuorten omat tapahtumat kouluissa sekä Suurtapahtuma Helsingissä. Aineistona tutkimuksessa käytettiin sekä kampanjan dokumentti- että tutkimustiimin keräämää monipuolista kenttäaineistoa. Kampanjan saavutukset ovat lukumäärällisesti tarkasteltuna merkittäviä: yhteensä 141 tapahtumaan osallistui 114 100 nuorta ja niitä järjestämässä oli 4280 nuorta. Tapahtumien laatu sai nuorilta, opettajilta sekä lajiliittojen ja alueellisten liikuntaorganisaatioiden edustajilta pääosin hyvää palautetta. Tarkasteltaessa liikuntaharrastuneisuuden edistämistä, nuorten raportoimat mahdollisuudet ja koetut esteet liikunnan harrastamiselle ulottuvat omiin vanhempiin ja kavereihin liittyvistä tekijöistä oman elinympäristön estäviin ja mahdollistaviin seikkoihin. Nuorten omilla tapahtumilla kouluissa oli vaikutusta kenties enemmän nuorille annettujen vastuuroolien monipuolistumiseen (osallisuusnäkökulma) kuin välttämättä suoraan nuorten liikunta-aktiivisuuteen, sillä lajivalikoima tapahtumissa oli suhteellisen suppean nuorten joukon valitsema ja kytkökset mahdolliseen nuoria lähellä olevaan harrastustoimintaan vasta orastavia. Alueellisissa tapahtumissa ja Suurtapahtumissa laaja lajivalikoima tarjosi mahdollisuuksia kokeilla sekä itselle tuttuja että uusia lajeja. Kampanjassa aikaansaatiin isoja nuorten liikuntatapahtumia, joita nuoret olivat toteuttamassa. Tulevaisuudessa tapahtumiin voitaisiin lisätä entistä enemmän kytköksiä nuoria lähellä olevaan harrasteliikuntatarjontaan tai sen kehittämiseen heidän toiveensa huomioiden. Nuorten roolia tapahtuman järjestämisen eri vaiheissa voitaisiin myös entisestään lisätä. Yourmove.fi-sivusto saavutti vuoden 2011 tammi-kesäkuussa 147 415 kävijää, joista uniikkeja kävijöitä oli 100 702. Suurtapahtuman aikaan Your Moven Facebook-yhteisössä aktiivisia käyttäjiä kuukauden aikana oli yli 54 000. Kumpikin osa-alue saavutti tavoitteensa. Your Moven tuotteistamisessa tai brändäämisessä onnistuttiin, ja sosiaalisella medialla on ollut tässä merkittävä rooli. Kampanjan monipuoliset satsaukset mediaan ja sosiaaliseen mediaan tulevat oikeutetuksi kampanjan toimintojen jatkuessa myös tulevaisuudessa. Arvioimme, että Your Move -kampanjan ansiosta Nuori Suomi ja SLU ottivat merkittävän askeleen nuorten liikuntaharrastuneisuuden ja osallisuuden tukemisessa. Kampanjan teemojen toivotaan tulevaisuudessa korostuvan Nuoren Suomen ja SLU:n sekä jäsenorganisaatioiden strategisessa suunnittelussa.

Kuvaus tutkimusmenettelystä

Arviointitutkimus koskee Your Move -kampanjaa. Tutkimuksen on tilannut Nuorisotutkimusverkostolta Nuori Suomi ja Suomen liikunta ja urheilu (SLU).¹ Tutkimustiimin muodostivat tutkijat Päivi Berg ja Anu Gretschel, joiden tutkimusapulaisina arvioinnin eri vaiheissa toimivat Emilia Valkonen, Outi-Maria Olakivi, Meiju Hiitola, Pauli Komonen sekä Laura Humppila, joka osallistui myös raportin kirjoittamiseen. Tutkimustiimi kiittää kaikkia tutkimukseen osallistuneita tahoja yhteistyöstä.

Arviointi perustuu aineistoihin, jotka on kerätty aikavälillä 1.4.2010–15.11.2011. Aineistoon kuuluu havaintomuistiinpanoja tapahtumista ja erilaisista tapaamisista, haastatteluja, ryhmäkeskusteluja, kyselylomakeaineistoja, nuorten kirjoittamia blogeja, Movereiden kirjoittamia raportteja, kampanjan dokumentteja sekä sosiaalisen median seurantamuistiinpanoja. Tutkimusaineiston luonne ja määrä sekä kulloinkin käytetyt tutkimuskysymykset esitellään kuhunkin tutkimusmateriaaliin ensimmäistä kertaa viitattaessa.

¹ Nuori Suomi oli vuodesta 1987 Suomen valtakunnan urheiluliiton (SVUL) urheiluosaston alla toimiva nuoriso-ohjelma. SVUL lakkautettiin vuonna 1993 ja se muuttui Suomen liikunnaksi ja urheiluksi (SLU). Samassa yhteydessä Nuori Suomi itsenäistyi rekisteröidyksi yhdistykseksi 4.6.1993.

1. Tavoitteina nuorten liikkuminen ja osallisuus

Your Move Suurtapahtuma 27.5–1.6.2011 Helsingissä, 42 000 kävijää, 1500 nuorta järjestämässä.

Your Move on Tour 2.3–3.6.2010 kahdeksalla paikakunnalla, 32 500 kävijää, 800 nuorta järjestämässä.

Your Move nuorten tapahtumat kouluissa 18.5.2010 alkaen: jo yhteensä 132 tapahtumaa, 39 600 kävijää sekä 1980 nuorta järjestämässä.²

Your Move Facebook-yhteisö³ keräsi noin 54 000 jäsentä ja Yourmove.fi-sivusto⁴ noin 147 000 käyntiä.

Your Move -kampanja tavoitteli ja myös saavutti tapahtumillaan suuria kävijämääriä. Lisäksi merkittävän monet nuoret ovat olleet järjestämässä tapahtumia. Tässä tutkimuksessa arvioidaan kampanjan tavoitteiden pohjalta, mitä kampanjalla saavutettiin. Valotamme kampanjan toimintaympäristön eli nuorten liikunnan maailman ilmiöitä myös laajemmin. Näin on mahdollista paremmin ymmärtää, millaisiin

Your Move kampanjan tavoitteena on lisätä 13–19-vuotiaiden nuorten liikkumista, parantaa nuorten mielikuvia urheilusta ja aktivoita nuoret itse vaikuttamaan omiin liikkumisen mahdollisuuksiinsa. Kampanjan kantavana ajatuksena on, ettei ole väliä miten liikkuu, kunhan liikkuu! (Your Move -hankkeen nettisivut 18.3.2011)

vaikutuksiin tämäntyyppisellä kampanjalla voidaan ylipäätään pyrkiä ja päästä.

Kampanjan toimintamuotona oli järjestää liikuntatapahtumia nuorille, siten että nuoret olivat mukana tapahtumien ideoinnissa, suunnittelussa ja toteutuksessa. Your Move -kampanjaa rahoittivat Nuori Suomi ry, Suomen Liikunta ja Urheilu

ry (SLU), opetus- ja kulttuuriministeriö, Helsingin kaupunki sekä yritysmaailman yhteistyötahot.

Your Move on ollut Nuorelta Suomelta selkeästi suurin satsaus nuorten liikunnan kehittämiseen viime vuosina. Muista vastaavan tyyppisistä toiminnoista mainittakoon Nuoren Suomen Nuorten harrasteliik-

kuntahanke (2006–), jossa koulutetaan seuroihin harrasteliikunnan tukihenkilöitä sekä mahdollistetaan nuoria osallistumaan urheiluseuratyöhön erilaisten toimijaroolien kautta (Lehtonen 2007, 5, 42; Nuori Suomi 2007). Lisäksi urheiluseurat, lajiliitot ja alueelliset liikuntaorganisaatiot ovat vuodesta 2004 voineet hakea Nuoren Suomen kautta opetus- ja kulttuuriministeriön Lasten ja nuorten liikuntaohjelmaan tarkoitettua rahoitusta nuorten harrasteliikunnan kehittämiseen (Lehtonen 2007, 5, tulossa). Nuoren Suomen koordinoimiin seuratoiminnan kehitystukihankkeisiin on myönnetty tukea viimeisen kymmenen vuoden aikana lähes viisi miljoonaa euroa (Lehtonen 2009, 11).

Nuorten toiminta- ja vaikutusmahdollisuuksien edistämiseksi Nuorella Suomella on meriittejä jo 1990-luvun alkupuolelta. Silloin Nuorella Suomella oli Nuoret Johtajat – New Way -koulutus ja yhteistyötä tehtiin useiden lajiliittojen, alueellisten liikuntaorganisaatioiden ja seurojen omien Nuori Johtaja -koulutusten ja -ryhmien kanssa (ks. esim. Lehtonen 2007, 7–9). Lisäksi Nuori Suomi oli osana Suomen valtakunnan urheiluliittoa mukana järjestämässä muun muassa viimeisiä Suomen Suurkisoja⁵ vuonna 1990 Helsingissä ja Kajaanissa. Suurkisat tavoittivat tuolloin yli 100 000 osallistujaa, joista 80 000 oli alle 18-vuotiasta (Suomen valtakunnan urheiluliiton toimintakertomus 1990, 18). Tämä massatapahtuma oli SLU:ssa ja Nuoressa Suomessa esimerkkinä mielessä, kun ”liikunnan suurjuhlien” järjestämisestä alettiin puhua uudestaan vuonna 2006.

Viimeisten Suomen Suurkisojen (1990) ja Nuori Johtaja -koulutusten jälkeen nuorten liikunnan ja vaikutusmahdollisuuksien kehittämisessä alkoi Nuoressa Suomessa noin 15 vuoden hiljaiselo johtuen muista strategisista linjauksista (Your Moven johtotöihin näkemys 29.9.2011). Nuoren Suomen jokseenkin hiljainen kausi nuorten liikunnan edistäjänä päättyi 10.5.2006 SLU:n kevätkokouksessa, jossa hyväksyttiin SLU-yhteisön ohjelma. Ohjelmaan oli kirjattu, että ”Liikunnan suurjuhlien” toteuttamiseen löytyy halua ja tarvetta. Vuotta myöhemmin kevätkokous päätti seurajuhlien järjestämisestä nuorille kesällä 2011. Tätä ennen oli tehty lajiliittojen sitoutumista selvittänyt lajiliittokierros. Kuten nyt tiedämme, tapahtuma järjestettiin: Your Move Suurtapahtuma järjestettiin

² Tilanne 14.11.2011

³ Tilanne 2.6.2011

⁴ Tilanne 1.1.2011–20.6.2011.

⁵ Suomen Suurkisojen historia juontaa juurensa aina vuoteen 1947. Tällöin osallistujia oli 63 000 ja katsoja 630 000. (Suomen Voimistelu ja Urheiluliiton toimintakertomus 1947, 16.)

kesän kynnyksellä 2011. Tapahtuman alkuvaiheen suunnittelusta vastasivat SLU, Nuori Suomi ja Liikunnan ja urheilun nuorisokomitea (LUNK). Tapahtuman suunnittelun koordinoinnin otti vastuulleen Nuori Suomi.

Your Moven suunnitteluprosessin dokumenttien perusteella tietyt elementit olivat kulkeneet mukana koko prosessin kaaren suunnittelusta toteutukseen. Yksi sellainen oli esimerkiksi liikkuvien nuorten määrän kasvattaminen: niin tapahtumien osanottajina kuin sen jälkeenkin.⁶ Alusta alkaen korostui tarve luoda nuorten liikuntaan suuri kampanja nykyisten aktiivointikeinojen lisäksi. Lisäksi kampanjan toiminnoissa haluttiin jo alusta alkaen painottaa nuorten roolia vaikuttajina ja toimijoina aikuistukiverkoston tukevana. Samoin alusta loppuun mukana oli sosiaalisen median ja internetin eri ympäristöjen hyödyntäminen eri puolilla toimivien nuorten verkostoitumiselle sekä ajatusten ja heidän luomiensa käytäntöjen välittämiselle koko kampanjan käyttöön. Tapahtumien festarimaisuus, nuoriso-, musiikki- ja urheilukulttuurin julkikkiset⁷ ja huippuesiintyjät sekä eri urheilulajien kokeilumahdollisuudet olivat konseptissa myös mukana jo alusta lähtien. Visiona oli myös, että jokainen pienempi tapahtuma matkan aikana on ”prototyyppi” vuoden 2011 tapahtumasta. Vuonna 2010 pidettyjen alueellisten Your Move On Tour -tapahtumien rooli oli tämän tyyppinen.

Kampanjan toimintojen päämääräksi vakiintuivat nuorten vaikutus- ja toimintamahdollisuuksien ja liikuntaharrastamisen edistämisen näkökulmat. Seuraavassa kootaan lajiliittojen odotuksia liittyen Your Move -kampanjaan. Odotuksia kuvailivat kahdessa eri ryhmäkeskustelussa⁸ yhteensä 16 Your Move -vastaavaa 15 lajiliitosta syksyllä 2010. Keskustelu tapahtui muutama kuukausi Your Move on Tour -kiertueen jälkeen, noin puoli vuotta ennen Suurtapahtumaa.

1. Kampanja muuttaa lajin kuvaa. Lajista voi vallita tietty kuva; laji voi kuitenkin olla paljon muutakin. Nuorille saadaan välitettyä tietoa siitä, että lajilla on eri muotoja ja se on esimerkiksi haasteellisempi kuin yleisesti luullaan.
2. Kampanja tuo lajiin lisää nuoria niin harrastamaan kuin järjestämäänkin. Jotkut lajit mainitsivat erikseen tavoitteen saada nuoria lisää mukaan nimenomaan harrasteliikuntaan.

⁶ Kampanjan suunnitelmiin (alleiviivaukset) viitattaessa lähteenä on käytetty erilaista Nuorelta Suomelta saatua dokumenttiaineistoa koskien kampanjan valmistelukokouksia, ideariihä ja rahoitushakemuksia.

⁷ Vrt. esim. Superfanit: Your Move Superfani on Suurtapahtumassa ja kampanjan lanseerauksessa mukana ollut, nuorisolle tuttu ja arvostettu julkisuuden henkilö, kuten esimerkiksi huippu-urheilija tai viihdetäiteilijä, joka omalla esimerkillisellä toiminnallaan innostaa ja kannustaa nuoria hyviin elämäntapoihin – erityisesti liikkumisen suhteen.

⁸ Lajiliittojen Your Move -vastaavien ryhmäkeskustelussa teemoina käsiteltiin nuorten asemaa ja rooleja lajin piirissä, odotuksia Your Move kampanjan suhteen, nuorten toimijuutta mahdollistavista ja estäviä tekijöistä sekä nuorten mukaantulon vaikutuksia lajitoiminnan luonteeseen.

3. Kampanja synnyttää tai levittää liikkumisideoita ja uusia vaihtoehtoja harrasteliikuntaan. Kampanja edistää lajien harrasteversioiden suosiota nuorten mieltiessä, miten liikkua.
4. Kampanja edistää keskustelua nuorten kanssa siitä, että liikkua voi monin erilaisin tavoittein (*muutenkin kuin NHL tähtäimessä*⁹). Motiivi voi olla esimerkiksi liikunnan ilo.
5. Kampanja luo tietoisuutta siitä, miten lajeista saa nuorille kivoja. Nuoret ovat itse mukana sisältöjen kehittämisessä. *Nuorten ideat ovat uskomattomia verrattuna pukumiesten ideoihin*.
6. Kampanjassa luotu lajiliiton nuorten tiimi rikkoo lajin hierarkkisia vanhakantaisia toimintaperinteitä.
7. Kampanja on hyvä aloitus nuorten ottamiselle mukaan toimintaan. Pidemmällä aikavälillä näin saadaan aktiivisia toimijoita seuroihin ja myös päätöksentekoon.
8. Kampanjan myötä, pidemmällä aikavälillä, lajit voivat muuttua nuorten tullessa mukaan.
9. Kampanja nostaa nuoret itse nuorten äänitorviksi, sillä aikuisille ei välttämättä tule edes mieleen, että nuoret osaavat ja haluavat tehdä. Kampanjan toimintojen kautta nuorten potentiaali tulee näkyväksi.
10. Kampanja lisää nuorten kuuntelemista myös siinä suhteessa, että myös heitä, eikä vain aikuisia, pitäisi kilpailuttaa myös ulkomailla heidän niin halutessaan. Nuorille tarvitaan omia leirejä ja valmennusjoukkue. (Lajiliittojen Your Move -vastaavien ryhmäkeskustelu, syksy 2010.)

Käymme seuraavissa alaluvuissa läpi kampanjan liikunnan edistämistä ja osallisuutta koskevaa tavoitteistoa yksityiskohtaisemmin.

Kampanjan tavoitteena oli lisäksi SLU:n ja Nuoren Suomen katu-uskottavuuden lisääminen nuorten keskuudessa: www.yourmove.fi sekä siihen kuuluvat sosiaalisen median yhteisöt ovat merkittävien nettivaikutuskanava nuorten liikunnasta puhuttaessa. Tähän asiaan palataan kampanjan median käyttöä tarkastelevassa osuudessa sekä pohdintaluvussa. Lisäksi SLU ja Nuori Suomi halusivat kampanjan myötä nousta Suomen merkittävimmäksi avun ja tuen tarjoajaksi nuorten liikunnan ja urheilun kentällä sekä toimia tätä työtä tekevän ryhmän edunvalvojana. Nuoren Suomen aiempien asiantuntijaroolien voi katsoa

⁹ Kursivoidut ja/tai sisennetyt osuudet ovat suoria lainauksia haastateltujen puheesta. Joskin nämäkin osuudet, kuten myös haastateltujen puheesta suoritettavat epäsuorat lainaukset, ovat tutkijatiimin stilisoimia lausumien sisällön ymmärtämisen helpottamiseksi.

onnistuneen erilaisissa verkostoitumishankeissa, sillä Lehtosen (2007) mukaan esimerkiksi Nuorten harrasteliikuntahankkeessa Nuoren Suomen rooli oli lajiliittojen mukaan lajien omissa kehittämishankkeissa erittäin tärkeä – jopa elinehto. Nuorta Suomea pidettiin asiassa valtakunnallisena veturina, joka opetus- ja kulttuuriministeriön jakaman rahoituksen koordinoimisen lisäksi tuotteistaa harrasteliikuntaa, pitää sitä esillä, järjestää koulutuksia, tuottaa materiaalia ja mahdollistaa lajien välistä yhteistyötä (Lehtonen 2007, 38.) Sinettiseuratoiminnan osalta lajiliitot antoivat Lehtosen mukaan palautetta, että heihin kohdistuu Nuoren Suomen taholta lähinnä kohtuullisia vaatimuksia ja että lajiliitoille on annettu mahdollisuus vaikuttaa sinettiseuratoiminnan konseptiin. Nuoren Suomen sanotaan ryhdistävän lajiliiton toimintaa, koska Nuori Suomi koordinoi ja näkee kokonaisuuden lasten ja nuorten liikunnasta (Lehtonen 2005, 46–47.)

1.1 Kampanjan liikunnan edistämisen tavoitteista

Kampanjan rahoitushakemuksessa kampanjan tarpeellisuutta perustellaan muun muassa siten, että nuorista vain 30 % liikkuu terveystensä kannalta riittävästi. Itse asiassa monia muitakin hankkeita perustellaan Suomessa tällä hetkellä samoin sanoin. Liitteeseen 1 olemme koonneet tietoa erilaisista liikunnan määrää koskevista suosituksista. Suositukset ovat niin erilaisia, ettei yhtä totuutta sopivasta liikunnan määrästä nuorten terveyden kannalta ole mahdollista löytää. Terveysteen liittyvän liikkumisen fraasista on tullut kuitenkin valtakunnan virallinen totuus, vaikka voitaisiin kysyä, mitä mittausvälinettä mittaamiseen tulisi käyttää kaikista tarjolla olevista riittävän liikunnan mittaristoista. Ajattelulinja johtaa helposti tilanteeseen, jossa nuorten kansalaiskelpoisuutta normitetaan ihanpituus- ja painokäyrillä (ks. esim. Tuomaala 2003; Lupton 1995, 3–4), jolloin esimerkiksi lihavuuteen liittyvät assosiaatiot välittyvät moraalisisina ominaisuuksina. Tällöin lihavuus liitetään laiskuuteen ja puutteelliseen itsekuuriin (Bordon 1993; ks. myös Harjunen 2004).

Esimerkiksi Lupton (1995) on korostanut, että kansanterveyden käytännöt ja puhettavat eivät ole arvovapaita tai neutraaleja, vaan suuressa määrin poliittisia ja sosiaalisesti kontekstuaalisia sekä ajassa ja paikassa muuttuvia. Terveysteen edistämiseen sitouttamiseen pyritään vastuullistamalla yksilöt omasta terveydestään, hallitsemaan omaa ruumistaan kansakunnan hyväksi (ks. esim. Berg 2010b; Harjunen 2004; Kyrölä 2007). Puhetavassa ollaan huolestuneita esimerkiksi lasten, nuorten ja varusmiesten lihavuudesta ja heikosta kestävyyskunnosta, joihin vaikuttamista perustellaan vetoamalla terveyden edistämiseen. Li-

kunnallisen elämäntavan omaksuminen on niin ikään sekä uuden hallitusohjelman tavoite (Hallitusohjelma 2011–2015) että koululiikunnan opetussuunnitelmien tavoite (ks. Berg 2010a).

Osa nuorista panostaa vahvasti elämäntavoissaan liikuntaan ja urheiluun. Tämän hetken kansanterveysellisessä puhetavassa ei kuitenkaan olla niinkään huolestuneita paljon liikkuvien lasten urheiluvammoista tai tuki- ja liikuntaelimestön kulumisesta, jotka saattavat katkaista lahjakkaankin nuoren harrastuksen tai vaikuttaa jopa myöhemmin työssä pysymiseen. Urheiluvammojen lisääntyminen on huomioitu urheiluvakuutuksissa: vakuutuksia saa vain lajikohtaisesti, ne maksavat yhä enemmän ja niitä myöntävät yhä harvemmat vakuutusyhtiöt. Tämä puolestaan saattaa kaventaa entisestään liikkuvaa joukkoa. Liikunnan terveysvaikutukset eivät aina ole yksiselitteisiä. Esimerkiksi Sami Kokon (2010, abstract) mukaan aikaisempi tutkimus on osoittanut, että urheiluseuraharrastamisella on sekä positiivisia että negatiivisia vaikutuksia lasten ja nuorten terveyteen. Tutkimusten mukaan urheiluseuratoiminnalla ei ole automaattisesti positiivista vaikutusta lasten ja nuorten terveyskäyttäytymiseen. Kokko (mt., 15) viittaa tutkimuksiin (Kannas ym. 2002; Rimpelä 2000), joiden mukaan urheiluseuratoiminnassa mukana olevat nuoret ovat fyysisesti aktiivisempia ja polttavat vähemmän, mutta alkoholia ja nускаa he voivat kuitenkin käyttää.

Kuten edellä on todettu, liikuntaa harrastavat nuoret saattavat vahingoittaa terveyttään samassa määrin kuin edistävät sitä. Miksei näitä ”kunnollisia” (Berg, tulossa) kohtaan kuitenkaan suunnata suurta määrää huolipuhetta? Vaikuttaisi siltä, että huoli ylipainoisista, ”syrjäytyneistä” tai kiusatuista nuorista liittyy siihen, että näin nimettyjä nuoria ei nähdä aktiivisina tekijöinä. Sen sijaan heidän passiivisuutensa on aktiivisuuden korostamisen näkökulmasta sivustakatojuutta. Nämä nuoret eivät kuitenkaan välttämättä ole passiivisia. He vain tekevät jotakin muuta kuin mitä heidän haluttaisiin tekevän tai mikä olisi heille aikuisten mielestä ”hyväksi” (vrt. Gordon 2006, 1–2).

Your Move -kampanjan yhteiskunnallisissa perusteluissa varsinkin rahoittajien suuntaan esiintyi aikakaudelle tyypillinen sanasto: liikunnan terveysvaikutukset osana nuorten elämän hallintaa ja hyvinvointia,

Aikuiset tekevät helposti huomattamatta näitä moraalisiin yhteydessä olevia oletuksia. Seuraavassa esimerkki 7. Luokan terveystiedon tunnilta:

Seuraavalla (terveystiedon)tunnilla jatkettiin pohdintaa siitä, mikä vanhempien mielestä olisi ”huonoa seuraa”. Oppilaiden vastauksissa tulivat esiin tupakanpolto, juominen, varastelu. ”Unelmakaverina” oppilaat arvelivat vanhempiensa pitävän sellaista, joka on kohtelias, ei juo eikä polta, pukeutuu siististi ja urheilee.” (Berg 2010b)

huoli nuorten ylipainosta, päihteiden käytöstä ja psykosomaattisten oireiden lisääntymisestä. Samaan hengenvetoon suunnitelmassa todettiin kuitenkin, että liikunnan kautta on mahdollisuus lisätä elämäniloa ja hyvinvointia myös muuten kuin pelkästään terveysvaikutusten kautta. Kaverisuhteet, suhtautuminen onnistumisiin ja epäonnistumisiin, vastuunottamiskyky, myönteiset vaikutukset koulumenestykseen ja näiden kautta myönteiset vaikutukset oman elämänsä hallintaan ovat liikuntatoiminnan vahvuuksia parhaimmillaan. Your Moven kaltaisia interventiohankkeissa tavoitteena on nuorten elämäntapaan vaikuttaminen, joissa vallitsevana perusteluna usein käytetään terveyden edistämistä liikunnan avulla.

Jokaisessa liikunnan edistämiseen tähtäävässä hankkeessa tulisi pohtia sen arvopohjaa: nähdäänkö liikkuminen yksilön velvollisuutena vai oikeutena? Kansanterveyden diskurssissa painottuu velvollisuus, tasa-arvon ja itsensä ilmaisemisen diskurssissa taas jokaisen oikeus liikuntaan. Your Moven suunnitelmassa nämä näkökulmat on pystytty yhdistämään, sillä voidaan olettaa, että kampanjan painotukset nuorten ottamisesta mukaan liikuntaharrasteiden suunnitteluun ja päätöksentekoon vähentävät liikunnan esteitä nuorten näkökulmasta ja lisäävät siten nuorten mahdollisuuksia käyttää oikeuttaan liikkua haluamallaan tavalla – tai olla edelleen liikkumatta.

Kampanjan alkupe-
räinen tavoite terveyden-
sä kannalta riittävästi
liikkuvien nuorten mää-
rän kasvattamisesta
osoittautui mahdotto-
maksi arvioida monesta
syystä. Keskityimmekin
tässä arvioinnissa
seuraaviin kampanjassa
asetettuihin liikunnan
edistämisen tapahtu-
makohtaisiin tavoittei-
siin: 30 % tapahtumiin
osallistuneista nuorista
suhtautuu tapahtuman
seurauksena positiiv-
isemmin liikuntaan
ja/tai on innostunut
liikkumaan jatkossa ja/
tai löytää uuden tavan/
ajan harrastaa liikuntaa
ja/tai todennäköisyy-
s harrastaa liikuntaa on
kasvanut.

Mitä kampanjan

tapahtumapainotteiseen linjaan ja tapahtumia koskevan markkinoinnin luonteeseen tulee, voidaan tulkita, että kampanjassa liikuntaa on markkinoitu nuorille

ajatuksella: tule tapahtumaan saamaan liikuntaideoita, liikkumalla olet "cool" ja saat kavereita. Tässä arviointiraportissa pohdimme myös laajemmin, millä tavoin liikuntamahdollisuuksien tarjoamista nuorille, tapahtumien avulla tai ylipäätään, voidaan kehittää erilaisia arjen liikunnan esteitä poistamalla. Lajiliittojen Your Move -vastaavien keskustelussa monipuolisia liikuntakokemuksia pidettiin yhtenä liikunnallisen elämäntavan syntyyn vaikuttavana tekijänä.

Ni onks sillä mitään väliä, jos seuroissa ei oo porukkaa, jos se saman ikäluokan ihmiset voi hyvin... Mä vaan ajattelin sitä, et jos sä oot hiihtäny 20 v asti ja sit lopetat, nii mitä sitte. Semmonen ihminen, jolla on liikunnallinen elämäntapa, se kyllä jonku lajin ittelleen... että me puhutaan kauheesti tässä, että putoo seuroista... ehkä se on sille lajille, mut eihän sillä mitään merkitystä oo, jos niillä on semmonen liikunnallinen elämäntapa... lajeissa pitäis tajuta se, että liikunnan pitää olla siitä nuoresta niin monipuolista ja semmosta, että ne saa semmosen idean siitä liikunnasta, että ne voi tehdä ihan mitä tahansa. Eikä se oo enää mikään ongelma, jos ne lopettaa yhen lajin. (Lajiliittojen Your Move -vastaavien ryhmäkeskustelu, syksy 2010.)

1.2 Nuorten liikkumista mahdollistavat ja estävät tekijät

Nuorten liikkumista mahdollistavia ja estäviä tekijöitä kartoitettaessa katsoimme perustelluksi haastatella nuoria, jotta saataisiin syvällisempää tietoa nuorten elämäntilanteista suhteessa liikuntaan. Haastattelimme 10 helsinkiläistä nuorta, iältään 9–24-vuotiaita.¹⁰ Taulukkoon 1 on koottu taustatiedot kustakin haastateltavasta sekä haastattelussa mainitut liikuntaa mahdollistavat ja estävät tekijät.

Your Move -kampanjan tyypisissä nuorten liikuntaa kannustavissa hankkeissa on syytä varoa sisä-ulkoryhmien muodostumista niiden välillä, jotka jo liikkuvat ja toimivat liikunnallisen elämäntavan "roolimalleina" ja niiden välillä, jotka ovat saattaneet tehdä muita elämäntavallisia valintoja kuin liikunta. Tässä voidaan tarkastella haastateltujen tyttökaverusten (taulukon 1 haastattelu 6) suhdetta koulunsa liikuntaluokkalaisiin. Haastattelun alussa toinen työstä toteaa, että koulu on ihan hyvä koulu, *paitsi välii liikkaluokkalaiset on ärsyttäviä*. Myöhemmin he palaavat tähän, kun haastatteli kysyy, ovatko he tyytyväisiä kouluunsa:

¹⁰ Haastateltavista kolme tavoitettiin Your Move -kampanjaan osallistumisen kautta, kolme skeittiharrastuksen kautta, neljä heistä oli tutkittavana mukana myös Päivi Bergin toisessa tutkimusprojektissa. Laura Humpilla haastatteli nuoria, joilla ei ollut liikuntaharrastuksia, Anu Gretschei skeittareita ja Berg cheerleadingsia ja jalkapalloa harrastavia nuoria.

Taulukko 1. Liikuntaa mahdollistavat ja estävät tekijät eri haastatteluissa

Haastateltavien taustatiedot	Mahdollistavat tekijät	Estävät tekijät
Haast 1 9-vuotias tyttö, cheerleading, Helsinki Itäinen suurpiiri	että tällainen harrastus on, vanhemmilla ei mak-suvaikeuksia, vanhemmat kuskaavat tai saattavat, tykkää harrastuksesta, seuraa kilpailuja näiden kanssa	-
Haast 2 12-vuotias poika, jalkapallo, Itäinen suurpiiri	jalkapalloa pelanneet sekä vanhemmat että sisarusukset, kaveri joukkueessa, vanhemmat kannustavat, isä kuskaa ja osallistuu joukkueen toimintaan, harrastus lähellä, tykkää futiksesta, seuraa kilpailuja perheen kanssa	joukkueen sisällä erilaiset motiivit harrastukselle, joukkueen valmentajan löytyminen epävarmaa, lopettanut yleisurheilun koska "ei jaksanut"
Haast 3 12-vuotias poika, jalkapallo, Itäinen suurpiiri	aloittanut kaverin pyynnöstä tämän kanssa samaan aikaan, kavereita joukkueessa, vanhemmat kannustavat, ovat kannustaneet, kuten myös joukkueenjohtaja, kun on ollut aikeissa lopettaa	muuta harrastuksia estää futis ja kipeät jalat harkkojen jälkeen, haluaa myös vapaa-aikaa, uutta valmentajaa ei ole löytynyt, pelaajien eri motiivit joukkueessa
Haast 4 12-vuotias poika, jalkapallo, Kaakkoinen suurpiiri	äiti etsii tietoa, oikeanlainen meininki, otetaan kaveriksi joukkueessa, äidin mukaan pitää harrastaa jotakin, sosiaalitoimisto	auton puuttuminen, valmentajan vaihtuminen, kalliit maksut, pitkä matka, kesälomatauot, jengin taso, ei vastausta meileihin, sairastelu, muita harrastuksia estävät raha, sairastelu, futistreenit
Haast 5 15-vuotias tyttö, ei liikuntaharrastusta, Itäinen suurpiiri	tanssimisessä ryhmä, liikuntaa yleensä kivempi harrastaa ystävän kanssa, internet, lehdet, oma kokeilunhalu	koska oli huono ryhmä, jakaa mainoksia, ei löydä infoa netistä ja lehdistä, harrastuksista ei puhuta vanhempien kanssa, kun tanssinut 4 krt/vko, äiti ei ole tykännyt
Haast 6 Kaksi 14-vuotiasta tyttöä, ei liikuntaharrastusta, Läntinen suurpiiri	lähellä kotia, valinnanvaraa ja vaikutusmahdollisuuksia koululiikunnassa, lenkit vanhempien kanssa, tiedon etsiminen itse, harrastusporukan pitää olla yhtenäinen ja tunnelman kiva, vanhemmat iloisia, jos on harraste ja että tekee sitä mistä pitää, vanhempien kyydit	vanhempi ei maksa, muu harrastus, vanhempi ei kyyditse, alueella liian vähän toimintaa nuorille, liikuntaharrastusten loppuminen: tylsyys, porukan epäyhtenäisyys, toiminnan rahoituksen loppuminen, sisällön muuttuminen, ei aikaa
Haast 7 24-vuotias nainen, skeittaus, Itäinen suurpiiri	oma urheilullisuus ja oma-aloitteisuus, oma kokeilunhalu, vanhemmat pitäneet tärkeänä, että on harrastusta, edulliset vaihtoehdot (kerhot, jumpat)	kiinnostus lopahtaa, raha ja muut asiat estävät, skeittipaikat suunniteltu poikien tason mukaan
Haast 8 16-vuotias poika, skeittaus, Itäinen suurpiiri	lähellä kotia, siirtyä samassa rakennuksessa olleelta puutyöpajalta skeittamaan, tutut hallilla, voi harrastaa missä vaan, vanhemmat rahoittavat, vanhempien mielestä hyvä jos harrastaa jotain, kaverit, vaikutusmahdollisuudet skatehallilla	uuden kokeilua estää se, että on jo valinnut
Haast 9 16-vuotias poika, skeittaus, Itäinen suurpiiri	lähellä kotia, näkee futistreenejä kun skeittaa kentän lähellä, ottaa yhteyttä valmentajaan, äiti tukee, vaikutusmahdollisuudet skeittihallilla	kiinnostus loppuu, urheiluvamma, kaverit tekee muuta, vanhemmat eivät rahoita, toinen heistä ei tue harrastamaan

Tyttö2: No kyl se on ihan hyvä koulu, mut noi liikka-luokkalaiset on kyl vähä itserakkait.

LH: Millä tavalla se näkyy?

Tyttö2: No ne niinku tuijottaa, tai niin, no meidän yhteinen kaveri, se on vähän emo¹¹, erilainen.

Tyttö1: Joo kyllä.

Tyttö2: Niin, ne sillai kiinnittää huomiota, niinku tuijottaa pitkää ja sillee.

Tyttö1: Joo ja ne valtaa käytävät.

Tyttö2: Mm, luulee olevansa parhaita.

Tyttö1: Kyllä, ja ne luulee, et ne voi kävellä toisia päin, et meidän kuuluu väistää, jos me ollaan perusluokalla, et ne periaattees niinku pitää itteään parhaimpina, tuol käytävillä. (Haastattelu 6, kaksi 14-vuotiasta tyttöä.)

Haastateltujen tyttöjen näkökulmasta liikuntaluokkalaiset uskovat olevansa parempia kansalaisia. Berg (2008) on todennut aiemmassa, koululiikunnan kontekstiin liittyvässä tutkimuksessaan nuorten hankkivan fyysistä pääomaa organisoiduista, koulun ulkopuolisista liikuntaharrastuksista. Muut oppilaat (ja liikunnanopettaja) olivat tietoisia oppilaiden organisoiduista liikuntaharrastuksista, ja tämä vaikutti heidän asemaansa esimerkiksi liikuntatuntien joukkueiden valinnassa. Tämäntyyppistä arvostusta ei saanut oma-toimisella harrastamisella.

Palaamme tyttöjen haastatteluun.

11 Emo tarkoittaa erästä nuorisokulttuurin tyyliä.

LH: Tehooks se, et jo koulussa kannustetaan liikkumaan?

Tyttö 1: Siis se [koulu] ehkä kannustaa kaikkei eniten liikkumaan mut ei kyl ehkä muuta.

Tyttö1: Harvemmin.

LH: Minkä takia se ei tehoa?

Tyttö 1: Emmä tiedä, siin vaan on joku semmonen.

Tyttö2: Kukaan ei välitä koulusta, kaikki on vaa, et ei tää mitenkään vaikuta tulevaisuuteen tai...

LH: Aa, se liittyy siis siihen liikunnan kannustamiseen vai?

Tyttö1: Kaikki vaa ajattelee niinku sitä, et koulu on vaa jokin vaihe elämässä, mil ei oo mitään merkitystä, et periaatteessa sä voit päästä mihin tahansa ammattiin, jos sä opiskelet vaik tyyliin jotai luonnontieteitä tai jotai tämmösiä, mut siit ei sillee välitetä.

LH: Niin tuolla koulussa siis opettajat ei välitä vaiko oppilaat ei välitä?

Molemmat tytöt: Oppilaat...

(Haastattelu 6, kaksi 14-vuotiasta tyttöä.)

LH: Oppilaat ei välitä. Mistä ne oppilaat välittää sitte?

Tyttö2: Kavereista, rahasta ja alkoholista.

Tyttö 1: Kyllä.

Tyttö 2: Ja tupakasta.

LH: No näkyyks täs koulussa mitenkään liikunta, välite-täänkö siitä mitenkään koulua enempää?

Tyttö1: Mm, liikkaluokkalaiset välittää.

Tyttö2: Se on ollu kyl kivaa, ku yläasteella on niinku monipuolisempi valikoima niinku liikunnassa, ku ala-asteella on jotai, no niin, pelataan nyt jalkapalloo. (Haastattelu 6, kaksi 14-vuotiasta tyttöä.)

Tyttöjen mukaan koulu kannustaa liikkumaan, mutta sillä ei ole juuri tehoa: *kukaan ei välitä koulusta, se on vaan jokin vaihe elämässä, eikä se välttämättä vaikuta tulevaisuuteen.* Esimerkiksi Pajun (2011) mukaan kiinnostus koulua kohtaan nähdään nuorten keskuudessa usein epätoivottavana. Haastattelu jatkuu:

Koulu kyllä tukee liikkumista, mutta tyttöjen mielestä nuoria kiinnostaa enemmän muunlainen vapaa-ajanvietto ja elämäntapa. Heistä on kuitenkin kivaa, että koululiikunta on monipuolisempaa kuin ala-asteella. Nuoret voivat olla passiivisia, valita passiivisuuden aktiivisesti (ks. esim. Aaltonen ym. 2011), mutta toisaalta he voivat olla liikunnallisesti aktiivisia muutoin kuin oletetaan. Nuoret eivät aina välttämättä miellä, tai edes halua mieltää, muita harrastuksiaan tai vapaa-ajan tekemisiään liikunnaksi. Haastattelussa puhutaan esimerkiksi mainosten jakamisesta, skeittaamisesta ja hoitolasten perässä juoksemisesta (ks. liite 2). Nuorisotutkijoina meidän käsityksemme

Taulukko 2. Liikuntaa mahdollistavat ja estävät tekijät.

Mahdollistavat tekijät	Estävät tekijät
<ul style="list-style-type: none">• vanhempien kannustus tai tunne siitä, että vanhemmat pitävät harrastamista tärkeänä (7 haastattelu/10)• tieto harrastusmahdollisuuksista (äidiltä, kaverilta, etsiminen itse internetistä, lehdistä, toisen harrastuksen yhteydessä) (5)• kaverit harrastuksessa (5)• harrastus lähellä kotia (4)• vanhemmat kydytsevät tai saattavat harrastukseen (4)• kaveri harrastuksen aloittamisessa (2)• oma kokeilunhalu (2)• tunnelma harrastuksessa (2)• seuraa harrastamansa lajin kilpailuja vanhempien kanssa (2)• vanhempien taloudellinen tuki• tykkää harrastuksesta• vanhemmat ja/tai sisarukset harrastaneet• vanhempi osallistuu joukkueen toimintaan• joukkueenjohtajan kannustus, kun on ollut aikeissa lopettaa harrastuksen• edulliset vaihtoehdot (kerhot, jumpat)• harrastus ei ole sidottu tiettyyn paikkaan (esim. skeittaus)• vaikutusmahdollisuudet koulu liikunnassa ja harrastuksessa• liikkuminen vanhempien kanssa• harrastusryhmän yhtenäisyys• harrastusryhmän olemassaolo• sosiaalitoimisto	<ul style="list-style-type: none">• toiminnan loppuminen itsestä riippumattomista syistä (ryhmän hajoaminen, toiminnan rahoituksen päätyminen, toiminnan sisällön muuttuminen) (6/10)• lopettanut jonkun liikuntaharrastuksen koska ei jaksanut / ei ollut hauskaa / kiinnostus loppui (5)• muut harrastukset / ei aikaa (5)• harrastusryhmän sisällä erilaiset motiivit harrastukselle / epäyhtenäisyys (4)• vanhempien taloudellinen tilanne tai kieltäytyminen maksamasta (4)• vanhemmat eivät kydytse (2)• vanhemmat eivät tue/hyväksy (2)• urheiluvammat (2)• haluaa myös vapaa-aikaa• valmentajan vaihtuminen (2)• pitkä matka harrastukseen• kesälomatauat• sairastelu• ei löydä tietoa internetistä tai lehdistä tai saa vastausta yhteydenottoon• ei ole löytynyt oikeaa harrastusta• huono ryhmä• alueella liian vähän toimintaa nuorille• skeittipaikat suunniteltu poikien tason mukaan• on jo valinnut lajinsa, ei halua muuta• kaverit tekevät jotain muuta ja haluaa olla näiden kanssa

Taulukko 3. : Liikunnan esteet eri tiedonkeruissa. Tilastollisesti merkittävät erot tyttöjen ja poikien välillä on merkitty lihavoittein.

	On Tour			Nuorten omat tapahtumat			Suurtapahtuma					
	kaikki %	tytöt %	pojat %	kaikki %	tytöt %	pojat %	Action kaikki %	Action tytöt %	Action pojat %	Sport kaikki %	Sport tytöt %	Sport pojat %
Ei ole asioita, jotka estävät harrastamasta liikuntaa	41,8	39,2	44,1	46,8	43,0	51,7	44,2	40,3	50,1	41,4	36,4	57,0
Ajanpuute	22,7	31,4	15,3	22,1	28,0	14,6	11,9	13,5	9,4	36,1	40,5	22,8
Harrastamisen hinta	21,8	27,5	16,9	15,5	20,3	9,4	14,3	17,7	9,1	9,0	9,5	7,6
Muut harrastukset	20	39,2	3,4	12,3	12,3	12,3	8,0	9,6	5,5	16,5	19,0	8,9
Mieleisen liikkumismuodon puute	-	-	-	11,8	15,4	7,1	13,8	17,1	8,6	2,5	3,3	0
Liikuntapaikkojen tai -ympäristön puute kotipaikkakunnalla	7,3	9,8	5,1	9,8	8,6	11,4	12,5	14,8	9,1	7,8	7,9	7,6
Kiinnostuksen puute	-	-	-	-	-	-	12,1	12,2	11,9	0	0	0
Kuljetusmahdollisuuksien puuttuminen	8,2	11,8	5,1	9,3	11,9	6,0	10,8	14,3	5,5	9,3	10,7	5,1
Liikuntaseurojen puute kotipaikkakunnalla	9,1	9,8	8,5	5,0	5,9	3,7	10,5	13,8	5,3	5,9	6,6	3,8
Ohjaajien puute	7,3	11,8	3,4	2,5	2,6	2,3	3,3	4,7	1,2	3,1	4,1	0
Kavereiden puute	6,4	5,9	6,8	7,6	8,6	6,3	7,3	7,6	6,7	3,4	3,7	2,5
Vamma	6,4	3,9	8,5	11,2	11,5	10,9	8,9	8,4	9,6	12,5	14,0	7,6
Ohjaaja	-	-	-	1,5	1,1	2,0	2,0	2,2	1,7	0,3	0	1,3
Kaverin mielipide	-	-	-	0,7	0,9	0,6	1,7	1,6	1,9	0,3	0,4	0
Perheenjäsenen mielipide	-	-	-	1,7	1,8	1,7	3,3	3,9	2,4	1,2	1,7	0
Liikkumismahdollisuuksiin liittyvän tiedon puute	-	-	-	2,5	3,5	1,1	2,3	3,3	0,7	0,3	0,4	0
Ikävät kokemukset koululiikunnasta	-	-	-	-	-	-	4,0	4,2	3,6	0,6	0,8	0
Ikävät kokemukset urheiluseurasta	-	-	-	-	-	-	2,4	2,8	1,7	0,3	0,4	0

on, että liikkumattomuus voi olla myös vastarintaa ja aktiivista toimijuutta: valitsemalla sen, että käyttää aikaansa johonkin muuhun kuin liikuntaan, nuori todennäköisesti on silti aktiivinen toimija, joka käy keikoilla, tapaa kavereitaan, kuuntelee musiikkia, tekee läksyjään, käy elokuvissa, käy töissä jne. Lisäksi on pohdittava myös sitä, voidaanko kaikkea liikuntaa "mitata". Harvempi nuori tuskin laskee liikunnaksi bändikeikalla hyppimistä saati esimerkiksi skeittaus-ta (ks. liite 1, jossa Fogelholm ym. 2007 tuovat tämän esiin suhteessa käytettyihin mittareihin.)

Vastakohtana liikunnasta irrottautuneelle elämäntavalle haastatteluaineiston kahdelle pojalle skeittaus on elämäntapa: halliin mennään joka päivä ja sieltä lähdetään vasta, kun halli sulkeutuu. Skeittaukseen on kiinnitytty, vaikka ainakin toisen pojan

kohdalla tämän elämäntavan valitseminen vaikuttaa koulussa ystävyys-suhteisiin ja yhteisiin puheenaiheisiin negatiivisesti.

Taulukossa 2 on esitetty kymmenen haastattelun nuoren esiin tuomat liikunnan harrastamista mahdollistavat ja estävät tekijät.

"Nuoret" eivät ole keskenään samanlaisia ihmisiä, vaikka ovat samanikäisiä keskenään. He ovat yksilöitä ja ryhmänäkin epäyhtenäisiä. Nuorten liikkumista yksilötasolla mahdollisesti estäviä tekijöitä kysyttiin Your Move on Tour -tapahtuman kyselylomakkeella (N = 110, joista tyttöjä 51, poikia 59), nuorten omien tapahtumien lomakkeella (N = 804, joista tyttöjä 454, poikia 350) sekä Suurtapahtuman lomakkeilla¹² (N = 1417, joista tyttöjä 885, poikia 496) kysymyksellä:

¹² Suurtapahtuman tiedonkeruu koostuu kahdesta otoksesta. Action-kävijöiden (N = 1095, joista tyttöjä 642, poikia 417) lomakkeella kysymys oli samassa muodossa, Sport-nuorten (N = 322, joista tyttöjä 242, poikia 78) lomakkeella kysymys oli muodossa "Onko olemassa jotain asioita, jotka estävät sinua harrastamasta enemmän liikuntaa?". Kysymyksen vastausvaihtoehtoja on lisätty On Tourin aineistonkeruun jälkeen. Taulukossa on merkattu viiva niiden vaihtoehtojen kohdalle, joita kyseisessä tiedonkeruussa ei lomakkeella ole ollut.

”Onko olemassa joitain asioita, jotka estävät sinua harrastamasta liikuntaa?” Vastaajat olivat 13–19-vuotiaita. Kysymyksessä oli valmiit vastausvaihtoehdot, joista vastaaja pystyi valitsemaan useamman vaihtoehdon, sekä mahdollisuus kirjoittaa avovastaus. Taulukkoon 3 on koottu teemat niiden yleisyyden mukaan nuorten vastauksissa eri Your Move -tapahtumien tiedonkeruissa.

Kuten taulukosta 3 nähdään, kaikissa tiedonkeruissa yleisin vastausvaihtoehto on ollut, ettei ole olemassa asioita, jotka estävät vastaajaa harrastamasta liikuntaa. Kun katsotaan kaikkia tiedonkeruita eikä eroteta vastaajia sukupuolen mukaan, yleisin liikuntaa estävä syy on ajanpuute, toiseksi yleisin korkea hinta ja kolmanneksi yleisin muut harrastukset. Jakaumat eivät ole täysin vertailukelpoisia, koska vastausvaihtoehtoja on lisätty tiedonkeruiden välillä. Vastausvaihtoehtoon ”muut harrastukset” kohdalla nähdään jo, että Suurtaapahtuman Action-kävijöillä tätä vastausvaihtoehtoja ei esiinny suhteessa yhtä usein kuin muissa tiedonkeruissa, vaan yleisimpiä syitä ovat hinta ja mieleisen liikumismuodon puute. Sport-kävijöillä yleisimpiä syitä ovat ajanpuute ja muut harrastukset. Kun kutakin aineistoa tarkasteltiin sukupuolen mukaan, havaittiin, että tyttöjen ja poikien vastausosuuksissa oli joidenkin valittujen vaihtoehtojen osalta tilastollisesti merkitsevä ero (tummennettu taulukossa).

On Tourin tyttövastaajien nimeämä yleisin syy olivat muut harrastukset sekä ajanpuute. Pojilla yleisimmät syyt olivat harrastuksen hinta ja ajanpuute. Erojen tilastollista merkitsevyyttä testattiin χ^2 -testillä¹³. Erot olivat tilastollisesti merkitseviä ”muiden harrastusten” ($p = 0.000^{***}$) sekä ”ajanpuutteen” osalta ($p = 0.044^*$). Tytöt siis valitsivat poikia useammin liikuntaa estävien tekijöiden joukosta tilastollisesti merkittävästi ajanpuutteen sekä muut harrastukset. Lisäksi poikien ja tyttöjen avovastauksissa mainittiin terveydentilaan liittyvät syyt, se, ettei jaksata tai ei kiinnosta, ei ole aikaa. Yksittäisiä mainintoja olivat esimerkiksi, ettei pidä liikunnasta, ettei ole joukkuetta ja että joutuu tekemään kotitöitä. Yksi vastaaja oli tuonut esiin, että paikkakunnalla voi harrastaa pesäpalloa ja jalkapalloa sekä uintia palvelukeskuksen pienessä altaassa tai joessa, mutta paikkakunnalla yksinkertaisesti ei ole paikkoja missä nuoriso voi harrastaa jotain.

Nuorten omien tapahtumien aineistossa tytöillä yleisin syy olivat ajanpuute, harrastamisen hinta ja mieleisen liikumismuodon puute. Pojilla yleisimmät syyt olivat ajanpuute, muut harrastukset ja liikuntapaikkojen tai -ympäristön puute kotipaikkakunnalla. Tytöt vastasivat tilastollisesti merkitsevästi poikia useammin liikuntaa estäväksi tekijäksi mieleisen liikumismuodon puutteen ($p = 0.000^{***}$), harrastamisen hinnan ($p = 0.000^{***}$), ajanpuutteen ($p = 0.000^{***}$) sekä kuljetusmahdollisuuksien puuttumisen ($p = 0.000^{***}$).

Suurtaapahtuman Action-päivien tyttöjen ja poikien vastaukset erosivat tilastollisesti merkittävästi ajanpuutteen, harrastamisen hinnan, muiden harrastusten, mieleisen liikumismuodon puuttumisen, liikuntapaikkojen tai -ympäristön puuttumisen, kuljetusmahdollisuuksien puuttumisen, liikuntaseurojen puuttumisen sekä ohjaajien puuttumisen osalta. Taulukosta nähdään, että tytöt valitsivat poikia useammin näitä vastausvaihtoehtoja.

Suurtaapahtuman Sport-viikonlopun vastaajien osalta ajanpuute ja muut harrastukset korostuivat etenkin tytöillä. Esimerkkinä siitä, mitä tämä tyttöjen kohdalla käytännössä saattaa tarkoittaa, kuvaa hyvin kahden tytökaveruksen haastatteluote (haastattelu 6):

LH: Voisitteks te ajatella alottavanne mitään liikunnallista harrastusta?

Tyttö1: Öö, en ainakaan tällä hetkellä, et mul on niin paljon muutakin tekemistä, et tuntuu, et aika loppuu muutenki kesken.

LH: Mistä se aika sitte koostu, mitä kaikkee se on se kiire?

Tyttö1: No siis koulu, lasten hoitaminen ja kuvis. Nii ja sit ku muutenki mä yritän tehdä silleen, et mä en oo vaan siel kuviskerhos, vaan mä myös piirrän himassa, ni sit siinä menee myös aikaa kumminki aika paljon viikolla.

LH: Joo, miten, pystyisit sä ajattelee, et sä alottaisit jonku uuden liikuntaharrastuksen?

Tyttö2: Kyl mä oon sitä aatellu, et ettiny jotai paikkoi, niinku et pesist tai sählyy tai siin [Your Moven nuorten tapahtumassa] tapahtumas zumba. Se oli kivaa, mä voisin sitä harrastaa, mut ku ei oo niinku paikkoi tai sit jos on lähel, niin ne maksaa yli sata euroo.

LH: Joo, niin se on sit se hintakysymys. Ja sit toisaalta ku sulla oli se, sä sanoit, et se kamppailulaji ei ollu yhtenäistä, niin onks se tärkeetä?

Tyttö1: Mun mielest sen porukan pitää olla semmonen yhtenäinen, et siel on kiva tunnelma ja sillee. Ku se tunnelma oli vähän, miten mä sen nyt hienosti sanoisin ilman mitään, öö siis kaikki oli omassa maailmassa ja se oli jakaantunutta ja sä siis juttelit kahelle porukalle ja siel oli kymmenen ihmistä.

(Haastattelu 6, kaksi 14-vuotiasta tyttöä.)

Niin nuorten haastatteluissa kuin myös edellä käsitellyissä kyselylomakevastauksissa tuli esiin vanhempien emotionaalinen ja taloudellinen tuki harrastuksen mahdollistajana – ja toisaalta tapauksissa, joissa näitä ei ollut, se saattoi estää liikunnan harrastamista.

... ei ne (vanhemmat) paljo puhu mun liikuntaharrastuksesta. Niitten kaa on vaikee puhuu, ku ne ei tiä siitä

¹³ Osassa (ohjaajien puute, vamma, kavereiden puute) aineisto ei mahdollistanut testausta pienen kokonsa vuoksi.

liikunnan harrastamisesta paljon mitään ja sitä sitku tulee jonkun uuden tavaran kaa, jonka on jostain voittanut, ni sitä ne vaa on sillee joo. Mut sitä ne muuten vaa on, et no ihan sama et miksi sä käyt, luulet sä saavuttavastol jostain ja sellasii, ei ne paljon kannusta, siiks mäki oon vähän vittumainen niilleki [...] mun äiti arvostaa, äiti aina kyselee ja kaikkee, mut isä ja puoläiti ne ei sano ne ei oo mitään.
(Haastattelu 9, 16-vuotias skeittaava poika.)

Nämä seikat on todettu myös aiemmissa tutkimuksissa (esim. Eskola & Melin 1999; Heikkinen 2011). Esimerkiksi Nuoren Suomen Nuorten urheilijoiden harjoittelu ja urheilijana eläminen -raportissa (Kokko, Willberg & Kannas 2011) vanhempien positiivinen suhtautuminen lapsen ja nuoren urheiluharrastukseen on tärkeää. Myös LIKESin Laps Suomen -hankkeessa selvitettiin lasten vanhempien liikunta-aktiivisuutta ja sen vaikutusta lapsen liikunta-aktiivisuuteen (Rautava, Laakso & Nupponen 2003). Tulosten mukaan vanhemmat osallistuivat lastensa harrastuksiin tukemalla ja kannustamalla ja odottivat lapsen omaksuvan liikunnan kautta terveellisen elämäntavan. Vanhempien oma liikunnallinen aktiivisuus korreloi positiivisesti lapsen liikunta-aktiivisuuden kanssa. Vanhempien koulutustaso oli yhteydessä seuratoimintaan, mutta ei omaehtoiseen liikkumiseen.

Viime vuosina Suomessa on keskusteltu lasten ja nuorten erilaisista harrastusmahdollisuuksista vanhempien varallisuuden perusteella. Esimerkiksi organisoituihin liikuntaharrastuksiin ja niiden kilpailutoimintaan osallistuminen on kallista (Puronaho ym. 2001; Puronaho 2006) ja tämä rajaa perheiden mahdollisuuksia tarjota lapselleen liikuntaharrastuksia. Bergin aiemman tutkimuksen perusteella (2008) organisoituun harrastamiseen osallistuminen edellyttää ajallista panostamista, asiantuntijan (valmentajan) vaikutuspiirissä olemista sekä usein myös vanhempien taloudellista pääomaa. Bergin analyysin mukaan yksilöllä on näin ollen eri-arvoisia mahdollisuuksia hankkia itselleen itselleen yhteiskunnassa eniten arvostettua fyysistä pääomaa saati muuntaa sitä muiksi pääoman muodoiksi. Chris Shillingin mukaan (1991; 1993a; 1993b) eri taustoista tulevat ihmiset kehittävät erilaisia orientaatioita ruumiisiinsa, joiden perusteella he hankkivat erilaisia fyysisen pääoman muotoja. Myös vapaa-aikaan ja sosiaaliseen taustaan liittyvissä kansainvälisissä tutkimuksissa on pantu merkille, että etenkin keskiluokkaiset vanhemmat haluavat tarjota lapsilleen organisoituja vapaa-ajan harrastuksia. Perheen tulot vaikuttavat siihen, onko lapsella pääsyä näihin harrastuksiin. (Lareau 2003; Sletten 2010; White & Gager 2007). Liikuntaa on pidetty hyvänä harrastuksena, koska urheilulla on kasvatuksellisia funktioita ja kytköksiä moraalisiin (luonteen muokkaaminen

Meinander 2005; moraalinen kehitys Jones & McNamee 2000) ja terveelliseen elämäntapaan.

Arthur W. Frankin (1991) mukaan urheilukonteksti tuottaa etenkin kuuliaista ruumista, joka on ennustettavissa, kunhan noudattaa sääntöjä. Kuuliainen ruumis ymmärtää itsenä puutteellisuutta ja säilyttää kuuliaisuutensa niin kauan, kuin puutteellisuus pysyy tietoisena. Tämä tulee Frankin mukaan esiin siinä, että ruumis pystyy asettamaan itsensä johonkin hierarkiaan. Puutteellisuus oikeuttaa alempiarvoisuuden, joka puolestaan tuottaa uudelleen puutteellisuuden. Suhteessa itseensä kuuliaainen ruumis on erillään itsestään ja omaa ruumista vain tarkkailaan. Suhde ruumiiseen on instrumentaalinen, ja tämä saa Frankin mukaan aikaan myös sen, että toisten ruumiin kokemuksia kohtaan ei tunneta empatiaa. Ruumiista tulee työkalu, joka on kovetettu harjoittelulla ja jota vahvistetaan jatkuvalla testaamisella. Esimerkiksi Arto Tiihonen (2002, 137) on todennut, että urheilua harrastavat lapset jättävät lapsuuden leikit taakseen nuorina. Hänen mukaansa lapsiurheilija on muuta kuin leikkivä lapsi; häneltä odotetaan rationaalisuutta, kurinalaisuutta ja tunteiden säätelyä. Liikunnalla on kuitenkin juuri ruumiillisuutensa vuoksi paljon mahdollisuuksia. Se tarjoaa puitteet ruumiin tarkastelulle itsensä luomisen tilassa. Frank (1991) nimittää tätä kommunikatiiviseksi ruumiiksi, joka mahdollistaa esimerkiksi ilmaisullisuutta ja toisten kanssa jakamista. Suhde muihin mahdollistaa yhteyden, joka menee oman ruumiin yli laajeten muiden ruumiisiin. Tällöin oleellinen kysymys ei enää olekaan, kuinka olla oikeanlainen tai sopivanlainen.

1.3 Nuorten harrasteliikuntatarjonnan ongelmat

Ovatko kampanjassa järjestetyt liikuntatapahtumat myyntitapahtumia, jossa seurat tai lajit rekrytoivat itselleen uusia harrastajia? Tapahtumien kohderyhmä olivat 13–19-vuotiaat, joista moni saattaisi olla kiinnostunut eri lajeista harrasteliikuntamielessä. Kuten seuraavasta lajiliittojen Your Move -vastaavien ryhmäkeskusteluotteesta¹⁴ selviää, on itse asiassa epäselvää, kenellä on tarjota tälle ryhmälle esimerkiksi tiettyyn lajiin kytkeytyvää harrasteliikuntaa, jos he innostuvat tapahtumissa jostain tietystä lajista. Ensimmäisessä otteesta haastateltava toteaa, että harrastusmielessä harrastaville ei tahdo olla urheiluseuroissa ryhmiä, vaikka se olisi kansanterveyden kannalta tärkeää.

Tottakai pitää olla sitä harrasteliikuntatoimintaa, et kansanterveys tai niinku isommalla näkökannalla

14 Nuorten ryhmäkeskustelut 2010 ja 2011 ovat lajiliittojen nuorten tiimien edustajien ja Your Move Nuorten tiimien edustajien yhteisiä ryhmäkeskusteluita, keskusteluista tarkemmin sivulla 54 ja 55.

ajatellaan, nii tottakai se harrasteliikunta on tosi tärkeä, mut et onhan se kilpaurheilu myös on yhtälailla tärkeessä roolissa. Haasteena on, että harrastemielessä harrastamiseen ei seuroista löydy nuorille ryhmiä. Lajiliiton puolesta yritetään kehittää nimenomaan nuorille suunnattua harrastustoimintaa. Aikuisten on helppo oma jengi tai vaikka seura, mutta nuorille se ei saa olla harrastamisen vaatimus, että perustaa joukkueen. Seurojen pitäis pystyy tai me haluttais, et seurat tarjois nuorille harrastusmahdollisuuksia niinku tyylii jotain kerhoja edes pari vuoroo viikossa.

Se on vielä tosi lastenkengissä ja se on just yks se, mikä tälläki kampanjalla halutaan saada läpi. Kilpatoiminnassa harrastajamäärät lisääntyy koko ajan. Harrastemielessä pelaavien määrä on se, mitä pitäis pystyy kehittää. (Lajiliittojen Your Move -vastaavien ryhmäkeskustelu 2010.)

Seuraavissa otteissa taas todetaan, että valmennettavalla tulee olla tavoite ja että urheiluseuran pääpaino on kilpailu. Näissä otteissa tulee esiin eräs ongelma terveyden edistämisen kannalta. Terveyden edistämiseen tähtäävä liikunta urheiluseuran kontekstissa ei näyttäydä urheilukenttien toimijoille yksistään riittävä, toimintaa motivoivana "tavoitteena".

Keskustelija1: ...jossa ei oookkaa tavoitteet enää maailman huipulla, niin mihin häviää se se niinku seurojen tarve pitää yllä semmosia vähän vähän harrastavia, mut silti ohjattuja...

Keskustelija 2: Kyl sitä kulttuuri puuttuu viel...

Keskustelija 3: Tässä tulee varmaan tilaongelmat aika pitkälle aika monessa lajissa...

Keskustelija1: Mut mä en usko, et se on vaa se tila, koska kuinka moni haluaa valmentaa sellasta?

Keskustelija 4: Tää on varmaan just yks ongelma kans. (myöntävää muminaa)

Keskustelija 1: Kuka haluaa valmentaa, jos niillä mun valmennettavilla ei oo niinku tavoitteita.

Keskustelija 5: Mut joihinki lajeihin voi olla siis...sali-bandyssa esimerkiks, niin kaikkiihan tietää sählykerhot ja muut, että ne käy pelaamassa vaan sitä sählyä, mut se ei tietenkään sovi kaikille lajeill, et palloilulajeissahan semmonen on helpompi luoda. Että käydään vaan pelaamassa. Et seurojen... seurakuntien ja mahdollisien sählykerhot sinnehan saa mennä... (Lajiliittojen Your Move -vastaavien ryhmäkeskustelu syksy 2010.)

Erään lajiliiton edustaja totesi toisessa vastaavassa ryhmäkeskustelussa, ettei harjoitusten suunnittelussakaan

osata huomioida, että jotkut haluaa tulla vaan pelaamaan. Harjoitukset alkavat alkulämmittelyllä (voidaan olettaa, että viihtyvyyttä vähentävällä monotonisella sellaisella) ja lisäksi sinulle huomautetaan, jos tulet myöhässä. Myös nuorten ryhmäkeskustelussa keskustellaan kilpa- ja harrasteturheilun välisestä tilanteesta.

No mun mielestä ainakin meidän seurassa tällä hetkellä se vähä, mitä ne siellä tekee, on, että ne toteaa, että tähän on urheiluseura ja meidän pääpaino on se kilpailu. Eli jos jotain järjestetään, niin sitten kilpailaan ja menestyään. Mä ainakin toivoisin, että jos siellä olisi enemmän nuoria, koska kuitenkin jäsenissä on tosi paljon nuoria, vaikka tietysti se kilpaileminen on tärkeää, mutta lajiin liittyy niin paljon muutakin kuin kilpailemista. Että harrastajista vain 5 % kilpailee, niin voisi sitä tulla enemmän sitä muuta toimintaa. Lajiliitolla sitä ehkä jo onkin, mutta sitten seuratasolla meillä on just pelkästään tämä kilpailutoiminta. (Nuorten ryhmäkeskustelu 2010.)

Toisaalta eräs liikuntaa harrastava nuori totesi, että hänen seuransa on hankala paikka kilpailua haluavalle, sillä seura noudattaa Nuori Suomi -periaatteita ja se on näin ollen harrastajanuorelle hyvä seura, mutta kilpailevalle huono paikka kehittyä.

Osana tavoiteltua liikuntakulttuurin muutosta kampanjassa nähtiin tärkeänä herättää keskustelua liikunnan luonteen kehittämisestä. Kampanjan tavoitteissa todetaan, että liikuntaa tuodaan lähemmäs arkipäivää ja myös kaduille. Nuorille synnytetään uusia harrastamisen paikkoja. Internetissä tehdään liikunnan edistämistyötä. Siinä vaiheessa, kun nuoret kasvavat ulos lasten urheilukoulutoiminnasta, seuroilla ei välttämättä ole tarjota vastaavaa toimintaa ryhmissä; olemassa olevan harjoitusporukan ikärakenne on sellainen, ettei se kiinnosta nuorta. Nuorten pitäisi alkaa harrastaa itseksensä. Joissakin lajeissa tarvitaan lisäksi paljon kalliita varusteita:

...mitä me yritetään nyt seuroihin saada nuorten toimintaan, että seuroilla pitäis olla varusteita nuorille... lapsille on kyllä, et siihen viiteentoist vuoteen asti on ihan hyvin myöskin seurojen puolesta varusteita tarjolla. Mut sit siitä eteenpäin, jos et sä halua hankkii omia varusteita (tutkijoiden huomio: johon usein liittyy myös panostus kilpailumielessä) ni sä vähän helposti putoot tyhjän päälle. Sitten on vain se vaihtoehto, että ohjaaks tai muuks tämmöseks toimihenkilöks... Et se on meidän semmonen suuri haaste, joka varmasti täl hetkel vähentää harrastajia. (Lajiliittojen Your Move -vastaavien ryhmäkeskustelu syksy 2010.)

Saimme urheiluseurojen harrasteliikunnan tilanteesta lajiliittojen Your Move -vastaavien keskustelun perusteella aika lohduttoman kuvan. Monikaan asia seurojen toimintatavoissa ja -logiikassa ei tue nuorten harrasteliikunnan kehittymistä: sitä ei ehkä arvosteta eikä harrastenuorille ehkä ole ryhmiä, valmentajia, tiloja eikä varusteita. Voidaan siis olettaa, että harrasteliikunta ei kehity pelkästään Your Move -tapahtumilla. Tyttöjen parihaastattelussa (haastattelu 6) mainitaan Your Moven Nuorten omissa liikuntatapahtumissa esillä olleita lajeja kiinnostavina, mutta jos niitä ei ole lähellä tai jos ne maksavat paljon, harrastamisen aloittaminen jää siihen. Jos nuorilla ei ole samanlaisia mahdollisuuksia jatkaa liikkumista tapahtuman jälkeen, tuleeko sosiaalisista tai alueellisista esteistä yksilöllistyneitä? Onko liikkumattomuus tällöin ”oma vika”?

Sirviön ja kumppaneiden (2011) mukaan terveyden edistämiseksi vaikutetaan sellaisiin valintoihin, jotka tuottavat terveyttä. Valinnat eivät kuitenkaan ole vapaita, vaan muokkautuvat erilaisten prosessien ja vaiheiden kautta. Käytännössä valintojen logiikka rakentuu esimerkiksi tiedosta, voimavaroista (esimerkiksi kykykomuksista) ja elinoloista (Sirviö ym. 2011, 129; Väisänen 2011, 179; Koskinen-Ollonqvist ym. 2007.) Huomio tulisi siis keskittää yksilöiden syyllistämisen pikemminkin heidän omien voimavarojensa kasvattamiseen ja yhteiskunnan rakenteellisiin tekijöiden kehittämiseen. Kokon mukaan (2010, 20) Ottawan peruskirja asetti perustan modernille terveyden edistämiseksi. Tämä tehtiin määräämällä viisi strategia-alueita: 1) rakennetaan terveellistä julkista politiikkaa 2) luodaan kannustava ympäristö 3) vahvistetaan yhteisön toimia (terveyden edistäjän tulee aktivoida ihmisiä aktivoimaan itseään, avainelementtejä ovat valtuuttaminen, ihmisten omistajuus ja kontrolli heidän yksilöllisestä ja yhteisöllisestä terveydestään) 4) kehitetään henkilökohtaisia taitoja ja 5) suunnataan terveyspalveluja uudelleen. (WHO 1986.)

Your Movea terveyden edistämisen menetelmänä arvioitaessa voidaan todeta, että kampanjan toimenpiteet kohdistuivat lähes kauttaaltaan laajaan nuorten joukkoon, eivätkä esimerkiksi johonkin tiettyyn nuoreen ja hänen lähiyhteisönsä (vrt. Sirviö yms. 2011, 125). Kampanjan kolmannen osa-alueen, eli nuorten omien tapahtumien, osalta toimintatavat ja tavoitteet menivät kuitenkin tässä suhteessa On Tour- ja Suurtapahtuma-osa-alueita pidemmälle: tavoitteena oli tapahtumien oheistuotteena selvittää nuorten kiinnostusta uusiin harrasteryhmiin, löytää harrasteryhmien muodostamisesta kiinnostuneita seuroja sekä käynnistää uusia harrasteryhmiä nuorten asuinalueella. Vaikka liikunnan esteet ovat moninaisia eikä tapahtumilla voida siten välttämättä vaikuttaa nuorten liikuntaan kovin paljon, tapah-

tumien potentiaalista vaikutusta voidaan kuitenkin lisätä. Nuorten toivomia lajeja ja toimintatapoja sekä paikallisia liikuntamahdollisuuksia voidaan nostaa tapahtumissa esiin, ja lisäksi voidaan edistää uusien harrasteryhmien syntyä välittömästi tapahtuman jälkeen sekä madaltaa nuorten kynnystä kokeilla erilaisia lajeja.

...Tää on tämmönen, että kaikki koulut tulee tänne. Että kyllä tapahtuma on yks äärettömän hyvä keino siihen. Mä en usko, että ne on aina niin järkeviä, että se tulee jonkun kalvosulkeisten kautta tietoiselle. Että kyllähän siinä pääsee ite kokeilemaan ja näkemään sitten... Nuoret ovat laumaeläimiä. Yhteisöllisyys kauheen tärkeetä. Jokaisella omat muistonsa koululiikunnasta: hiihtäminen on pakkopullaa tms.... kaikista tärkeintä on, että toiminta lähtisi nuorista itsestään. Että se ei jäis opettajan kontolle terveystiedon tunnilla paapattaa, nuoret saisi miettiä omista lähtökohdistaan, että mitä se liikunta on... Perinteisiä lajeja, mutta myös trendien kautta (tanssipelaamista, frisbeegolfia). (Your Move on Tour -tapahtumapäällikön haastattelu.)

Tapahtumilla pyrittiin kannustamaan nuoria liikumaan: liiku miten liikut, kunhan liikut. Nuorten omaehtoinen keskinäinen liikkuminen saattaa olla halvempaa organisoituun liikuntaan verrattuna. Kumpaankin tarvitaan paikkoja ja tiloja. Mitä tulee elinympäristön rakenteellisiin tekijöihin, nuoret ovat kuntapäätäjien kanssa keskustellessaan¹⁵ kiinnittäneet päätäjien huomioita liikuntapaikkojen kehittämistarpeisiin nuorten näkökulmasta ympäri Suomea: pallokenttä viettää alamäkeen, telineet ovat vääränkorkuisia, liikuntapaikkaa ei saa käyttää illalla, uimaranta on heikkokuntoinen, kiipeilyseinälle ei ole koulutettuja valvojia, nuoret eivät saa kuntosalialennusta... Lisäksi monet urheiluseurojen ulkopuolella olevat nuoret kokivat, etteivät he saa koulujen salivuoroja käyttöönsä ylipäätään (Gretschel 2011; Gretschel ym. 2011). Organisoitun liikunnan puolella salivuoroja jaetaan lajien välillä epätasa-arvoisesti.

...ku ei olla niin vanha laji, ni sitte ei oo ehkä vielä niin paljon sanavaltaa tuolla sitten treenivuorojen jakamisessa... koko ajan pitää tehdä töitä sen etteen... musta vähän riippuu kaupungista. Et esimerkiks Oulussa taas, nii siel on melkeen yhen koulun salit pelkästään niitten käytössä, kaikki illat, siel matot saa olla varastossa ja. Et se vähän riippuu sitte siitä seuran omast aktiivisuudesta, miten ne on ajan asioita siellä kaupungissa sitte. (Lajiliittojen Your Move vastaavien ryhmäkeskustelu syksy 2010.)

15 Kyseessä on eri puolilla Suomea pidettävät keskustelutilaisuuspäivät, joissa nuoret ensin arvioivat peruspalveluja ja sitten keskustelevat heitä koskevien palvelujen kehittämismahdollisuuksista kuntapäätäjien kanssa. Lisätietoja: www.valtikka.fi/toimintaa/pepa.

Peruspalvelujen arvioinnissa 2010 valtion aluehallinto arvioi liikuntapaikkojen tasa-arvoista saavutettavuutta viranhaltijoilta saatujen arvioiden perusteella. Raportissa todettiin, että kuntien käyttövuoropoliittikalla pyritään edistämään nimenomaan lasten ja nuorten liikuntaa, mutta reilusti alle puolessa kunnista oli olemassa kirjalliset hyväksytyt käyttövuorojen jakoperusteet. Kuntien suositellaan laativan kyseessä olevat jakoperusteet, jotka perustuvat liikuntatoimea ohjaavaan strategiaan ja ovat kuntalaisten tiedossa (Aluehallintovirasto 2011, 173.) On hyvä, että lapset ja nuoret painottuvat käyttövuorojen jaossa, mutta vaarana on, että edellä luetellun kaltaiset ongelmat urheiluseurojen ulkopuolella olevien nuorten tai uusien lajien kokemasta epätasa-arvosta jäävät kuntia ohjattaessa jatkossakin helposti huomiotta. Liikuntapaikkojen käytettävyyttä tulisi arvioida ja kehittämissuunnitelmat kirjoittaa yhteistyössä erilaisten nuorten ja nuorisoryhmien kanssa.

Kampanjan tavoitteet eroavat monista muista kampanjoista myös siltä osin, että liikuntapalvelujen saatavuutta ja odotuksia luvataan tarkastella nimenomaan nuorten näkökulmasta ja niin, että nuoret ollaan valmiita ottamaan mukaan asioiden kehittämiseen myös toimijoina, ei vain tarkastelujen kohteena. Tässä mielessä kampanja noudatti hyvin aiemmin mainittua Ottawan peruskirjan terveyden edistämisen henkeä valtuuttaa toimijat itse työskentelemään olosuhteidensa parantamiseksi. Kampanjan suunnitelmissa tuodaan esille, että nuorten osallisuutta ja vaikutusmahdollisuuksia on pyrittävä lisäämään yhteiskunnan eri tasoilla. Erityisesti kunnan ja koulun osalta toivotaan nuorten mielipiteiden parempaa huomioimista, mutta samaa tarvitaan myös järjestötoiminnassa. Lisäksi todetaan, että mahdollisuus vaikuttaa omaan harrastamiseen lisää nuorten motivaatiota olla mukana toiminnassa. Nuori pystyy aktiivisuudellaan lisäämään omia ja muiden liikuntamahdollisuuksia. Nuorten roolin kasvattamiseen pyrittiin kampanjan alusta alkaen esimerkiksi perustamalla nuorille tapahtumanjärjestämistiimejä kolmenlaisten tapahtumien järjestämiseen. Näitä ryhmiä innostettiin ja koulutettiin. Kampanjan tarkoitus on tarjota nuorille selkeitä konkreettisia toimintamalleja ja -mahdollisuuksia olla aktiivisena toimijana mukana. Nuorten kautta oli tarkoitus luoda uutta toimintakulttuuria ja uusia toimintamalleja liikunnan kentän eri tasoilla, kuten niin, että SLU-yhteisöllä on tahtotila ja toimivat rakenteet nuorten äänen kuulemiselle ja osallistamiselle ja että kymmenellä lajiliitolla on oma tapansa kuulla ja osallistaa nuoria toiminnassaan.

1.4 Osallisuuteen liittyvästä tavoitteenasettelusta

Kampanjan suunnitelmissa todettiin, että urheiluseurojen elinvoimaisuus säilyy vain aktiivisten seuratoimintaan sitoutuneiden ihmisten kautta. Haluttiin, että kampanjan myötä syntyy uusi seuratoimijoiden sukupolvi ja vahva nuorten näköinen liikunnan ja urheilun kansanliike. Lisäksi todettiin, että ilman innostuneita ja aktiivisia nuoria urheilun kansanliike ei pysy elinvoimaisena eikä kykene vastamaan ajan vaatimiin haasteisiin. Lajiliittojen nuoret ja LUNK korostivat ryhmäkeskusteluissaan, miten yksin aktiiviset nuoret kertoivat olevansa seuratasolla ja miten hienoa oli päästä verkostoitumaan muiden aktiivisten nuorten kanssa. Voidaan olettaa, että verkostoitumisen nuorille tuoma uusi pääoma palautuu seuratasolle nuorten myötä.

Kampanjan tavoitteistossa oli hyvin esillä nuorten osallisuuden mahdollistamiseen tarvittavat elementit: nuorten kuunteleminen, aikuinen tuki, koulutus yms. Toimintaympäristön haasteellisuutta ei kampanjan suunnittelupapereissa sen sijaan ehkä osattu ennakoida riittävästi. Nuorten osallisuustoimintojen luominen liikunnan areenoilla on haastavaa, koska tämäntyyppinen toimintakulttuuri puuttuu sieltä suurimmaksi osaksi. Esimerkiksi kunnallisessa nuorisotyössä nuorten osallistamisen haasteisiin on alettu herätä jo 1990-luvun loppupuolella. Lasten ja nuorten osallisuus on myös yksi Lapsi- ja nuorisopoliittikan kehittämissuunnitelman 2012–2015 (tätä kirjoitettaessa vielä luonnosvaiheessa) kantavista teemoista.

Taustoitamme seuraavaksi nuorten osallisuuden (eli nuorten toiminta- ja vaikutusmahdollisuuksien) tilaa urheiluseuroissa laajemmin, jotta lukijan on mahdollista, ennen Your Move -kampanjan onnistumisen arviointia, nähdä realistisesti se haasteellinen kenttä, jonka toimintakulttuuria kampanjassa pyrittiin muuttamaan.

Kevään 2010 ryhmäkeskustelujen mukaan osa seuroista toimii hyvin, mutta kenties hyvin muuttumattomalla tavalla jonkin aktiivisen aikuisen toimesta. Nuoret ovat saattaneet alkaa tehdä töitä aktiivisesti saadakseen toimintaan muutosta ja vaihtelua. Pikku hiljaa he ovat saaneet itselleen enemmän vastuuta ja oikeutta tuoda seuraan uusia näkökulmia.

...mitä vanhemmaksi me nuoret alettiin tulla, niin sitä enemmän me haluttiin ottaa sitä vastuuta ja nyt me ollaan saatu sitä, ja se on alkanut luottaa meihin – ja vähän paremmin saatu sinne omia mielipiteitä... lähdettiin muutama nuori kouluttajakurssille, ja nyt meitä on sellain neljä aktiivista, ja nyt se on ruvennut sillain meneen, että kaikki nuorisotoiminta kulkee meidän kautta ja sieltä lähdetään sitten meitä kouluttaan aika paljon... (Nuorten ryhmäkeskustelu, kevät 2010.)

Nuoria on myös pyydetty mukaan vaikuttamaan.

...seurassa oli semmonen hyvin vaikuttava ihminen, joka sit osas poimia mut tavallaan sieltä ja pyytää mukaan tuomariks ja siitä ohjaajaks mukaan ja oon valmentanu nyt sieltä seittemäntoist kuustoistvuotiaast lähtien ja ku täyten kaheksantoist nii lähin mukaan seuran hallitukseen ja sillä tiellä ollaan edelleen. (Nuorten ryhmäkeskustelu, kevät 2010.)

Mutta saa nyt nähdä, kun täyttää 18, niin miten sinne aletaan rekrytoida sinne nuorisovaliokuntaan ja sinne (Nuorten ryhmäkeskustelu, kevät 2010.)

Aikuisten nuorille antama tuki vastuuta vaativissa tehtävissä on koettu tärkeäksi. Eräs nuori vertasi aikuisilta saadun tuen merkitystä hyvään tiedonkulkuun, joka voi ratkaista, kuinka hyvin nuori kokee olevansa mukana seuran tai lajiliiton asioissa. Rytkösen (2007) tutkimuksessa nuorten osallistuminen päätösten tekoon urheiluseuroissa tapahtui yleensä valmentajan tai ohjaajan aloitteesta tämän määrittelemissä tilanteissa, mutta toisinaan nuoret olivat myös itse aloitteellisia ja ehdottivat asioita päätettäväksi. Nuoret pitävät tärkeänä heille tarjottuja päätöksiin vaikuttamisen mahdollisuuksia. (Mt.) Nuoria osallistavan kulttuurin alkuvaiheessa voi kummaltakin osapuolelta, ilman esimerkkien kuulemista, puuttua käsitys, millaista osallistava toiminta on ja missä sitä voi esiintyä.

Nuoret voi tehdä muutakin kuin treenata, mut me ei vielä olla keksitty, mitä se voisi olla. (Lajiliittojen Your Move vastaavien ryhmäkeskustelu, syksy 2010.)

Rytkösen mukaan nuorilla täytyy olla aiempia kokemuksia mahdollisuuksista vaikuttaa, jotta he osaisivat vaatia näitä mahdollisuuksia. Kun nuorille halutaan esimerkiksi urheiluseuroissa järjestää vaikutusmahdollisuuksia, niitä täytyy markkinoida voimallisesti, jotta vaikuttaminen sisäistetään todelliseksi mahdollisuudeksi. Nuoret täytyy saada uskomaan, että heidän ääntään todella halutaan kuulla. Tämä vaatii paneutumista vaikuttamistapojen suunnitteluun ja sen varmistamista, että nuoret pääsevät vaikuttamaan heitä koskeviin ja kiinnostaviin asioihin. (Rytkönen 2007.)

...me yritettiin laajentaa sitä toimintaa, ja nuoret voisi keksiä jotain uutta ja kivaa. Mutta kyllä niiden (nuorten) pitää olla tosi tiukkana, jos jotain haluaa saada aikaiseksi. (Nuorten ryhmäkeskustelu 2010.)

Olennaista olisi pohtia nuorten kanssa yhdessä, mihin asioihin he haluavat vaikuttaa ja millaisia ideoita heillä on.

Esimerkiksi viime syksynä kehitettiin meidän lajiin tällainen harrastejärjestelmä ja jatketaan sitä kilpailuna. Se on niin kuin puhtaasti meidän seuran ja nuorten [kuusi nuorta] järjestämä juttu, joka lähti vaan meiltä, että tällainen juttu puuttuu. Musta tuntuu, että ei kellekään ole tullut mieleen, että me ollaan joku nuorten ryhmä. Me vaan tehdään... (Nuorten ryhmäkeskustelu, kevät 2010.)

Kaikilla nuorilla ei toisaalta aina ole edes kiinnostusta lähteä liian vastuullisiin tehtäviin. Kun yhdelle nuorelle esimerkiksi tarjoutui mahdollisuus urheiluseuran lajijaoston puheenjohtajan paikkaan, kieltäytyi hän tehtävästä sen vastuullisuuden takia. Joillekin nuorille tietynlainen vaikuttaminen on yleisesti ottaen tuntunut ylimääräiseltä asialta, joka ei varsinaisesti kiinnosta, mutta jota tarvitsee tehdä, koska pyydetään. Toimimiseen ja vaikuttamiseen mukaan lähteneet nuoret olivat seuroissaan törmänneet myös aktiivisuuden kasaantumisongelmaan (ks. myös Peltola 2007; Myllyniemi 2009; Laine yms. 2011).

...musta tuntuu et mut vähä poltettiin jopa loppuun niillä, että mul joka päivä ois pitäny olla valmentajana ja näin ja sit viikonloput tuomarina ja sitte vielä istuu illat jossain kokouksessa, nii ku tuntu vaa et... ja sitte ku oli vielä monta lajia, nii tuntu, ettei siinä oo mitää järkeä... (LUNK ryhmäkeskustelu 2011.)

Kun kerran ottaa tehtävän vastaan, tehtäviä alkaa kerääntyä, koska nuorten joukossa ei välttämättä ole kovin montaa todella aktiivista jakamaan tehtäviä. Varsinkin osallisuuden kehittämisen alkuvaiheessa moni nuori ei välttämättä koe asioiden pohtimista tai niiden eteen toimimista mielekkäänä. Esimerkiksi Rytkönen (2007) toteaa, että nuoret tiedostavat mahdollisuuksiaan vaikuttaa toimintaan nähdessään toisten nuorten esimerkistä sen olevan mahdollista.

Lajiliittojen Your Move -vastaavien ryhmäkeskustelussa todettiin lajitekniikka-asoiden tulevan usein aikuisilta, mutta miltei kaikkeen muuhun nuoret voivat vaikuttaa – mikäli seuran kulttuuri on kohdallaan. Nuorten ryhmäkeskusteluissa osa nuorista kokee myös, että mielipidettä kysytään lähinnä harrasteasioista ja erilaisten tapahtumien järjestämisestä eikä niinkään kilpailutoiminnasta. Edellä ollut esimerkki

nuorten kehittämistä kilpailusta harrasteliikunnan saralla herättää kuitenkin pohtimaan, mikseivät nuoret voisi vaikuttaa myös kilpailuihin. Kouluissa nuoret saavat vaikuttaa helpoiten ”muuhun” kuin itse opetukseen (Suoninen yms. 2010, 73–74), liikunnan opetuksessa vain vapaavalintaiseen liikuntaan (Berg 2010a) ja vapaa-ajan liikunnassa muuhun kuin kilpailemiseen.

Kampanjan eräs tavoite oli luoda liikunnan ja urheilun kentälle selkeitä malleja, joiden avulla nuoret saavat aikuisten tukea. Nuorten ryhmäkeskustelujen perusteella eri seuroilla voi olla hyvin erilainen osallistamiskulttuuri. Moni seurassaan aktiivinen nuori on kirjoittanut tai tietää muiden nuorten kirjoittaneen seuran lehteen. Joissain seuroissa nuoret ovat saataneet joutua vahingossa seuralehdenkin kirjoittajiksi, vaikka olisivat vältelleet sitä loppuun asti. Joissakin seuroissa lehteä kirjoittavat kuitenkin edelleen vain aikuiset seuravaikuttajat. Nuorten mukaan jotkut seurat ovat enemmän kiinnostuneita nuorten työpäloksestä kuin heidän mielipiteistään. Eräs nuori oli omassa seurassaan ohjannut lasten ryhmää, jonka toteutusta varten oli olemassa jo valmis tarkka ohjeistus. Nuori koki, että ohjeistus oli liian sitova eikä omalle vaikuttamiselle ollut tarpeeksi tilaa. Hän koki myös ohjeiden olevan tiukat, koska häneen ei luotettu. Ohjeet eivät sinänsä ole pahasta, mutta niitä voi antaa monella tavalla: kahlitsevasti tai ideointiin yllyttäen. Eräs toinen nuori totesi:

...se on kyllä aika vapaata se [lajin] Nuori Suomi -ryhmän toiminta, että sitten siellä on pääorganisoijat ja sille on tehty sellaiset suunnitelmat, mutta niistä ei tartte esimerkiksi pitää kauheasti kiinni, että me saadaan ohjaajat sillain itse soveltaa, että mitä me vedetään niille siellä. (Nuorten ryhmäkeskustelu 2010.)

Monissa kamppailulajeissa on vyöjärjestelmä. Lajiliittojen Your Move -vastaavien ryhmäkeskustelussa todettiin, että nuorten osallisuus on jäänyt joissakin seuroissa alhaiselle tasolle nimenomaan vyöjärjestelmän takia.

...vyöjärjestelmä on hankala siinä mielessä, että joillain on asenne, ettei nuoria tarvii ees kuunnella. (Lajiliittojen Your Move -vastaavien ryhmäkeskustelu, syksy 2010.)

...niin kyllä meillä voi alemmivöinen ohjata ylempiä varsinkin junnut ovat apuopeja. Sitten kyl meillä sen verran on älyä tähän asti riittänyt, että ne junnut voi, vaikka sielä ois se mustavöinen ohjaamassa, niin kyllä

ne nyt voi pitää alkujumppia ja loppujumppia. (Lajiliittojen Your Move -vastaavien ryhmäkeskustelu, syksy 2010.)

Vyöjärjestelmä voi sinänsä koitua myös joillekin nuorille hyödyksi, mitä tulee vaikuttamismahdollisuuksiin: iällä ei ole niin paljon merkitystä kuin kokemuksella. Monet kamppailulajien nuoret ovat pitkän kokemuksensa ansiosta edenneet ohjaajiksi ja jopa seurajohdattajan paikalle. Iältään he ovat usein nuorempia kuin kamppailulajin monet uudet, aikuisena aloittavat.

...mä oon varmaan nuorin (iältään 22 vuotta) (seuran hallituksessa), mutta mä olen seuran puheenjohtaja, (joten) sillä ei ole niin väliä, kukaan ei kuittaile mulle... (Nuorten ryhmäkeskustelu 2010.)

Nuorten mukaan nuorilla ohjaajilla ovat nuoruusajan omat kokemukset vielä tuoreessa muistissa, joten ja he osaavat siksi kysellä *junnujen mielipiteet* esimerkiksi treenisuunnitelman, juomataukojen, oheisharjoitteiden sekä leiri- ja pikkujoulutyyppeiden toiveiden suhteen. (Nuorten ryhmäkeskustelu 2010.)

Nuorten mukaan joissain lajeissa ja seuroissa vanhemmat lajin harrastajat pitävät lajia helposti ”omanaan”, jolloin nuorten on vaikea ryhtyä muuttamaan toimintatapoja. Rytkösen (2007) mukaan urheiluseurassa nuorten päätöksenteon mahdollisuuksiin vaikuttavat vahvimmin toiset ihmiset, joko positiivisella tai negatiivisella tavalla.

Mä ainakin toivoisin, että ne ristiriidat siellä seuran sisällä vähenisi. Meillä on sellaisia tosi pahoja ristiriitoja, kun siellä on niitä vanhoja patuja, jotka harrastaa vain tiettyä lajia (tietyn urheilulajin laajasta kirjosta), he ei muuta harrasta, tämä on heidän laji. Mutta sitten siellä on ne nuoret, jotka haluaisi edes vähän herättää sitä junnutoimintaa. Että kun se on sellaista, että se menee vähän aalloittain, että välillä on paljon, ja sitten se suosio taas laskee. Ja esimerkiksi yhdessä toisessa kaupungissa. Mä en ymmärrä miten ne saa sellaiset tappelut aikaiseksi, että siellä hallitus ei anna ollenkaan rahaa niille (nuorille). Että ne ei oikein ymmärrä, että sillain se saataisiin jatkumaan se laji, ja niitä nuoria harrastajia tarvitaan sinne. (Nuorten ryhmäkeskustelu 2010)

Urheiluseuroihin liittyen kampanjan tavoitteena mainitaan myös *urheiluseuroista pudonneiden nuorten määrän väheneminen*. Nuorten vapaa-aikatutkimuksen (Myl-

Taulukko 4. Urheiluseuraan kuuluminen eri tiedonkeruissa.

	On Tour tytöt %	On Tour pojat %	On Tour Kaikki %	Nuorten omat tytöt %	Nuorten omat pojat %	Nuorten omat Kaikki %	Action tytöt %	Action pojat %	Action Kaikki %
Kyllä	52,9	32,2	41,8	40,5	48,3	43,9	50,1	45,6	48,3
Ei koskaan kuulunut	7,8	20,3	14,5	22,7	20,6	21,8	20,2	20,4	20,3
Kuulunut aiemmin, mutta ei enää	39,2	47,5	43,6	37,4	31,7	35,0	30,5	34,1	31,9

lyniemi 2009) mukaan urheilu- ja liikuntaseurat ovat edelleen nuorten suosituin järjestötoiminnan muoto, mutta niiden suosio on myös laskenut eniten vuosina 1998–2009. Kansallisen liikuntatutkimuksen 2009–2010 mukaan 13–18-vuotiaiden kuuluminen urheiluseuroihin on lisääntynyt. Kumpikin tutkimus antaa kuitenkin viitteitä siitä, että nuorten urheiluseurojen ulkopuolisen, kiinnittymättömän liikunnan harrastamisen suosio olisi kasvussa (ks. myös liite 1 liikunta-aktiivisuuden kriteereistä). Kampanjassa tätä tavoitetta lähdettiin purkamaan laajentamalla urheiluseurojen tarjontaa harrasteliikunnan suuntaan sekä lisäämällä nuorten toiminta- ja vaikutusmahdollisuuksia urheiluseuroissa. Tarkastelemme tässä yleisesti Your Move -tapahtumiin osallistuneiden nuorten urheiluseuraan kuulumista, sen toimintaan sitoutumista sekä syitä urheiluseurassa harrastamisen lopettamiseen.

Tour-vastaajista 42 % ilmoitti kuuluvansa tällä hetkellä johonkin urheiluseuraan. Tytöistä hieman yli puolet ja pojista kolmasosa kuului urheiluseuraan. Tour-vastaajista 44 % oli kuulunut aiemmin urheiluseuraan. Urheiluseuraan tiedonkeruuhetkellä kuuluneet olivat olleet seuran jäsenenä 2 viikosta 10 vuoteen (pojista 2 viikosta 8 vuoteen ja tytöistä yhdestä vuodesta 10 vuoteen).

Nuorten omien tapahtumien vastaajista 44 % ilmoitti kuuluvansa tällä hetkellä johonkin urheiluseuraan. Tytöistä reilu 40 %, pojista lähes puolet kuului urheiluseuraan. Urheiluseuraan kyselyhetkellä kuuluneet olivat olleet seuran jäsenenä kuukaudesta 15 vuoteen. Vastaajista 35 % oli kuulunut aiemmin urheiluseuraan.

Suur tapahtuman Action-vastaajista noin 48 % ilmoitti kuuluvansa tällä hetkellä johonkin urheiluseuraan, klubiin, liikuntakerhoon tai muuhun vastaavaan. Vastaajista kolmannes oli kuulunut aiemmin urheiluseuraan tai liikuntakerhoon. Tytöistä puolet, pojista noin 45 % kuului urheiluseuraan.

Kaikissa tiedonkeruissa niiltä, jotka olivat kuuluneet aiemmin urheiluseuraan, kysyttiin avokysymyksenä, mikseivät he enää kuulu siihen. Syyt olivat hyvin samantyyppisiä eri tapahtumissa. Esimerkkinä tässä Suur tapahtuman Action-kävijöiden yleisimpiä syitä: ei

jaksanut enää (40 mainintaa eri vastauksissa), tylsää/kyllästyi (33), ajanpuute (31) ja ei kiinnostanut/innostanut enää (26). Terveydelliset syyt (22) liittyivät urheiluvammoihin etenkin nilkoissa, polvilla ja käsissä sekä rasisustamaan. Yksi syistä oli ryhmän hajoaminen tai ohjaajan lopettaminen (16). Muuton mainitsi 11 vastaajaa, ja sama määrä vastaajia halusi keskittyä toiseen harrastukseen (tai joutui valitsemaan syytä tai toisesta yhden harrastuksen). Seuraavaksi yleisimpiä (kukin 9 mainintaa) olivat taloudelliset syyt, koulutyöt ja se, että harjoitukset olivat liian usein tai epäsopivina aikoina. Ongelmat ryhmässä tai ohjauksessa vaikuttivat 8 vastaajan lopettamispäätökseen. Huomiota näissä vastauksissa kiinnitti erityisesti 33 nuoren mainitsema urheiluseuraharrastamisen tylsyyt tai seuraan kyllästyminen sekä 26 nuoren mainitsema kiinnostuksen tai innostuksen puute. Nuorten ottaminen mukaan urheiluseuran toimintojen suunnitteluun ja kehittämiseen kampanjan hengessä voi auttaa nimenomaan näiden nuorten kohdalla.

Nuorten perusteluja sille, miksi lopettivat urheiluseurassa:

Koska en ollut kesällä reeneissä ja tuli fiilis, että ei ollut enää samalla tasolla kuin muut.
Lopetin, koska emme saaneet harjoittelutiloja, kun muut seurat olivat aina varanneet kaikki paikat ennen meitä.
Koska painoin liian vähän silloin, niin ei ollut vastustajaa, joka olisi ollut tarpeeksi saman vertoinen.
Lopetin jalkapallon pelaamisen ajan puutteen, sen hinnan ja motivaation hiipumisen takia.
Tajusin, että urheilu on kliseistä ja se rajoittaa elämääni ja muita harrastuksiani liikaa.
Valmentaja vaihtui ja kiinnostus loppui sen sileän tien... Valmentajia ei ollut enää.
Ei ole varaa. Nyt harrastan paljon liikuntaa, mutten missään seurassa.
En jaksanut käydä 6–7 krt viikossa harjoituksissa.
Haluan keskittyä valmentamiseen ja koulutautua siihen sopivaksi.

Keskityin skeittaukseen.

Koska halusin enemmän aikaa musiikille.

Koska se vei kaiken ajan.

Koulu vie voimat.

Minulla oli liian monta harrastusta.

Nilkka ei kestänyt enää räsitusta.

Treenaan omatoimisesti punttia.

Olen laiska.

Ei ollu enää kivaa.

Suur tapahtuman Sport-viikonlopun nuorista (N = 322) kaikki kuuluivat jo valmiiksi urheiluseuraan. Vastaajat vaikuttivat olevan varsin sitoutuneita harrastukseensa, pääosin he olivat olleet seuransa jäseniä useita vuosia. Heillä ei myöskään juuri ollut lopettamisaikomuksia kahden vuoden sisällä. Yli yhdeksän kymmenestä vastaajasta aikoi jatkaa lajinsa parissa. Tyttöjen ja poikien välillä oli hieman eroa siten, että tyttöjen osuus jatkavista oli poikia suurempi.

Taulukko 5. Urheiluseurassa jatkaminen.

	Tytöt %	Pojat %	Kaikki %
Kyllä	95,9	88,6	94,1
Ei	2,5	8,9	4,0

Tämän jälkeen Sport-vastaajaa pyydettiin perustelemaan avovastauksena, miksi hän vastasi edellä kyllä tai ei. Vastaajat kirjoittivat harrastuksistaan ja jatkamisestaan hyvin positiivisesti. Heistä 118 ilmoitti jatkavansa, koska pitää lajistaan niin paljon. Vastaajista 45 aikoi jatkaa niin kauan kuin he voivat, eikä näköpiirissä ollut esteitä lopettamiselle. 15 nuorta ilmaisi myös jatkavansa aikuisenakin ja halunsa valmentaa lajissaan. Vastaajista 43 jatkaa siksi, että tähtää huipulle / haluaa menestyä tai kehittyä. 20 vastaajaa ilmaisi yleisesti haluavansa liikkua ja pysyä kunnossa. 18 vastaajaa mainitsi saaneensa harrastuksesta erittäin hyviä kavereita ja 14 olevansa hyvässä seurassa/ryhmässä, jossa on muun muassa hyvä joukkuehenki. 11 vastaajaa oli huomannut oppineensa tai kehittyneensä lajissaan, ja tämä motivoi jatkamaan. Lopettamissyöt olivat yksittäisiä mainintoja ajan riittämättömyydestä, siitä, että valitsee toisen harrastamansa lajin, muuttaa toiselle paikkakunnalle tai ei tiedä, onko hänelle sopivaa ryhmää.

Nuorten perusteluja sille, miksi aikovat jatkaa urheiluseurassa.

Jos oppii haluaa oppia lisää.

Haluan päästä tavoitteisiini ja pidän tästä lajista paljon.

Halu pelata ja kehittyä on kova. Niin kauan pelaan, kun se tuntuu kivalta.

Haluan päästä mahdollisimman pitkälle.

Huipulle asti mennään :)

Kaikki hyvin, huippuseura.

Koska haluan sennuihin ja olen pyrkinyt urheilulukioon.

Koska laji on monipuolinen ja kiva. Se kuuluu elämään.

Koska siel on ihan mahtavii tyypeii.

Mulla on aina ollu joku urheiluharrastus ja niin pitää olla jatkossakin!

Olen vasta 13, joten en voi/aio muuttaa kotoa ennen kuin olen 18-vuotias.

Panostan opiskeluun.

Siksi koska rakastan sitä.

Toinen laji menee ensi vuonna tämän edelle.

Tykkään liikkua, haluan lisää kuntoa ja uusia ystäviä.

Koska täällä on kaikki parhaat kaverini.

Koska pidän seurastamme ja jos en itse urheile, niin voin valmentaa pienempiä.

Sport-vastaajista 40 % oli tapahtumassa edustamansa urheilulajin ja koululiikunnan lisäksi joku muu liikuntaharrastus. 43 %:lla oli ollut tällainen harrastus aiemmin, muttei enää. 14 %:lla vastaajista ei ollut koskaan ollut muuta liikuntaharrastusta.

1.5 Osion yhteenveto

- Kampanjan tavoitteisto eroaa monista muista kampanjoista siltä osin, että liikuntapalvelujen saatavuutta ja odotuksia vapaa-ajan harrastuksia luvataan tarkastella nimenomaan nuorten näkökulmasta ja niin, että nuoret itsensä ollaan valmiita ottamaan mukaan asioiden kehittämiseen myös toimijoina – ei vain tarkastelujen kohteena.

- Lajiliitot odottivat kampanjalta että se 1) muuttaa lajin kuvaa ja pitkällä aikavälillä lajia nuorten tullessa mukaan 2) tuo lajiin lisää nuoria sekä harrastamaan ja järjestämään sekä päätöksentekoon 3) synnyttää ja/tai levittää liikkumisideoita ja uusia vaihtoehtoja harrasteliikuntaan 4) edistää lajien harrasterversioiden suosiota nuorten liikunnassa 5) edistää keskustelua nuorten kanssa siitä, että liikua voi monin erilaisin tavoittein 6) luo tietoisuutta, millaisilla asioilla nuorille saa lajeissa kivaa siten, että nuoret ovat itse mukana sisältöjen kehittämisessä 7) rikkoo lajin hierarkkisia toimintaperinteitä

(nuorten tiimi) 8] nostaa nuoret itse nuorten äänitorviksi ja 9) lisää nuorten kuuntelua heidän kilpailu-, leiri- ja valmennusjoukkuetoiminnastaan.

- Ryhmäkeskustelujen perusteella monikaan asia seurojen toimintatavoissa ja -logiikassa ei tue nuorten harrasteliikunnan kehittymistä: sitä ei ehkä arvosteta, harrastenuorille ei ehkä ole ryhmiä, valmentajia, tiloja eikä varusteita. Voidaan siis olettaa, että harrasteliikunta ei kehity pelkästään Your Move -tapahtumilla.

- Nuorten mukaan joissain lajeissa ja seuroissa vanhemmat lajin harrastajat pitävät lajia helposti ”omanaan”, jolloin nuorten on vaikea ryhtyä muuttamaan toimintatapoja.

- Urheiluseuroihin liittyen kampanjan tavoitteena mainitaan myös *urheiluseuroista pudonneiden nuorten määrän väheneminen*. Kyselylomakeaineiston vastaajista vajaa puolet kuului urheiluseuraan. Sellaisia, jotka olivat kuuluneet urheiluseuraan aiemmin, mutta eivät kuuluneet enää, oli eri tapahtumissa 32–46 %. Yleisimpiä syitä urheiluseuran jättämiseen olivat urheiluseuraharrastamisen tylsyys tai seuraan kyllästyminen sekä kiinnostuksen tai innostuksen puute. Nuorten osallistaminen urheiluseuran toimintojen suunnitteluun ja kehittämiseen kampanjan hengessä voisi auttaa nimenomaan näiden nuorten kohdalla

- Eri tapahtumien lomakeaineistoissa noin puolella vastaajista ei ole syitä, jotka estävät harrastamasta liikuntaa. Yleisin liikuntaa estävä syy on ajanpuute, toiseksi yleisin hinta ja kolmanneksi yleisin muut harrastukset.

- Niin nuorten haastatteluissa kuin myös kyselylomakevastauksissa tuli esiin vanhempien emotionaalinen ja taloudellinen tuki harrastuksen mahdollistajana. Näiden puuttuminen saattoi estää liikunnan harrastamista.

- Haastatteluaineistossa yleisimmät liikuntaa mahdollistavat tekijät olivat vanhempien tuen lisäksi tieto harrastusmahdollisuuksista, kaverit harrastuksessa ja lähellä kotia oleva harrastus.

- Haastatteluaineistossa yleisimmät liikuntaa estävät tekijät olivat toiminnan loppuminen itseltä riippumattomista syistä, kiinnostuksen puute, muut harrastukset, harrastusryhmän sisällä erilaiset motiivit harrastukselle (epäyhtenäisyys) ja vanhempien taloudellinen tilanne.

Pohdittavaa ja toimenpidesuosituksia

- Nuoret eivät aina välttämättä miellä, tai edes halua mieltää, muita harrastuksiaan tai vapaa-ajan tekemisiään liikunnaksi, vaikka ne voivat olla sitä.

- Kansanterveyden diskurssissa painottuu velvollisuus, tasa-arvon ja itsensä ilmaisemisen diskurssissa taas jokaisen oikeus liikuntaan. Your Moven suunnitelmissa nämä näkökulmat on pystytty yhdistämään: voidaan olettaa, että kampanjan painotukset nuorten ottamisesta mukaan liikuntaharrasteiden suunnitteluun ja päätöksentekoon vähentävät liikunnan esteitä nuorten näkökulmasta ja lisäävät siten nuorten mahdollisuuksia käyttää oikeuttaan liikkua haluamallaan tavalla – tai olla edelleen liikkumatta.

- Tapahtumien vaikuttavuus on lähtökohtaisesti rajoittunut johtuen liikunnan esteiden moninaisuudesta. Tapahtumien vaikutusta voidaan lisätä korostamalla tapahtumissa nuorten toivomien lajien ja toimintatapojen sekä paikallisten olemassa olevien liikuntamahdollisuuksien esillä oloa, edistämällä uusien harrasteryhmien syntymistä välittömästi tapahtuman jälkeen sekä madaltamalla nuorten kynnystä kokeilla erilaisia lajeja.

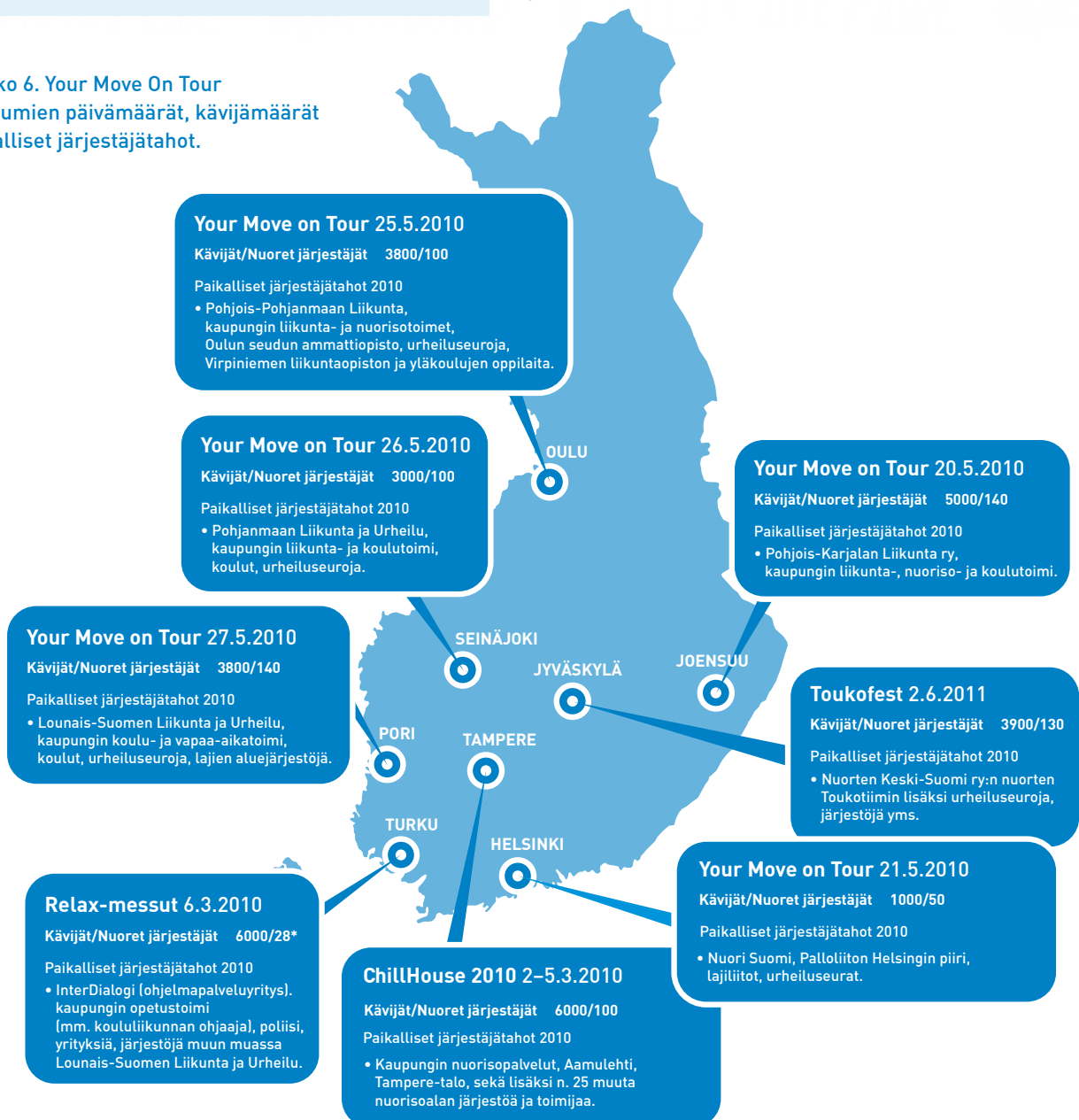
- Nuorten omaehtoinen keskinäinen liikkuminen saattaa olla halvempaa verrattuna organisoituun liikuntaan. Kumpaankin tarvitaan paikkoja ja tiloja, ja nuorten näkökulma tulisi ottaa huomioon liikuntapaikkojen kehittämisessä. Tiloja tulisi olla käytettävissä myös urheiluseuran ulkopuolella olevien nuorten liikuntaan.

2. Your Move On Tour – alueelliset tapahtumat

Your Move on Tour järjestettiin keväällä 2010. Kyseessä oli kahdeksan yksipäiväistä tapahtumaa eri puolilla Suomea. Kiertueen suosituimmat liikuntapisteet olivat Keskon Turbomoverata ja Streetzone. Kaikilla paikkakunnilla kiertäneet kiertueen pääesiintyjät olivat MotoriikkaMiikka ja Giant Leap. (Your Move -kampanjan nettisivut keväällä 2011)

Tässä arviointitutkimuksessa tavoitteena on tarkastella, miten Your Move -kampanjan toimet esimerkiksi nuorille suunnattujen liikuntapahtumien muodossa ovat edistäneet kampanjan tavoitteita: nuorten liikunta-harrastuneisuutta ja osallisuutta. Ensinnäkin kysymys on tietenkin siitä, millainen vaikutus tapahtumilla ylipäätään voi olla. Tätä käsitelimme jo johdantoluvussa.

Taulukko 6. Your Move On Tour -tapahtumien päivämäärät, kävijämäärät ja paikalliset järjestäjät.

* Järjestäjinä liikuntapisteillä olivat muun muassa SPIN-nuoret. Koululiikuntaliitto KLL ry käynnisti vuonna 2005 SPIN (Sportin innoittamat)-projektin, jossa yläkoulun oppilaita koulutetaan koulunsa liikuntavastaaviksi. Lisätietoja <http://www.turku.fi/public/default.aspx?nodeid=13592&culture=fi-FI&contentlan=1>

Tämän luvun tarkoitus tarkoitus on arvioida, miten nimenomaan Tour-tapahtuma pärjäs tapahtumana tapahtumien joukossa. Tarkastelemme nuorten liikuntaharrastuneisuuden ja osallisuuden edistymistä sekä tilaisuuteen osallistuneilta nuorilta saadun kyselylomakeaineiston että kolmen paikallisen Tour-tapahtumapäällikön haastattelujen avulla. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota niin tapahtuman kuin sitä koskevan valmisteluprosessin laatuun. Havainnoimme Tour-tapahtumia myös paikan päällä kahdessa päivä tapahtumassa kahdeksasta. Toisesta näistä tapahtumista havainnoimme myös nuorten suunnitteluprosessia tapahtumaan liittyen. Edellä mainitut tutkimuskontaktit (havainnointi, haastattelut ja kyselylomaketutkimus) jakaantuivat niin, että tutkijat olivat kontaktissa kaikkiaan viiteen tapahtumaan kahdeksasta.

Kuten hankkeen johdannossa todettiin, oli ideana jo vuonna 2007, että jokainen pienempi tapahtuma matkan aikana on "prototyyppi" vuoden 2011 tapahtumasta. Visioinneissa aluetapahtumia suunniteltiin järjestettävän nuorten kanssa viisi ja kävijämäärätavoitteeksi asetettiin 10 000. Tapahtumien tavoitteena oli innostaa ja motivoida nuoria liikkumaan. Jos Suurtaapahtuman suunnittelussa visiona oli hakea selkeästi jatkoa Suomen Suurkisoille, joilla on pitkä historia, ei Tour-kiertueen tapahtumapainotteisuus ollut niin selvä. Nuoressa Suomessa tehtiin kuitenkin valinta: tehdään alueellisia tapahtumia, eikä esimerkiksi viestintäkampanjaa (Your Moven johtotiimin näkemys 14.9.2011).

Keväällä 2010 Your Move on Tour -kiertueeseen kuului yhteensä kahdeksan tapahtumaa ja kävijämäärä kipusi 32 000 kävijään. Tapahtumien ja kävijöiden määrän osalta tavoitteet siis ylittyivät reilusti. Lisäksi on huomioitava, että tapahtumia järjestämässä oli yhteensä 800 nuorta.

Your Move on Tour -tapahtumien sisältöjä koskevat linjaukset, johtaminen ja suunnittelu, tehtiin pääosin Nuoressa Suomessa. Ytimenä tapahtumis- oli rekoilla ympäri Suomea kiertänyt materiaali sekä yhteiset esiintyjät. Ideana oli myös, että jokaista tapahtumaa suunnittelemassa ja toteuttamassa oli paikallisesti koottu nuorten ryhmä. Paikallisten aikuistoimijoiden kanssa tehtiin yhteistyösopimus, joka takasi Nuorelle Suomelle tukea paikallisiin järjestelyihin ja yhteyksiä paikallisiin tahoihin. (Your Moven johtotiimin näkemys 14.9.2011.)¹⁶

16 Your Move johtotiimin eri jäsenet tapasivat tutkijoita 2-3 kertaa syksyllä 2011 antaen taustatietoa ja omia näkemyksiään kampanjan kulusta.

2.1 Tapahtumien laatu

Kolmelta haastatellulta tapahtumapäälliköltä¹⁷ kysyttiin, millaisia vaikutuksia tapahtumilla voi olla nuorten liikunta-aktiivisuuteen. Yhden haastatellun mukaan on *yksittäisiä esimerkkejä, miten liikkumaton tai lähestulkoon liikkumaton on saanut niitä kimmokeita lähtee* (liikkumaan).¹⁸

...on henkilökohtaisia valintoja tai ratkaisuja tai napsahduksia, että milloinkaan joku jää siihen liikunnan koukkuun. Ja sehän on meille tietty merkittävää, että jos se jonkun sellasen sais, vaikka sitten jonkun tommosen tapahtuman nojalla, niin, jonku joka ei liiku ollenkaan, niin jos sais sen liikkumaan puol tuntia päivässä jotaki kivaa juttua sen jälkeen. Sillähän ei oo mun käsittääkseni mitään merkitystä, että jos me saahaan joku, joka liikkuu kolme tuntia, nii tapahtuman jälkeen liikkuu viistuntia päivässä...vaan sillä että joku alottas. (Tour-tapahtumapäällikön haastattelu 2011.)

Haastateltu toteaa, että on mahdotonta tietää, millainen *hukkaprocentti* tapahtumien järjestämisessä on. Hänen mukaansa on varmasti *tapahtumia, joista ei jää mitään, kun se tapahtumakaravaani lähtee ja pöly laskeutuu*. Toinenkin haastateltu on sitä mieltä, että on vaikea arvioida, kuinka isot tai voimakkaat vaikutukset tapahtumalla ovat. Toinen haastateltu kertoo uskovansa siihen, että tapahtumissa aina joku saa uutta kipinää ja ideoita liikkumiseen. Nuoret saavat kokemuksia erilaisesta liikunnasta, onhan tapahtuma täynnä konkreettisia asioita: *...että tää oli nyt tällänen ja eihän tää tän vaikeempaa ollu*. Hän kertoo eräästä koulusta, jonne syntyi koulun liikuntapäivässä olleiden kokeilumahdollisuuksien myötä oma parkouria harrastava ryhmä, joka aloitti toimintansa tapahtuman jälkeen.

Kolmas haastateltu toteaa tiedon välittyvän tapahtumissa toiminnallisesti – verrattuna vaikkapa esimerkiksi esitteiden jakoon. Hänen mukaansa laajoissa alueellisissa tapahtumissa uudet lajit ja trendit leviävät alueen keskuspaikkakunnan ulkopuolellekin: *Monesti liikunnanopettajat tuovat oppilaansa tapahtumaan ja saavat uutta vinkkiä myös liikuntatunneille*. Hän toteaa myös, että alueellisissa tapahtumissa on mukavaa, että nuoret pääsevät pelaamaan esimerkiksi turnauksissa ja että isomman kaupungin joukkue pelaa pienempää paikkakuntaa vastaan. Se on eri-

17 Haastattelimme Tour-kiertueen kahdeksasta tapahtumasta tapahtumapäälliköitä kolmella paikkakunnalla. Haastattelut tehtiin keväällä 2011, vajaa vuosi itse Tour-tapahtuman jälkeen. Tapahtumapäälliköiltä kysyttiin: 1. millainen heidän tapahtumansa oli ennen Your Move -yhteistyötä, millainen se oli yhteistyön aikana (ja mitä yhteistyö kaiken kaikkiaan oli) sekä miltä näyttää tapahtuman tulevaisuus 2. miten tyytyväisiä he olivat tapahtumaan em. kolmessa vaiheessa (ja miten ja miksi tyytyväisyys eri vaiheissa mahdollisesti eroaa) 3. mitä he olisivat odottaneet lisää tai odottavat edelleen Your Move -kampanjalta 4. Millaiset olivat nuorten roolit kaikissa em. vaiheissa ja 5. mitä he ajattelevat tapahtumien merkityksestä ylipäätään nuorten liikunta-aktiivisuuden tai osallisuuden lisääjänä.

18 Haastatellut tapahtumapäälliköt ovat nähneet tekstin ja suorittaneet siihen tarvittavia tarkennuksia lainauksen, muotoilujen ja niistä tehtyjen tulkintojen oikeellisuuden varmentamiseksi.

laista kuin pelata aina niitä samoja tyyppisiä vastaan. Tapahtumasta nuoret saavat kesäloman alkajaisiksi *energisyttöä ja liikunnan tuomaa energiaa*.

Liikuntatapahtumilla voi olla merkitystä liikunnallisen elämäntavan aloittamisessa tai ylläpitämisessä. Keräsimme yhdellä Your Move On Tour -paikkakunnalla nuorten näkemyksiä siitä, miten tapahtumassa vierailu voi vaikuttaa heidän liikunta-aktiivisuuteensa. Kyselylomakeaineisto¹⁹ muodostui peruskoulun yläluokkia käyvän 110 nuoren vastauksista.²⁰

Kyselylomakkeessa nuorilta kysyttiin, oliko tapahtumassa esillä jokin liikuntalaji, josta he kiinnostuivat. Puolet tytöistä ja pojista löysi tapahtumasta jonkun itseään kiinnostavan lajin, puolet ei. Kyselylomakkeen vastaajista kaksi kolmasosaa (66 %) oli kokeillut tapahtumassa eri lajeja. Kolmasosa osallistui ”katsosjan” roolissa eli ei kokeillut alueella itse mitään lajia.²¹ Tutkimusavustaja jututti myös opettajia, jotka pitivät hyvänä, että tapahtuma keskittyy itse tekemiseen ja toimintaan. Opettajat olivat havainneet, että osa oppilaista hakeutui istumaan alueen laidolle, ja he arvelivat ujommilla syyksi epäonnistumisen tai naurunalaiseksi joutumisen pelon.

Kahdella paikkakunnalla tehtyjen havaintojen mukaan tapahtuma-alueilla vaikutti siltä, että lajipisteillä toimivien henkilöiden täytyi myydä lajia aktiivisesti ohi kulkeneille nuorille, jotka eivät itse lähestyneet lajipisteitä kovin oma-aloitteisesti. Tiettyihin lajeihin, kuten tanssipeliteltaan, tosin jonotti tyttöjä, se vaikutti olevan suosittu. Kyseisessä teltassa ei ollutkaan varsinaista osaajaa tai esiintyjää, vain pelin ohjaaja. Näin ollen lajia pystyi kokeilemaan ilman, että olisi tullut millään tavalla verratuksi lajin huippusuorituksiin. Nuorille tulisikin välittää viestiä, että ei todellakaan tarvitse ”osata” valmiiksi, vaan saa nimenomaan tulla opettelemaan.

Havaintojen mukaan myös kynnys tulla osantajista tyhjälle toimintapisteelle vaikutti liian korkea ilman suostuttelua. Etenkin Will Funk for Food (WFFF) -tanssiryhmä osasi ottaa kontaktia nuoriin ja opasti omassa teltassaan koreografioita. Eri lajipisteissä toimivat nuoret ja heidän kykynsä markkinoida hyvää fiilistä mukaansatempaavalla tavalla nuorille vaikutti olevan suuressa roolissa. WFFF oli ollut kohokohta joillekin avustajan jututtamille nuorille molemmilla havainnoiduilla paikkakunnilla. Myös Parkour-pisteellä annettiin hyvin yksityiskohtaista opetusta siitä kiinnostuneille koko havainnointiajan.

19 Kaikissa tutkimuksen kyselylomakkeissa käytetyt kysymykset löytyvät liitteestä 3.

20 Vastaajista 46 % oli tyttöjä ja 54 % poikia. Ikäjakama on 13–16-vuotta. Vastaajista lähes 80 % oli 14-vuotiaita eli 7.–8.luokkalaista. Kaupunkini, jossa tapahtuma järjestettiin, oli muutamaa vuotta aiemmin liitetty useita kuntia, niinpä nuoretkin tulivat tapahtumaan kouluistaan laajalta alueelta. Kyselyyn vastanneista noin 30 % asui alueilla (entisissä itsenäisissä kunnissa), jotka vastikään oli liitetty kyseiseen kaupunkiin. Aineiston koko ja taustamuuttujien jakauma mahdollistavat ainoastaan sukupuolittaisen tarkastelun. Kyselyyn vastaamisen oli suunniteltu tapahtuvan kouluissa tapahtumaa seuranneella viimeisellä kouluviikolla ennen kesälomaa. Kouluista kuitenkin ilmoitettiin, ettei aika riitä lomakkeen täyttämiseen tuolloin. Tutkimusavustaja otti kouluihin uudelleen yhteyttä kesäloman jälkeen. Tuolloin alueen kaikista kouluista saatiin lupa, että tapahtumaan osallistuneet oppilaat voivat vastata sähköiseen lomakkeeseen atk-luokissa esimerkiksi tervetiedoston tunneilla. Kyselyyn vastasi usean muistutuskierroksen jälkeen lopulta 110 tapahtumaan osallistunutta nuorta 1.10.–26.11.2010. Vastauksia kertyi loppujen lopuksi vähän ja lisäksi toukokuussa järjestetystä tapahtumasta ehti kulua valitettavan pitkä aika. Nämä seikat on huomioitava tapahtuman vaikutuksia arvioitaessa.

21 Pääosa kyselylomakkeeseen vastanneista oli tapahtuman kävijöitä. Vain muutamasta vastanneista olivat olleet tapahtumassa järjestäjinä (lajiliitonuoret, vapaaehtoiset) tai toteuttajien roolissa lajesittelystä tai -esityksestä.

Havainnoijille tuli tuntuma, että mitä nuorempi osallistuja, sitä innokkaammin toimintapisteiden tarjontaa kokeiltiin. Teini-ikään saattaa liittyä estoja ja mokaamisen pelkoa tai ”maineen menettämisen” pelkoa, jota nuoremmilla ei vielä ole. Miten siis madaltaa tätä kynnystä? Pitäisikö tapahtumaan tuoda enemmän lajeja, joita voi huoletta kokeilla vaikka minihame päällä ja kovan jätkän viitta hartioilla? Madaltaisiko se kynnystä kokeilla fyysisempiäkin lajeja, jos onnistumisen tunne on jo saavutettu toisella pisteellä? Kuinka puitteista saataisiin turvalliset kokeilla ja mokata? Esimerkiksi niissä Tour-tapahtumissa, joissa oppilaat tulivat paikalle bussikuljetuksin aamulla ja nousivat paluubussiin jo klo 14, lyhyestä ajasta saattoi kulua rohkeuden keräämiseen turhan kauan.

Jos tapahtuman vaikutusta tarkastellaan asennetasolla liikuntaharrastaneisuuden lisääjänä, niin on todettava, että reilu viidennes nuorista vastasi tapahtuman innostaneen häntä liikkumaan (taulukko 7). Neljäsosa arveli, ettei se ollut innostanut, ja puolet ei osannut sanoa. Tässä on otettava erityisesti huomioon, että tapahtuman järjestämisestä oli jo ehtinyt kulua pitkä aika ja tämä todennäköisesti vaikuttaa ”en osaa sanoa” -vastausten²² suureen määrään.

Taulukko 7. Innostiko Your Move on Tour tapahtuma liikkumaan?

	tytöt %	pojat %	kaikki %
Kyllä	19,6	23,7	21,8
Ei	13,7	35,6	25,5
En osaa sanoa	66,7	39	51,8

Selvitettäessä tapahtuman vaikutusta nuorten liikunta-aktiivisuuden lisääntymiseen pääpaino oli erityisesti niissä nuorissa, jotka liikkuvat terveytensä kannalta liian vähän. Tätä varten oli jollain tavalla luotava kuva nuorten liikunta-aktiivisuudesta. Nuorten liikkumisen laatua kartoitettiin kysymyksellä, montako kertaa viikossa vastaaja oli osallistunut viimeisen puolen vuoden aikana koululiikunnan ulkopuoliseen reippaaseen liikuntaan, joka oli kestänyt kerralla vähintään 30 minuuttia. Tavallisimmat liikuntasuosituksukset ovat, että liikuntaa tulisi harrastaa 3–5 kertaa viikossa 30 minuuttia kerrallaan (ks. liite 1, liikunkriteerit). Nuori Suomi (2008) on tehnyt omat liikuntasuosituksensa, joiden mukaan 13–18-vuotiaiden tulisi harrastaa liikuntaa 1–1,5 tuntia joka päivä.

22 Lomakkeella nuorilla oli mahdollisuus vastata mielipidekysymyksissä ”en osaa sanoa”. Perusteena tälle on esim. Suvi Ronkaisen (1999) analyysi ”en osaa sanoa”-vastauksista, joita Ronkaisen tutkimuksessa antoivat enemmän naiset kuin miehet. ”En osaa sanoa” saattaa myös viitata vastaushaluttomuuteen, kuten Vehkalahti (2008, 35–37) on todennut. ”En osaa sanoa”-vastauksia voitaisiin myös analysoida esimerkiksi nuorten vastustuksena tutkimuksen kohteena olemiseen. Emme näe perusteltuna ”pakkojakaumien” aikaansaamista, jossa vastaajan on vastattava joko kyllä tai ei. Vastaajalla tulee olla mahdollisuus vastata, ettei hän osaa sanoa, jos hänellä ei yksinkertaisesti ole mielipidettä kysytystä asiasta. Faktakysymykset ovat asiaa erikseen.

Tässä suosituksessa liikunta voi koostua 10 minuutin jaksoista. Päädyimme käyttämään alarajana 30 minuuttia, koska se on usein liikuntasuosituksissa käytetty ja vastaamisen kannalta yksinkertaisempaa. Tätä seurasi kysymys, jossa nuoria pyydettiin vielä laskemaan yhteen, paljonko viikon liikuntakerroista tuli yhteensä tunteina.

Taulukossa 8 on esitelty kyselylomakkeeseen vastanneiden 110 nuoren liikunta-aktiivisuus eli viikottaiset yli 30 minuuttia kestävät reippaan liikunnan jaksot heidän itsensä arvioimana.

Taulukko 8. Vastaajan liikunta-aktiivisuus viimeisen puolen vuoden aikana viikossa, vähintään 30 minuuttia kerrallaan.

	Tytöt %	Pojat %	Yht %
ei ollenkaan	2,0	6,8	4,5
1-2 kertaa/vko	25,5	30,5	28,2
3 kertaa/vko	21,6	18,6	20,0
4 kertaa/vko	17,7	8,5	12,7
5 kertaa/vko	13,7	16,9	15,5
6 krt/vko	15,7	8,5	11,8
joka päivä	3,9	10,2	7,3

Vastaajista lähes puolet (48 %) harrasti kerralla vähintään 30 minuuttia kestävä reipasta liikuntaa 1–3 kertaa viikossa. Lähes kolmannes (28 %) liikkui 4–5 kertaa viikossa ja vajaa viidennes (19 %) päivittäin tai lähes päivittäin. Alla olevasta taulukosta 9 näkyy vastaajien arvio liikuntaan käyttämästään ajasta viikossa sukupuolittain.

Järjestetyn tapahtuman vaikutusta vastaajan liikunta-aktiivisuuteen tapahtuman jälkeen pyrittiin mittaamaan kysymyksellä: "oletko tämän Your Move

Taulukko 9. Vastaajien arvio liikuntaan käyttämästään ajasta viikossa.

	Tytöt %	Pojat %	Kaikki %
ei yhtään	2,0	6,8	4,5
30 minuuttia – 1 tunti	9,8	13,6	11,8
noin tunti – 1,5 tuntia	17,6	23,7	20,9
2–3 tuntia	25,5	20,3	22,7
4–6 tuntia	21,6	22,0	21,8
7 tuntia tai enemmän	23,5	13,6	18,2

On Tour -tapahtuman johdosta liikkunut aiempaan verrattuna" enemmän, saman verran vai vähemmän. Vastaajista 76 % oli liikkunut tapahtuman jälkeen saman verran kuin ennen tapahtumaa (taulukko 10). Vähemmän vastasi liikkuneensa muutama nuori.

Taulukko 10. Tapahtuman vaikutus myöhempään liikunta-aktiivisuuteen.

	tytöt %	pojat %	kaikki %
Enemmän	3,9	11,9	8,2
Saman verran	86,3	67,8	76,4
Vähemmän	-	6,8	3,6
En osaa sanoa	9,8	11,9	10,9

Kyselylomakkeessa nuorilta kysyttiin, mitä he olivat tehneet tapahtuman jälkeen. Yksin tai kavereiden kanssa uuden lajin oli aloittanut 11–16 % vastanneista. 70 %:lla vastaajista liikuntamuodot olivat samoja kuin ennen, viidenneksellä oli samoja sekä uusia liikuntamuotoja. Yli puolet oli pyöräillyt tai kävellyt koulumatkoja.

Jos vastaaja ilmoitti kyselylomakkeessa, että hänellä on uusia liikuntamuotoja, kysyttiin avokysymyksenä, mitä nämä ovat. Tytöistä seitsemän ilmoitti lenkkeilleensä, muutama pyöräilleensä tai tanssineensa. Yksittäisiä mainintoja tytöillä olivat keilaus, kävely, läskijumppa, harjoittelu kotona, ratsastus, jalkapallo, tennis, koripallo ja sulkapallo. Pojista muutama ilmoitti airsoftin sekä punttitreenin, yksittäisiä mainintoja olivat kauko-ohjattavalla autolla ajelu, kävely, lenkkeily, pyöräily, salibandy, lihaskuntotreenit ja soffaaminen.

Vastaajien mainitsemia kiinnostusta herättäneitä lajeja tapahtumassa olivat etenkin paintball, jonka mainitsi 19 vastaajaa (14 poikaa ja 5 tyttöä), sekä parkour, jonka puolestaan mainitsi 18 vastaajaa (13 poikaa ja 5 tyttöä). Seuraavaksi eniten mainintoja sai salibandy, jonka mainitsi 7 poikaa ja 7 tyttöä. Keilailun mainitsi 11 vastaajaa (5 poikaa ja 6 tyttöä), nyrkkeilyn tai kuntonyrkkeilyn 11 vastaajaa (5 poikaa ja 6 tyttöä). Samaten karting herätti kiinnostuksen 11 vastaajassa (6 poikaa ja 5 tyttöä).

Tyytyväisyyttä tapahtuman järjestelyihin, liikunta-ohjelmaan, muuhun ohjelmaan ja nuorten toiveiden tai tarpeiden huomioimiseen mitattiin 5-portaisella asteikolla, jossa 5 = täysin samaa mieltä, 1 = täysin eri mieltä. Kun arvioista poistettiin muutamat puuttuvat tiedot ja "en osaa sanoa"-vastaukset, osioiden keskiarvot olivat:

- Tapahtuman järjestelyt toimivat hyvin ka. 3,8 (N = 96)
- Tapahtuman liikuntaohjelma oli mielenkiintoinen ka. 3,6 (N = 94)
- Tapahtuman muu ohjelma oli mielenkiintoista ka. 3,6 (N = 93)
- Tapahtuma huomioi nuorten erilaiset tarpeet/toiveet ka. 3,5 (N = 93)

Your Move pääsi siis hyvin lähelle tavoitettaan, jossa osa-alueiden keskiarvot olisivat 3,75.

Lopuksi vastaajat saivat kirjoittaa avovastauksen kysymykseen: ”Mitä olisit kaivannut tapahtumaan lisää? Mitä puuttui?” Muutama vastaaja ilmoitti ”kaiken olleen täydellistä” ja yksi oli kirjoittanut lisäksi ”Good job team”.

Yhdeksän vastaajaa toivoi lisää erilaisia ilmatäytteisiä (este)ratoja. Kahdeksan vastaajaa olisi toivonut enemmän erilaisia lajeja tai lajipisteitä. Muutamat toivoivat enemmän muita kuin perinteisiä lajeja, kuten airsoftia, amerikkalaista jalkapalloa, parkouria, lentopalloa, paintballia, kartingia, moottoriurheilua, painia, erilaisia taistelun- tai itsepuolustuslajeja, tanssia, salibandya ja ylipäätään enemmän itse lajien kokeilua.

Ilmaista ruokaa tai juotavaa tapahtumaan olisi toivonut 4 vastaajaa.

Nuori Suomi keräsi neljässä Tour-tapahtumassa tapahtumapaikalla palautetta yhteensä 362 osallistujalta. Nuoren Suomen kyselyn vastaajat olivat 13–19-vuotiaita. Heistä 63 % oli tyttöjä (N = 227) ja 37 % (N = 135) poikia. Yhdessä näistä palautetta kerättiin vain iltakävijöiltä, yhdessä vain päiväkävijöiltä ja kahdessa tapahtumassa kummaltakin. Nuorilta kysyttiin samat tapahtuman järjestelyihin ja ohjelmaan sekä nuorten tarpeiden huomioimiseen liittyvät kysymykset kuin tämän arviointitutkimuksen omassa kyselyssä.²³

- Tapahtuman järjestelyt toimivat hyvin ka. 4,4 (N = 362)
- Tapahtuman liikuntaohjelma oli mielenkiintoinen ka. 4,4 (N = 62)
- Tapahtuman muu ohjelma oli mielenkiintoista ka. 4,3 (N = 362)
- Tapahtuma huomioi nuorten erilaiset tarpeet/toiveet ka. 4,3 (N = 362)

Omassa palautekyselyssään Your Move ylitti tavoitteensa (ka. 3,75). Tähän saattaa vaikuttaa se, että Your Moven oma kysely päästiin toteuttamaan heti tapahtuman yhteydessä, kun taas arviointitutkimuksen kyselyn ja tapahtuman välille jäi valitettavan pitkä aika.

Vastaajat ovat keskimäärin melko samaa mieltä siitä, että tapahtuman järjestelyt toimivat hyvin ja liikunta- ja muu ohjelma oli mielenkiintoinen. He ovat melko samaa mieltä myös väitteestä, että tapahtuma huomioi nuorten erilaiset tarpeet tai toiveet melko hyvin. Nuori Suomi kysyi nuorilta myös kouluarvosanaa (4–10) tapahtumasta. Vastaajien kouluarvosanan keskiarvo tapahtumalle oli 8,7.

Lisäksi Nuori Suomi kysyi palautetta Turbomove-radasta, Streetzonesta ja Your Move -pisteestä kahdella sellaisella paikkakunnalla, jolla Your Move -osio oli liitetty muun nuorten liikuntatapahtuman yhteyteen. Vastaajina oli kummaltakin paikkakunnalta muutama kymmenen nuorta. Sekä Turbomove-rata, Your Move -piste että Streetzone saivat näiltä vastaajilta kouluarvosanaksi keskiarvoltaan noin 9.

Tutkimustiimin havaintojen perusteella tapahtumat ohjelmineen olivat tarkkaan mietittyjä ja niissä oli positiivinen henki. Kaikki toiminta vaikutti nimenomaan kohderyhmän kannalta juuri oikeantyyppiseltä. Kummassakin havainnoidussa tapahtumassa oli otolliset sääolosuhteet, aurinko paistoi ja oli hyvinkin lämmin ilma.

Nuorten talkoolaisten työnteko-olosuhteisiin tulisi kuitenkin kiinnittää riittävästi huomiota. Nuorten työvuorot tapahtumapaikoilla olivat joillakin paikkakunnilla pitkiä. Kaikki nuoret vapaaehtoiset saattoivat olla tapahtuma-alueella aamusta iltaan, eikä heidän saapumisestaan ollut porrastettu työvuorojen alkamisen mukaan, joka olisi lyhentänyt 13-tuntista työpäivää.

Lisäksi kummassakin havainnoidussa tapahtumassa opasteet tapahtuma-alueelle olivat puutteellisia. Toisen havainnoidun tapahtuman etukäteistiedotteissa sekä tapahtumassa esiintyneiden bändien kotisivuilla tapahtumapaikka oli merkitty väärin. Virhettä harmitteli myös alueella eräässä lajipisteessä jututettu henkilö, joka arveli, että puutteellinen tiedotus tapahtumapaikasta saattaa karkottaa nuoria. Hän piti puutteena, ettei lajipisteiden esittelijöilläkään ollut käytössään tapahtuma-alueen karttaa. Tällainen kartta olisi ollut hyvä olla myös Your Move -sivustoilla sekä kaikessa kouluille mennessä informaatiossa. Toisessa havainnoidussa tapahtumassa tapahtuman aikataulua ei ollut missään esillä, eikä niitä ollut myöskään tapahtumaa koskeneessa esitteessä. Toisessa tapahtumassa aikataulu oli esillä.

Edellä mainittu lajipisteellä jututettu, joka edusti ns. uusia lajeja, ei myöskään ollut saanut SLU:n kautta informaatiota mahdollisuudesta tulla paikalle esittelemään lajia, vaan oli etsinyt aktiivisesti tietoa

²³ Tapahtuman arviointiin liittyvä 5-portainen asteikko käännettiin vastaamaan tässä raportissa muutoin käytettyä asteikkoa.

itse. Tulevaisuudessa kannattaa siis huomioida, että järjestötasolla "uusien lajien" saattaa olla vaikea saada informaatiota tällaisesta tapahtumasta.

Toisessa havainnoidussa tapahtumassa alueella ei ollut tarjolla minkäänlaisia istumapaikkoja. Samassa tapahtumassa alueella ei myöskään ollut vesipistettä, ja nuorille alettiin tapahtuman aikana myydä vettä 1 €/pullo.

Kaikki kolme haastateltua tapahtumapäällikköä ovat saaneet tapahtumistaan hyvää palautetta. Yksi haastatelluista kertoi esimerkiksi tapahtumassa mukana olleiden Your Moven ja lajiliittojen edustajien kehuneen, että tapahtuma oli hyvin järjestetty ja että nuoret olivat järjestäjinä mukana huomattavasti aktiivisemmin kuin joissakin muissa tapahtumissa. Hän kokeekin suorituksen torjuntavoitoksi – ihan ei ylletty kävijämäärätavoitteeseen, mutta muuten tapahtuma itsessään oli onnistunut. Toinen haastateltu toteaa, että kouluille suunnatun osion kävijätavoitteeseen päästiin. Miinuksena hän näki, että muutama koulu jäi pois: *Opettajat näki ehkä vaivalloiseksi: taas yksi sellainen normaalikoulutyötä häiritsevä tekijä.*

Toinen haastateltu, joka edusti tapahtumaa, jolla oli pitkät perinteet jo ennen Your Move On Touria, kertoi Your Moven tuoman osion olleen pidetty. Hänen mukaansa osio toi tapahtumaan *hirmu paljon uutta sisältöä.*

...kun ihmiset hakee tänä päivänä hirveesti elämyksiä, että se ei riitä, että tullaan pelaamaan jalkapalloa, vaan ne haluaa nähdä hirveesti uutta. Ne haluaa nähdä julkiksia ja haluaa oikeesti osallistua semmisiin isoihin... vaikka johonkin elämysradalle. ...sisällöllisesti tapahtuma oli kokonaisuudessaan laadukas.... riitti koko päiväksi tekemistä... Et joskushan voi olla, että nuoret ei oo innokkaita välttämättä osallistumaan, mutta sitten kun se on näyttävän näkönen, se jo riittää, et jää joku mielikuva päähän. Et minkälainen se fiilis ja se tunnelma on ollu, niin sekin on jo paljon...
(Tour-tapahtumapäällikön haastattelu 2011.)

Tapahtumapäällikkö kertoo, ettei hän ehkä niinkään oppinut uutta nuorten kanssa tekemisestä, sillä he ovat tehneet vastaavaa jo pitkään. Sen sijaan hän kertoo vaikuttuneensa Your Moven markkinointimateriaaleista ja kehuu myös tapahtuman järjestämistä koskevaa vihkosta hienosti tehdyksi ja näyttäväksi. Lisäksi tapahtuman piirteissä oli asioita, joissa hän koki tarpeelliseksi imeä vaikutteita myös omaan sapluunaansa:

...mut tavallaan se, että me ei olla valtakunnallinen tapahtuma, niin me ei olla ees hirveesti otettu Helsingin päähän yhteyttä, että tulkaa tuomaan tätä ja tätä osa-alueita (vaikka tanssipelejä). Se oli kuitenkin niin, siellä oli kaikkia julkkiksia, se oli sillä lailla hirmu helppoo toimia, kun heillä (Your Movella) oli valmis tämä palikka siinä. Sitä mä mietin, että pitää varmaan mejänkin jatkossa keskittyä enempi siihen, et paljon rohkeemmin otettais ja vietäis sitä imagoo eteenpäin. Siinä suhteessa, et saatais tämmösiä isompia juttuja, kun nuoria nykyään kiinnostaa kaikki tommoset jutut, että on isot screenit ja tulee hienot musiikit ja kaikki tällaset. Sitte taas paikalliset toimijat saattaa olla yks tai kaks aktiivia ja sit ne tuo ne omat laitteensa. Toki hienoa, mut sit pitäis kai kehittää paljon lisääkin.
(Tour-tapahtumapäällikön haastattelu 2011.)

Edellä mainittua olemassa olevan tapahtuman luonteen, dynaamisuuden ja imagon pohdintaa voi pitää yhtenä Your Move -kampanjan vaikutuksena, kun tutkitaan, aiheuttaako kampanja liikuntakulttuurin muutosta. Yksi haastatelluista tapahtumapäälliköistä kertoo nuoriin nyt satsattavan hänen alueellaan. Your Move -yhteistyö herätti esimerkiksi hankkimaan alueelle nuorten tapahtumiin sopivaa välineistöä.

Kyllä mä sen verran voimannuin tosta Tour-tapahtumasta, että mä marssin mejän (alueellisen liikuntaorganisaation) hallituksen luo. Mä sanoin, että jos me meinataan näitä nuorten juttuja – ku näyttää, että tämä oli hyvä, et jos me meinataan näitä jatkaa, niin mää tartten välineitä. Ja sitten mää sain kymppitonilla ostaa välineitä. Sellasia, mitkä toimii nuorten sellasia, mitä me ainaki katottiin, että toimii nuorten kanssa. Nyt kun on muutama tapahtuma pidetty, niin on oltu sitä mieltä, että on onnistuttu välinevalinnoissa²⁴.
(Tour-tapahtumapäällikön haastattelu 2011.)

Vaikutukset olivat siis myös syvällisempiä: nuorille järjestettiin liikuntatapahtuma kenties ensimmäistä kertaa, asian taakse luotiin paikallista yhteistyöverkostoa ja tapahtuman järjestämisessä tehtiin ensimmäistä kertaa yhteistyötä nuorten kanssa. *Nuoriin alettiin satsata.* Tässä mielessä Your Move on Tour -tapahtumien järjestäminen oli monessa suhteessa oppimistapahtuma.

24 On tietenkin tärkeää kuulla, millaisia välineitä onnistuneeksi koettu välinehankinta sisälsi. Tapahtumapäällikkö kuvasi hankintoja haastattelussa näin: *Tanssipelejä – oikeita ei mittää mattoja, vaa ihan sellasia suurta-louskäyttöön niin sanotusti. Puhallettava jalkapallokaukalo, jossa voi tietysti pelata muutakin ku jalkapalloa. Norsytöpsymaljoja, joissa vaahtomuovimötikkä on se mailan varsi. Sekä katusählykaukalo, salkkissählymaljoja, frisbeegolf-koreja ja infrapuna-aseita.*

2.2 Yhteistyöprosessin laatu tapahtuman järjestämisessä

Kun tutkijat kysyivät Your Moven johtotiimiltä, oliko Tour kannattava heidän mielestään, he totesivat, että voittoahan ei kukaan kuvitellut saatavan. Tapahtumat oli budjetoitukin tappiolle: ei pääsymaksua, toki yhteistyökumppaneita oli.²⁵ Sen sijaan tapahtumina ne toimivat heidän mielestään kuten pitikin:

*Osallistujia oli 32 000. Sisältö toimi siten kun lähdettiin hakemaan: Tourinkaan kaltaista ei ennen oltu tehty. Lisäksi saatiin Tour-tapahtumilla testattua Suurtapahtuman ydinsisältöä. Pystyttiin toteamaan, että ehdotomasti tämäntyyppisillä mennään Suurtapahtumaa rakentamaan: erilaiset radat kärjessä ja Parkour – ne saaneet hyvät palautteet, ja tanssi, esimerkiksi Will Funk for Food...
(Your Moven johtotiimin näkemys 14.9.2011.)*

Tapahtumapäälliköt kertoivat haastatteluissa, millaista taustaa omalla organisaatiolla oli nuorten kanssa ja nuorilta nuorille toimimisessa ennen Your Move -tapahtuman järjestämistä. He kertoivat myös, mikä motivoi mukaan Your Move -yhteistyöhön ja mitä he kokivat organisaationsa saaneen siitä.

Ensimmäinen haastateltu tapahtumapäällikkö edustaa alueellista organisaatiota, jossa ei aiemmin ole ollut vahvaa perinnettä nuorten kanssa toimimisessa. Hänen mukaansa alueellinen liikuntaorganisaatio kiersi vuosina 2004–2005 tapahtumia järjestäen, *karaavanina muutaman viikon jaksoissa*, koko maakunnan. Silloin lapsille eli päiväkotij- ja alakouluikäisille suunnattuja tapahtumia oli kymmeniä. Pienemmällä paikkakunnalla mukana olivat myös yläkoulut. Tapahtumapäällikkö kertoo, että jo silloin mietittiin, mitkä ovat ne toimintakeinot, jotka *sytyttäs nuoret. Ja onhan siellä onnistuttu: siellä on ollut jotain ryhmätoimintatehtäviä tms., jotka on ihan hyvin toiminut*. Lisäksi aiempina vuosina on ollut seurakuntien isoisten koulutuksia, nuorten leiritoimintaa ja yhteistyötä nuorten kanssa yläkoulun pihojen kehittämishankkeissa. Näistä nuorisokontakteista huolimatta haastateltava arvioi alueensa toiminnassa nuorten toiminnan olleen *lastenkengissä vuoden 2009 loppupuolelle asti: ei ollut juurikaan nuorten kanssa toimimisen tietotaitoa, kokemusta, välineitä tai organisaatiossa edes varsinaista nuorten asioista vastaavaa*. Tehdyt välinehankinnat painottuivat ennen hernepussipuu- lulle, eikä sellaiseen, millä olisi saatu nuoret mukaan. Yläkoululaiset ja heidän tarpeensa tuntuivat *jotenkin semmoisilta mystisiltä*.

25 Tappioiden määrä Tour-tapahtumien osalta oli 148 000 €. Tour-tapahtumien rooli oli toimia Suurtapahtuman markkinointi- ja kokeilualueena, eikä niihin myyty pääsylippuja. Kaikkia kuluja oli hankala ennakoita kiertuetta ensi kertaa järjestettäessä (Your Moven johtotiimin näkemys 8.11.2011).

...oliko sitten tätä just, et sellasta synnyistä sydämenpaloa ei kenelläkään ollut nuorten asialle, ennen kuin otettiin kissa pöydälle ja lähettiin miettimään, että miten se täytyy sitten laittaa se homma pyörimään. (Tour-tapahtumapäällikön haastattelu 2011.)

Loppuvuodesta 2009 alkaen nuoriin on viime vuosina ruvettu *selkeästi satsaamaan*. Your Moveen läheisesti liittynyt nuorille suunnattu ”Järkkää tapahtuma” -koulutus on ollut yksi alueen painopistekoulutuksista ja tuottanut hyvää tulosta. Your Move on Tour -tapahtuma oli ensimmäinen varsinainen iso nuorille suunnattu tapahtuma, jonka järjestämisessä alueellinen organisaatio oli mukana. Tapahtuma oli myös ensimmäinen, jossa tehtiin järjestelyihin liittyen laajaa yhteistyötä kaupungin nuoris- ja liikuntatointen ja oppilaitosten kanssa. Lisäksi tapahtuma oli ensimmäinen, joka järjestettiin yhteistyössä nuorten kanssa: nuorilta nuorille. Järjestämistä motivoi kaiken edellä mainitun lisäksi myös se ajatus, että Tour-tapahtuma nähtiin aluksi mahdollisena loppuhuipentumana erään toisen, kuudella pienemmällä paikkakunnalla toimineen alueellisen nuorten liikuntaharrastuneisuutta edistävän hankkeen paikallistapahtumille. Idea kariutui tosin jo hyvin alkuvaiheessa siihen, että Tour-tapahtuman konsepti ei ollut selvillä riittävän ajoissa ja toisaalta paikalliset tapahtumien toteutusaikataulu siirtyi myöhemmäksi.

Toinen haastateltu toimi tapahtumapäällikkönä nuorten liikuntatapahtumassa, jolla oli jo usean vuoden perinteet sekä nuorten liikuntatapahtumana että tapahtuman tuottamisen tavoissa nuorten kanssa. Tapahtuma oli koko sen historian ajan tuotettu nuorilta nuorille yhteistyössä urheiluseurojen ja -järjestöjen, erilaisten muiden harrastusjärjestöjen ja yhteisöjen kanssa. Tässä tapauksessa Your Move -osio liitettiin siis olemassa olevan tapahtumaan. Molempien tapahtumien päämäärät ja tavoitteet käytiin yhdessä läpi, ja niissä oli sama ideologia, eli nuoret toteuttavat tapahtuman. Yhteistyökumppaneissa oli ristiriitaisuuksia ja niitä hiottiin yhteensopiviksi. Nuorta Suomea pidetään arvokkaana yhteistyökumppanina ja tapahtumanjärjestäjien tiedossa oli, että he etsivät paikallisia kumppaneita. Tapahtuman koettiin parantuneen yhteistyön ansiosta.

Kolmas haastateltu edusti organisaatiota, jolle Tour-tapahtuma oli ensimmäinen nuorten liikuntatapahtuma tässä mittakaavassa. Aiemmin organisaatio oli järjestänyt yläasteikäisille koulukohtaisia nuorten liikuntapäiviä, jossa kultakin koululta koottu nuorten ryhmä oli koulutettu huolehtimaan valmiina olleesta tehtävärastipaketin ympärille järjestetystä liikuntapäivästä koulullaan. Tour-tapahtuma sopi ajallisesti ja teemallisesti haastatellun mielestä hyvin ko. koulukoh-

taisen kiertueen loppuhuipennukseksi. Laajemmin tarkasteltuna organisaatiota motivoi mahdollisuus saada Tour-tapahtuman myötä rakennettua paikallista verkostoa (kaupungin eri hallintokunnat ja oppilaitokset) tapahtumien järjestämiseen myös jatkossa parin vuoden välein. Your Moven mukaantulo ensimmäisen ison tapahtuman järjestämiseen toi hirveen ison avun ja mahdollisti tapahtumakaavan kasvattamisen: saatiin *iso tapahtuma ja ison tapahtuman tuntu ja kokonaisuutena tyydyttävä tapahtuma, joka kosketti isoa joukkoa nuoria kerralla*.

Eräs haastatelluista tapahtumapäälliköistä kertoi pitäneensä ideaa yhteistyöstä Your Moven kanssa kiintoisana ja jännittävänä. Hänen mielestään tapahtuma itsessään jäi mieleen innokkaana ja iloisenä. Parantamisen paikat ovat hänen mielestään siinä, että toiminnan olisi suunnitteluvaiheessa pitänyt olla systemaattisempaa. Kaikki haastatellut toteavat, että kouluille lähetetyt ohjeet ja tiedotteet oli vaikeita tehdä, koska he paikallisina toimijoina olivat riippuvaisia valtakunnallisesta ohjelmasta, jota ei ollut käytössä. Tähän yhtyivät kaikki haastatellut tapahtumapäälliköt.

Tapahtumapäälliköiden mukaan viiveet valtakunnallisessa suunnittelussa aiheuttivat sen, ettei kävijämäärätavoitteisiin päästy kaikilla paikkakunnilla tai että iltatapahtuman kävijämäärästä tuli floppi, vaikka päivä tapahtuma saattoi onnistua suhteellisen hyvin. Paikallisille järjestäjille oli esimerkiksi sanottu, että Your Moven markkinointimateriaalit tulevat (vasta) huhtikuussa. Sitä ennen ei haastateltujen mukaan paikallistasolla *tiedetty, mitä sieltä tulee, mitä se tarkoittaa, miltä se näyttää, mihin se tulee ja mitä he taas itse voivat tehdä*. Your Moven johtotiimin edustajat pitävät kritiikkiä oikeutettuna: *Syksyllä 2009 ei päästy riittäviin selkeisiin päätöksiin ja keväällä 2010 ei kaikkia yksityiskohtia eri sidosryhmien (bändit, yritys yhteistyökumppanit) kanssa saatu sovittua ajoissa, jotta markkinointi olisi saatu nopeammin käyntiin*. (Your Moven johtotiimi 2.11.2011.) Johtotiimin edustajat myönsivät oikeaksi myös tapahtumapäälliköiden arvion, että kahdeksan tapahtuman järjestämistä uudella konseptilla ei osattu Nuoren Suomen päässä mitoittaa työmääräisesti oikein.

Kuten jo aiemmin on todettu, Your Move -kampanjassa ja siten myös Tour-tapahtumissa olennaista oli nuorten aktiivisen roolin mahdollistaminen tapahtuman suunnittelussa ja toteutuksessa. Tour-tapahtumaa toteuttamaan kootut paikalliset nuorten ryhmät olivat taustoiltaan hyvin erilaisia. Joillakin paikkakunnilla suurin osa nuorista toimijoista saattoi olla tukioppilaita tai koulujen oppilaskuntien hallitusten edustajia. Yhdellä paikkakunnalla nuorilla oli mahdollisuus ilmoittautua nuorisotoimen ideोजना netin välityksellä, mutta sitä kautta kasaan saatiin vain kymmenen nuorta. Tapahtumapäällikkö sai tu-

uille aikuistahoille urheiluseuroissa ja kouluissa soittamalla kasaan sata nuorta. Mukaan järjestämiseen saatiin yksittäisten nuorten lisäksi kokonaisia koulu- luokkia ja kokonaisia joukkueita. Kyseinen tapahtumapäällikkö totesi alueensa kouluja olleen mahdoton lähestyä esimerkiksi opetusviraston kautta: opetusvirasto oli pessyt kätensä tapahtuman järjestämiseen liittyvästä yhteistyöstä ja vaivoin todennut koulujen voivan halutessaan tulla paikalle osallistujina. Toisella paikkakunnalla Tour-tapahtuman pisteiden järjestäjät tulivat koulukohtaisesti. Tämä oli mahdollista, koska alueella oli menossa laaja yhteistyöhanke koulujen liikuntapäivien toteuttamiseen liittyen. Nuorten ryhmien työskentelyn ohjaus ja tukeminen hoitui paikkakunnalla joko tapahtumapäällikön tai erikseen ryhmien tukiaikuisiksi nimettyjen aikuisten, esim. liikunta- tai nuorisovaltuutuksen opiskelijoiden toimesta.

Tutkimusavustaja jututti Tour-tapahtumassa eri pisteillä työskennelleitä nuoria yhdellä paikkakunnalla. Tutkimusavustaja kysyi heiltä, mitä he olivat ideoineet tapahtumaan. Nuoret olivat halunneet musiikkia, jota soi joka puolella aluetta. Nuorten mielestä heidän ideoitaan oli kuunneltu muutamaa viikkoa ennen tapahtumaa järjestetyssä Järkkää tapahtuma -koulutuksessa. Nuoret toivat esille kuitenkin myös sen, että heidän mielestään mielipiteitä oli kuultu ehkä liian myöhään. Osalla nuorista ei ollut myöskään käsitystä, oliko heidän mielipiteitään otettu järjestelyissä huomioon. Myös yksi haastatelluista tapahtumapäälliköistä toteaa *nuorten osuuden jääneen vaisuksi. Eivät oikein päässeet kehittämään niitä juttuja*. Näiden lisäksi vielä yksi haastatelluista tapahtumapäälliköistä tiivistää saman tuntemuksen myös omalta paikkakunnaltaan.

Kyseisen tapahtumapäällikön mukaan ensimmäisessä koulutuksessa ryhmä pääsi *vähän valitsemaan, että me voitais nyt ottaa toi juttu hoitaaksemme*. Loppupään ryhmille jouduttiin sanomaan, että tämä ja tämä on nyt teidän juttu, *lähetäänpä suunnittelemaan sitä*. Tapahtumapäällikön mukaan nuorilta ei kuitenkaan tullut isoja negatiivisia palautteita, vaikka tehtävät annettiin heille *vähän pakotettuna*. Sama tapahtumapäällikkö jatkaa:

...mut se mun mielest oli ensimmäiseksi kerraks toimiva, et jos vastaavaa tapahtumaa ollaan järjestämässä, niin kyl mä ainakin kokisin, että mallia vaan lähtis jalostamaan... sitten tietysti koko sen tapahtuman suunnitteluryhmä, niin siinä vois olla kans jatkossa nuorten ryhmä, joka vastais koko tapahtuman ideoimisesta... tammikuun alussa kun... se oli vielä aika avoin se tapahtuma, et me yhden iltapäivän nuorisovaltuuston porukan kanssa ideoitiin ja pohdittiin... mitä siellä tapahtumassa vois nuorten näkökulmasta olla... (Tour-tapahtumapäällikön haastattelu 2011.)

Saman tapahtumapäällikön mukaan nuorten (nuorisovaltuuston) kanssa ideoinnista tuli paljon sellaisia ideoita, joita ei itselle olisi tullut mieleen tai joita olisi pitänyt liian lapsellisina nuorille. Tapahtumapäällikö toteaaakin, että ilman nuorten panosta on nuorten tapahtumaa mahdotonta tehdä: *koska tiedetäänks me kuin hyvin että mitä ne nuoret tahtoo?* Lisäksi ideoinnissa mukana olleiden nuorten toivottiin toimivan tapahtuman viestintäryhmänä, jotta *nuorelta nuorelle viestimistä tapahtus myös*, esimerkiksi kouluilla.

Toisen tapahtumapäällikön mukaan prosessissa oli nuorten osallisuuden näkökulmasta merkittävää se, että tapahtuman järjestäjiksi saatiin myös sellasia nuoria, jotka eivät ole himoliikkuja. Hänen mukaansa osallisuustoiminnassa tärkeää on yhdessä tekeminen ja että havaitaan, että porukassa on ollut mukava toimia. Hän toteaa, että nuorten saama mukava kokemus järjestämisestä vaikuttaa varmasti myös siihen, että he haluavat järjestää tapahtumia myös myöhemmin. Tapahtumapäällikö näkee nyt toteutuksessa tapahtumassa selkeän eron alueella aiemmin toteutettuihin nuorten tapahtumiin, sillä *nyt ne nuoret tekee itse sen jutun*.

Yhden haastatellun tapahtumapäällikön mielestä nuorten kanssa toimimisessa heikointa oli, että palautepalaveriin nuorten kanssa ei enää pystytty tapahtuman jälkeen. Kyseisellä alueella oli panostettu muuten erittäin hyvin järjestäjänuorten kouluttamiseen ja ohjaamiseen prosessin aikana.

Yhteenvetona todettakoon, että nuorten osallistamisen tavat ovat vaihdelleet paljon paikkakuntakohtaisesti. Kaiken kaikkiaan näyttää siltä, että Tour-tapahtumassa nuorille tarjoutuvia toiminta- ja vaikutusmahdollisuuksia voi kehittää kaikilla paikkakunnilla. Pahimmillaan Tour-tapahtumat koostuivat pääasiassa ”tuoduista” lajipisteistä, joten osallisuuden mahdollisuudet ja tarttumapinta nuoriin ja paikallisiin harrastusmahdollisuuksiin saattoi jäädä suppeaksi. Nuorten ja muiden paikallisten toimijoiden roolin kasvattaminen tapahtumassa edellyttäisi paikallisten toimijaryhmien kokoamista yhteistyöhön jo suunnittelun alkuvaiheessa. Your Moven johtotiimin (2.11.2011) mukaan: *...tulevaisuudessa nuoret voisivat olla mukana miettimässä myös sitä, miten tapahtumissa eri lajeja nuorille esiin tuodaan – riippuen nuorten halujen ja tarpeiden lisäksi myös paikallisten seurojen tarpeista ja mahdollisuuksista järjestää nuorille esimerkiksi uusia harrastusryhmiä.*

Your Move johtotiimin arvion mukaan *kevään 2010 Tourin tapahtumissa esitellyistä lajeista noin 50 % lajipisteistä esitteli pelkästään lajia – ilman että lajin ympärille oltaisiin tarjottu nuorille jatkossa jotain paikallista toimintaa. Tämä oli kuitenkin ymmärrettävää, koska sapluunan rakentamisessa kaikilla osapuolilla aika meni eka kerralla kahteen asiaan: saadaan kokemusta isojen nuorten*

liikuntatapahtumien järjestämisestä Suurtapahtumaa varten sekä otetaan nuoret mukaan tapahtumien järjestämiseen (Your Move johtotiimin näkemys 2.11.2011.)

Paikallisilla toimijoilla on tapahtuman järjestäjänä suuri rooli. Yksi haastatelluista tapahtumapäälliköistä kertoi paikallisten järjestäjien olleen pahoillaan, että tapahtuman järjestäjänä mainittiin kaikissa tiedotteissa vain Nuori Suomi: *kiitoksen hetkellä tahtoo unohtua kaikki muut*. Haastateltu kertoi tästä johtuen kiittäneensä sähköpostitse kaikkia paikallisia toimijoita ja pahoitelleensa tapahtunutta Nuoren Suomen puolesta. Your Moven johtotiimin (18.11.2011) mukaan kyseessä oli kuitenkin *tietoinen ratkaisu, sillä tapahtuman pääjärjestäjä oli Nuori Suomi ja alueet olivat mukana ostosopimuksella. Kaikkien tahojen luetteleminen tiedotteessa olisi tehnyt siitä sekavan. Paikan päällä tiedotusvälineitä opastettiin aina kuitenkin myös paikallisten toimijoiden pakeille*. Arvioinnin näkökulmasta toimintamallia on tältä osin mahdollisuus tarkentaa tulevaisuudessa: sopia tämälajityyppisistä asioista etukäteen ja korostaa tapahtumia koskevissa tiedotteissa nimenomaan nuorten roolia tapahtumien järjestäjinä (nuorten tahot erikseen mainiten).

Tapahtumapäälliköiltä kysyttiin ajatuksia myös tapahtuman jatkoon liittyen. Yhden tapahtumapäällikön mukaan heillä oli kaupungin liikunta- ja nuorisopalvelujen edustajien kanssa Tour-tapahtuman aikaan puhetta, että yhteistyötä jatketaan. Asia ei kuitenkaan ole edennyt:

Ei olla saatu yhteistä aikaiseksi, todennäköisesti kiinni muutamasta puhelinsoitosta... me oltiin aika tiukilla kolmestaan sen kanssa, sillä lailla henkilöity, että meillä kolmella ei ihan hirveesti ollut mitään apuja omissa (taustaorganisaatioissa)... jonkin verran väsyttiin siinä tapahtumassa... Koettiin henkisesti raskaana... henkilöinä tultiin hyvin juttuun liikuntaviraston ja nuorisosaainkeskuksen tyyppien kanssa, että kyllä mä olen ihan varma, että yhteistyö jatkuu.

(Tour-tapahtumapäällikön haastattelu 2011.)

Haastatellun mukaan lisäkuormitusta toivat valtakunnallisten suunnittelun ongelmat. Haastateltavan mukaan tapahtumia olisi jatkossa varmemmin, jos yhteistyö olisi ongelmattomampaa. Haastateltavan mukaan vuosi 2011 oli kuitenkin siinä mielessä helppo jättää väliuudeksi, että kyseessä on Your Move -kampanjan Suurtapahtuma-vuosi.

Jos edellä haastatellun mukaan väliuuden pitämiseen suuren tapahtuman järjestämisessä vaikuttivat monet tekijät, niin toisen tapahtumapäällikön alueella se oli tietoinen, strateginen valinta. Hänen mukaansa jo ensimmäiseen Tour-tapahtuman

järjestämiseen lähdetessä tavoitteena oli paikallisen yhteistyöverkoston muodostaminen kaupungin nuoriso-, liikunta- ja opetustoimen kanssa tapahtumien järjestämiseksi myös jatkossa. Eri osapuolten intresseistä ja haluista yhteistyöhön on tehty myös kartoitus. Haastatteluhetkellä keväällä 2011 ei ollut vielä varmuutta, järjestetäänkö seuraava tapahtuma 2012 vai 2013. Myös se oli auki, tuleeko tapahtumasta kevät- vai syysperinne. Kaupungin tahojen kanssa oli todettu, että vuosittaisen tapahtuman järjestämiseen resurssit eivät joka tapauksessa riitä, eikä sille olisi tilaakaan kaikkien muiden olemassa olevien asioiden takia. Niinpä päädyttiin kaksivuotisperiodiin: *sillon kerittäs rauhassa tekee se valmistelu näitten nuortenkin kanssa*. Esimerkkiä tapahtuman luonteeseen on tapahtumapäällikön mukaan haettu toisesta kaupungista, jossa nuoret ovat jo pitkään olleet vahvasti mukana tekemässä tapahtumaa.

Kuten aiemmin todettiin, kolmas haastateltu tapahtumanjärjestäjä tuli sellaisen tapahtuman piiristä, jota oli järjestetty jo ennen Your Move -yhteistyötä. Tapahtumapäällikön mukaan yhteistyö on tervetullutta myös jatkossa. Toinen tapahtumapäällikkö toteaa, että *tää on periaatteeltaan älyttömän hyvä, älyttömän tervettä toimintaa ja sellasta mitä pitäis olla nuorten kanssa...* Kolmas haastateltu sanoo, että hänen mielestään rahoittajien ja Nuoren Suomen kannattas *tosin vahvasti harkita toiminnan jatkuvan*:

...että tois tommosen keikan jollain aikataululla, kun siitä nyt on malli olemassa. Ja on paljon hyviä kokemuksia, tosin on siinä kehitettävääkin, mutta näinhän se on aina näiden ensimmäisten tapahtuma- ja kiertueitten jälkeen, että ne osottaa vähän ne ...(kehittämisen) pisteet ja ...(mihin) pitäis kiinnittää huomiota. Riittävä resurssointi taloudellisesti, määrällisesti ja ajallisesti... kyllä sillä selkeetä jatkaa... ja nuortenki parissa toivottu... semmosena kiertueena tavallaan vaikka se iso työ on kasata, mutta kun siitä se kokemus nyt on... just se heikoin kohta tuossa oliki nimenomaan se, ettei sitä ollu olemassa ja sen valmistelu aloitettiin niin myöhään. Nythän sen kohdan voi välttää.
(Tour-tapahtumapäällikön haastattelu 2011.)

Haastateltu pohtii, että jos myös jatkossa saadaan rakennettua valtakunnallinen sapluuna, jossa on tietyt perustoiminnot, se on valtavan iso apu paikallistasolle. Samalla se on hänen mielestään myös resurssien säästämistä:

...sillä jos tehdään vaikka näillä samoilla paikkakunnilla jokainen omat tapahtumat: jokanen hankkii sinne lavat, bändit, äänentoistot – kaiken mahdollisen, niin kyllä se summana sitten taas helposti kertaantuu... jos Nuori Suomi toimintaa jatkas, niin kyllä me oltas tosi kiinnostuneita siitä yhdessä tekemisestä, että se on kyllä aina lisäresurssi.
(Tour-tapahtumapäällikön haastattelu 2011.)

Haastatellun mielestä asian toinen puoli on kuitenkin se, että paikallisuus näkyy. Hän kertoo, että olihan Tour-tapahtumassakin paikallisia bändejä ja paikkakunnalla on sen alan asiantuntemusta, etteivät asiat tietenkään sulje toisiaan pois. Liikuntaan liittyen tapahtumaan voisi hänen mielestään olla enemmän paikallista ja alueellista kilpailutoimintaa, kuten esimerkiksi Koululiikuntaliiton alueellisia kilpailuja, sekä harrasteorientoinutta toimintaa, myös muun muassa kulttuurin puolelta.

Nuorille sopiviin välineisiin liittyen haastatellut olivat ylipäätään sitä mieltä, että olemassa olevien nuorten tapahtumiin sopivien Your Move -välineiden lainausmahdollisuus Nuoresta Suomesta olisi jatkossa joka tapauksessa tärkeää, riippumatta siitä, saadaanko uutta kiertuetta aikaan.

Tapahtumapäälliköt korostivat haastatteluissa, kukin omalla tavallaan, Tour-tapahtumien kaltaisten isojen alueellisten tapahtumien merkitystä tulevaisuudessa pienempien paikkakuntien tai koulukohtaisten liikuntatapahtumien (vrt. nuorten omat tapahtumat) kiertueiden kohokohtana.

Your Move on Tour -tapahtumille ei syksyllä 2011 ollut vielä sovittu jatkoa. Your Moven johtotiimi pohti sitä, että jos tapahtumien tavoite on muuttaa liikuntakulttuuria, niin toimia tarvitaan koko valtakunnassa.

...alueellisia tapahtumia tapahtumia tulisi järjestää useammilla paikkakunnilla – pienemmilläkin. Idea olisi helppo markkinoida, koska sitä olisi kaikkialla. Lisäksi Suurtapahtuma olisi aika ajoin. Keväällä 2012 on tulossa Taistokiertue, jossa Suurtapahtumassa esitelty islantilainen seikkailurata kiertää Suomen kouluissa. Se turvaa, että Your Moven nimi pysyy mielessä: jotta se näkyvyys ja nimi, mitä kampanjalla nyt saavutettiin, sitä ei hukattaisi. Ja sitten seuraavan Suurtapahtuman jälkeen jokin uusi esitelty laji lähtisi kiertämään Suomea... sitten sitä kokeiltaisiin Inaria myöten.
(Your Moven johtotiimi 14.9.2011.)

Tour-tapahtumien valmisteluprosessin laatua arvioidessa on keskusteltu syytä laajentaa myös Tour-tapahtumien ja vuotta myöhemmin järjestetyn Suur-tapahtuman välisen synergian tarkasteluun. Erään haastatellun tapahtumapäällikön alueelta yksi nuorten tapahtuman järjestämisryhmän kouluttajista oli lähdössä itse töihin Suur-tapahtumaan ja toisen haastatellun alueelta pari nuorta oli mukana Suur-tapahtumaa järjestämässä. Lisäksi on tiedossa, että yksi omalla paikkakunnallaan Tour-tapahtumaa järjestänyt nuorten ryhmä kävi Suur-tapahtumassa palkintomatalla.²⁶ Lisäksi oli tiedossa muutamia koululuokkia, jotka olivat lähdössä tapahtumaan. Tapahtumapäälliköillä ei ollut tietoa, millaisia tavoitteita Nuorella Suomella oli sen suhteen, kuinka paljon he halusivat nuoria Suur-tapahtumaan osallistujiksi eri alueilta.

2.3 Osion yhteenveto

- Keväällä 2010 Your Move on Tour -kiertueeseen kuului yhteensä 8 tapahtumaa ja kävijämäärä oli 32 000. Tapahtumien ja kävijöiden määrän osalta tavoitteet siis ylittyivät reilusti. Lisäksi tapahtumia järjestämässä oli yhteensä yli 800 nuorta.
- Tapahtumapäälliköiden mielestä tapahtuman vaikutuksia liikunta-aktiivisuuteen on vaikea arvioida, mutta niistä arvellaan saatavan ideoita omaan liikkumiseen. Tapahtumaa pidetään viestinnällisenä siten, että tieto välittyy niissä nimenomaan toiminnallisesti.
- Puolet kyselyyn vastanneista löysi tapahtumasta jonkun itseään kiinnostavan lajin, puolet ei. Kyselylomakkeeseen vastaajista kaksi kolmasosaa oli kokeillut tapahtumassa eri lajeja.
- Reilu viidennes nuorista vastasi tapahtuman innostaneen liikkumaan. Tässä on otettava erityisesti huomioon, että tapahtuman järjestämisestä kyselyajankohtaan oli jo ehtinyt kulua pitkä aika.
- Vastaajista 76 % oli liikkunut tapahtuman jälkeen saman verran kuin ennen tapahtumaa. Tapahtuman jälkeen yksin tai kavereiden kanssa uuden lajin oli aloittanut 11–16 % vastanneista, viidenneksellä oli samoja sekä uusia liikuntamuotoja. Yli puolet oli pyöräillyt tai kävellyt koulumatkoja.
- Vastaajien kiinnostusta herättäneitä lajeja tapahtumassa olivat etenkin paintball, jonka mainitsi 19 vastaajaa, sekä parkour, jonka mainitsi 18 vastaa-

jaa. Näistä lajeista kiinnostuneet olivat pääosin poikia. Seuraavaksi eniten mainintoja saivat salibandy, keilailu, nyrkkeily/kuntonyrkkeily ja karting, joista kiinnostuivat sekä tytöt että pojat.

- Tapahtuma-alueilla suoritettujen havainnointien mukaan lajipisteillä toimivien henkilöiden piti aktiivisesti myydä itse lajia ohi kulkeneille nuorille. Nuorille pitäisi välittää viestiä, että mitään ei todellakaan tarvitse "osata" valmiiksi, vaan saa nimenomaan tulla opettelemaan. Etenkin Will Funk for Food (WFFF) -tanssiryhmä osasi ottaa kontaktia nuoriin. Eri lajipisteissä toimivat nuoret ja heidän kykynsä markkinoida hyvää fiilistä nuorille vaikutti olevan suuressa roolissa. Myös Parkour-pisteellä annettiin hyvin yksityiskohtaista opetusta siitä kiinnostuneille koko havainnointiajan.

- Tapahtumat ohjelmineen olivat tarkkaan mietityjä ja niissä oli positiivinen henki. Kaikki toiminta vaikutti nimenomaan kohderyhmän kannalta juuri oikeantyyppiseltä.

- Kaikki kolme haastateltua tapahtumapäällikköä ovat saaneet tapahtumistaan hyvää palautetta.

- Your Move -yhteistyö herätti esimerkiksi hankkimaan alueelle nuorten tapahtumiin sopivaa välineistöä. Vaikutukset olivat myös syvällisempiä: nuorille järjestettiin liikuntatapahtuma kenties ensimmäistä kertaa, luotiin paikallista yhteistyöverkostoa ja tapahtuman järjestämisessä tehtiin ensimmäistä kertaa yhteistyötä nuorten kanssa. Nuoriin alettiin satsata. Tässä mielessä Your Move on Tour -tapahtumien järjestäminen oli monessa suhteessa oppimistapahtuma.

- Parantamisen varaa tapahtumapäälliköt näkivät suunnitteluvaiheessa: koulujen tiedotus oli vaikeaa, koska valtakunnallinen ohjelma ei ollut ajoissa käytössä. Your Moven johtotiimin edustajat myönsivät oikeaksi myös tapahtumapäälliköiden arvion siitä, että kahdeksan tapahtuman järjestämistä uudella konseptilla ei osattu mitoittaa Nuoren Suomen päässä työmäärällisesti oikein.

- Nuorten mukaan ottamisen tavat ovat vaihdelleet paikkakuntakohtaisesti. Kaiken kaikkiaan näyttää siltä, että Tour-tapahtuman osalta nuorille tarjoutuvia toiminta- ja vaikutusmahdollisuuksia on mahdollista kehittää kaikilla paikkakunnilla. Pahimmillaan Tour-tapahtumat koostuivat pääasiassa "tuoduista" lajipisteistä, jolloin osallisuuden mahdollisuudet ja tarttumapinta nuoriin ja paikallisiin harrastusmahdollisuuksiin jäi suppeaksi.

²⁶ Ryhmä toimi jo ennen Your Move on Tour -tapahtumaa ja on jatkanut toimintaa myös sen jälkeen muun muassa nuorten liikuntatapahtumia järjestäen.

Nuorten ja muiden paikallisten toimijoiden roolin kasvattaminen tapahtumassa edellyttäisi paikallisten toimijaryhmien kokoamista yhteistyöhön jo suunnittelun alkuvaiheessa.

- Tapahtumapäälliköt korostivat haastatteluissa Tour-tapahtumien kaltaisten isojen alueellisten tapahtumien merkitystä tulevaisuudessa pienempien paikkakuntien tai koulukohtaisten liikuntatapahtumien (vrt. nuorten omat tapahtumat) kiertueiden kohokohtana.

- Your Move on Tour -tapahtumille ei syksyllä 2011 ollut vielä sovittu jatkoa. Nuoren Suomen edustajat pohtivat sitä, että jos tapahtumien *tavoite on muuttaa liikuntakulttuuria, niin toimia tarvitaan koko valtakunnassa*. Keväällä 2012 on tulossa Taistokiertue, jossa Suurtapahtumassa esitelty islantilainen seikkailurata kiertää Suomen kouluissa. Se turvaa, että Your Moven nimi pysyy mielessä: jotta se näkyvyys ja nimi, jotka kampanjalla nyt saavutettiin, *sitä ei hukattaisi*.

- Tour-tapahtumien valmisteluprosessin laatua arvioidessa on syytä laajentaa keskustelua myös Tour-tapahtumien ja vuotta myöhemmin järjestetyn Suurtapahtuman välisen synergian tarkasteluun. Tour-tapahtumia järjestämässä mukana olleiden nuorten osallistuminen Suurtapahtuman järjestelytehtäviin jäi vähäiseksi. Lisäksi tulisi pohtia alueellisten liikuntaorganisaatioiden roolia Suurtapahtuman järjestelyissä ja sen onnistumista tukevissa toiminnoissa, esimerkiksi alueellisten kuljetusten järjestämisessä (ks. s. 64). Yhteistyön kehittäminen on haasteellista liikunnan monitasoisessa liikunnan toimijaverkostossa: SLU, Nuori Suomi, lajiliitot, alueelliset liikuntaorganisaatiot, lajiliittojen alueellinen toiminta ja urheiluseurat.

Pohdittavaa ja toimenpidesuosituksia

- Nuorten talkoolaisten työnteko-olosuhteisiin tulisi kiinnittää riittävästi huomioita, sillä työvuorot tapahtumapaikoilla olivat joillakin paikkakunnilla pitkiä. Työvuorot tulisi porrastaa.

- Kummassakin havainnoidussa tapahtumassa opasteet tapahtuma-alueelle olivat puutteellisia. Toisen tapahtuman aikataulua ei ollut missään esillä, eikä niitä ollut myöskään tapahtumaa koskeneessa flyerissa. Toisessa tapahtumassa aikataulu oli esillä.

- Tulevaisuudessa kannattaa huomioida, että järjestötasolla "uudet lajit" saavat informaatiota mahdollisuudesta tulla esittelemään lajiaan.

- Toisessa havainnoidussa tapahtumassa nuorille ei ollut tapahtuma-alueella tarjolla minkäänlaisia istumapaikkoja. Samassa tapahtumassa alueella ei myöskään ollut ilmaista vesipistettä.

- Havainnoijille tuli tuntuma, että mitä nuorempi osallistuja, sitä enemmän innoissaan oltiin kokeilemaan toimintapisteiden tarjontaa. Teini-ikään saattaa liittyä estoja ja mokaamisen pelkoa tai "maineen menettämisen" pelkoa, jota nuoremmilla ei vielä ole. Miten siis madalta tätä kynnystä?

3. Nuorten omat tapahtumat kouluissa Movereiden tukemana

Eräs Your Move -kampanjan toimintalinjoista oli nuorten itsensä järjestämien liikuntatapahtumien luominen. Tässä osiossa toimintakonseptiin kuului koulutettujen tukihenkilöiden (Moverit) tarjoaminen sellaisen nuorten ryhmän tueksi, joka järjestää kouluille tai muuhun nuorten liikuntaan liittyvän tapahtuman, kuten välituntiliikuntaa tai liikuntapäivän. Moverit olivat itsekkin nuoria, noin 20–29-vuotiaita.

Your Move -kampanjan tärkeimpiin tavoitteisiin sisältyi ajatus siitä, että nuoret itse pääsevät vaikuttamaan oman liikuntansa suunnitteluun ja järjestämään sellaista liikuntaa, joka heitä itseään innostaisi. Nuorten järjestämät tapahtumat ovat ympäri Suomen olleet hyvin erinäköisiä ja -kokoisia. Niiden luonne on vaihdellut liikuntapäivistä välituntiliikuntaan, tanssiin ja turnauksiin. Esillä on ollut niin perinteisiä kuin täysin uusia lajeja. Nuoret ovat liikuntatoimintaa järjestäessään päässeet käsiksi monipuolisiin rooleihin. He ovat olleet ohjaajia, tapahtumatuottajia, ilmoittautujien kirjaajia, musiikin soittajia, lajipisteestä vastaavia, kuuluttajia jne. Nuoret ovat suunnitelleet ja vieneet suunnitelmiaan toteutukseen. He ovat harjoitelleet roolejaan, joihin heidät on nimetty. Palautetta ja koulutusta on annettu puolin ja toisin.

Moveritoiminnan tavoitteet olivat kovat: Vuonna 2010 puhuttiin jopa viidensadan nuoren oman tapahtuman järjestämisestä kampanjan aikana. Helsingin kouluihin oli tavoitteena saada vuoden 2010 aikana 80 tapahtumaa, joiden syntymistä auttamassa olisi 30 Moverin verkosto. Edellä mainittuja tavoitteita ei saavutettu, mutta tapahtumien määrä on silti kunnioitettava. Nuorten omia tapahtumia toteutui kampanjassa 14.11.2011 mennessä 48 kunnassa Moverin avustamana 132 kertaa. Tapahtumiin osallistui 36 900 nuorta. Tapahtumia järjesti 1 980 nuorta 40 Moverin avustuksella.

Moveri-toiminnan tuella järjestettyjä nuorten omia tapahtumia koskevaa arviointiaineistoa kerättiin syys-lokakuun vaihteesta 2010 maaliskuun 2011 loppuun. Tällä ajalla tapahtumia järjestettiin yläkouluisissa 38, joista 12 Helsingissä ja loput muualla Suomessa (Espoo, Heinola, Heinävesi, Hyvinkää, Ilmarinen, Jyväskylä, Jämsä, Järvenpää, Kaarina, Kerimäki, Kyrö, Lahti, Liminka, Loppi, Luvia, Pietarsaari, Parainen, Puumala, Raisio, Rovaniemi, Tervakoski, Tervo, Valkeala, Valtimo, Vantaa, Viiala). Toisen asteen

oppilaitoksissa järjestettiin ajanjaksolla neljä tapahtumaa. Toteutuneita tapahtumia lokakuusta 2010 maaliskuun 2011 loppuun oli siis yhteensä 42.

Moveri-toiminnan tutkimuksessa noudatettiin tapaustutkimuksen näkökulmaa: tutkimusavustaja Laura Humppila kirjoitti tarkkaan vaiheet ylös yhdestä nuorten tapahtuman järjestämisen prosessista, jossa hän oli Moverina mukana. Humppila on koulutukseltaan sosiaalipsykologi ja tekee toiminnasta myös omaa lopputyötä. Humppilan tarkka kuvaus on tutkimuksemme päätapaus eli referenssi-case, johon muita tapauksia eli muiden Movereiden ohjaimia prosesseja suhteutettiin. Kaikkien Movereiden työtehtäviin kuului kirjoittaa raporttia Your Move -kampanjan extranet-työskentelyalustalle yhteydenotoistaan kouluihin sekä nuorten ryhmän kokoontumisista tapahtuman järjestämiseen liittyen. Näistä muiden Movereiden kirjoittamista raporteista hyödynsimme tutkimusaineistona 19 kirjoittajan 23 raporttia. Tausta-aineistona käytettiin myös Nuoren Suomen Movereille tekemän kyselyn tuloksia (Nuori Suomi 2010a) sekä Humppilan muistiinpanoja Movereiden koulutuksesta. Lisäksi Moveri-toimintaa ja nuorten omia tapahtumia arvioitiin tämän arviointitutkimuksen oman lomakekyselyn avulla.

Your Move -kampanjan tavoite oli olla mukana luomassa kouluihin nuorten osallisuutta liikuntatapahtumien järjestämisessä lisäävää toimintatapaa. Yhtenä arviointikriteerinä tarkastelemme, millaisia lupauksia jatkosta tapahtumien yhteydessä välittyi koulujen suunnasta.

Nuorten omilla tapahtumilla liikunnasta pyrittiin luomaan nuorisolähtoisempää Your Move -kampanjan mukaisesti. Kampanjan tavoitteet nuorten omien tapahtumien osalta erosivat Tour- ja Suurtapahtumien tavoitteenasettelussa siinä, että tapahtumien yhtenä tavoitteena oli saada aikaan paikallisia uusia liikuntaryhmiä. Tämän tavoitteen taustalla on oletus, että harrastusmahdollisuuksien parempi tunnettavuus nuorten keskuudessa sekä niiden nuokkautuminen nuorten tarpeiden ja kiinnostusten suuntaisesti lisää nuorten liikuntaharrastuneisuutta.

3.1 Tapahtumien laatu

Kouluissa järjestetyissä nuorten omilla tapahtumissa osallistujilta kysyttiin,²⁷ montako kertaa viikossa vastaaja oli osallistunut viimeisen puolen vuoden aikana koululiikunnan ulkopuoliseen reippaaseen liikuntaan, joka oli kestänyt kerralla vähintään 30 minuuttia.

Taulukko 11. Liikunta-aktiivisuus viimeisen vuoden aikana.

	Tytöt %	Pojat %	Kaikki %
ei ollenkaan	6,6	5,7	6,2
1–2 krt/vko	30,3	17,1	24,6
3 krt/vko	17,6	19,7	18,5
4 krt/vko	12,1	16,5	13,9
5 krt/vko	10,7	16,5	13,3
6 krt/vko	8,5	10,8	9,5
joka päivä	13,2	13,4	13,3

Vastaajista puolet liikkui yli kolme kertaa viikossa vähintään puoli tuntia hengästyen, sukupuolittain tarkasteluna tytöistä noin 45 % ja pojista lähes 60 %. Kokonaan liikkumattomia nuorista oli noin 6 % (N = 50), alle kolme kertaa viikossa liikkuvia 43 %, lähes kolmannes (n. 27 %) liikkui 4–5 kertaa viikossa ja reilu viidennes (n. 23 %) päivittäin tai lähes päivittäin. Tässä on hyvä huomioida, että eräästä liikuntapainotteisesta koulusta tutkimukseen on vastannut useampi luokka. Tämä vinouttaa aineistoa hieman ”aktiivisemmäksi” kuin keskimäärin. Liikuntaan viikossa yhteensä käytetty aika näkyy taulukosta 12.

Oletuksena oli, että tapahtuma voi tarjoamiensa kokeilumahdollisuuksien kautta saada nuoria aloittamaan liikunnallisen harrastuksen. Kyselylomakkeessa nuorilta kysyttiin, innostiko kyseinen Your Move -tapahtuma liikkumaan. Vastaajista noin 19 % oli myönteisellä kannalla, 42 %:n liikkumiseen tapahtuma ei vaikuttanut ja noin 40 % ei osannut sanoa. Tytöt olivat poikia selvemmin sitä mieltä, että tapahtumalla oli vaikutusta. Tytöt suhtautuvat ylipäätään suopeammin kouluissa järjestettäviin toimintoihin (Kouluterveyskysely 2010; Junttila-Vitikka yms. 2011). Aineistosta tarkasteltiin, vaikuttiko vastaajan aiempi liikunta-aktiivisuus innostuneisuuteen. Kyllä-vas-

tauksia antoi suhteellisesti pienin osuus (10 %) niistä, jotka olivat ilmoittaneet, etteivät ole harrastaneet liikuntaa lainkaan viimeisen puolen vuoden aikana. Tässä on huomioitava se, että kokonaan liikuntaa harrastamattomien osuus aineistossa on pieni, jolloin sattuman osuus kasvaa suuremmaksi. Vertailuna kyllä-vastaukset muissa ryhmissä:

Taulukko 12. Vastaajien arvio liikuntaan käyttämästään ajasta viikossa sukupuolittain.

	Tytöt %	Pojat %	%
ei yhtään	6,2	6,3	6,2
30 minuuttia–1 tunti	14,8	9,7	12,6
noin tunti–1,5 tuntia	14,3	12,3	13,4
2–3 tuntia	22,4	17,4	20,2
4–6 tuntia	21,4	23,4	22,3
7 tuntia tai enemmän	20,3	30,9	24,9

1–2 krt/vko väh. 30 minuuttia kerrallaan liikuntaa harrastaneet	13,1 %
3 krt/vko	24,3 %
4 krt/vko	24 %
5 krt/vko	13,1 %
6 krt/vko	20,8 %
joka pvä kerrallaan väh. 30 minuuttia liikkuneet	22,4 %

Vastaajaa pyydettiin seuraavaksi arvioimaan tulevaa liikunta-aktiivisuuttaan: aikooko hän aiempaan liikunta-aktiivisuuteensa verrattuna tulevaisuudessa liikkua enemmän, saman verran vai vähemmän. Vastaajista yli 42 % aikoi liikkua tulevaisuudessa enemmän, 39 % saman verran ja 3 % vähemmän. 15 % ei osannut sanoa. Tyttöjen ja poikien välillä ei ollut suuria eroja.

Myös tämän kysymyksen osalta katsottiin nuorten tulevia liikunta-aikomuksia ristiintaulukoimalla viimeisen puolen vuoden liikunta-aktiivisuus (ks. taulukko 13). Niiden joukossa, jotka eivät olleet harrastaneet lainkaan liikuntaa edellisen puolen aikana, ”en osaa sanoa” -vastausten suhteellinen osuus oli suurempi kuin muissa ryhmissä, 38 %. Tässäkin on otettava huomioon, että liikkumattomien määrä

²⁷ Aineisto sisältää 804 nuoren kyselyvastaukset 18 eri tapahtumassa. Helsingistä vastauksia on 7 koulun tapahtumista ja muualta Suomesta 9 koulun tapahtumista. Näin ollen suurin osa vastaajista, 53 % (N = 428) oli osallistunut tapahtumaan Helsingissä, 19 % (N = 154) Järvenpäässä, 14 % (N = 112) Jämsässä, 6,5 % (N = 52) Pietarsaareissa sekä 2,7 % (N = 22) Vantaalla. Kerimäeltä tuli 2,4 % (N = 19). Toisen asteen oppilaitoksia kvantitatiivisessa aineistossa on kahdesta tapahtumasta. Aineiston kouluista kaksi on liikuntapainotteisia ja niistä vastauksia on useammalta luokalta. Vastaajista tyttöjä oli 56,5 % (N = 454), poikia 43,5 % (N = 350). Vastaajat ovat pääosin 13–15-vuotiaita (N = 739), vain noin 7 % (N = 65) on tätä vanhempia.

aineistossa on pieni (N = 50). Heidän joukossaan on suhteellisesti myös pienempi osuus niitä, jotka aikovat liikkua tulevaisuudessa enemmän kuin muissa ryhmissä. Taulukosta näkyy myös, että 1–2 kertaa viikossa liikkuneiden ryhmässä on suhteellisesti eniten niitä – noin puolet – jotka aikovat liikkua tulevaisuudessa enemmän.

Taulukko 13. Vastaajien aiempi liikunta-aktiivisuus ja tuleva liikunta-aktiivisuus.

%	Enemmän	Saman verran	Vähemmän	En osaa sanoa
Ei ollenkaan	26	28	8	38
1–2 krt/vko	49,5	27,3	2,5	19,7
3 krt / vko	38,5	45,9	2	13,5
4 krt / vko	46,4	41,1	3,6	8,9
5 krt / vko	34,6	51,4	2,8	11,2
6 krt /vko	44,2	42,9	5,2	7,8
joka päivä	45,8	42,1	0,9	11,2

Tapahtuman vaikutusta vastaajan liikunta-aktiivisyyteen pyrittiin mittaamaan kysymyksellä: "Aiotko **tämän tapahtuman johdosta** liikkua aiempaan verrattuna" enemmän, saman verran vai vähemmän. Vastaajista noin 11 % oli sitä mieltä, että nimenomaan kyseinen tapahtuma lisäsi liikunta-aktiivisuutta, ja noin puolet vastaajista oli sitä mieltä, että liikkuminen pysyy yllä samantasoisesti kuin aiemmin. Tapahtuma vaikutti liikunta-aktiivisyyteen joidenkin mielestä myös negatiivisesti: 5 % vastaajista totesi liikkuvansa tapahtuman jälkeen aiempaa vähemmän. Tyttöjen ja poikien vastausten välillä ei ollut suurta eroa (taulukko 14).

Kun tapahtuman vaikutusta vastaajan tulevaan liikunta-aktiivisyyteen tarkasteltiin aiemman liikunta-aktiivisuuden kanssa ristiin (ks. taulukko

Taulukko 14. Nuorten arvio tapahtuman vaikutuksista omaan liikunta-aktiivisyyteen.

	Tytöt %	Pojat %	Kaikki %
Enemmän	12,3	10,3	11,4
Saman verran	46,0	50,6	48,0
Vähemmän	2,6	8,6	5,2
En osaa sanoa	38,8	30,3	35,1

15), havaittiin "en osaa sanoa" -vastausten suuri osuus kaikissa ryhmissä. Tämän voi tulkita tarkoittavan sitä, että nuorten oli vaikea arvioida, miten juuri kyseinen tapahtuma vaikutti omaan liikkumiseen tulevaisuudessa. "Vähemmän" -vastaukset muodostuivat niin pienistä vastaajamääristä, että niihin ei tässä kannata kiinnittää huomiota (esim. ei ollenkaan liikkuvien 14 % tulee seitsemän vastaajan vastauksista ja joka päivä liikkuvien 6,5 % kuuden vastaajan vastauksista). Kuten taulukosta 15 näkyy, hieman keskiarvosta ylöspäin poikkesivat 1–2 kertaa viikossa liikkuneet, joista hiukan keskimääräistä suurempi osuus aikoo liikkua tulevaisuudessa enemmän tämän liikuntatapahtuman johdosta.

Taulukko 15. Aiempi liikunta-aktiivisuus ja tapahtuman vaikutus tulevaan liikunta-aktiivisyyteen.

%	Enemmän	Saman verran	Vähemmän	En osaa sanoa
Ei ollenkaan	10	26	14	50
1–2 krt/vko	15,7	38,9	4	40,4
3 krt / vko	11,5	52,7	4,1	31,8
4 krt / vko	9,8	54,5	5,4	30,4
5 krt / vko	4,7	54,2	5,6	35,5
6 krt /vko	11,7	53,2	2,6	32,5
joka päivä	12,1	50,5	6,5	30,8

Vastaajilta kysyttiin myös, miten liikunta-aiomukset konkretisoituvat: mitä he ovat aikeissa tehdä. Tässä oli mahdollisuus valita useampia vaihtoehtoja. Vastaajista 58 % aikoi jatkaa liikuntaharrastuksessa kuten tähänkin asti. Koulumatkat aikoi pyöräillä tai kävellä 26 % vastaajista. Kavereiden kanssa jonkin uuden lajin harrastamisen aikoi aloittaa 17 % ja yksin 9 % vastaajista. Jos vastaaja ilmoitti harkitsevansa uusia liikuntamuotoja, kysyttiin avokysymyksenä, mitä nämä ovat. Yleisimpiä vastauksia olivat erilaiset tanssiharrastukset (34 kpl), lenkkeily/juoksu (30 kpl), kuntosalit (15 kpl), eri pallolajit (esim. jalka- ja pesäpallo, 14 kpl), itsepuolustuslajit/kuntonyrkkeily/nyrkkeily (14 kpl) sekä aerobic/jumprat (esim. zumba, 7 kpl).

Kyseisen tapahtuman vaikutusta tulevaan liikunta-aktiivisyyteen oli vastausten perusteella vaikeampi arvioida kuin sitä, aikooko nuori ylipäätään liikkua enemmän. Tämä näkyi jo EOS-vastausten määrästä. Selkeästi näkyi myös, että vaikka monet aikovat liikkua tulevaisuudessa enemmän, se ei selittynyt tapahtuman vaikutuksella.

Hankkeen yksi alkuperäinen tavoite oli sitoa nuorten omat tapahtumat jollain tavalla paikalliseen liikunta- ja urheilutarjontaan, jotta nuorille avautuisi mahdollisuus kiinnittyä uusiin harrastuksiin.

Joihinkin tapahtumista otettiin seurojen edustaja ohjaajiksi tai lajiesittelijöiksi. Joissakin Helsingin tapahtumissa kaupungin liikuntaviraston edustaja jakoi heidän Fun Action -harrasteliikuntatoimintonsa esitteitä. Ainakin yhdessä tapahtumassa koripalloseura jakoi esitteitä heti seuraavana päivänä uuden nuorten korisryhmän kokoontumisesta.

Syksyllä 2010 Nuori Suomi rohkaisi Movereita ottamaan yhteyttä lähialueiden liikuntaseuroihin ja mainostamaan omalle suunnittelijaryhmälleen mahdollisuutta yhteistyöhön seurojen kanssa esimerkiksi lajiesittelyn tai osaavan ohjaajan muodossa.

Useimmat urheiluseurat lähtivät mielellään mukaan nuorten omiin tapahtumiin, vaikka hyvin harva koulu niitä hyödynsikin. Yhteistyössä urheiluseura sai mahdollisuuden samalla rekrytoida itselleen uusia harrastajia ja tavoitella myös niitä nuoria, jotka mahdollisesti ovat joskus lopettaneet lajin harrastamisen. Monesti ulkopuolelta tulleet ammattimaiset ohjaajat saivat aikaan innostusta. Kampanjan toimintatarmoa kului kuitenkin niin paljon koulujen kontaktointivaiheeseen, ettei tähän osa-alueeseen ollut enää resursseja.

Tyytyväisyyttä tapahtuman järjestelyihin, liikuntaohjelmaan, muuhun ohjelmaan ja nuorten toiveiden tai tarpeiden huomioimiseen mitattiin kyselylomakkeessa jälleen 5-portaisella asteikolla. Kun sekä tapahtumaan osallistuneiden että sitä järjestäneiden nuorten arviot huomioidaan, eri osioiden keskiarvot olivat (5 = täysin samaa mieltä, 1 = täysin eri mieltä):

- Tapahtuman järjestelyt toimivat hyvin ka. 3,3
- Tapahtuman liikuntaohjelma oli mielenkiintoinen ka. 3,1
- Tapahtuman muu ohjelma oli mielenkiintoista ka. 2,9
- Tapahtuma huomioi nuorten erilaiset tarpeet/toiveet ka. 2,9
- Your Moven tavoite oli, että keskiarvo olisi 3,75. Tähän tavoitteeseen ei siis aivan päästy.

Kyselyn vastaajista noin 75 % osallistui tapahtumaan kokeillen eri lajeja. Vajaa viidesosa osallistui "katsojan" roolissa eli ei kokeillut alueella itse mitään lajia. Osa vastaajista oli yhdessä Moverin kanssa tapahtu-

man järjestämiseen osallistuneita (7 % vastaajista, N = 69). Heistä 82 % oli täysin tai melko samaa mieltä siitä, että tapahtumasta tuli sellainen kuin he itse olivat ajatelleet.

Vastauksia edellä mainittuihin neljään kysymykseen tarkasteltiin myös erottamalla aineistosta niiden nuorten vastaukset, jotka olivat järjestäneet tapahtumaa yhdessä Moverin kanssa, ja verrattiin niitä muiden nuorten vastauksiin. Järjestäjät olivat keskimäärin tapahtumaan osallistuneita nuoria tyytyväisempiä kaikilla osa-alueilla. Erot olivat kaikissa kysymyksissä tilastollisesti erittäin merkitseviä ($p = 0.000^{***}$). Tapahtumaa järjestäneet antoivat myös muita vähemmän "en osaa sanoa" -vastauksia.

- Tapahtuman järjestelyiden toimivuudesta oli täysin tai melko samaa mieltä yhteensä noin 81 % tapahtumaa järjestämässä olleista ja muista 37 %.
- Tapahtuman liikuntaohjelman mielenkiintoisuudesta oli täysin tai melko samaa mieltä 71 % tapahtumaa järjestäneistä ja 30 % muista vastaajista.
- Tapahtuman muun ohjelman mielenkiintoisuudesta oli täysin tai melko samaa mieltä 62 % järjestäjistä ja muista 34 %.
- Tapahtuman kyvystä huomioida nuorten tarpeet tai toiveet oli täysin tai melko samaa mieltä järjestäjistä 54 % ja muista 26 %.

Tapahtuman kyvystä huomioida nuorten tarpeet ja toiveet oli siis yhtä mieltä 26 % tapahtumaan osallistuneista. Vaikka tapahtuma oli nuorten suunnittelema, käytännössä tapahtuman ideointiin ja suunnitteluun osallistuivat kouluissa lähinnä vain järjestäjryhmään kuuluneet nuoret. Osa vastaajista olisikin kaivannut laajemman joukon kuulemista ja työryhmän edustavuuden laajentamista.

Enemmän ohjaajia tai tuomareita toivoi 4 vastaajaa. Ohjaukseen liittyvistä asioista mainittiin toive "paremmista" tai "oikeista" ohjaajista/opettajista/tuomareista 13 vastauksessa. 19 vastaajaa oli sitä mieltä, että aikaa olisi pitänyt olla enemmän. Osallistumiseen liittyvissä vastauksissa 15 vastaajaa toivoi enemmän "actionia"/meno/aktiivisuutta. Järjestelyyn liittyvissä vastauksissa 16 vastaajaa toivoi parempaa järjestystä ja 9 parempaa ohjeistusta.

Lajeihin liittyvissä vastauksissa 86 vastaajaa toivoi enemmän eri lajeja tai aktiviteetteja, mutta ei antanut konkreettisia ehdotuksia. 13 vastaajaa toivoi *jotain oikeita/kunnon/ järkeviä/ei-leikki-lajeja*, eikä esimerkiksi

mitään hammastikun/tulitikun heittäilyä. Pallonheitto eikä saappaanheitto ei innostanut, ja joidenkin mukaan käveltiin vaan koulua ympäri suunnilleen. Edellä mainittujen lisäksi kaksikymmentä vastaajaa toivoi jotain erilaista / kivempaa / hausempaa / jännittävämpää / innostavampaa tekemistä tai lajia. Lajeja, joita ehdotettiin muissa (useimmiten yksittäisissä) vastauksissa, olivat esimerkiksi tanssi, lätkä, futsal, lentopallo, skeittaus, salibandy, satujumppa, jalkapallo, lentopallo, jousiammunta, pesäpallo, koripallo, laserammunta (megazone), softball, paintball, motocross, autourheilu, luistelu, pulkalla laskeminen, keilailu, laskettelu ja norsufutis.

Pelkästään positiivisin sanakääntein tapahtumaa luonnehti 21 vastaajaa, kuten alla:

Yllätykset vähän muuttivat suunnitelmia, mutta muuten oli tosi hauskaa!

Oli loistava, en kaivannut muuta. (Kyselylomakevastaus.)

Hyvä musiikki (Stratovarius). (Kyselylomakevastaus.)

En olisi kaivannut mitään. Se oli täydellinen tapahtuma. (Kyselylomakevastaus.)

Tapahtuma oli mielestäni kokonaisuudessaan hyvä ja onnistunut. (Kyselylomakevastaus.)

3.2 Yhteistyöprosessin laatu tapahtuman järjestämisessä

Moverin ensimmäinen työtehtävä oli markkinoida ajatus nuorista tapahtuman järjestäjinä koulujen rehtoreille. Moveri saattoi halutessaan aloittaa prosesseja yhtä aikaa useamman koulun kanssa. Käytännössä koko toiminnan ongelmallisimmaksi koettu vaihe oli ensin rehtoreiden ja sen jälkeen koulun yhteysopettajaksi nimetyn opettajan tavoittaminen. Moveri saattoi joutua soittamaan tai sähköpostittelemaan yli kymmenenkin kertaa ja pahimmillaan yli kuukauden ajan, ennen kuin oikeat ihmiset oli tavoitettu ja he olivat tutustuneet materiaaleihin – Nuori Suomi oli kouluille ennestään tuttu, mutta Your Move ei.

Oman toiminnan markkinoiminen tuntui osasta Movereista, heidän kirjoittamiensa raporttinsa mukaan, *ikävältä*, ja lisäksi se jännitti. Joistakin kouluista Movereille oli vastattu *tympeästi*, kun he olivat ottaneet yhteyttä. Jatkon kannalta paljon oli siis kiinni Moverin sinnikkyyydestä, sietokyvystä ja kärsivällisyydestä. Jos koulu vastasi myöntävästi, Moverin työ jatkui

läpi nuorten ryhmän tapaamisten ja tapahtuman ja päättyi koko prosessin arviointiin nuorten kanssa (Nuori Suomi 2010b). Moverin tehtävä oli kouluttaa ja ohjata nuorten ryhmää tapahtuman järjestämiseen liittyvissä asioissa sekä tehdä yhteistyötä koulujen liikunnanopettajien, opinnonohjaajien, oppilaskunnan hallituksen, ohjaaja opettajien tms. kanssa riippuen siitä, kuka koulun yhteistyöopettajaksi valikoitui. Ideana Moveri-toiminnassa on, että Moveri auttaa nuoria kantamaan itse vastuun tapahtuman järjestämisessä.

Koulutukset, kontaktit kouluihin, raportointi extranetissa ja toiminnan suunnittelu olivat jo itsessään suuritöisiä. Moverit saivat 200 euron kertakorvauksen, kun tapahtuma oli ohi ja lopputapaaminen pidetty. Etukäteisvalmistelut koulujen kanssa tehtiin Moverin omalla ajalla, ja he myös maksoivat puhelut itse. Tilanne oli itse asiassa analoginen sen kanssa, että toimintaan mukaan tulevien nuorten oletettiin järjestävän koulun tapahtumaa myös vapaa-aikanaan.

Yhteydenottojen onnistumisprosenttia kuvaa se, että 1 323:sta kontaktoidusta koulusta vain 79 järjesti tapahtuman. Loppujen lopuksi kävi niin, että syksyn 2010 aikana moni eniten kouluihin soitteista Movereista oli niitä nuoria, jotka työskentelivät täysipäiväisesti tai lähes täysipäiväisesti Nuoressa Suomessa Your Move -kampanjan parissa muutenkin, eli he eivät opiskelleet tai työskennelleet täysipäiväisesti muualla. Yksittäisten koulukontaktointien sijaan toimintamallia tulisikin tulevaisuudessa rakentaa enemmän strategiselle tasolle; luontaiseksi osaksi koulujen toimintavuotta yhteistyössä koulujen ja kuntien koulutointien kanssa. Esimerkiksi Helsingissä opetusviraston osallisuusstrategiaa käsittelevässä Power Point -esityksessä Your Move näkyi, mutta tämän strategisen työn vaikutukset eivät vielä näkyneet niin, että koulukontaktointi olisi käytännössä sujunut helpommin.

Kouluissa Moveri -toiminta nähtiin usein hyvänä ideana ja erityisenä mahdollisuutena ja voimavarana uudistaa tapahtumien järjestämisen tapaa kouluissa. Jos koulu kieltäytyi, syy saattoi olla, että (opettajien mielestä) *asia menee liian vaikeaksi, jos otetaan mukaan oppilaat liikuntapäivän suunnitteluun*, esimerkiksi tarvittavan aikaresurssin takia. Yksi opettaja oli sitä mieltä, että liikuntapäivän perinteinen toteutus luo nuorille *turvallisuuden tunnetta: meillä liikuntapäivä on aina ollut tällainen ja tätä nuoret odottavat*. Toisessa tapauksessa esteenä oli, että *nuorilla on tekemistä muutenkin paljon, tai sitten liikunnallisuuteen on jo panostettu* ja koulun liikuntatoimintaa koskevat suunnitelmat ovat jo niin pitkällä, ettei niihin pysty enää kytkemään Moveri-toimintaa. Tapahtuman suunnitteluun ja toteutuksiin tarvitaan aikaa (oppitunneilta) ja tiloja. Opettajien mielestä toimintaa oli tietyissä tapauksissa vaikea sovittaa oppilaiden aikatauluihin. Jotkut koulut kieltäytyivät, koska oppilaat olivat jo koulunsa liikuntatapahtumaa järjestämässä.

Moverin oppaassa (Nuori Suomi 2010b, 7) suositellaan tapahtumaa järjestävän ryhmän kooksi 10–12 henkilöä. Kyselylomakevastausten mukaan tapahtumaa järjestäneistä (N = 69) nuorista 69 % tuli mukaan sitä kautta, että ryhmä, jossa he jo entuudestaan olivat mukana (tukioppilaat, oppilaskunnan hallitus, valinnaisen liikunnan ryhmä tms.), ryhtyi tapahtuman järjestäjäryhmäksi. Näin toimittaessa tapahtuman järjestäminen saattoi nuorten mielestä viedä aikaa alun perin jotakin muuta toimintoa varten perustetun ryhmän alkuperäiseltä toiminnalta (esimerkiksi valinnaisen liikunnan tanssikurssilta). Tällöin nuoret saattoivat kokea, että heidät harhautettiin järjestämään tapahtumaa.

Kyselylomakkeeseen²⁸ vastanneista 69:sta tapahtuman järjestäjästä 23 oli tukioppilaita ja 22 kuului oppilaskuntaan tai oppilaskunnan hallitukseen. Kuusi vastaajaa toimi joukkueensa kapteenina ja viisi valmentajana tai ohjaajana. Muutamilla oli kokemusta isostoiminnasta, tuomaroinnista tai oppilaskahvilan hoitamisesta koululla. Useissa vastauksissa samalla henkilöllä oli useita edellä mainituista tehtävistä. Tehtävät kasaantuivat etenkin tytöille. Itse asiassa Moveri-toiminta saattoi pahimmillaan lisätä vastuutehtävien kasautumista samoille nuorille, sillä Moveri-oppaan aiemman painoksen mukaan on tärkeää valita järjestäjäryhmään mukaan nuoria, jotka olisivat ”kiinnostuneita asiasta ja ns. hyviä tyyppisiä, joiden kanssa asiat saadaan hoidettua hyvin.” Lisäksi kouluilla voi usein olla ”tiedossa innokkaita ja aktiivisia nuoria, jotka ovat jo monessa mukana.” (Nuori Suomi 2010b, 7.)

Erilaisissa nuorten kasvuympäristöissä kannattaisi nykytietämyksen mukaan tarjota rooleja entistä monipuolisemmin erilaisille nuorille osallistumisen esteitä poistamalla ja ryhmän tai yhteisön hyvinvointiin paneutumalla siten, että huomioidaan erilaiset ryhmädynaamiset ilmiöt (Berg 2010a; Feldmann yms. 2010, 103; Gretschel 2011, 10).

Järjestäjäryhmän taustoissa huomionarvoista on myös se, minkä tyyppisten liikuntaharrastajien mieltymysten mukaan kaikkien nuorten liikuntaharrastuneisuuden lisäämiseen tähtäävää tapahtumaa järjestetään. Tapahtumaa järjestäneiden nuorten ryhmän liikunta-aktiivisuus (urheiluseuraan kuuluminen, liikuntakertojen määrä viikossa sekä liikuntaan käytetty aika viikossa) ei juuri eronnut tapahtuman osallistuneiden keskimääräisestä aktiivisuudesta – muutoin kuin yhdessä mielessä: tapahtumaa järjestäneissä ei ole juuri lainkaan täysin liikkumattomia, kun muissa näitä on 6,7 %. Tapahtuman sisältöä suunnittelemassa oli siis vähiten niitä nuoria, jotka liikkuvat muutoinkin vähiten. Vaikka tapahtuman pääpaino on

liikunnassa, ei suunnitteluryhmän jäsenten tarvitse itsetulla liikunnallisia. Päinvastoin: liikkumattomalla nuorilla voi olla sellaista tietämystä, mikä nyt jäi monen järjestäjäryhmän ulottumattomiin.

Tapahtumaa järjestävän ryhmän oletettiin kirjoittavan Your Move -sivustolle blogia tapahtuman järjestämisen etenemisestä.²⁹ Internetissä julkaistavat blogi-kirjoitukset tarjoavat tilan persoonalliselle kirjoittamiselle omakohtaisista päivän tapahtumista yksityisluontoisesti (vrt. päiväkirja) tai enemmän asiasisältöön keskittyen (Bell 2010, 99.) Blogeista muut koulut saattoivat käydä etsimässä vinkkejä omiin tapahtumiinsa ja myös Moverit ohjenuoria omaan toimintaansa.

Ote nuorten kirjoittamasta tapahtuman järjestämistä kuvaavasta blogista.

SE ON SIINÄ!

7.6.2010

...Pientä odottamista pisteelle siirtymisessä lukuunottamatta aikataulut onnistui melko hyvin ja pisteenvetäjät onnistuivat tehtävissään mallikkaasti. Ryhmänvetäjäkin kuunneltiin, eikä 36 oppilaan ohjaaminen pisteeltä toiselle ollut kovin haastavaa, niin kuin kuvittelimme. Ainakin pienempien suusta sain kuulla paljon positiivista palautetta ja uskon, että myös vanhemmat oppilaat olivat päivään tyytyväisiä. Nautimme hyvästä säästä ja pidimme hauskaa.

Päivä huipentui opet vs. ysit pesismatsiin. Pelin tiimelyksessä saimme kokea ysiluokkalaisten poikien viuhahduksen, josta heidät varmasti muistetaan. Poikien tempauksesta piristyneinä, skarppasimme loppuun asti ja voitimme matsin juoksuin 3-2.

Päivän päätteeksi saimme vielä jäätelöt, jonka jälkeen pääsimme kotiin. Kokonaisuudessaan päivä onnistui paremmin kuin olimme kuvitelleet ja kaikki järjestäjät saivat huimasti kokemusta ohjaamisesta ja tapahtumien järkkäämisestä. Iso kiitos Moverillemme, emme olisi pärjänneet ilman sinua! =)

Kampanjan tavoitteissa korostui nuorten ajatusten välittäminen koko kampanjan käyttöön, ja tähän nuorten kirjoittamien blogien katsottiin olevan hyvä väline. Nuori Suomi palkitsi parhaita blogieja nettisivuston käyttäjiltä saamiensa vinkkausten perusteella.

Blogin kirjoittamisen oli tarkoitus alkaa ryhmän ensimmäisten tapaamiskertojen jälkeen. Vaatimus blogin kirjoittamisesta sai nuorilta ristiriitaisen

²⁸ Nuorten omien tapahtumien järjestäjät täyttivät saman kyselylomakkeen kuin tapahtumiin osallistuneet nuoret, joskin osittain eri kysymyksiin.

²⁹ <http://www.yourmove.fi/yourmove/blogit> (viitattu 12.11.2011).

vastaanoton. Joissain kouluissa nuoret kirjoittivat sitä hyvinkin aktiivisesti heti tapahtuman järjestämisen alkuvaiheessa. Monessa koulussa blogi oli koettu asiaksi, johon ei heti ollut löytynyt tekijää. Sen kirjoittaminen tuntui ylimääräiseltä työltä, samalla tavalla kuin muu omalla ajalla tehtävä toiminta suunnittelutapaamisten ohella. Syynä haluttomuuteen saattoi olla myös blogin kirjoittamisen syvimmän luonteen ohittaminen. Blogia kirjoittamalla erityisesti tytöt pitävät yhteyttä ystäviin, luovat ystävyyssuhteita ja ystäväverkostoja (Bell 2010, 105). Ylhäältä päin määrättyt blogit voivat näyttäytyä nuorille imagoriskinä. Blogeissa on kuitenkin kysymys omien henkilökohtaisten ajatusten kirjoittamisesta julkiselle alustalle, jolloin potentiaalisena yleisönä ovat niin omat kaverit kuin laajempi yleisö. Esimerkiksi blogi-tematiikassa kampanja olisi hyötynyt siitä, että Moveri-toimintaan liittyviä osa-alueita olisi ehditty suunnitella etukäteen myös nuorten itsensä kanssa, samoin kuin esimerkiksi Suurtapahtumaan liittyviä yksityiskohtia. Toisaalta kampanja teki nuorten blogien kirjoittamisessa, julkistamisessa, arkistoisissa ja kampanjan tietoresurssina hyödyntämisessä arvokasta sukupolvien välistä työtä. Bellin mukaan tavallisesti yhteiskunnassa huomioidaan merkityksellisinä vain vanhempien miesten kirjoittamat ns. A-listan blogit (Bell 2010, 110).

Toinen huomionarvoinen seikka on se, että jälkikäteen arvioituna tuntuu hätäratkaisulta käyttää nuorten vapaa-aikaa tapahtumien järjestämiseen, kun se voisi rikastuttaa koulutyötä. Esimerkiksi projektiopintokokonaisuuksia muodostettaessa blogin kirjoittaminen voisi olla osa äidinkielen tai terveystiedon tuntien opetusta, jolloin opetettavan teeman aiheeseen liittyviä blogejä muustakin kuin tapahtuman järjestämisestä voisivat tarkastella ja harjoitella³⁰ kaikki luokan oppilaat.

Mitä Movereiden kirjoittamissa raporteissa kerrottiin tapahtumaa järjestäneiden nuorten oppineen omasta mielestään?

Oman toiminnan havainnointia ja pohtimista toisesta näkökulmasta. Yleisesti erilaisten näkökulmien tarkastelua oman rinnalla. Itseluottamusta, esiintymistaitoa, johtamistaitoa, kykyä ilmaista mielipiteensä, äänen käyttöä, yhteistyötä, työn jakamista ja ryhmätyöskentelyä, sekä oman vastuun hoitamista ja vastuun siirtämistä. Ilman muuta listaan voitaisiin monien nuorten kuvailemien näkökulmien runsauden mukaan lisätä myös tunneäly ja sosiaaliset taidot. *Järjestelmällisyyttä. Se, että isot asiat vievät aikaa ja vaativat kärsivällisyyttä.* Lisäksi opittiin erilaisia tapauskohtaisia taitoja, kuten *jonkun tietyn lajin sääntöjä, ilmoittautumisten keräämistä, pisteiden laskeamista, blogin kirjoittamista ja muiden nuorten ohjaamis-*

ta tapahtumapäivänä. (Kooste Movereiden raporteista.)

Oppimistapahtumana nuorten oman tapahtuman järjestäminen oli merkittävä. Kyselylomakkeeseen vastanneista tapahtuman suunnitteluun ja toteutukseen Moverin kanssa osallistuneista nuorista 63 % oli täysin tai melko samaa mieltä siitä, että saatu kokemus antoi tulevaisuuden kannalta hyödyllistä tietoa tai taitoa.

Moverilla oli tärkeä rooli nuorten osallisuuden mahdollistajana. Hänen vastuullaan oli toimivan ja toimintakykyisen ryhmän aikaansaanti ja ylläpito sekä toimijuuden (subjektiivisen) siirto nuorille tapahtuman järjestämisessä. Hankkeen kokemusten perusteella voi sanoa, että Moveri pystyi tukemaan nuoria monella tavoin. Kyselylomakkeisiin vastanneista tapahtuman suunnitteluun ja toteutukseen Moverin kanssa osallistuneista nuorista (N = 69) 77 % oli täysin tai melko samaa mieltä, että "Moverista oli apua."

Ryhmän ideoinnin ollessa vaikeaa tai suunnittelun ollessa jumissa Moveri auttoi ryhmää tarttumalla niihin ideoihin, joita nuoret itse olivat esittäneet. Moverit toivat esille myös omia ideoitaan, joihin nuoret pystyivät tarttumaan, viemään eteenpäin tai muokkaamaan omannäköisikseen ideoiksi. Moverin toiminnan tavoitteena oli saada nuoret huomaamaan, minkä tyyppisen tapahtuman he itse haluavat tehdä ja saada heidät myös toteuttamaan visionsa. Kyselylomakkeisiin vastanneista tapahtuman suunnitteluun ja järjestämiseen osallistuneista nuorista 93 % oli täysin tai melko samaa mieltä siitä, että "sain vaikuttaa tapahtuman suunnitteluun". Toteutuksen osalta vastaava määrä oli 91 %. Vastaajista 81 % oli täysin tai melko samaa mieltä siitä, että "...tapahtumasta tuli sellainen kuin olin ajatellut."

Tapahtumaa järjestäneistä nuorista 92 % oli täysin tai melko samaa mieltä siitä, että "minusta on tärkeää, että nuoret saavat itse suunnitella liikuntaa". Nuorten näköiset tapahtumat eivät kuitenkaan syntyneet helposti. Kesti aikansa ennen, kuin ryhmän nuoret huomasivat olevansa asemassa, jossa heillä oli lupa ja velvollisuus toimia ja päättää tietyistä asioista itse. Moverille tämän esille nostaminen oli iso osa työtä. Nuorille Moveri oli aluksi yksi opettaja lisää, jonka oppiaineena oli tapahtuman järjestäminen. Moveri oli kuitenkin aikuinen, joka tuli ulkopuolelta ja näki ryhmähierarkiat. Joissain tapauksissa oppilaiden kanssa päivittäin tekemisissä olevat opettajat olivat saattaneet sokeutua omalle roolilleen, hierarkioille ja oppiaineensa tarjoamille kuville maailmasta.

Moveri on nuorten ryhmän kokoontuessa aikuisen kouluttajan asemassa, eikä opettajan ole välttämättä aina olla paikalla. Opettajat ovat saattaneet kuitenkin jäädä pois nuorten ryhmän tapaamisista kokonaan. Opettajan puuttuminen paikalta aiheutti

³⁰ Puhumme harjoittelemisesta, koska blogin ajatukseen sisältyy ajatus julkaisemisesta, ja julkaisemisesta päättämisen pitäisi olla jokaisen itsensä käsissä.

muutamissa tapauksissa ongelmia, kun esimerkiksi suunnittelun eteenpäin viemiseen tarvittavaa informaatiota puuttui puolin ja toisin.

Nuorten ryhmän toimintavapautta ja omayhtymistä toimintaa saattoi ajoittain ehkäistä liian innokkaiden yhteistyöopettajien mukaantulo. Moverilla oli edessään haastava tehtävä, mikäli yhteistyöopettaja ei ymmärtänyt rooliaan sivusta tukijana, vaan lähti aktiivisesti ohjaamaan ryhmän toimintaa vanhojen mallien mukaan – niin suunnitteluprosessissa kuin itse tapahtumassakin. Opettaja saattoi stressaantua, koska koki vastuun ryhmän etenemisestä omaksi vastuukseensa eikä ryhmän toiminta hänen mielestään edistynyt riittävän nopeasti. Stressaantuneena opettaja saattoi saada liikettä ryhmään, mutta toisaalta myös viedä tilaa nuorten oppimiselta sekä syrjäyttää Moverin. Opettajan toiminta saattoi saada myös Moverin epäilemään toiminnan laatua, jolloin hän saattoi alkaa valittaa nuorille unohtaen keuhut ja kannustamisen. Lisäksi opettajat saattoivat nuorten kuullen ohjeistaa Moveria ikävään sävyyn, jolloin mielensä olivat Moverin lisäksi pahoittaneet myös nuoret. Aineistossa oli kuitenkin vain kaksi koulua, joissa tällaiset yhteistyöongelmat opettajien kanssa korostuivat.

Mielenkiintoista näkemystä Movereiden ja opettajien yhteistyön arviointiin tuo se, että nuorten mielestä aikuisia ei aina olisi tarvittu järjestelyissä ollenkaan. Kyselylomakkeeseen vastanneista tapahtuman suunnitteluun ja toteutukseen Moverin kanssa osallistuneista nuorista nimittäin noin puolet oli sitä mieltä, että ”tapahtuma olisi onnistunut ilman aikuisten tukea.”

Kampanjan tavoitteena oli, että nuorten järjestämä liikuntatapahtuma jäisi osaksi koulun kulttuuria. Moverin oli ajateltu olevan koulussa apuna ensimmäisenä vuotena, jonka jälkeen Järkkää tapahtuma-koulutus ja yhteistyöopettajan asema aikuisena tukihenkilönä koulussa korvaisivat Moverin kanssa käytävän prosessin. Tarvittaessa Moverin apua olisi seuraavina vuosina mahdollista kenties myös ostaa Nuorelta Suomelta tai alueelliselta liikuntaorganisaatiolta. Nuoren Suomen Moveri-toimintaa oli olemassa edelleen syksyllä 2011, mutta *jatkon suhteen toimintastrategiaa ei vielä ole päätetty.* (Your Moven johtotiimin näkemys 14.9.2011.)

Kyselyyn vastanneista tapahtuman suunnitteluun ja toteutukseen Moverin kanssa osallistuneista nuorista noin 58 % uskoi täysin tai melko varmasti järjestävänsä tapahtumia jatkossakin.

Järjestäjät myös ajattelivat, että he voisivat tehdä tapahtumasta vuosittaisen perinteen. Tästä syystä tapahtumaan liittyen hankittiin kiertopokaali. (Koulu 16, toisen asteen oppilaitos.)

Seuraavana he aikoivat järjestää saman tapahtuman kuudesluokkalaisille (Koulu 14.)

Oppilaat olivat hyvin innoissaan siitä, että tapahtuma oli sujunut hyvin ym. Ohjaava opettajakin oli suunnattoman kiitollinen :) Mietimme sitä, että kenties lajit olisivat voineet olla erilaiset, mutta toisaalta siltikään tuskin kaikki olisi niistä innostuneet. Lopputulos tosiaan oli se, että järjestäjät olivat erittäin innoissaan ja olisivat olleet valmiit järkkäämään toisenkin tapahtuman! Ja ohjaavalle opettajallekin jäi hyvät fiilikset tapahtumasta. (Koulu 6.)

Moveri-toiminnalla aikaansaadut nuorten omat tapahtumat olivat osa suurempaa kokonaisuutta, Your Move -kampanjaa. Onkin syytä tarkastella, millä tavoin nuorten omat tapahtumat linkittyivät kampanjan muihin tapahtumamuotoihin vai olivatko ne enemmän yksittäisiä tempauksia tai kouluihin suunnattu ”tukijärjestelmä”.

Movereita koulutettiin kertomaan Your Move -kampanjan kokonaisuudesta kouluissa sekä nuorille että opettajille. Moverit toivat asiaa esille samalla kun esittelivät itsensä kouluissa. Syksystä 2010 alkaen tämän voi olettaa toimineen tärkeänä markkinointiväylänä kampanjan päättävälle Suurtapahtumalle.

Toisaalta loppukeväästä 2011 järjestettyjen nuorten omien tapahtumien pelättiin vievän kävijöitä Suurtapahtumalta. Tästä syystä Nuori Suomi esitti kevättalvella 2011 Movereille toiveen kontaktoida kouluja ensisijaisena tavoitteena järjestää välituntiliikuntaa tapahtumien sijaan. Tästä huolimatta osa nuorten omista tapahtumista järjestettiin, kuten kouluilla aiemminkin oli järjestetty, viimeisellä kouluviikolla eli päällekkäin Suurtapahtuman kanssa. Moni kouluista vieraili oman tapahtuman lisäksi kuitenkin myös Suurtapahtumassa. Toisaalta joistain sellaisista kouluista, jotka eivät lähteneet tapahtumaan, Moverin vetämässä ryhmässä toimineet nuoret hakeutuivat Suurtapahtuman vapaaehtoisiksi päästäkseen mukaan. Moni Moveri innosti tapahtumaa järjestämissä olleita nuoria vapaaehtoistyöhön ja osallistumaan tapahtumaan esimerkiksi sähköpostitse.

Moveri-toiminnan jatkon kannalta Your Move Suurtapahtuma oli ratkaisevaa aikaa, sillä Suurtapahtumaan osallistuville opettajille mainostettiin syksyn 2011 Moveri-toimintaa Ope Zonessa (ns. Suurtapahtuman opettajienhuoneessa), jossa opettajat saivat keskustella Moveri-toiminnasta vastaavan henkilön kanssa.

Eri tapahtumien välinen suhde näkyy myös niin, että syksyn 2011 uusista Movereista moni on ollut Suurtapahtumassa vapaaehtoisena joko jonkin lajiliiton nuorten ryhmässä tai Your Moven nuorten tiimissä.

Your Move -kampanjan Moveri-toiminta aiheutti jonkin verran päällekkäisyyttä, ”kilpailua” alueellisten liikuntaorganisaatioiden kouluille markkinoiman Järkkää tapahtuma -koulutustoiminnon kanssa – Nuoren

Suomen lanseerama toiminto sekkin. Erään haastattelun tapahtumapäällikön mukaan *alueellisista liikuntaorganisaatioista olisi ollut hyötyä monelle kokemattomalle Moverille koulu yhteydenottoihin. Monet liikunnan alueorganisaatioista tekevät säännöllistä yhteistyötä yläkoulujen kanssa.* Your Moven johtotiimin mukaan omaa Moveri-toimintaa lähdettiin lanseeraamaan, koska päätettiin kehittää uutta toimintamallia ilman väliporrasta: *haluttiin testata ja kokeilla itse: nyt on kehitetty malli, jolla toimintoon pystyy helposti jalkauttamaan. Alueet jatkaa tästä?* (Your Moven johtotiimi 14.9.2011.)

Ennen Moveri-toiminnan jatkolanseerausta toiminnan luonnetta kuitenkin hyvä pysähtyä hetkeksi pohtimaan. Moveri-toiminnan päätavoite eli nuorten saaminen koulujen liikuntatapahtumien järjestäjiksi on koulujen ja liikunnan demokratiaa kehitettäessä oikeastaan vasta pisara meressä – tässä mielessä oli tietenkin yllätys, että näinkin pienen asian muuttaminen osoittautui näin vaikeaksi. Moveri-toimintaa kriittisesti arvioidessa voi todeta, että nykyisessä toimintamallissa yksi ryhmä etuoikeutetaan (pahimmillaan tämä on jo ennestään etuoikeutettu ryhmä, esim. oppilaskunnan hallitus, joka näin sai vain lisää valtaa; toisaalta tämä on tietenkin hyvä, koska oppilaskunnat ovat Suomessa kohtuuttoman vallattomia tällä hetkellä) vaikuttamaan koulun liikuntapäivän luonteeseen, eikä muiden oppilaiden mielipidettä kysyä. Parempi ratkaisu olisi ollut esimerkiksi se, että yhden luokkasteen kaikki oppilaat, vaikkapa yhdeksäsluokkalaiset, olisivat tavalla tai toisella vaikuttaneet liikuntapäivän sisältöihin. Kahdeksäsluokkalaiset olisivat samaan aikaan kehittäneet välituntiliikunnan muotoja ja seiskat vaikuttaneet liikuntatuntien sisältöihin ja kaikissa näissä oppilaskunnan hallituksella olisi koordinoiva ja nuorten edunvalvojan rooli suhteessa esim. rehtoriin, opettajankokoukseen, johtokuntaan ja koulutoimeen.

3.3 Osion yhteenveto

- Nuorten omissa tapahtumissa tavoitteena oli lisätä nuorten osallisuutta ja liikunnan nuorisolähtöisyyttä kouluttamalla Movereita, joiden avulla esimerkiksi koulun liikuntapäivän järjestelyjen siirtäminen nuorille oli helpompaa. Your Moven tavoitteet nuorten omien tapahtumien osalta erosivat Tour- ja Suurtapahtumien tavoitteenasettelussa siten, että tapahtumien yhtenä tavoitteena oli saada aikaan uusia paikallisia liikuntaryhmiä.
- Nuorten järjestämät tapahtumat olivat ympäri Suomen erinäköisiä ja -kokoisia ja niiden luonne vaihteli, mutta kaikissa nuoret suunnittelivat ja veivät suunnitelmiaan toteutukseen.

- Moveri-toiminnan tavoitteet olivat suuret. Lopulta nuorten omia tapahtumia toteutui kampanjassa 14.11.2011 mennessä 48 kunnassa Moverin avustamana 132 kertaa. Tapahtumiin osallistui 36 900 nuorta ja niitä järjestämässä oli 1 980 nuorta. Nuoria avusti 40 Moveria.

- Tapahtumaan osallistuneista noin 19 % arveli tapahtuman innostaneen itseään liikkumaan. Vähiten innostuneissa oli niitä, jotka eivät olleet harrastaneet liikuntaa lainkaan viimeisen puolen vuoden aikana.

- Vastaajista yli 40 % aikoi liikkua tulevaisuudessa enemmän. 1–2 kertaa viikossa liikkuneiden ryhmässä oli suhteellisesti suurin osuus (noin 50 %) niitä, jotka aikoiivat liikkua tulevaisuudessa enemmän

- 11 % arvioi, että tapahtuma lisäsi omaa liikuntaaktiivisuutta. Nuorten oli vaikea arvioida, miten juuri tämä tapahtuma vaikutti omaan liikkumiseen tulevaisuudessa. Hieman keskiarvosta ylöspäin poikkesivat 1–2 kertaa viikossa liikkuneet, joista hieman keskimääräistä suurempi osuus aikoi liikkua tulevaisuudessa enemmän liikuntatapahtuman jälkeen.

- Tapahtuman vaikutusta tulevaan liikuntaaktiivisuuteen oli vastausten perusteella vaikeampi arvioida kuin sitä, aikooko nuori tulevaisuudessa ylipäättään liikkua enemmän. Selkeästi näkyi myös, että monet aikoiivat liikkua tulevaisuudessa enemmän, mutta se ei näytä juurikaan selittyvän tapahtuman vaikutuksella.

- Vastaajista 58 % aikoi jatkaa liikuntaharrastuksessa kuten tähänkin asti. Koulumatkat aikoi pyöräillä tai kävellä noin neljännes vastaajista. Kaverien kanssa jonkin uuden lajin harrastamisen aikoi aloittaa 17 % ja yksin 9 % vastaajista. Uusista liikuntamuodoista yleisimmin mainittuja olivat erilaiset tanssiharrastukset, lenkkeily/juoksu, kuntosalit, eri pallolajit, itsepuolustuslajit sekä aerobic tai jumpat.

- Hankkeen tavoite oli sitoa nuorten omat tapahtumat jollain tavalla paikalliseen liikunta- ja urheilutarjontaan, mutta tämä osa-alue ei toteutunut suunnitelmien mukaan, koska voimavaroja kului niin paljon koulujen kontaktointivaiheeseen.

- Tapahtumaa järjestäneet nuoret olivat tapahtumaan osallistuneita nuoria tyytyväisempiä kaikilla osa-alueilla. Heistä myös 82 % oli täysin tai melko samaa mieltä siitä, että tapahtumasta tuli sellainen kuin he itse olivat ajatelleet. Vaikka tapahtuma oli

nuorten suunnittelema, käytännössä tapahtuman ideointiin ja suunnitteluun osallistuivat kouluissa lähinnä vain järjestäjryhmään kuuluneet nuoret. Osa kyselyyn vastanneista olisikin kaivannut laajemman joukon kuulemista ja työryhmän edustavuuden laajentamista.

- Movereiden tehtävässä hankalin vaihe oli rehtoreiden ja sen jälkeen koulun yhteysopettajaksi nimetyn opettajan tavoittaminen. Paljon oli siis kiinni Moverin sinnikkydestä, sietokyvystä ja kärsivällisyydestä.

- Moverit tekivät etukäteisvalmistelut koulujen kanssa omalla ajallaan ja itse puhelut maksaen. Myös toimintaan mukaan tulevien nuorten oletettiin järjestävän koulun tapahtumaa vapaa-ajallaan.

- Mukaan lähteneissä kouluissa Moveri-toiminta nähtiin usein hyvänä ideana ja erityisenä mahdollisuutena ja voimavarana uudistaa tapahtumien järjestämisen tapaa kouluissa. Tapahtuman suunnitteluun ja toteutukseen tarvitaan aikaa (oppitunneilta) ja tiloja. Opettajien mielestä toimintaa oli tietyissä tapauksissa vaikea sovittaa oppilaiden aikatauluihin.

- Nuorten järjestäviä ryhmiä on kouluissa muodostettu yksittäisistä kiinnostuneista oppilaista tai siten, että järjestäjiksi on valittu jokin olemassa oleva koulun ryhmä. Kyselylomakevastausten mukaan tapahtumaa järjestäneistä nuorista 69 % tuli mukaan sitä kautta, että ryhmä, jossa he jo entuudestaan olivat mukana (tukioppilaat, oppilaskunnan hallitus, valinnaisen liikunnan ryhmä tms.), ryhtyi tapahtuman järjestäjäksi. Useissa vastauksissa samalla henkilöllä oli jo ennestään useita vastuutehtäviä. Tehtävät kasaantuivat etenkin työille.

- Tapahtumaa järjestäneissä ei ollut juuri lainkaan täysin liikkumattomia, kun muissa näitä on yli 6 %. Tapahtuman sisältöä suunnittelemassa oli siis vähiten niitä nuoria, jotka liikkuvat muutoinkin vähiten.

- Moverin kanssa tapahtuman suunnitteluun ja toteutukseen osallistuneista nuorista 63 % oli täysin tai melko samaa mieltä siitä, että saatu kokemus antoi tulevaisuuden kannalta hyödyllistä tietoa tai taitoa.

- Moverilla oli tärkeä rooli nuorten osallisuuden mahdollistajana. Tapahtuman suunnitteluun ja toteutukseen Moverin kanssa osallistuneista nuorista 77 % oli täysin tai melko samaa mieltä, että "Moverista oli apua". 93 % heistä oli täysin tai melko samaa mieltä siitä, että "sain vaikuttaa tapahtuman suunnitteluun" ja toteutuksen osalta tätä mieltä oli 91 %. Vastaajista 81 % oli täysin tai melko samaa mieltä siitä, että "...

tapahtumasta tuli sellainen kuin olin ajatellut."

- Tapahtuman suunnitteluun ja järjestämiseen osallistuneista nuorista 92 % oli täysin tai melko samaa mieltä siitä, että "minusta on tärkeää, että nuoret saavat itse suunnitella liikuntaa".

- Nuorten mielestä aikuisia ei aina olisi tarvittu ollenkaan. Suunnitteluun ja toteutukseen Moverin kanssa osallistuneista nuorista noin puolet oli sitä mieltä, että "tapahtuma olisi onnistunut ilman aikuisten tukea."

- Tapahtuman suunnitteluun ja toteutukseen Moverin kanssa osallistuneista nuorista noin 58 % uskoi täysin tai melko varmasti järjestävänsä tapahtumia jatkossakin.

- Movereita koulutettiin kertomaan Your -Move kampanjan kokonaisuudesta kouluissa sekä nuorille että opettajille. Syksystä 2010 alkaen tämän voi olettaa toimineen tärkeänä markkinointiväylänä kampanjan päättävälle Suurtapahtumalle.

- Your Move -kampanjan Moveri-toiminta aiheutti päällekkäisyyttä alueellisten liikuntaorganisaatioiden kouluille markkinoiman Järkkää tapahtuma-koulutustoiminnan kanssa, joka on myös Nuoren Suomen lanseeraama.

Pohdittavaa ja toimenpidesuosituksia

- Yksittäisten koulukontaktointien sijaan toimintamallia tulisi tulevaisuudessa rakentaa strategiselle tasolle – luontaiseksi osaksi koulujen toimintavuotta yhteistyössä koulujen ja kuntien koulutointen kanssa.

- Movereiden tulisi saada korvaus puhelinkuluista, ja koko tehtävästä saatava korvaus tulee mitoittaa työmäärää vastaavaksi.

- Sen sijaan, että käytetään nuorten vapaa-aikaa tapahtumien järjestämiseen, sitä voitaisiin tehdä koulutyön yhteydessä eri oppiaineisiin integroiden.

- Ennen Moveri-toiminnan jatkolanseerausta voitaisiin pohtia ratkaisua, jossa esimerkiksi kaikki yhden luokka-asteen kaikki oppilaat vaikuttaisivat tavalla tai toisella liikuntapäivän sisältöihin, toisen luokka-asteen oppilaat samaan aikaan välituntiliikunnan muotoihin ja kolmas luokka-aste liikuntatuntien sisältöihin sen sijaan, että liikuntakulttuurin muutos koskettaa vain yhtä koululiikunnan osa-aluetta ja sitäkin on muokkaamassa vain pieni nuorten joukko.

4. Suur tapahtuma Helsinki 2011

Ennen tapahtumaa

Your Move Suur tapahtuma kutsuu 13–19-vuotiaat sporttaamaan, kokeilemaan uusia lajeja ja kokemaan ainutkertaisia elämyksiä 27.5.–1.6.2011. Tapahtumapaikkana toimii Helsingin Olympiastadionin ympäristö.

Suur tapahtuma on vuoden 2011 suurin liikuntatapahtuma Suomessa. Paikalle odotetaan 50 000 nuorta!

Koulujen ja oppilaitosten ilmoittautuminen tapahtumaan on alkanut. Urheiluseurojen ilmoittautuminen alkaa tammikuussa 2011.

Your Move Suur tapahtuma on osa valtakunnallista Your Move -kampanjaa, joka toteutetaan yhdessä Nuoren Suomen, Suomen Liikunnan ja Urheilun sekä urheilun lajiliittojen kanssa. (Your Move -kampanjan nettisivuihin ennen vuodenvaihdetta 2010/2011.)

Suur tapahtuman jälkeen

Suur tapahtuma oli Your Move -kampanjan huipentuma: kuusipäiväinen suur tapahtuma Helsingissä jakautuen lajiviikonloppuun (Sport) 27–29.5.2011 ja lajikokeilupäiviin (Action) 29.5.–1.6.2011. Sport oli kohdennettu urheiluseurojen nuorille upeana tilaisuutena oman lajin harrastamiseen ja uusiin lajikokeiluihin. Action-päiviä markkinoitiin kouluille unohtumattomana luokkaretki- tai liikuntapäiväkohteena. (Teksti perustuu Your Move -kampanjan nettisivuihin kesäkuussa 2011.)

4.1 Tapahtuman laatu

5 parasta asiaa

1. Turbomove-rata ja muut radat
2. Parkourpiste
3. Laserammunta
4. Keikat
5. Muut esitykset

5 huonointa asiaa

1. Jonot
2. Paikkojen hajanaisuus
3. Ruoka
4. Hinnat
5. –

(13-vuotiaan espoolaisen pojan 1.11.2011 antama arvio Suur tapahtumasta. Hän vieraili paikalla ryhmän kanssa sekä Sport- että Action-päivien aikaan.)

Suur tapahtuman laadunarviointi perustuu nuorten kyselylomakeaineistoon, tapahtumassa kerättyyn palauteaineistoon sekä tutkijoiden havaintoihin. Kvantitatiivinen kyselylomakeaineiston keruu toteutettiin Suur tapahtumassa 27.5.–1.6.2011³¹. Aineisto muodostuu 1 417 nuoren vastauksista. Näistä 1 095 oli koululaispäivien (Action-päivät) päiväkävijöitä sekä 322 Sport-viikonloppuun eri urheilulajien ja -seurojen kanssa osallistuneita harrastajia. Vastaajista tyttöjä oli 62,5 % (N = 885), poikia 35 % (N = 496). Vastaajista 2,5 % (N = 36) ei ilmoittanut sukupuoltaan. Aineisto on analysoitu jakamalla se erikseen Action-päivien ja Sport-viikonlopun vastaajiin. Kysymyslomakkeiden

31 Action-päiville (30.5.–1.6.) ilmoittautuneita koululuokkia tavoiteltiin sähköpostitse yhteyshenkilöopettajan kautta. Opettaja informoitiin tutkimuksesta ja pyydettiin mahdollisuuksien mukaan tulostamaan lomakkeita tai hakemaan niitä tapahtuma-alueelta ja täyttämään kyselyt, kun ryhmä oli lähdessä. Tutkijat olivat aamupäivällä portilla, kun opettajat saapuivat ryhmineen, ja informoivat osaa heistä uudelleen. Tutkijat tekivät kaikkina päivinä aineistonkeruuta klo 11–15 eri puolilla tapahtuma-aluetta pyytäen nuoria täyttämään kyselyn ja keräten ne saman tien mukaansa. Aineistoa kerättiin vain päiväkävijöiltä, jolloin alue oli suljettu muilta kuin kouluryhmiltä. Tutkijat havaitsivat tapahtumaa kuitenkin kaikkina päivinä pääosin klo 10–20. Aineistosta hieman yli puolet on tutkijoiden keräämää ja loput opettajien oppilailtaan täyttämää lomakkeita. Sport-viikonlopun (27.–29.5.) otos valittiin lajeista, jotka olivat ilmoittautuneet tapahtumaan ja joilla oli tapahtuma-aikaan myös ohjelmaa, esimerkiksi lajeille. Otokseen valittiin joukkue- ja yksilölajeja sekä lajeja, joissa harrastajat ovat pääasiallisesti tyttöjä tai poikia, ja lajeja, joissa on tasaisesti molempia. Otokseen valittujen lajien määrä päätettiin sen perusteella, paljonko etukäteen voitiin arvioida saatavan vastauksia kustakin lajista. Tutkimusvastaaja otti yhteyttä kunkin valitun lajin yhteyshenkilöön ja informoi häntä tutkimuksesta. Lajeille tarjottiin myös mahdollisuus lisätä omaa lajiaan koskeva kysymys lomakkeelle. Useimmat käyttivätkin tämän mahdollisuuden. Lisäksi lajien yhteyshenkilöitä pyydettiin organisoimaan kyselyn täyttäminen. Lajit täyttivät kyselyn sunnuntaina 29.5. kun viikonloppu oli päättymässä.

sisällöt poikkeavat toisistaan hieman.³² Action-vastaajista 61 % oli tyttöjä ja 39 % poikia. Pääosin vastaajat olivat 13–16-vuotiaita. Otosten ikä- ja sukupuolijakauma esitellään taulukossa 16 ja 17.

Taulukko 16. Ikä- ja sukupuolijakauma, Action-päivien kävijät.

Ikä vuosina	Tytöt %	Pojat %	Kaikki (lkm)	Kaikki %
13	19,8	19,9	210	19,8
14	29,1	34,8	332	31,4
15	30,2	28,3	312	29,5
16	13,9	11,3	136	12,8
17	5,3	2,4	44	4,2
18	1,1	1,9	15	1,4
19	0,6	1,4	10	0,9
Yht.	100	100	1059	100

Asuinpaikkakunta-kysymykseen noin puolet jätti vastaamatta. Kysymykseen vastanneista 12,8 % oli Helsingistä, 8,6 % Hämeenlinnan seudulta, 5 % Mäntsälästä, 4,7 % Kirkkonummelta, 2,3 % Vantaalta, 1,8 % Puimalasta, 1,7 % Seinäjoelta ja 1,5 % Lahdesta. Muita paikkakuntia löytyi aina Joensuuhun ja Taivalkoskelle asti.

Action-tapahtuman vastaajista 80 % oli osallistunut tapahtumaan yläasteen ryhmän kanssa, muut ammatillisen oppilaitoksen ryhmän kanssa (2,4 %), lukion ryhmän kanssa (2,6 %) tai jonkun muun kanssa (4,4 %). Joku muu ryhmä piti sisällään pääosin ala-asteen ryhmiä (kuudesluokkalaiset ovat osin 13-vuotiaita). 9,9 % Action-tapahtuman vastaajista ei ollut vastannut kysymykseen.

Sport-lomakkeeseen vastasi 322 nuorta jalkapallosta, yleisurheilusta, suunnistuksesta, taitoluistelusta, koripallosta ja painista³³. Vastaajista tyttöjä oli 76 % ja poikia 24 %. Sport-kävijöiden osalta huomiota herättää suuri kohdejoukon nuorimpien eli 13-vuotiaiden osuus. Heidän osuutensa on suuri jalkapallossa (97,6%), koripallossa (76,9%) ja taitoluistelussa (45,5%).

Sport-kävijöiltä kysyttiin, mikä sai heidät aloittamaan lajissa, jonka kanssa he osallistuivat Suurtaapahtumaan (taulukko 18). Vastaajalla oli mahdollisuus valita useampia vaihtoehtoja. Yli puolet Sport-kävijöistä vastasi, että laji vaikutti hauskalta. Lähes puolelle perheenjäsen oli kertonut lajista. Tyttöjen ja poikien vastaukset erosivat tilastollisesti erittäin merkittävästi vaihtoehtoissa ”siinä pääsee liikkumaan

monipuolisesti” sekä ”sen kautta saa kavereita”. Näitä vaihtoehtoja tytöt valitsivat poikia useammin.

Taulukko 17. Ikä- ja sukupuolijakauma, Sport-viikonlopun otos.

Ikä vuosina	Tytöt %	Pojat %	Kaikki (lkm)	Kaikki %
13	43,8	44,9	141	44,1
14	19,0	19,2	61	19,1
15	11,2	11,5	36	11,3
16	14,5	9,0	42	13,1
17	9,9	3,8	27	8,4
18	0,8	5,1	6	1,9
19	0,8	6,4	7	2,2
Yht.	100	100	320	100

Taulukko 18. Lajin aloittamiseen vaikuttaneet tekijät

	Tytöt %	Pojat %	Kaikki %
Se vaikutti minulle sopivalta	37,2	39,2	37,7
Se vaikutti hauskalta	55,8	46,8	53,6
Siinä pääsee kilpailemaan	32,2	26,6	30,8
Siinä pääsee liikkumaan monipuolisesti	45,5	21,5	39,6
Sen kautta saa kavereita	41,7	19,0	36,1
Kaverini harrastavat sitä	15,3	10,1	14,0
Kaverini kertoivat siitä	11,6	6,3	10,3
Perheenjäseneni kertoivat siitä	45,9	40,5	44,5
Kuulin lajista koulussa	7,4	5,1	6,9
Kuulin lajista jossain muualla kuin koulussa	10,7	8,9	10,3
Kokeilin lajia jossakin	17,8	15,2	17,1
Joku ihailemani henkilö harrasti sitä	6,6	3,8	5,9
Sitä pystyi harrastamaan lähellä	21,5	12,7	19,3

Kysymystä tarkasteltiin myös lajeittain ja havaittiin, että keskiarvosta ylöspäin poikkesivat yleisurheilijoiden (68,7 %) ja jalkapalloilijoiden (51,2 %) vastaukset kohdassa ”siinä pääsee liikkumaan monipuolisesti”. ”Perheenjäseneni kertoivat siitä” -vastauksia antoivat etenkin suunnistajat (65,6 %), painijat (74,7 %) ja koripalloilijat (53,8 %).

³² Ks. lomakkeet, liite 3.

³³ Aineistossa on 30 vastaajaa, joiden laji ei selviä lomakkeista. Heidän vastauksiaan on käytetty vastausten analysoinnissa muiden kuin lajin omien kysymysten osalta.

Kysymyksessä pystyi antamaan myös avovastauksen. Näissä kerrottiin useimmiten, että *vanhemmat veivät harrastukseen, suosittelivat/kannustivat tai että vanhemmat/sisarukset harrastivat jo kyseistä lajia*. Muutamissa vastauksissa kerrottiin, ettei paikkakunnalla ollut aloittamisaikaan tarjolla muitakaan vaihtoehtoja.

Sport-kävijöiltä kysyttiin, aikooko vastaaja olla seuransa/lajinsa toiminnassa mukana vielä kahden vuoden kuluttua. Yli yhdeksän kymmenestä vastaajasta aikoo jatkaa lajinsa parissa. Tyttöjen ja poikien välillä oli hieman eroa siten, että tyttöjen osuus jatkavista oli poikia suurempi.

Kuten johdannossa mainittiin, Sport-nuorista 40 %:lla oli tapahtumassa edustamansa urheilulajin ja koululiikunnan lisäksi joku muu liikuntaharrastus ja 43 %:lla oli ollut tällainen harrastus aiemmin, muttei enää. 14 %:lla vastaajista ei ollut koskaan ollut muuta liikuntaharrastusta.

Kaikkien vastaajien aiempaa liikunta-aktiivisuutta kartoitettiin kysymällä, montako kertaa viikossa vastaaja oli osallistunut viimeisen puolen vuoden aikana koululiikunnan ulkopuoliseen reippaaseen liikuntaan, joka oli kestänyt kerralla vähintään 30 minuuttia. (Tulokset näkyvät taulukoissa 19.) Action-vastaajista vajaa kolmannes (31,4 %) liikkui 0–2 kertaa viikossa. Tytöistä 36 %, pojista 23 % liikkui viikossa tämän verran. Etenkin 1–2 kertaa viikossa liikkuneiden tyttöjen osuus on suuri: 32 %.

Sport-viikonlopun vastaajat olivat liikkuneet viimeisen puolen vuoden aikana useampia kertoja viikossa kuin Action-päivien vastaajat. Tyttöjen ja poikien aktiivisuus erosi hieman siten, että poikien osuus joka päivä liikkuvista oli suurempi, 30 %.

Taulukko 19. Liikuntakertojen määrä viikossa Action-kävijöillä ja Sport-kävijöillä.

	Action Tytöt %	Action Pojat %	Action %	Sport Tytöt %	Sport Pojat %	Sport %
ei ollenkaan	4,2	5,8	4,8	0	0	0
1-2 krt/vko	32,2	18,0	26,6	2,5	2,5	2,5
3 krt/vko	20,7	19,4	20,5	6,2	13,9	8,1
4 krt/vko	14,3	17,7	15,7	14,5	22,8	16,5
5 krt/vko	9,5	12,7	10,8	28,9	15,2	25,5
6 krt/vko	7,9	8,4	8,1	26,0	13,9	23,1
joka päivä	9,5	16,3	12,2	19,4	30,4	22,1
Yht.	100	100	100	100	100	100

Kaikkien vastaajien liikuntaan käyttämää aikaa viikossa kysyttiin kysymyksellä ”Kuinka monta tuntia näistä liikuntakerroista tulee yhteensä viikossa?” Tulokset on esitelty taulukossa 20. Action-kävijöistä vajaa kolmannes (28 %) vastaajista liikkui viikossa alle 2 tuntia tai ei lainkaan. Tyttöjen osuus näistä on 29 %, poikien 26 %. Poikien keskuudessa on kuitenkin hieman enemmän niitä, jotka eivät liiku lainkaan, ja toisaalta myös niitä, jotka liikkuvat 7 tuntia tai enemmän. Sport-kävijät liikkuvat paljon: yli 60 % vastaajista liikkui viikossa enemmän kuin 7 tuntia, jotkut kirjoittivat lomakkeisiin treenaavansa jopa useampia kertoja päivässä.

Taulukko 20. Liikuntaan käytetyn ajan määrä viikossa.

	Action % (lkm)	Action tytöt %	Action pojat %	Sport % (lkm)	Sport tytöt %	Sport pojat %
ei yhtään	4,5 (48)	3,3 (21)	6,5 (27)	0	0	0
30 minuuttia – 1 tunti	9,3 (99)	10,6 (68)	7,4 (31)	0,6 (2)	0,4 (1)	1,3 (1)
noin tunti – 1,5 tuntia	14,2 (150)	15,4 (99)	12,2 (51)	1,9 (6)	2,1 (5)	1,3 (1)
2–3 tuntia	24,1 (255)	25,3 (163)	22,1 (92)	7,5 (24)	5,0 (12)	15,2 (12)
4–6 tuntia	24,9 (264)	25,8 (166)	23,5 (98)	28,0 (90)	29,8 (72)	22,8 (18)
7 tuntia tai enemmän	21,3 (226)	17,9 (115)	26,6 (111)	61,1 (196)	62,0 (150)	58,2 (46)
Yht.	100 (1060)	100 (643)	100 (417)	100 (321)	100 (242)	100 (79)

Vastaajilta kysyttiin, ”Innostiko Your Move Suur tapahtuman ympäristö sinua liikkumaan jollain uudella tavalla paikan päällä?” Tulokset näkyvät taulukossa 21. Lähes kolmannes Action-vastaajista oli innostunut liikkumaan uudella tavalla paikan päällä. Sukupuolittain tarkasteltuna Action-kävijöistä tytöt antavat poikia useammin ”en osaa sanoa” -vastauksia ja pojat puolestaan vastaavat ”ei”. Erot ovat tilastollisesti merkitseviä. Sport-kävijöiden suurta ”en osaa sanoa” -vastausten määrää saattaa osittain selittää se, että osa lajinuorista oli hyvin paljon kiinni oman lajinsa leirillä viikonlopun aikana eikä ehtinyt juuri tutustua Your Move -alueeseen.

Taulukossa 21 olevat Action-kävijöiden vastaukset ristiintaulukoitiin nuoren aiemman liikunta-aktiivisuuden kanssa (nuoren ilmoittamat reippaat yli 30 min. liikuntajaksot keskimäärin viikossa viimeisen puolen vuoden ajalta ennen tapahtumaa.) Tulosten mukaan 5 kertaa viikossa liikkuneiden joukossa oli suurin

osuus (38,5 %; N = 45) niitä, jotka olivat innostuneet Your Move -tapahtuman liikuntaympäristöstä ("kyllä" vastanneet). Lähes yhtä suuri osuus (38,2 %; N = 52) innostuneista oli joka päivä liikkuneita ja kolmanneksi suurin (33,9 %; N = 59) 4 kertaa viikossa liikkuneiden joukossa. Tämän jälkeen tulivat 6 kertaa viikossa liikkuneet (31,4 %; N = 27). Vasta tämän jälkeen tulivat ne, jotka eivät olleet viimeisen puolen vuoden aikana liikkuneet ollenkaan (30,2 %; N = 16).

Taulukko 21. Suurtapahtuman vaikutus uudella tavalla liikkumiseen.

	Action Tytöt %	Action Pojat %	Action Kaikki %	Sport Tytöt %	Sport Pojat %	Sport Kaikki %
Kyllä	30,8	29,5	30,3	22,7	29,1	24,3
Ei	24,9	32,4	27,8	12,8	22,8	15,3
En osaa sanoa	42,8	33,3	39,1	63,6	46,8	59,5

Taulukko 22. Suurtapahtuman vaikutus vapaa-ajan liikuntaideoihin.

	Action Tytöt %	Action Pojat %	Action Kaikki %	Sport Tytöt %	Sport Pojat %	Sport Kaikki %
Kyllä	29,4	30,5	29,8	24,0	25,3	24,3
Ei	34,4	38,4	35,9	16,5	24,1	18,4
En osaa sanoa	34,4	26,1	31,1	58,3	49,4	56,1

Kun asiaa tarkastellaan toisin päin, katsomalla Action-kävijöiden ei-vastausten osuuksia viimeisen puolen vuoden liikunta-aktiivisuuden perusteella, suurin osuus ei-vastauksista tuli ei-liikkuneiden ryhmästä: 34 % heistä (N = 18) ilmoitti, ettei tapahtuman ympäristö innostanut heitä liikkumaan paikan päällä. Osuus oli lähes yhtä suuri (33,2 %; N = 96) 1–2 kertaa viikossa liikkuneiden joukossa, kolmantena tulivat 6 kertaa viikossa liikkuneet (29,1 %; N = 25) ja neljäntenä 4 kertaa viikossa liikkuneet (28,1 %; N = 48).

Seuraavaksi kysyttiin: "Saitko Suurtapahtumasta ideoita vapaa-ajan liikkumiseesi?" (taulukko 22). Action-kävijöiden vastaukset jakautuivat melko tasaisesti niihin, jotka olivat saaneet ideoita, eivät olleet saaneet ideoita ja jotka eivät osanneet sanoa. Sport-kävijöiden "en osaa sanoa" -vastausten osuus on huomattavasti suurempi, mitä saattaa selittää se, että heillä oli tapahtuman aikana omaa lajiohjelmaa ja vähemmän aikaa tutustua alueen muihin toimintoihin. Tätä Sport-kävijät myös toivat esiin lajikohtaisten kysymysten avovastauksissa.

Jos vastaaja oli vastannut "kyllä" jompaankumpan edellisistä kysymyksistä, häntä pyydettiin kertomaan, mitä uusia ideoita hän sai tai miksi hän innostui liikkumaan uudella tavalla. Nuoret mainitsivat vastauksissaan eri lajeja, joita olivat kokeilleet. Action-kävijöillä suosituin yksittäinen laji oli parkour, jonka mainitsi 18 vastaajaa. Erilaiset radat mainitsi 6 vastaajaa, erikseen ninja-radan 9 vastaajaa, turbomoven 4 vastaajaa ja viikinki-radan 3 vastaajaa. Joku oli innostunut jopa rakentamaan itse vastaavanlaisen radan. Eri kilpailulajeista oli innostunut 17 vastaajaa, tanssista 13. Rullaluistelun mainitsi 11 vastaajaa.

Kuusi vastaajaa oli innostunut pyörätuolirugbysta ja saman verran purjehduksesta. Yhdeksän vastaajaa innostui jalkapallosta. Kaikki alueen lajit saivat ainakin joitain yksittäisiä mainintoja. Action-vastaajista 55 ilmaisi eri tavoin, että he innostuivat, etteivät olleet kokeilleet tai nähneet aiemmin uusia lajeja ja tajusivat, että voivat kokeilla näitä ja innostuivat. 34 vastaajaa huomasi, että liikkuminen on kivaa, hauskaa ja monipuolista. 19 vastaajaa sai ideoita omaan lajiinsa/omatoimiseen harjoitteluun/ omaan vapaa-aikaansa. 8 vastaajaa kehui etenkin hyvää ohjausta tapahtumassa.

Myös Sport-kävijöiden suosituin yksittäinen mainittu laji oli parkour, jonka mainitsi 14 vastaajaa. Tanssista (ml. zumba) innostui 9 vastaajaa. Muut maininnat olivat yksittäisiä eri lajeista ja radoista. Sport-nuorista 12 vastaajaa innostui erilaisista treeneistä/verryttelyistä ja 3 vastaajaa testeistä.

Kaikkia vastaajia pyydettiin seuraavaksi arvioimaan tulevaa liikunta-aktiivisuuttaan ja sitä, aiko-

Mitä uusia ideoita sait vapaa-ajan liikuntaan? Miksi innostuit liikkumaan uudella tavalla paikan päällä? Esimerkkejä Action-päivien nuorten vastauksista:

"Aloittaa käsipallon taas."
 "En ollut pelannut beachfutista."
 "Että ostan rullalaudan."
 "Hauskat lajit, kivat ohjaajat."
 "Huomasin, että uudet liikuntatavat ovat ihan hauskoja."
 "Ideoita uusiin harrastuksiin. En liikunut paikan päällä, koska satoi."
 "Innostuin, koska vetäjät ovat myös nuoria ja he kannustivat."
 "Kaveriporukalla kevyt urheilu, esim. jalkapallo ja frisbeen heittely."
 "Kokeiltavana oli uusia, mielenkiintoisia lajeja."
 "Laittakaa Reikä seinässä."
 "Liikkuminen voi olla helppoa ja hauskaa esim. kamujen kanssa."
 "Liikunnasta voi itse tehdä hauskaa/hauskempaa."
 "kivat ohjaajat!"
 "Uusia ihmisiä, hyvä ilmapiiri :)."

Esimerkkejä Sport-nuorten vastauksista (kysymykset samat kuin edellä):

"Alkuverryttelyyn uusia asioita."
 "Hankin trampoliinin!"
 "Kaikkeaa mukavaa harjoittelusta."
 "Kuntopiiri."
 "Lenkkiä ja nopeusharjoituksia."
 "Minusta olisi kiva pelata rannalla jalkapalloa joskus."
 "Oma-aloitteinen fysiikkatreeni."

vatko he siihen verrattuna tulevaisuudessa liikkua enemmän, saman verran vai vähemmän (taulukko 23). Action-kävijöistä tyttöjen ja poikien vastaustapa eroaa tilastollisesti merkitsevästi. Tytöistä yli puolet aikoi tulevaisuudessa liikkua enemmän, pojista reilu kolmannes. Poikien joukossa oli tyttöjä useammin niitä, jotka vastasivat, etteivät osaa sanoa.

Sport-kävijöistä lähes puolet sekä tytöistä että pojista aikoi liikkua tulevaisuudessa enemmän. Vähempää ei aikonut liikkua kukaan. Tutkimusajankohtana useissa lajeissa oli aktiivinen kausi meneillään kevät-kesäaikaan.

Taulukko 23. Tuleva liikunta-aktiivisuus, prosenttia.

	Action Tytöt %	Action Pojat %	Action Kaikki %	Sport Tytöt %	Sport Pojat %	Sport Kaikki %
Enemmän	51,2	37,9	45,9	49,2	48,1	48,9
Saman verran	35,8	39,1	37,1	36,8	31,6	35,5
Vähemmän	0,8	1,9	1,2	0	0	0
En osaa sanoa	8,7	15,6	11,4	11,2	19,0	13,1

Action-kävijöiden aineistossa tämän kysymyksen osalta tarkasteltiin myös erikseen vastaajan aiempaa liikunta-aktiivisuutta ristiintaulukoimalla viimeisen puolen vuoden keskimääräiset liikuntakerrat viikossa (reippaita yli 30 min. liikuntajaksoja) arvioidun tulevan liikunta-aktiivisuuden kanssa. Pieniksi käyvien frekvenssien vuoksi ristiintaulukointia ei voitu testata tilastollisesti, mutta jotain voidaan sanoa:

”Enemmän”-vastausten osuus poikkesi keskiarvosta ylöspäin etenkin viimeisen puolen vuoden aikana 1–2 kertaa viikossa liikkuneiden joukossa, joista 50,5 % (N = 146) aikoi liikkua tulevaisuudessa enemmän. Osuus oli lähes yhtä suuri (50 %) 6 kertaa viikossa liikkuneiden joukossa (N = 43). 3 kertaa viikossa liikkuneista 48,4 % (N = 109) aikoi liikkua tulevaisuudessa enemmän. Niiden osuus, jotka eivät olleet liikkuneet viimeisen puolen aikana lainkaan ja jotka vastasivat ”enemmän” oli 45,3 % (N = 24).

Tulevaisuudessa aikoivat liikkua saman verran kuin ennen etenkin 4 kertaa viikossa liikkuneet (49,1 % N = 84) sekä 5 kertaa viikossa liikkuneet (47 % N = 55).

”En osaa sanoa”-vastausten suhteellisesti suurin osuus paikantui niihin, jotka eivät liikkuneet ollenkaan, joista 35,8 % (N = 19) ei osannut arvioida tulevia aikomuksiaan. Osuus oli keskiarvosta poikkeava myös 1–2 kertaa viikossa liikkuneiden joukossa, 15,6 % (N = 45). ”Vähemmän”-vastausten osuus aineistossa on niin pieni, ettei sen perusteella voida tehdä tilastollisesti luotettavia päätelmiä.

Lisäksi vastaajia pyydettiin arvioimaan, aikoivatko he [Your Move Suur tapahtuman johdosta](#) liikkua aiempaan verrattuna enemmän, saman verran vai vähemmän (taulukko 24). Vastausten perusteella vaikuttaa, että Suur tapahtuman vaikutusta liikunta-aktiivisuuteen on vaikeampi arvioida: vajaa viidesosa Action-vastaajista aikoi liikkua enemmän, mutta neljäsosa ei osannut sanoa. Tyttöjen ja poikien vastaukset eroavat jälleen tilastollisesti merkitsevästi toisistaan. Poikien joukossa on jopa sellaisia, jotka tapahtuman johdosta aikovat liikkua vähemmän – joskin näitä on vähän. Tytöt antavat hieman poikia hieman useammin ”en osaa sanoa”-vastauksia.

Vajaa puolet Sport-vastaajista aikoi tapahtuman johdosta liikkua saman verran kuin aiemmin, viidesosa enemmän. Erona Action-vastaajiin on etenkin se, ettei Sport-nuorten joukossa ole lainkaan sellaisia, jotka aikoisivat vähentää liikuntaansa tulevaisuudessa.

Taulukko 24. Suur tapahtuman vaikutus tulevaan liikunta-aktiivisuuteen.

	Action Tytöt %	Action Pojat %	Action Kaikki %	Sport Tytöt %	Sport Pojat %	Sport Kaikki %
Enemmän	19,4	17,0	18,5	19,8	22,8	20,6
Saman verran	49,8	49,2	49,5	45,0	48,1	45,8
Vähemmän	0,8	3,6	1,9	0	0	0
En osaa sanoa	27,2	24,0	25,8	32,2	27,8	31,2

Tämän kysymyksen osalta Action-kävijöiden aineistosta tehtiin ristiintaulukointi: viikottaiset reippaat puolen tunnin liikuntakerrat viikossa viimeisen puolen vuoden aikana ja tulevat aikomukset liikuntatapahtuman myötä.

”Enemmän”-vastausten osuus poikkesi keskiarvosta eri ryhmissä vain hieman. Joka päivä liikkuneista 19,9 % (N = 27) arvioi, että aikoo liikkua tapahtuman johdosta tulevaisuudessa enemmän. 1–2 kertaa viikossa liikkuneista (N = 57) sekä 5 kertaa viikossa liikkuneista (N = 23) 19,7 % arvioi liikkuvansa tapahtuman johdosta enemmän. Erot ovat hyvin pieniä, esimerkiksi ei lainkaan liikkuneista 17 % (N = 9) arvioi liikkuvansa tapahtuman johdosta enemmän.

”Samana verran”-vastauksia annettiin keskiarvosta ylöspäin jo säännöllisesti liikkuvissa ryhmissä, etenkin 4 kertaa viikossa (59,1 %; N = 101), 6 kertaa viikossa (57 %; N = 49), 5 kertaa viikossa (56,4 %; N = 66) ja 3 kertaa viikossa (50,2 %; N = 113). Vertailuna ei lainkaan liikkuneista vain 34 % (N = 18) aikoi jatkaa samaa rataa.

Taulukko 25. Nuorten arvio tulevasta liikuntamuodoistaan tapahtuman jälkeen.

	Action tytöt %	Action pojat %	Action kaikki %	Sport tytöt %	Sport pojat %	Sport kaikki %
Jatkaa liikuntaharrastuksessa samaan malliin kuin ennen	53,5	50,8	52,5	84,7	69,6	81,0
Mennä johonkin urheiluseuraan	7,6	4,8	6,5	-	-	-
Pyöräillä/kävellä esimerkiksi koulumatkat	27,2	18,0	23,6	33,9	26,6	32,1
Alkaa harrastaa yksin jotain uutta lajia	12,0	8,4	10,6	4,5	2,5	4,0
Alkaa harrastaa kavereiden kanssa uutta lajia	14,6	9,4	12,5	5,0	2,5	4,4
En tiedä vielä	30,9	25,4	28,8	21,1	22,8	21,5
En mitään	3,6	9,6	5,9	0	3,8	0,9
En osaa sanoa	2,0	3,4	2,5	2,5	5,1	3,1

Taulukko 26. Tyytyväisyys tapahtuman osa-alueisiin, Action-kävijät.

	täysin samaa mieltä	melko samaa mieltä	ei samaa eikä eri mieltä	hieman eri mieltä	täysin eri mieltä	en osaa sanoa
Tapahtuman järjestelyt toimivat hyvin	22,1 %	43,1 %	15,8 %	6,6 %	3,7 %	8,7 %
Tapahtuman liikuntaohjelma oli mielenkiintoista	25,2 %	37,7 %	17,8 %	7,6 %	4,0 %	7,7 %
Tapahtuman muu ohjelma oli mielenkiintoista	20,9 %	34,9 %	23,4 %	6,4 %	3,3 %	11,0 %
Tapahtuma huomioi nuorten erilaiset tarpeet / toiveet	29,1 %	35,9 %	16,9 %	4,5 %	3,1 %	10,5 %

”En osaa sanoa” -vastauksia antoivat etenkin ei lainkaan liikkuneet (39,6 %; N = 21), 1–2 kertaa viikossa liikkuneet (33,2 %; N = 96) sekä 3 kertaa viikossa liikkuneet (27,6 %; N = 62).

Kuten edellä on jo mainittu, tapahtuman vaikutusta vastaajien tulevaan liikunta-aktiivisuuteen on niin tutkijoiden kuin vastaajien itsensäkin vaikea arvioida. On myös ymmärrettävää, että jo valmiiksi paljon liikkuvat eivät välttämättä voi juuri lisätä liikuntansa määrää ja vähemmän liikkuneilla sen lisääntyminen jää epävarmaksi. Tämä näkyy myös seuraavan kysymyksen vastauksissa.

Vastaajilta kysyttiin, mitä he olivat aikeissa tehdä tulevien liikunta-aikomusten suhteen (taulukko 25). Vastaajalla oli mahdollisuus valita useampia vaihtoehtoja³⁴. Yli puolet Action-vastaajista aikoi jatkaa liikuntaharrastuksiaan samaan malliin kuin ennenkin, ja lähes kolmanneksella ei ollut vielä tietoa, mitä he aikovat tehdä. Vastaajista vajaa neljännes aikoi pyöräillä tai kävellä koulumatkoja. Tyttöjen ja poikien vastaukset erosivat tilastollisesti merkitsevästi urhei-

luseuraan menemisen, hyötyliikunnan ja kavereiden kanssa harrastamisen sekä ”ei mitään” tekemisen osalta. Kolmessa ensin mainitussa tytöt vastasivat poikia suhteellisesti useamman jonkin näistä, pojissa taas oli suhteellisesti enemmän sellaisia, jotka eivät aikoneet tehdä mitään, vaikkakin näiden osuus oli aineistossa pieni.

Sport-vastaajista valtaosa aikoi jatkaa liikuntaharrastustaan samaan malliin kuin ennenkin, kolmannes aikoi pyöräillä tai kävellä esimerkiksi koulumatkoja, reilu viidennes ei vielä tiennyt, mitä aikoi tehdä. Sport-aineistossa tyttöjen ja poikien vastaukset eroavat tilastollisesti merkitsevästi oman liikuntaharrastuksen jatkamisessa samaan malliin; vaihtoehtoon on valinnut suhteellisesti useammin tyttövastaaja.

Nuorilta kysyttiin myös tyytyväisyyttä tapahtuman järjestelyihin, liikuntaohjelmaan, muuhun ohjelmaan ja nuorten toiveiden tai tarpeiden huomioimiseen. Näitä mitattiin 5-portaisella asteikolla, jossa 5 = täysin samaa mieltä, 1 = täysin eri mieltä. Kun arvioista poistettiin muutamat puuttuvat tiedot ja ”en osaa

³⁴ Sport-kävijöillä ei ollut vaihtoehtoa ”mennä urheiluseuraan”, koska he kuuluivat jo kaikki sellaiseen.

sanoa"-vastaukset, osioiden keskiarvot olivat Action-kävijöillä seuraavat:

- Tapahtuman järjestelyt toimivat hyvin ka. 3,8
- Tapahtuman liikuntaohjelma oli mielenkiintoinen ka. 3,8
- Tapahtuman muu ohjelma oli mielenkiintoista ka. 3,7
- Tapahtuma huomioi nuorten erilaiset tarpeet/toiveet ka. 3,9

- Tapahtuman järjestelyt toimivat hyvin ka. 3,7
- Tapahtuman liikuntaohjelma oli mielenkiintoinen ka. 3,9
- Tapahtuman muu ohjelma oli mielenkiintoista ka. 3,9
- Tapahtuma huomioi nuorten erilaiset tarpeet/toiveet ka. 4,0

Kuten taulukosta 26 nähdään, vastaajat ovat olleet pääosin varsin tyytyväisiä: enimmäkseen "melko samaa mieltä" kaikissa vaihtoehdoissa. Lähes kaksi kolmesta on erittäin tai melko samaa mieltä siitä, että tapahtuma huomioi myös nuorten tarpeet ja toiveet.

Kysymystä tarkasteltiin erottamalla tyttöjen ja poikien vastaukset ja testaamalla vastausten eroja. Erot olivat tilastollisesti erittäin merkitseviä jokaisessa kysymyksessä. Pääosin ero selittyy vastaustyyliellä siten, että pojat valitsivat tyttöjä useammin vaihtoehdon "täysin samaa mieltä" tai "eri mieltä", tytöt puolestaan "melko samaa mieltä" tai "hieman eri mieltä". Tämä vastaustyylien ero näkyi myös edellä kysymyksissä, joissa oli mahdollisuus antaa "en osaa sanoa" -vastaus (ks. myös Ronkainen 1999).

Sport-kävijöiden vastausten keskiarvot samaan kysymykseen olivat hyvin samantyyppisiä kuin Action vastaajilla (ks. taulukko 27):

Edellä mainittujen nuorten kyselylomakkeisiin kirjaamien arvioiden mukaan Suurtapahtumassa Your Move -kampanja saavutti siis molemmissa otoksissa tavoitteensa, jonka mukaan tapahtuman onnistumisen keskiarvotavoite asteikolla 1–5 oli kaikilla tapahtuman osa-alueilla 3,75.

Sport-kävijöiden vastauksissa ei ollut eroa sukupuolen mukaan tarkasteltuna. Lajikohtaisia kysymyksiä ei ole raportoitu tässä, vaan ne on toimitettu erillisinä lajiliitoille.

Lopuksi vastaajat saivat kirjoittaa avovastauksen kysymyksiin: "Mitä olisit kaivannut Suurtapahtumaan lisää? Mikä oli parasta? Muuta sanottavaa?" Action-kävijöiden kommentit jakautuivat koskettamaan tapahtuman yleisiä järjestelyitä, lajitarjontaa ja lajeja, ratoja, esiintyjä ja tapahtuman kokonaisuutta. Tässä on mainittava, että tutkijoiden suorittamat havainnointitapahtuma-alueella joka päivä klo 10–20 tukevat hyvin seuraavia nuorten antamia arvioita, eikä niitä ole syytä toistaa tässä erikseen.

Taulukko 27. Tyytyväisyys Suurtapahtuman osa-alueisiin, Sport-kävijät.

	täysin samaa mieltä	melko samaa mieltä	ei samaa eikä eri mieltä	hieman eri mieltä	täysin eri mieltä	en osaa sanoa
Tapahtuman järjestelyt toimivat hyvin	14,3 %	48,3 %	16,5 %	8,9 %	3,3 %	8,9 %
Tapahtuman liikuntaohjelma oli mielenkiintoista	26,8 %	38,5 %	16,6 %	6,4 %	1,0 %	10,8 %
Tapahtuman muu ohjelma oli mielenkiintoista	22,2 %	42,1 %	15,2 %	7,6 %	0,9 %	12,0 %
Tapahtuma huomioi nuorten erilaiset tarpeet / toiveet	26,4 %	38,2 %	15,9 %	2,9 %	1,6 %	15,0 %

”Mitä olisit kaivannut lisää?”

Suurin osa jotakin toivoneista vastaajista olisi toivonut tapahtumaan *lisää opasteita ja tarkempia alueen karttoja* (33 vastaajaa). Moni vastaajista olisi yleisesti toivonut alueelle lisää *uusia, haastavia, mielenkiintoisempia, eksoottisempia, erilaisia lajeja* (21). Tällaisina puuttuvina lajeina mainittiin: aerofit, baletti, benjihyppy, dirt/street-pyöräily, golfkierros, hyppykeppi, jousiammunta, keppihyppy ja keilaus oikealla radalla. Yleisesti ottaen sellaisia lajeja, jotka tapahtumassa sai kokea vain Wii-versiona, olisi haluttu kokeilla aitoina. Lisäksi mainittiin partio, paint ball, rodeo, sumopaini, seinäkiipeily, tennis, zumba ja vesi-ilmapallosota.

Tapahtumassa olleista lajeista toivottiin *lisää jääkiekkoa* (2), *erilaista pelaamista ja pelejä* (5), *futis-kenttiä* (1) ja *parempia skeittausratoja ja mahdollisuuksia* (2). Jonoja helpottamaan ehdotettiin *useampia saman lajin pisteitä*. Moni vastaajista toivoi *lisää tanssimista* (tanssia, tanssilajeja, tanssipaiikka, tanssimatto jne.) (13). Lähestulkoon yhtä moni toivoi myös *lisää aitoa ratsastusta* (12) ja *moottoriturheilua* (10) niin, että itse pääsisi ajamaan autoilla ja mopoilla tai kokeilemaan mini-cartingia (15) ja ratsastamaan oikeilla hevosilla ilman talutusta (15). *Toiminta- ja tempuratoja* olisi myös toivottu lisää ja monipuolisemmin (9), ja muun muassa *pomppulinnaa* toivottiin (2).

Vastaajista yhtä moni olisi toivonut yleisesti *lisää tekemistä tai toimintaa, mielenkiintoisuutta tai enemmän pisteitä sekä katoksia, suojaa ja varautumista sisätiloin sadesään varalta* (15). Osa toivoi *enemmän esiintyjä, julkiksia tai tähtiä* (13) ja joidenkin mielestä *livemusiikkia olisi voinut olla enemmän* (3). *Henkilökunnalta toivottiin lisää innostusta, kannustusta tai ohjausta* (5) ja toisaalta pisteille mahdollisuutta *omaan kokeiluun, itsenäiseen toimintaan* (5). Ruokaa toivottiin yleisesti lisää (6) ja *enemmän vesipisteitä* (6), ja lisäksi olisi pitänyt olla *ruokapaikkoja, josta saisi kunnon ruokaa* (6). Yksittäisiä toiveita esitettiin *auringonottoaikoista, istumapaikoista alueelle, penkeistä ruokailuun, myytävästä Coca Colasta ja ilmaisesta ruuasta*. Tapahtuman ollessa laaja tapahtumalle toivottiin myös *lisää aikaa*, joka tuntui koululaisilta loppuneen kesken (8).

Osa vastaajista esitti muutostoiveita Suurtapahtuman eri osa-alueisiin. Suurin muutostoive kohdistui *sateiseen säähän* (23). Osa koki alueen kokonaisuudessaan sekavaksi (18) ja osa *liian laajaksi* (14), kuten yksi vastaajista kuvaili: *pienemmällä alueella olisi helpompi löytää kaikki jutut*. Helpompia kulkukeinoja kaivattiin sekä alueelle (2) ja alueen sisälle (1). Jonojen organisoimista toivottiin parannettavaksi ja *jonoja lyhyemmiksi*

(5), ja myyntituotteiden sekä ruoan toivottiin olevan *halvempia* (5). Tapahtuman markkinointia osa vastaajista piti harhaanjohtavana, kun alue ei ollut sellainen kuin kuvissa luvattiin (3). Esiintyjien ja erityisesti pääesiintyjien olisi toivottu olevan lavalla aikaisemmin, sillä koululaisten päivä loppui aikaisemmin (2) ja musiikin olisi vastaajien mukaan toivottu olevan kovemmalla (2). Skeittaukseen toivottiin parempia ja enemmän juttuja ja isommat grindet (5).

Mikä oli parasta?

Yleisin vastaus tähän kysymykseen oli yleisesti ottaen *koko tapahtuma, tai että kaikki siinä oli kivaa* (76 vastaajaa). Tapahtuman parhaista osa alueista yleisimmin erikseen mainittu oli *Keskon Turbomoverata* (9). Toiseksi mainituimpia parhaiksi koko tapahtumassa olivat *Ninjarata* (7) ja *runsas lajikirjo, kaikki lajit hyviä* (7). Erikseen mainittuja parhaana lajina pidettyjä olivat jalkapallo (6), skeittaus (5), uinti (4), street dance (3), ratsastus (2), salibandy (2), ammunta (2) ja pyörätuolipallo (2). Tapahtumassa parhaina alueina mainittiin erikseen Fight Zone (2), Motor Zone (2) ja Ice Zone (1). Osa vastaajista totesi esiintyjien olevan parasta (5), ja esiintyjistä mainittiin erityisesti artistit *Jare & VilleGalle* (7), *Fintelligens* (1), *Juno* (1) ja jääkiekkoilija *Mikael Granlund* (2). Tapahtuman parasta antia olivat myös henkilökunta ja palvelu (2) ja lököilypaikka tai auringonottoaika (2).

Muuta sanottavaa

Viidentoista nuoren vastauksissa käytettiin termejä *uudestaan, seuraavalla kerralla*. Joidenkin vastaajien mielestä tapahtuma *oli tylsä, siinä ei ollut mitään hyvää, kaikki oli huonoa, siellä ei ollut mitään tekemistä tai ei saanut tehdä mitään* (8). Yksittäisinä kommentteina vastattiin, ettei tiettyjä lajipisteitä ollut löydetty alueelta tarkoittaen luistelun (1) ja ammunnan pisteitä (2).

Nuoren Suomen keräämä palaute

Edellä olevien nuorten kyselylomakevastausten lisäksi myös Nuori Suomi keräsi nuorilta palautetta. Sitä kerättiin kahdella erilaisella palautelomakkeella tapahtumapaikalla, ja tapahtuman jälkeen palautelomake lähetettiin myös tapahtumassa työssä olleille vapaaehtoisille verkon kautta (palautettuja lomakkeita yhteensä 1 085), Your Move -verkkosivujen palautesähköpostilla (21 palautetta) sekä palautetta varten ostetun tekstiviestipalvelun (10 palautetta) avulla.

Annettujen palautteiden keskiarvo oli 8,75 (arvosanalla 4–10). Eri osa-alueiden palautteissa saamat keskiarvot olivat:

- Lajipisteet (palautteen keskiarvo 8,67)
- Radat ja School Games (ka. 8,83)
- Lavaohjelma ja esiintyjät (ka. 8,68)
- Info ja opastus (ka. 8,59)
- Henkilökunta ja asiakaspalvelu (ka. 8,91)
- Tapahtumaympäristö ja siisteys (ka.8,84)
- Tapahtuman markkinointi (ka.8,74)
- Myynti tapahtumassa (ka. 8,51)
- Yleiset järjestelyt (ka. 8,73)
- Majoitus (8,19)
- Ruokailu (8,33)

Tapahtumalle annettiin hyvän palautteen ohessa myös kehitysehdotuksia, ja joidenkin mieleen tapahtuma ei ollut lainkaan. Negatiivissävyyisiä palautteita tapahtumalle annettiin palautelomakkeiden kautta 239 kpl. Tapahtuma-alue oli avauspäivänä perjantaina vaikuttanut keskeneräiseltä, ja kaikkina päivinä alueen sekava järjestys ja vaikea suunnistaminen saivat osakseen negatiivista palautetta, joka tosin loppua kohti lisättyjen opasteiden myötä väheni. Sää vaikutti osittain ihmisten mielialoihin ja toimintoihin itse tapahtumassa, ja tämä näkyy mm. perjantain, sunnuntain ja maanantain palautteessa. Yleisiä huomautuksen kohteita olivat alueen pitkät välimatkat ja tapahtuman ruokailu sekä siihen liittyvät puutteet, kuten terveellisemmän ruoan löytämisen vaikeus ja tuolien puute ruokailussa. Sport-viikonlopun osalta yleinen kommentti koski pitkiä välimatkoja tapahtumapaikan ja majoituspaikkojen välillä. Aikataulu koettiin tämän takia kiireiseksi. Aikatauluista ja aikataulujen infosta antoivat palautetta myös ne osallistujat, jotka olivat tulleet tapahtumaan vasta iltapäivällä tai illalla ja joutuneet toteamaan alueella monen asian menevän kiinni aikaisin.

Kirjallista palautetta antoivat sekä asiakaspalveluun erittäin tyytyväiset, mutta myös lisää innostamista ja ystävällisempää palvelua toivoneet osallistujat. Tapahtumassa oli panostettu ja sinne toivottu työntekijöiden joukkoon ns. "tsemppareita" joiden pääasiallinen tehtävä oli innostaa tapahtuman osallistujia. Työntekijöiden vähyydestä johtuen tsempparin tehtävä

jäi ehkä tapahtumassa hieman sivuun, kun jokaisella pisteellä oli runsaasti tekemistä vapaaehtoisille.

Moni kiinnitti huomiota siihen, että tapahtuma oli erilainen kuin oli markkinoinnin perusteella kuviteltu. Yksi yleinen yhdistävä tekijä negatiivissävyyisissä palautteissa ja kommentteissa on, että palaute on tarkoitettu rakentavaksi kritiikiksi, jonka avulla toivotaan, että tulevat tapahtumat olisivat entistä parempia. Oletus tai toivo jatkuvuudesta on siis monella olemassa, vaikka "tämänkertainen" kokemus olisikin kaivannut muutosta. Yhtäkään "tällaista ei tulisi järjestää" -kommenttia ei tullut.

Kehuja ja kiitoksia sisältäneitä kommentteja annettiin lomakkeiden kautta 192 kpl, ja lisäksi palaute-lomakkeita palautui pelkillä hymynaamoilla varustettuna. Kiitosta saivat tapahtuman idea, monipuolinen lajikirjo ja tavoitteet, joita erityisesti aikuiset kävijät pitivät hyvinä ja jatkonarvoisina. Nuorilta suurimman kiitoksen saivat tapahtuman monipuolisuus ja toimintaratat ja tiettyjen lajipisteiden opastus sekä esiintyjät (esim. parkour, Granlund, Jare & VilleGalle).

Kyselylomake- ja palautevastauksissa osa nuoris-ta nosti ongelmana esiin tapahtuma-alueen laajuuden. Tapahtuma-alue Olympiastadionin ympärillä ulottui Töölönlahdelta (muun muassa purjehdus, sou-tu) jäähallin taakse Laakson ratsastuskentälle (erilaiset ratsastuslajit) ja sivuttaissuunnassa uimastadi-onilta erilaisille pallokentille. Your Moven johtotiimin mukaan *alueen suuruus oli siinä mielessä suunniteltu juttu, että alue olisi iso, lajipisteitä paljon, jolloin ihmiset hajaantuu eri puolille ja lajeja pääsee silloin kokelemaan rauhassa, mutta alueen ei silti olisi tarvinnut olla ihan noin suuri. Jälkikäteisarvion mukaan voi sanoa, että alue olisi ollut liian iso alue jopa 10 000 päiväkävijälle.* (Your Moven johtotiimi 14.9 ja 29.9.2011.)

Suur tapahtuman laatua arvioitaessa on vielä huomioitava muutama seikka. Paikan päällä tehtyjen tutkijahavaintojen mukaan tapahtuma-alue näytti ajoittain hiljaiselta, mitä tulee kävijämääriin. Ongelma koski erityisesti Sport-viikonloppua sekä kaikkien tapahtumapäivien iltoja. Iltojen osalta nuoret ovatkin edellä antaneet palautetta, että usein heidän ryhmänsä piti lähteä ennen iltaa ja hyviä esiintyjä jäi näkemättä, mikä on valitettavaa. Toisaalta pääkau-punkiseudulla asuvien nuorten oletettiin saapuvan tapahtumaan iltaisin omatoimisesti suurin joukoin, nimenomaan esiintyjien houkuttelemana. Tämä oletus ei siis toteutunut. Suur tapahtuman Sport-viikonloppuna, joka oli lajiliitoille ja urheiluseuroille suunnattu osuus, tavoiteltu kävijämäärä oli 7000. Kävijöitä viikonloppuun tuli kuitenkin vain 2500. (Your Moven johtotiimin näkemys 29.9.2011). (Suur tapahtuman Sport-viikonlopun kävijämääriin liittyvä keskustelu jatkuu sivulla 63.)

Lisäksi on huomattava, että Suur tapahtuman eräs vahvuus oli sen lajivalikoiman laajuus. Kukaan, kuten liikunnanopettaja koulussa (Berg 2010a), valmentaja urheiluseurassa (Rytönen 2007) tai kuntansa päättäjä (ks. esim. Gretschel, Koskinen & Junttila-Vitikka 2011), ei ollut sitä sensuroimassa.³⁵ Lisäksi tutkijoiden silmiin tapahtuma-alueella osui se fakta, ettei kaikkien lajien esittelijöiden joukossa ollut nuoria ollenkaan.

Tutkimustiimin havaintojen mukaan Suur tapahtuman lajiesittelypisteistä lähes kaikki keskittyivät lajin esittelemiseen ilman, että nuorille olisi kohdennetusti annettu tietoa lajin harrastusmahdollisuuksista heidän kotipaikkakunnallaan. *Your Move johtotiimin mukaan Tour-tapahtumien kohdalla pisteistä suurempi osa toteutti myös paikallisten harrastusmahdollisuuksien markkinoimista kuin Suur tapahtuman osalta. Suur tapahtuman pisteet painottuivat lajien esittelyyn. Suur tapahtuman kohdalla ratkaisu oli tehty tietoisesti siinä mielessä, että lajiliittojen kanssa oli sovittu, että erilaisten esitteiden jakamisen tilalta oli päätetty lisätä tietoa lajin harrastusmahdoluustietoa Your Move.fi -nettisivustolle.* (Your Moven johtotiimin näkemys 2.11.2011.) Tutkimustiimin tekemien havaintojen mukaan kaikki lajit eivät kuitenkaan olleet toimittaneet tietoaan yhteiselle sivustolle ennen Suur tapahtumaa. Ehkä luontaisin tapa paikkakuntaakohtaisen tiedon jakamiseen olisi ollut puhutella kiinnostuneita nuoria enemmän jo lajikoelupaikalla ja samalla kertoa, millaista toimintaa lajilla on nuorten asuinpaikkakunnilla. Voidaan nimittäin olettaa lajiesittelijöiksi löytyvän myös sellaisia ihmisiä, jotka tuntevat harrastajakenttää myös valtakunnallisesti.

Lajipisteiden jaoks muodostuikin seuraavanlainen: laji ei ollut paikalla ollenkaan (vaikka kartan ja aikataulun mukaan olisi pitänyt olla), lajipiste oli a) aikuisten suunnittelema b) nuorten suunnittelema tai c) nuorten ja aikuisten yhdessä suunnittelema. Lisäksi lajipisteen sisältö oli a) tuore (esimerkiksi nuorten juuri tätä tarkoitusta varten suunnittelema) tai b) olemassa olevan lajin messusettejä (jotka nekin saattoivat olla erittäin toimivia ja näyttäviä). Tästä pääsemmekin seuraavaan alalukuun, jossa tarkastelemme Suur tapahtuman järjestämisprosessin laatua ja pohdimme, minne jotkin lajit tai joissakin lajeissa nuoret olivat unohtuneet.

4.2 Yhteistyöprosessin laatu tapahtuman järjestämisessä

Nuoret olivat Suur tapahtuman suunnittelussa mukana melkein alusta alkaen. Liikunnan ja urheilun nuorisokomitean (LUNK) edustajat osallistuivat tapahtuman ideointiin ensimmäistä kertaa 7.6.2007 – kuukausi

sen jälkeen, kun tapahtumaa oli päätetty alkaa järjestämään. LUNK jatkoi Suur tapahtuman ideointiin, suunnitteluun ja järjestämiseen osallistumista omien muiden tehtäviensä ohella aina tapahtumaan saakka. LUNK:n rinnalle Nuori Suomi perusti lisäksi nuorten ryhmän, jonka nimenomainen tavoite oli osallistua kampanjan toimintojen, muun muassa "Your Move" -nimen suunnitteluun. Ryhmä kokoontui yhteensä neljä kertaa syksyn 2008 ja kevään 2009 aikana. Ryhmään kuului noin kaksikymmentä nuorta esimerkiksi kouluista eri puolilta Suomea. Ryhmä valitsi nimekseen NuSuNuNu(RyNuTa) eli Nuoren Suomen Nuorten Nuori Ryhmä Nuorten Tarpeisiin. Ryhmä osallistui kampanjan toiminnoista Suur tapahtuman suunnittelun lisäksi Your Move on Tour -tapahtumien suunnitteluun. Moveri-toiminnan suunnitteluun se ei osallistunut, koska *kyseinen toiminto tuli yhtäkkiä vuoden 2009 vuoden lopulla.* (Your Moven johtotiimin näkemys 29.9.2011). NuSuNuNu-ryhmän elinkaari omana ryhmänään päättyi syksyllä 2009, jolloin ryhmään kutsuttiin nuoria myös lajiliittojen kautta. Tästä eteenpäin ryhmän nimeksi alkoi muotoutua Your Move nuorten tiimi. Lajiliittoja kannustettiin kampanjaan liittyen myös omien nuorten tiimien perustamiseen, ellei tällaista jo ollut.

Your Move -kampanjan arviointitutkimusta varten lajiliittojen nuorten ryhmien ja Your Move nuorten tiimin edustajille järjestettiin ryhmäkeskusteluja³⁶ huhtikuussa 2010 ja tammikuussa 2011. Ryhmäkeskusteluihin osallistui yhteensä 20 Your Moven nuorten tiimiläistä tai lajiliittojen nuorten tiimien edustajaa. Lisäksi kyseisten ryhmien kokoontumisia ja toimintaa on havainnointi Solvallassa 17.–18.4.2010 sekä Helsingissä 4–5.9.2010, 13.11.2010, 22–23.1.2011, 19–20.3.2011 ja Suur tapahtuman aikaan 27.5–1.6.2011. LUNK:n jäsenille tammikuussa 2011 pidettyyn LUNK:n ryhmäkeskusteluun osallistui lisäksi kuusi nuorta. Nuorten ryhmien toiminnan seurannan sekä Suur tapahtuman arvioinnin vuoksi tutkimustiimi otti sähköpostitse yhteyttä ryhmäkeskusteluihin osallistuneisiin nuoriin syys-lokakuussa 2011.³⁷ Lajiliittojen ja Your Moven tiimeistä kuusi nuorta ja LUNK:sta viisi nuorta antoi tässä yhteydessä lisätietoa ryhmien toiminnasta keväästä syksyyn 2011.

Seuraavaksi esiteltävät lajiliittojen nuorten tiimien, Your Move nuorten tiimin, LUNK:n ja työllistettyjen nuorten tarinat on muodostettu edellä mainitun aiheiston pohjalta. Tarinoista nousee esiin, millainen

³⁶ Vuoden 2010 ryhmäkeskustelussa nuorilta kysyttiin: mitä kautta ja millaisin odotuksin tullut mukaan Your Move -kampanjan toimintaan, millaisia vaikutusmahdollisuuksia ja rooleja nuorille on tarjolla lajin/lajiliiton/seuran piirissä, mikä muuttuu, kun nuoret osallistuvat toimijoina enemmän. Lisäksi nuorten piti arvioida, miksi aikuiset nyt ovat ottamassa nuoria enemmän mukaan toimimaan ja vaikuttamaan. Vuoden 2011 ryhmäkeskustelussa nuoria pyydettiin arvioimaan lajiliiton nuorten tiimin / Your Move nuorten tiimin toimintaa.

³⁷ Syksyllä 2011 nuorilta kysyttiin sähköpostitse: 1. Mitä on tapahtunut ryhmänne toiminnassa yleensä ja erityisesti liittyen Suur tapahtumaan tammikuun 2011 jälkeen? 2. Monelle lajiliittojen nuorten ryhmien, Your Move Nuorten tiimin tai LUNK:n jäsenelle tarjottiin toteutettavia Suur tapahtumassa: olitte mukana, millaisissa tehtävissä? Palkkatoissa vai talkoilla? 3. Mitä muita rooleja teillä/ryhmälläne oli Suur tapahtumaan liittyen loppujen lopuksi? 4. Miten luonnehtisitte roolianne/ryhmänne roolia Suur tapahtuman ideoinnissa, suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa näin jälkikäteen? 5. Pitäisikö Suur tapahtumalle/koko Your Move hankkeelle saada jatkoa tulevaisuudessa?

³⁵ Bergin tutkimuksen mukaan oppilaat eivät juurikaan ole mukana määrittämässä liikuntatuntien lajivalikoimaa, mutta kuin valinnaisen liikunnan osalta. Rytönen mukaan nuorten vaikutusmahdoluudet urheiluseurassa ovat pitkälti kiinni ohjaajasta ja valmentajasta. Gretschel, Koskinen ja Junttila-Vitkin tutkimuksen mukaan kunta-päättäjillä on suuri määrittävä rooli, minkä lajien harjoituspaikkoihin kunnissa satsataan ja minkä ei.

oli nuorten asema vaikuttajina ja toimijoina Your Move -kampanjan aikana. Tarkoitus on tarinoiden pohjalta arvioida, onko Your Move -kampanjan tavoite nuorten toiminnallisuuden ja vaikutusmahdollisuuksien lisäämisestä kampanjan myötä toteutunut. Tarinoissa valotetaan yksityiskohtaisesti nuorten kokemuksiin perustuen, miten ja millaisin menetelmin nuorten mukanaolo pätevinä toimijoina on mahdollista toteuttaa myös laajan tapahtuman (42 000 kävijän Suurtaapahtuma) pitkään jatkuvassa valmisteluprosessissa. Lisäksi nuoret kertovat yleisesti asemastaan vaikuttajina ja toimijoina liikunnan kentillä.

4.2.1 Lajiliittojen nuorten tiimit

Nuoren Suomen lajiliittojen kanssa Suurtaapahtuman järjestämistä koskevassa sopimuksessa luki, että lajiliitolla pitäisi olla nuorten tiimi. Tammikuussa 2011 ryhmäkeskustelussa lajiliittojen nuorten tiimejä edustaneet nuoret arvioivat, että niistä lajiliitoista, jotka tekivät Suurtaapahtumaan lajipistettä tai Sportviikonlopun ohjelmaa lajijuorilleen, enemmistölä nuoret olivat mukana ideointi-, suunnittelu- ja toteutusprosessissa. *Varsinaisia nuorten tiimejä perustettiin kuitenkin vain noin ehkä puoleen lajiliitoista.* (Your Moven johtotiimin näkemys 29.9.2011.) Esimerkiksi ratsastuksessa ja suunnistuksessa nuorten tiimi oli perustettu jo ennen Your Movea vuonna 2007, sukelluksessa 2009 sekä keilauksessa ja yleisurheilussa 2010. Lisäksi joissakin lajeissa, kuten salibandyssa, käynnistettiin kampanjan aikana uudelleen jo kerran hiipuneita tiimejä. Osa tiimeistä on syntynyt pysyviksi tehden paljon erilaisia asioita: liiton esitteitä ja lehteä sekä nuorten koulutusten ja leirien järjestämistä. Osalla nuorten ryhmistä on myös valiokuntapaikkoja lajiliittonsa hallinnossa, kuten nuorten tiimiä pidempään toimintaa pyörittäneillä ratsastajilla ja suunnistajilla. Your Move oli kuitenkin monelle lajiliiton nuorten tiimille *ilman muuta suurin tai suurimpia hankkeita ja varmasti pitkäkestoisin hanke.* (Nuoren antama sähköpostitieto syyskuussa 2011).

Ryhmäkeskustelussa mukana olleet nuoret kertoivat, että heidän liittonsa *oikeasti panostaa siihen, että saatais niitä nuoria suunnittelemaan* (Suurtaapahtuman tulevaa lajin pistettä), *et saadaan jotai uusia juttuja sinne eikä toistuisi sama malli, mitä on tehty viimeiset viisikymmentä vuotta.* Monissa lajiliittojen nuorten ryhmissä nuoret olivat päässeet omasta mielestään hyvin tekemään ja suunnittelemaan oman lajinsa suurtaapahtuman osiota. Joissain lajiliitoissa nuoret olivat saaneet isojakin rooleja ja vastuita.

Meil on nuorten ryhmässä, ei kaikilla, mut meillä on suurimmalla osalla vastuualue... mä oon esimerkiks vastuussa vapaaehtoisten hankinnasta eli mun pitäis nyt ahkerasti saada vapaaehtoisia sinne meidän... lajizonelle ja joku vastaa markkinoinnista ja joku jostain muusta. Meillä on ainaki ollu hirveen toimiva... (Nuorten ryhmäkeskustelu, tammikuu 2011.)

Joissain lajeissa oli kuitenkin niin, että nuoret saattoivat kokouksissaan suunnitella jotain, mutta Your Move -asioista vastasikin lajiliitossa joku muu taho eivätkä nuorten viestit välittyneet eteenpäin päätöksentekoon ja toteutukseen. Ainakin yhdessä lajissa oli käynyt myös niin, että kun Suurtaapahtuma alettiin lajiliitossa ottaa todesta, tulivat suunnitteluun mukaan lajille tärkeät auktoriteetit, kuten esimerkiksi valmentajat. He veivät nuorilta pääsuunnittelijoiden aseman.

Oman lajiosion suunnittelu Your Move Suurtaapahtumaan oli konkreettinen tehtävä, josta nuorten osallistuminen lajin toimintaan oli hyvä aloittaa. Selkeä tehtävänanto ja vastuualue olisi kaikkein paras tapa ottaa nuoret mukaan erilaisiin tiimeihin lajiliitoissa jatkossakin. Nuorten mukaan heillä, jotain harrastavilla tai harrastuksen juuri lopettaneilla, on näkökulmaa siihen, minkälaista on hyvä nuorten ohjaus ja mihin osa-alueisiin seuroihin liitoilta kaivattaisiin tukea. Your Moven johtotiimin näkemyksen (29.9.2011) mukaan, jälkikäteen arvioituna, *monien lajiliittojen olisi pitänyt tukea nuorten tiimensä toimintaa vahvemmin.*

Nuorten pohtiessa, onko jokin muuttunut nuorten rooleissa Your Move -kampanjan myötä, heidän oli vaikea sanoa, olivatko heidän huomaamansa muutokset todellisia muutoksia aikuisten asenteissa nuorten aseman suhteen vai liittyivätkö ne enemmän heidän omaan kasvamiseensa tai tietyt muutokset tiettyyn henkilöön. Nuoret toivoivat tulevaisuudessa ymmärrystä enemmän sen suhteen, *että rohkaisemalla ja tukemalla nuoria ja heidän toimintaansa ja tarttumalla ideoihin, turvataan lajin tulevaisuus.*

Nuorilta kysyttiin, pitäisikö Suurtaapahtumalle tai koko Your Move -hankkeelle saada jatkoa tulevaisuudessa.

Jatko voisi olla mielenkiintoinen, mutta ei ainakaan yhtä suuressa mittakaavassa (Nuoren sähköpostikommentti syyskuussa 2011).

EHDOTTOMASTI! Ainakin suurtaapahtumalle, en nimitäin hahmottanut kunnolla itse järjestettävien pienten Your Move tapahtumien ideaa. Myös yleisesti ottaen liikunnallisten asioiden edistäminen kouluissa oli hienoa.

(Nuoren sähköpostikommentti syyskuussa 2011.)

Pienemmässä mittakaavassa, kyllä

(Nuoren sähköpostikommentti syyskuussa 2011.)

KYLLÄ! Kyllä ainakin jossain muodossa. Idea/konsepti suurtapahtumasta on hyvä. Sitä voi lähteä kehittämään eteenpäin. En tiedä, mikä voisi olla sopiva väli tällaisille tapahtumille. Olisiko se ehkä 4 vuotta?... Muuten YM-projekti jää varmasti jollain tavalla elämään lajiliittoihin. Muistan, että joku sanoi moneen lajiliittoon perustetun nuorten ryhmän vasta tämän hankkeen seurauksena/kylkiäisenä/pakottamana jne. Toivottavasti ne ryhmät jatkavat jollain tavalla toimintaansa lajiliittojen omassa luottamushenkilöportaassa. Toisaalta on vaara, että ryhmät unohdetaan. Siinä olisikin aihetta uudelle tutkimukselle muutaman vuoden päähän.

(Nuoren sähköpostikommentti syyskuussa 2011.)

4.2.2 Your Move nuorten tiimi

Your Move nuorten tiimissä suunniteltiin Suurtapahtuman kokonaisuutta, ei lajikohtaisia osuuksia. Kuten jo edellä on mainittu, Your Move nuorten tiimin toiminnan voidaan katsoa alkaneen marraskuussa 2009 pidetyssä tilaisuudessa, jolloin lajiliittojen kautta nuoria kutsuttiin ensimmäistä kertaa mukaan suunnittelemaan Suurtapahtumaa. Loppujen lopuksi nuorten tiimiin voidaan laskea kuuluneen 32 nuorta. Osa tiimiläisistä jäi pois kevään 2011 kokoontumisista ylioppilaskirjoitusten takia, eivätkä kaikki esimerkiksi pääsykokeiden takia päässeet itse Suurtapahtumaan. Nuorten tiimin kokoontuessa SLU-talolla yhdessä lajiliittojen nuorten ryhmien edustajien ja LUNK:n kanssa nuoria oli paikalla parhaimmillaan reilusti yli sata (esimerkiksi talvipäivillä 22.–23.1.2011). Eräs kyseisessä tilaisuudessa ryhmäkeskusteluun osallistunut totesi:

...nuoria on iso massa ja siitä lähtee sit taas ääntä ja monia mielipiteitä, et ehkä se yksittäisen nuoren vaikutusmahdollisuus voi olla aika pieni, mutta se kokonaisuus. (Nuorten ryhmäkeskustelu, tammikuu 2011.)

Nuorten mukaan tiimin rooli oli alussa epäselvä ja itse asiassa sen rooli ei selkeytynyt ryhmän kaikille jäsenille kunnolla ennen kuin pitkän ajan kuluttua. Tammikuun 2011 ryhmäkeskustelussa nuoret kokivat jo päässeensä vaikuttamaan asioihin oikeasti – tilaisuudet eivät tuntuneet kuuntelemiselta, vaan omien ideoiden eteenpäin menemisen ja toteutumisen seu-

raamiselta tasaisin väliajoin. Tämä oli nuorista selkeä muutos nuorten tiimin alkuajoihin:

...alussa tuntu, että aikuiset kuitenkin miettineet valmiiksi. Suunnitellaan ensin kaksi päivää ja sitten Ossi (kampanjan johtaja) näyttää jo valmiin ennalta tehdyn suunnitelman. Nuorille on nyt vasta tullut valtaa, nyt me pystytään vaikuttamaan. (Nuorten keskustelua tauolla tutkijan kanssa Your Move -tiimin tapaamisessa SLU-talolla 13.11.2010.)

...että silloin oli ne ihmiset, jotka päätti ja ne sano ja me tehtiin niitä pienempiä juttuja ryhmissä. Nyt me ollaan taas noustu pikkasen ylemmäs siinä päättämijutussa, kun silloin mun mielestä... et on se sille kehittyne meidän rooli ihan selvästi.

(Nuorten ryhmäkeskustelu tammikuu 2011.)

Jos ajattelee just sitä kokonaisuuden suunnittelua, niin on oltu hyvin mukana ja on päässy vaikuttamaan. Tuntuu et itekki on päässy vaikuttamaan, yksilönäkin... oommä itekki yrittänyt toivottaa kaikille tutuille, et mikä tää on ja tämmönen on olemassa ja niin edelleen, ni onhan seki vaikuttamista.

(Nuorten ryhmäkeskustelu tammikuu 2011.)

Nuoret kokivat nuorten tiimin toiminnan parantuneen ja nuorten vaikutusmahdollisuuksien lisääntyneen toiminnan alkuajoista arvioidessaan toimintaa tammikuussa 2011. Tapahtuman lähestyessä suunnittelun tulokset konkretisoituivat ja tulivat helpommin havaittaviksi.

...neljä kertaa ku on ollu tapaaminen, ni on aina kerrottu, et mitä on edellisen kokoontumisen jälkeen tapahtunu. Ni siit on aina hieno huomata, että hei tuotahan joku nuori ehdotti ja tuohan on minun idea tai vaikka tänään vaikka se rekan veto, jota minä olen kannattanut. (Nuorten ryhmäkeskustelu tammikuu 2011.)

Se on ehkä yks sellanen myös sellanen palkitseva juttu, et on nähny, että kuinka tää edistyy kokoajan.

(Nuorten ryhmäkeskustelu tammikuu 2011.)

...mukavaa ku tulee omat ideat. Just tuolaki oli se Flash Mob³⁸ juttu, ni mä muistelin, et se tais tulla sielä syyspäivillä meidän pöydästä. Se on kiva nähdä, et se on laitettu harkintaan. Tuntuu, että oikeesti voi edelleen vaikuttaa ja omatki ideat on oikeesti tosi hyviä.

(Nuorten ryhmäkeskustelu tammikuu 2011.)

38 Flash Mobissa joukko ihmisiä kerääntyy julkiselle paikalle ja tekee ennaltsovittuna ajankohtana jotain odottamatonta.

Nuorten mielestä nuorten tiimille oli tuolloin, tammikuussa 2011, löydetty hyvä tapa toimia, ja samaa toimintamallia kannatti pitää yllä myös edessä ollut kevät aika ennen Suur tapahtumaa. Nuorten tiimin toimintamalli pärjäsikin nuorten mielestä monelle muulle nuorten toiminta- ja vaikuttamiskanavalle.

...no näillä mennään (Suur tapahtumaan asti), et tä on kyl harvinaisen toimiva systeemi ku vertaa nyt muihin missä on aiemmin ollut... (oman lajiliiton) nuorten tiimi, joka on aikalailta sähköpostin varassa sitten... nuorisovaltuusto... oltiin nuoret keskenään, että mitäs tässä tehtäis ja kokoukset oli minun yksipuhelua... että se vaatis muitakin aktiivisia ja sit jonkinmoinen joku yläasteen oppilaskunta... (jossa) nyt vaan ollaan, mutta ei me mitään tehdä tai tällä ei oo mitään merkitystä. Tässä on just, että tämä ei oo liian kuormittava ja kokoukset on sillä tavalla järkevästi, että sinne myös pääsee ja ne on ajoissa tiedossa, pitkän ajan etukäteen, niin pystyy kalenteriin suunnittelemaan jo puolivuotta eteenpäin. (Nuorten ryhmäkeskustelu tammikuu 2011.)

Suunnittelun aikataulu herätti kuitenkin huolta.

...on ollu vähän semmonen fiilis Suur tapahtuman osalta, et jotkut tietyt asiat, nii olis ehkä pitäny olla jo mietitty. Niin tulee vaa sitte mietittyä aika myöhään. Että toivotaan vaa, että kaikki tulee nyt ajoissa mietittyä. Et just mä olisin luullu, et just tämmöset turvallisuusasiat, nii olis käyty vähä aikasemmi. Lajiliitotki on miettiny sisältöä ja kaikki, nii nytte vasta mietitään ne turvallisuusasiat... (Nuorten ryhmäkeskustelu tammikuu 2011.)

Nuoret olivat nauttineet Your Moven nuorten tiimin tapaamisista ja moni kuvaili itse tapaamisia mukaviksi ja kivoiksi. Tiimiin kuulumisen oli heistä hauskaa, ja oli mukava tutustua uusiin ihmisiin ja samalla verkostoitua lajirajojen yli. Tapaamisissa pääsi kohtaamaan paljon nuoria ympäri Suomen.

Sit tietty nää kaikki ihmiset kehen on tutustunu, että ihan älytöntä verkostoitumista. Ympäri Suomea tulee nuoria tänne käymään ja pääsee näkemään ja tutustumaan. Kivalta tuntuu. (Nuorten ryhmäkeskustelu tammikuu 2011.)

Koko idea tiimistä, jossa nuoret pääsevät suunnittelemaan isoja osia itselleen tärkeästä näkyvästä tapah-

tumasta oli nuorten mielestä hieno. Moni oli ylpeä saadessaan kuulua ryhmään ja koki oman roolinsa merkittäväksi ryhmän jäsenenä. Nuoret pitivät myös tiimin tavasta tavata säännöllisin väliajoin, mutta ei turhan tiiviisti, jolloin aikaa jää muullekin ja edistystä ehtii tapaamisten välissä tapahtua. Nuorten tiimiin kuuluvat kokivat myös itse heillä olleen

...iso rooli, koska nuoriahan sinne tapahtumaan halutaan ja sit se on just tärkeä kuulla, et mitä me itse ajatellaan ja mikä on siistii ja mikä ei oo. Et meitä kuullaan varmaan eniten. (Nuorten ryhmäkeskustelu tammikuu 2011.)

Nuoret pitivät hyvänä myös sitä, että Your Move -kampanja otti heidän mielestään hyvin huomioon muitakin nuoria kuin vain suunnittelutiimissä varsinaisesti mukana olleita esimerkiksi internetin avulla. Erityisesti nuoret mainitsivat mahdollisuuden vaikuttaa Suur tapahtumaan tuleviin esiintyjiin äänestämisen kautta ja osa kertoi itsekkin käyttäneensä tätä mahdollisuutta.

Nuorten antama arvosana Your Moven nuorten tiimin vaikuttamismahdollisuuksille asteikolla 1–5 oli tammikuussa 2011 4+, kaikkien ollessa suurin piirtein samaa mieltä. Nuorten tiimiin kuulumisen oli antanut nuorille tukea muuhunkin vaikuttamiseensa. Oltuaan muiden useampien samanhenkisten nuorten ympäröimänä eräs nuori kertoi uskaltavansa nyt myös paremmin ottaa asioita esille aikuisten kesellä.

Mä voisin sinänsä sanoo sieltä lajiliittotasolta, et siinä toivoin, että tulis jotain muutosta vielä. Lähinnä sitä, että kun me taas kokoonnutaan niiden valmentajien kanssa, niin sitten musta ainakin tuntuu, että mä oon nyt rohkeemmin avaamassa suutani sen suhteen, että nyt oikeesti voidaan mieltä uudestaan tätä juttua, et kuunnelkaa... (Nuorten ryhmäkeskustelu tammikuu 2011.)

Kaiken kaikkiaan nuoret pitivät nuorten tiimiin kuulumista hienona mahdollisuutena ja kokemuksena, josta on mahdollisesti hyötyä tulevassa elämässä.

Tosi upeelta tuntuu... että on tällanen systeemi, jolla on hyvä tavoite. Se on lähellä itseäkin tietysti, ku on nuori. Se tuntuu hyvältä. Voi olla ylpee itsestään, et on tällases mukana. Ja tietysti se, et tulevaisuudessa aivan varma on hyötyä jossain työelämässä, ku sanoo, että on ollu parin vuoden projektissa mukana suunnittelemassa tapahtumaa. (Nuorten ryhmäkeskustelu tammikuu 2011.)

Ryhmäkeskusteluun tammikuussa 2011 osallistuneilta Your Moven nuorten tiimiläisiltä pyydettiin syyskuussa 2011 arviota sähköpostitse nuorten tiimin kokonaisroolista sekä Suurtahtumakokemuksista. Syyskuussa 2011 sähköpostitse kommentoineiden nuorten mielestä tiimi oli jopa hylätty tammikuun kokoontumisen jälkeen. Tiimille ei kevään 2011 aikana ollut järjestetty omia kokoontumisia, vaan nuorten oletettiin rekrytoituvan oman lajinsa nuorten tiimiin. Nuoret harmittelivat myös sitä, ettei Your Move nuorten tiimillä ollut tiiminä Suurtahtumassa roolia eikä se ole kokoontunut myöskään enää Suurtahtuman jälkeen. (Nuorten sähköpostikommentti syyskuu 2011.)

Your Moven johtotiimin mukaan Your Moven nuorten tiimin vaihe loppu ei ole puolusteltavissa. Jälkikäteen arvioiden nuorten tiimejä olisi pitänyt huomioida järkevämmän prosessin loppuun asti. Lisäksi Your Move nuorten tiimiläisille olisi voinut järjestää Suurtahtumaan omia spesiaali tehtäviä, eikä vain pyytää heitä ilmoittautumaan vapaaehtoiseksi muiden nuorten mukana. Tiimin roolia heikensi myös syksystä 2010 alkaen Your Move toimistolle SLU-talolle työllistettyjen 20 nuoren rooli. Heidän mukaantulonsa myötä nuorten tiimien äänen kuulumisen tarve väheni, varsinkin kun keväällä 2011 siirryttiin tapahtuman suunnitteluvaiheesta toteutusvaiheeseen. (Your Moven johtotiimin näkemys 29.9.2011.)

Jälkikäteen yksi nuorista arvioi koko tiimin merkityksen olleen vähäisempi kuin mitä tammikuun 2011 ryhmäkeskustelussa oli arvioitu.

Tuntuu, ettei meillä nyt niin valtavaa roolia lopulta ollut, koska ainakaan nyt ei enää tule mitään merkittävää mieleen... oishan meille voinut enemmänkin tekemistä antaa. Jälkeenpäin tuntuu, että vaikka meille annettiin paljon valtaa, niin silti meidän tekemistä ohjailtiin aika paljon johonkin tiettyyn suuntaan. Esimerkkinä nyt vaikka se, että kaikki toivotti koko ajan, miten hienoa tämä on, kun nuoret pääsee suunnittelemaan. Kuukaan ei voinut sanoa suoraan, että koko tapahtuma ois toteutettu samalla tavalla joka tapauksessa – siis vaikka siellä ei olisi ollut koko nuorten tiimiä.

(Nuoren sähköpostikommentti syyskuussa 2011.)

Your Moven johtotiimi pohti palautteen perusteella, oliko kyseessä sitten yrityksistä huolimatta vain nuorten näennäisyysosallisuus. Johtotiimin mukaan nuoret itse päätyivät suunnitteluehdotuksissaan usein samaan, mikä olisi ollut lopputulos ilman heidän mukanaoloaankin. Jos näkemys oli kuitenkin eri, mitä johtotiimi olisi yksin tehnyt, niin sitten kyllä mietittiin asiaa vakavasti. Johtotiimin mukaan kampanjassa päästiin viisiportaisilla osallisuus-

den portailta³⁹ portaille 2–3: nuorilla on aktiivinen rooli suunnittelussa ja sitä kautta jonkin verran valtaa asioista päätettäessä, mutta he eivät olleet mukana päättämässä, mitä toimenpiteitä ja resursseja milloinkin tarvitaan ja mitä on käytössä. Johtotiimissä ei siis ollut nuorten edustajaa. Tiimiläisten valtaa heikensi myös, että toteuttamisen johtamisen paikat tyyliin "majoituspäällikkö" menivät työllistetyille nuorille eikä tiimiläisille. (Your Moven johtotiimi 29.9.2011.) Palaamme näihin valtakysymyksiin seuraavissa alaluvuissa.

Your Moven nuorten tiimiläisiltä kysyttiin myös, pitäisikö Suurtahtumalle tai koko Your Move -hankkeelle saada jatkoa tulevaisuudessa.

Olihan se tosi hieno kokonaisuus ja varmasti siitä oli hyötyä enemmän kuin haittaa, mutta omasta mielestäni (ja tätä olen jankuttanut koko ajan) se varsinaisen idea jäi kokonaan piiloon; saada nyt ne laiskat ja arat 15-vuotiaat ulos liikkumaan ja pois tietokoneilta, kun kaikki info meni suoraan niille, jotka jo valmiiksi urheilivat!! Nuorten tiimissäkin oli porukkaa suurilta osin jo jostain lajiliitosta, joten kaikki viesti kulki niiden jo aktiivisten nuorten kautta. En jaksa uskoa, että kampanja olisi saanut liikkumattomia nuoria liikkumaan, sen sijaan jo urheilua harrastavat nuoret taisivat saada uusia harrastuksia. (Nuoren sähköpostikommentti syyskuussa 2011.)

4.2.3 Liikunnan ja urheilun nuorisokomitea (LUNK)

Ennen varsinaisen Your Move nuorten tiimin perustamista Suurtahtuman yleisiä osa-alueita olivat nuorten edustajina suunnittelemassa jo vuodesta 2007 alkaen Liikunnan ja urheilun nuorisokomitean (LUNK) jäsenet. Aiemmin nimellä Valtakunnallinen nuorisokomitea tunnettu ryhmä on perustettu vuonna 2006. Ryhmän perustajina olivat Nuori Suomi, SLU ja Olympiakomitea (OK). Rahoituksesta Nuorelta Suomelta tulee kokousbudjetti ja SLU:lta kansainvälisen toiminnan budjetti.⁴⁰ Olympiakomitealta ei tule mitään. Kaudella 2010–2011 nuorisokomiteaan kuului 12 nuorta.

Kampanjan yhtenä tavoitteena oli edistää SLU-yhteisön tahtotilaa ja eri tasoilla toimivien rakenteiden olemassaoloa nuorten äänen kuulemiselle ja osallistamiselle. Tässä alaluvussa tarkastellaan niin LUNK:n roolia Suurtahtuman järjestämisessä kuin myös nuorten (LUNK) asemaa ja vaikutusmahdollisuuksia laajemmin koko yhteisössä.

³⁹ Osallisuuden portaat ovat alun perin lähtöisin Arnsteinilta (1969). Johtotiimin tekemän arvion taustalla oli muistikuva Nuoren Suomen Harrastemanagerin käsikirjaan (Nuori Suomi 2007, 39) painetusta portaikosta, jossa viitataan Gretschelin (2002) porrassovellukseen.

⁴⁰ LUNK:n jäsenet käyvät usein ulkomailta edustamassa suomalaisia nuoria koulutuksissa ja seminaareissa.

LUNK:n edustajille järjestettiin ryhmäkeskustelu Your Move -talvipäivien yhteydessä Helsingissä 22.1.2011. Keskusteluun osallistui kuusi ryhmän jäsentä. Ryhmän toiminnan seurannan vuoksi tutkustiimi otti sähköpostitse yhteyttä ryhmäkeskusteluihin osallistuneihin nuoriin syys-lokakuussa 2011. Tällöin heistä viisi osallistui ryhmän toiminnan ja Suurtapahtuman arviointiin. LUNK:n edustajilta ryhmäkeskustelussa ja sähköpostitse kysytyt kysymykset ovat samoja kuin lajiliittojen nuorten ryhmiltä ja Your Moven nuorten tiimiltä, ks. sivu 53.

Koko LUNK:n perustamisen tarkoituksena oli

...että nuorten ääntä saatas kuuluviin, että olis yks taho, joka toimis sielä noitten päättäjien ja nuorten välissä, että kun nuoren asioita päätetään, että sielä olis joku tarvittaessa ikään kuin asiantuntijan roolissa...⁴¹
(LUNK ryhmäkeskustelu 2011.)

...siis kriittisimmillään puhuttu silleenki että, meidät on perustettu, koska Nuoren Suomen pitää tässä ajan hengessä näyttää, että heillä on tällöinen elin, jossa on nuoria, joka vaikuttaa ja nuoret saavat osallistua. Mutta toki se vois sitten olla vielä konkreettisempaa.
(LUNK ryhmäkeskustelu 2011.)

LUNK:ssa on edustajia monista eri lajeista ja molemmat sukupuolet hyvin edustettuna ja on myös ikäjakama – kymmenen vuotta nuorimmasta vanhimpaan... ja eripuoilta Suomee myös... se on... hyvä lisä siihen... alueellisesti... ja osa tulee isoista seuroista ja osa pienistä...
(LUNK ryhmäkeskustelu 2011.)

LUNK:n konkreettiset tehtävät ovat suurimmaksi osaksi erilaista edustamista: *...on edustaja Nuori Suomen hallituksessa puhe- ja läsnäolo-oikeudella, eli ei saa äänestää, mutta on muuten mukana ja sitten SLU: n valiokunnissa on ihan täysimääräisenä jäsenenä...* (LUNK ryhmäkeskustelu 2011.) LUNKin edustajista on hասua, ettei SLU:n ja Nuoren Suomen hallituksessa ole yhtään varsinaista nuorta jäsentä. Varsinkin Nuoressa Suomessa, joka toimii kokonaan nuorten ja lasten etujen puolesta, tulisi ryhmäkeskusteluun osallistuneiden LUNK:n jäsenten mukaan olla määrätyn yhden nuoren edustajan sijaan enemmän nuoria varsinaisia jäseniä. Vaikuttaminen ja avoimuus mm. Nuoren Suomen ja LUNK:n välillä on nuorten mielestä kuitenkin parantunut vuoden 2010 aikana:

...on ja ehkä enemmän on tullu sitä sähköpostivaihtoa ja semmosta avoimuutta, että myös joskus niinpäin, että he kertoo meille missä ollaan menossa. Et kyl se... kyllä minä sanoisin, että pienesti mutta varmasti on eteenpäin... parempaa kohti...
(LUNK ryhmäkeskustelu 2011.)

Olympiakomitean puolella LUNK:lla oli kaudella 2010–2011 paikka Urheilijaelämän ura -asiantuntijaryhmässä, mutta Olympia-akatemiaan LUNK ei hakemaansa paikkaa saanut. Muutoin yhteistyö on ollut lähinnä pöytäkirjojen lähettämistä. Olympiakomitean suhteen nuoret arvioivat, että *on sitä yhteistyötä joka tapauksessa enemmän, ku vaik vuos tai kaks sitte, jolloin sitä ei ollu yhtään...* (LUNK ryhmäkeskustelu 2011.)

LUNK:n arvion mukaan osa taustaorganisaatioiden toiminnasta on suhteessa LUNK:iin ollut *tärkeän piittaamatonta* sen suhteen, että *asiat vietäs loppuun ja meille asti tulis tieto*, miten asioissa on loppujen lopuksi toimittu. Vaikka yhteistyö on selkeästi parantunut kaikkien kolmen taustajärjestön kesken viime vuosina, eivät LUNK:laiset koe rooliaan edelleenkaan kovin merkittävänä taustaorganisaatioiden suunnasta katsottuna arvioidessaan vuotta 2010. Niinpä LUNK antoi tammikuussa 2011 arvosanaksi vaikutusmahdollisuuksille SLU:ssa, Nuoressa Suomessa ja Olympiakomiteassa 2 (asteikolla 1–5).

Jonkin verran LUNK:lta pyydetään järjestöjen suunnalta *myös lausuntoa tai mielipidettä tai että onko meillä ideoita*. Toiveena on, että LUNK tultaisiin tulevaisuudessa pyytämään mukaan ja antamaan mielipidettään asioihin, ilman että nuorten täytyy itse jatkuvasti ottaa selville, mihin he haluavat kommentoida, tai kuten he itse ilmaisivat asian: *ettei pidä väkisin puskea, vaan että meitä pyydetäs sinne antamaan sitä mielipidettä*.

Hiukan hankalaksi jäsenet kokevat sen, että komitean tunnettavuus ei ole vielä saavuttanut toivottua tasoa, ja edelleen on usein monille kerrottava alusta alkaen, mistä LUNK:ssa oikeastaan on kysymys. Omasta toiminnastaan ulospäin tiedottamisen kehittäminen onkin ollut yksi viime aikojen LUNK:n päätehtävistä.

LUNK on suuntautunut enimmäkseen nimenomaan harrastustoiminnan, liikunnallisen elämäntavan ja terveysliikunnan ajatusten eteenpäin ajamiseen nuorten näkökulmasta. Se ei Your Move -tapahtumia lukuun ottamatta ole osallistumassa tapahtumien järjestelyyn, vaan keskittyy vaikuttamiseen. LUNK:n jäsenillä oli hienoinen epävarmuus oman vaikuttamisensa todellisista vaikutuksista suhteessa nuorten liikuntaan ja asemaan liikunta- ja urheilumaailmassa. Käsitys vaikutusmahdollisuuksista oli toiminnan alus-

41 Kursivoitut kohdat ovat suoria lainauksia LUNK:n jäsenen ryhmäkeskustelusta tammikuussa 2011 tai nuorten sähköpostikommenteista syys-lokakuussa 2011. Nuorten sanomisia on stilisoitu heidän puhetekonsa selkeyttämiseksi.

sa korkeammalla, kuin miksi ne ovat osoittautuneet. Vaikka LUNK koetaan hyvänä oppimisen paikkana, kysymyksiä herättää nimenomaan se, onko näillä nuorilla mitään todellista annettavaa vai ovatko he vain oppimassa kahden vuoden oppimishjelmassa. Että onko tässä tarkoituksenakin vain oppia ja näennäisesti tuoda sitä nuorten näkökulmaa.

Your Move nuorten kohalla se, että ku se on se konkreettinen tapahtuma ja ku se koko ajan etenee, nii siin näkee sen tuloksen sillä tavalla. Sitku meiän työ, ku jos se on sitä vaikuttamista eikä niinkään sit sitte tapahtumia, (vaikka) me ollaan mukana tässä (Suurtapahtuman suunnittelussa) tänään, niin ni se ei oos sit niin konkreettista...

(LUNK:n ryhmäkeskustelu 2011.)

LUNK:n jäsenet kokevat ryhmän myös vertaistukiryhmäksi, josta saa uusia ideoita, joita voi viedä oman lajin pariin. Lisäksi nuorista on tärkeää nähdä muita sellaisia nuoria, jotka ovat kiinnostuneet hallitustyöskentelystä. Eri tasoilla vaikuttavat aktiiviset nuoret ovat LUNK:n jäsenten mukaan monesti yksin. Heidän mukaansa nuorten kesken kaivattaisiin lisää verkostoitumismahdollisuuksia, jotta ideoiden ja tuen jakaminen helpottuisi. Rytkösen (2007) mukaan nuoret saivat urheiluseurassa vaikuttamiseen merkittävässä määrin voimaa ja rohkeutta sosiaalista kontakteista muihin nuoriin ja toiminnassa mukana oleviin aikuisiin. Rytkönen (2007) toteaa myös, että saavutettujen verkostojen avulla nuoret voivat saada myös muunlaisia mahdollisuuksia toimijuuden toteuttamiseen. Henkilökohtaisella tasolla LUNK:n jäsenet kokivat jäsenyydestään olevan monenlaisia etuja, vaikka palkkaa ryhmässä toimimisesta nuoret eivät saa. *Monet ovat luoneet täällä suhteita ja päässeet sitä kautta hommiin. Vähintään aika hyvä näyttö cv:hen.*

Kuten jo mainittiin, ennen Your Moven nuorten tiimin perustamista LUNK:n rooli nuorten edustajina Suurtapahtuman suunnittelussa olikin heidän mukaansa oleellinen. Moni alun tärkeistä päätöksistä on syntynyt heidän aivoriihistään, kuten esimerkiksi tapahtuma-alueen jakaminen erilaisiin Zoneihin. Muitakin asioita LUNK on ollut ideoimassa, kuten *lajitestereitä ja erikoisia lajeja houkuttimiksi, mutta loppujen lopuksi ei ole tietoa, että tulivatko ne ensimmäisen kerran meiltä* [Nuoren sähköpostivastaus lokakuussa 2011.] Tämäntyyppinen ongelma oman vaikuttamisen vaikutusten arvioinnissa on itse asiassa yleinen nuorten vaikuttamisen areenoilla ylipäätään. Joka tapauksessa tammikuussa 2011 LUNK antoi arvosanaksi vaikutusmahdollisuuksille Your Movessa 3,5 (asteikolla 1–5).

Nuorten mielestä Your Movella saattaa hyvinkin olla se vaikutus, joka näkyy ehkä vasta kampanjan päätyttyä, että onnistuneen tapahtuman jälkeen ja nähtyään nuorten ottavan vastuuta kampanjan aikana aikuiset antavat nuorille herkemmin tilaa myös lajien parissa.

...mun mielestä viime vuodet on näyttäny sen, että todennäköisesti kaikilla lajiliitoilla niin alkaa olla jo jonkun näkönen yritys nuorten ryhmälle. Jos ei oo nuorten ryhmää, ni siel on kuitenkin muutama semmonen nuori, joka valitaan koko ajan kaikkiin mahdollisiin ryhmiin. Se on se tapa osottaa, että sielä on tilaa ja annetaan... ees näennäisesti se tila. Se on jo iso kehitys. Kymmenen vuotta takaperin, nii jalkapallo oli ehkä ainut, jolla oli edes jonkinlaist yrityst tai viis vuotta takaperin.

(LUNK:n ryhmäkeskustelu 2011.)

...mä ainaki ajattelen, jos Your Moven jälkee tai Your Moven aikana tarpeeks vaa hehkutetaan sitä, että tää on nuorten aikaansaama hyvin pitkälti, ni myös mä uskon, että usko nuorii ja nuorten ideoihin nii kasvaa sekä lajiliitoissa että ylipäätänsä esimerkiksi vanhempien ja muittenki aikuisten keskuudessa...

(LUNK:n ryhmäkeskustelu 2011.)

LUNK:n jäsenet ovat pistäneet nuorten vaikuttamisen kannalta positiivisena merkille myös sen, että koko Your Moven tuotantotiimi, joka on palkattu tapahtumaa järjestämään, on keski-ikältään hyvin nuori. Tällainen rakenne nähdään hyvin poikkeavana normaaliin liikunnanalan organisaation rakenteeseen verrattuna. Niin Your Moven tuotantotiimiin kuin lajiliittoiinkin on rekrytoitu työntekijöitä myös LUNK:sta ja Your Move nuorten tiimistä. Nuorten mukaan on nähty, että palkatut nuoret Your Moven toimistolla antavat hyvän kuvan nuorten mahdollisuuksista tehdä vastuullista työtä.

LUNK:n jäsenten kokemus on, että kevät- ja talvipäivien kautta nuorten tiimin ja lajiliittojen nuorten ryhmien nuoret ovat päässeet rakentamaan Your Moven isoja linjoja. Yhteisissä kokouksissa LUNK:n mielestä nuorten tiimiläiset vaikuttavat olevan todella innoissaan. Lisäksi LUNK:laisten mielestä myös *lajinuoret on hirveen tärkees osas, ku ne on suunnitellu sitä lajiohjelmaa.* LUNK:n jäsenten mukaan tuntuu, että urheiluseuroissa nuoret eivät mielellään sitoudu toimintaan, kun taas Your Moven suunnittelussa nuorten sitoutuminen näyttää toteutuneen. LUNK:n jäsenten mukaan nuorille osallistujille iso ja tärkeä asia oli esimerkiksi se, että kampanjan johtaja on ollut läheisesti kaikessa tekemisessä mukana. Your Move on myös häivyttänyt ikäeroja suunnitteluun osallistuvien väliltä.

Your Moven ehkä semmonen kantava voima ni on ollu myös siinä, että siellä kun on tullu vaikka 14–15 vuotias poika, ni se on heti nähny ovella todennäköisesti Ossin. Ossi on niinku Your Moven Big Boss. Ossi on rantautunu alusta asti. Se on nöyränä tullu. Se on ollu innostunu. Se on ollu kiinnostunu. Se on pyhittäny myös viikonloppuja...minä olin töissä sen Your Move on Tourin (tapahtumissa) ku kierrettiin ympäri Suomee. Ossi kiers niistä aina ku kerkes vaan ja tuli sinne ja kokeili itte niitä ratoja... tässä kaikki on niinku läpinäkyvää. Toimistossa on seinät lasia. Sielä voi mennä kävelee ja höntsäilee ja sillee. Se on varmasti iso juttu nuorille. Tänään se oli hieno... yksi nuorista nuorimasta päästä, joka muutaman hauskan kysymyksen esitti ja sitte myöhemmin oli vielä Ossia uskaltanu hi-hasta ottaa ja kysyny eriksee vielä jonku kysymyksen... Tää ei tullis toimimaan monessa muussa projektissa. (LUNK:n ryhmäkeskustelu 2011.)

Arvioidessaan jälkikäteen LUNK:n roolia Suurtahtuman ideoinnissa, suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa nuoret totesivat seuraavaa:

Rooli oli aluksi iso, mutta ymmärrettävästi pieneni loppua kohden. Toisaalta useampi sai kuitenkin töitä tapahtumasta ja tuntui, että luotettiin myös tapahtuman järjestelyissä. Saimme vastuullisia rooleja. (LUNK:n edustajan sähköpostikommentti syyskuussa 2011.)

Ihan alussa olimme mukana suunnittelussa vahvasti ja meiltä kyseltiin paljon juttuja. Meitä oli kampanjan eri vaiheissa töissä Nuoressa Suomessa monia, ja kokouksissamme käytettiin paljon aikaa ja energiaa tapahtumasta puhumiseen. Suurin roolimme oli ideoinnissa, suunnittelussa olimme mukana lähinnä nuorten kevät- yms. päivillä, toteutuksessa meitä oli mukana noin puolet ja arvioinnissa ei käsittäkseni juuri ketään. (LUNK:n edustajan sähköpostikommentti syyskuussa 2011.)

Paljon olimme etenkin alussa ideoimassa tapahtumaa, mutta koko ajan vähemmän mitä lähemmäs tapahtumaa tultiin ja lajiliittojen ja Nuoren Suomen oma nuorten ryhmä kasvoivat. (LUNK:n edustajan sähköpostikommentti syyskuussa 2011.)

Huomionarvoista on, että LUNKilla itsellään ei kuitenkaan ollut omaa erityistä roolia tapahtumassa, lukuun ottamatta Sporttifoorumissa ollutta sen ja uuden komitean hakua koskevaa esitystä. Alun perin LUNK:n tehtävänä oli järjestää Suurtahtuman yhteyteen kansainvälinen tapahtuma. Tapahtuma ei kuitenkaan

toteutunut, koska sille ei saatu rahoitusta. LUNK:n edustajien ja Your Moven johtotiimin näkemysten perusteella voidaan arvioida, että osittain tämä ehkä johtui siitä, että kansainvälisen osion suunnittelu jäi hieman varsinaisen Suurtahtuman suunnittelun jalkoihin, koska tapahtumaa itseäänkin tehtiin ensimmäistä kertaa. Your Moven johtotiimin mukaan LUNK:n uutta roolia Suurtahtumassa olisi jälkikäteen arvioiden voinut etsiä aktiivisemmin, sen jälkeen kun oli selvää, että kansainvälinen tapahtuma peruuntui (Your Moven johtotiimin näkemys 29.9.2011.)

Seitsemän LUNK:n edustajaa oli Suurtahtumassa töissä vapaaehtoisena tai palkallisena, osa useamman viikon. Osittain työtehtävät olivat vastuu-tehtäviä: erilaisten ratojen vastaavina, infossa ja lipunmyynnissä. Eräs LUNK:n edustaja kuvailee työnsä vaativuutta ja työskentelyolosuhteitaan seuraavasti.

Tehtävä oli melko haasteellinen ja sain tapahtumassa myös vastuuta. Koulutin työntekijöitä... (heistä) moni oli kovin nuoria vapaaehtoisia, joten heitä piti valvoa ja tukea monessa kohtaa. (Olimme töissä paikassa, johon)... myös ulkopuolisetkin pääsivät kertomaan näkemyksiään. Näitä saimme kuulla...viikon aikana, niin negatiivisia, kuin positiivisiakin. Työskentelyajat muuttuivat ennakkoon suunnitellusta vielä tapahtuman aikanakin, joten sain olla melkoisen joustava. Tässäkin kuitenkin minua kuunneltiin ja sain kertoa omat mielipiteeni onnistuuko aikataulumuutos ja millä aikataululla mennään. Myös vapaaehtoisia jäi tulemat-ta ja sairastui yllättäen, mikä aiheutti lisämiettimistä, mutta siitäkin selvittiin. Yhteistyö tapahtuman johdon kanssa oli joustavaa ja mutkatonta, sain sieltä tukea ja vastauksia aina tarvittaessa. Tehtäväni hoitamista olisi helpottanut se, jos olisin ollut vähän pidempään työntekijänä kuin pelkässä tapahtumassa, mutta käytännön syistä se ei ollut mahdollista. Missään vaiheessa en kuitenkaan jäänyt yksin pulaan, vaan sain apua aina kun sitä pyysin. (LUNK:n edustajan sähköpostikommentti syyskuussa 2011.)

LUNK:n edustajilta kysyttiin myös, pitäisikö Suurtahtumalle tai koko Your Move -kampanjalle saada jatkoa tulevaisuudessa.

Tähän kysymykseen helppo ja yksiselitteinen vastaus on PITÄISI! Tapahtuman jälkeen useat tahot mitä erilaisimmista järjestöistä ovat kyselleet tapahtuman jatkosta. Myös moni nuori on vanhempiensa välityksellä halunnut tapahtumalle jatkoa ja nuorten silmissä tapahtuma oli harvinaisen onnistunut. (LUNK:n edustajan sähköpostikommentti syys-lokakuussa 2011.)

Suur tapahtuman on ehdottomasti saatava jatkoa. Muuten tämä vaivannäkö on ollut täysin turhaa. Koko Your Move ideologia on saatava jatkumaan. Muoverit onneksi jatkavat toimintaansa. Sen lisäksi säännöllisesti Your Move on Tour ja muutaman vuoden välein suur tapahtuma. Sillä tavoin saataisiin oikeasti sekä aktivoitua nuoria vaikuttamaan ja heille arvokasta kokemusta sekä yhteisöllisyydestä että työskentelystä. Saataisiin rakennettua valtava nuorten verkosto, jota voisi käyttää vaikka mihin. Lisäksi saataisiin lisättyä lajiliittojen välistä yhteistyötä sekä saataisiin varmasti nuoria liikkumaan lisää. Mun mielestä tämän tapahtuman tärkeyttä ei voi perustella vain nuorten liikkuttamisena. Tapahtuman vaikutukset ovat paljon kauaskantoisemmat, jos se vain osataan hyödyntää. Nuoria, jotka tutustuivat tapahtumassa, pitää saada tapaamaan uudelleen esim. on Tourin yhteydessä. Heitä pitää saada innostettua vaikuttamaan omassa urheilussaan ja elämässään muutenkin. Suomessa nuoret ovat passiivisia myös yhteiskunnallisessa vaikuttamisessa, joten sitäkin voisi hyödyntää. Lisäksi, kun mietitään huippu-urheilun muutosvaatimuksia, tämänkaltaisen uuden aatemaailman kautta jämähtäneet lajiliitot voisivat löytää yhteytensä nuoriin ja saada myös huippu-urheiluun uutta potkua. (LUNK:n edustajan sähköpostikommentti syys-lokakuussa 2011.)

Pitäisi ehdottomasti, nyt kun ensimmäinen "testi"-tapahtuma on saatu tehtyä, olisi seuraavan tapahtuman tekeminen varmasti helpompaa, kun kaikkea ei tarvitsisi tehdä alusta lähtien. Jatkossa pystyttäisiin varmasti myös vastaamaan entistä paremmin nuorten omiin toiveisiin. (LUNK:n edustajan sähköpostikommentti syys-lokakuussa 2011.)

Mielestäni tapahtuma ja koko Your Move kampanja tarvitsee jatkoa! Nyt on peli avattu ja kymmenettuhannet kävijät voivat viedä sanaa eteenpäin kuinka hieno tapahtuma oli, ensi kerralla tuplataan kävijämäärä! Nyt tiedetään ne kohdat, joissa tulee petrata ja mitkä sujuivat hyvin. Ensimmäistä kertaa järjestettävän tapahtuman kanssa on aina vähän arpapeliä, miten tulee käymään. Mielestäni tässä kävi hyvin. Kaikki (ainakin omassa pisteessäni työskennelleet) vapaaehtoiset olivat huikeita nuoria, jotka olivat todella innoissaan tapahtumaan mukaan pääsystä ja olivat valmiita joustamaan työajoissa suuntaan jos toiseenkin! Tämä teki tapahtumasta ainutlaatuisen! Oikeasti nuorilta nuorille! (LUNK:n edustajan sähköpostikommentti syys-lokakuussa 2011.)

...minun mielestäni jatkoa pitäisi saada vähintään koululaistapahtuman osalta – mikäli seurojen lajiviikonlopullekin halutaan jatkoa ja taloudellisesti kestävästi, niin sitten pitää lajiliittojen kanssa käydä keskustelut

siitä, ovatko he valmiita siirtämään omat kesän pää tapahtumansa Your Moven yhteyteen. Suur tapahtumassahan koululaispuoli veti loppujen lopuksi hyvin, mutta seurojen kautta lajiviikonloppuun tulevien määrä floppasi. Vaikka tapahtuma ei päässyt kustannuksissa nolville, niin summa on varsin pieni siihen nähden, mitä rahalla on saatu – medianäkyvyyttä mielettömästi tapahtuman aikana tv:tä myöten, nuorten ryhmät ja nuorten työllistäminen jne jne. (LUNK:n edustajan sähköpostikommentti syys-lokakuussa 2011.)

LUNK luonnollisesti jatkaa toimintaansa myös Suur tapahtuman jälkeen. Your Move -kampanjalla ei ole ollut LUNK:n roolia kohentavaa vaikutusta, vaan enemmänkin vain pistemäinen vaikutus tapahtumien järjestämisen osalta. LUNK:sta kommentoitiin, että LUNK:ia enemmän kampanjalla saattoi olla vaikutusta lajiliittojen toiminnan puolelle: sinne puolella nuorten ryhmiä ja nuoria toimijoita on varmasti tullut jäädäkseen. LUNK:n osalta asiat ovat pysyneet kampanjan aikana suhteellisen ennallaan (LUNK:n edustajan sähköpostikommentti syys-lokakuussa 2011.)

4.2.4 Työllistetyt nuoret

Your Move -kampanjan aikana alkoi SLU:n koordinoima Sportti työllistää -hanke, jossa veikkausvoittoroilla työllistettiin työttömiä tai työttömyysuhan alla olevia nuoria liikunnan pariin ympäri maata. Nuori Suomi työllisti 23 nuorta kampanjan toimintoihin. Näistä nuorista 20:lle osoitettiin sähköpostikysely⁴² marraskuussa 2011. Kyselyyn vastasi kuusi nuorta. He työllistyivät Your Move -kampanjan eri osa-alueisiin yhdestä yhteentoista kuukauteen. Kaikkien kyselyyn vastanneiden työsuhde Your Move -kampanjassa päättyi kesäkuun 2011 aikana.

Vastaajien mukaan työllistettyjen nuorten rooli Suur tapahtuman ideoinnissa, suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa oli pääosin suuri ja heidän vaikutusmahdollisuutensa hyvät. Vastaajat kokivat, että monet toteutuneista ideoista tulivat nimenomaan heiltä työllistetyiltä nuorilta. Lisäksi toteutus ei olisi onnistunut ilman meitä, saimme paljon vastuuta tapahtuman aikana, olimme osaltamme tukipilareita ja ydinporukkaa. Joidenkin vastaajien mukaan työtehtävien tasapainotusta eri kampanjan osa-alueiden kesken olisi voinut

42 Nuorilta kysyttiin sähköpostitse: 1. Miten kauan (kuukausina) olit työllistettynä nuorena Your Move -hankkeessa? 2. Miten luonnehtisit omaa ja muiden Your Moveen työllistettyjen nuorten roolia Suur tapahtuman ideoinnissa, suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa näin jälkikäteen? 3. Milloin työsuhteesi Your Moveen päättyi? 4. Oletko työsuhteesi päättymisen jälkeen ollut töissä? Kerroisitko myös, onko/oliko kyseessä pitempikäinen työ vai esim. kesätyö? Mainitse myös, jos työ jotenkin liittyi/liittyi liikuntaan. Tai jos se liittyi/liittyi muuhun Your Moven tematiikkaan. Tai jos se liittyi/liittyi esim. organisaatioihin tai ihmisiin, joihin tutustuit Your Movessa. 5. Mainitse, jos olet Your Move työllistymisesi jälkeen ollut opiskelemaan, työttömänä, varusmiespalveluksessa, lomalla tms...? 6. Mitä luulet, millainen merkitys työllistymiselläsi Your Moveen on elämäntilanteesi kannalta? Edistykö/hidastiko se joitain asioita? 7. Pitäisikö mielestäsi Suur tapahtumalle/koko Your Move -kampanjalle saada jatkoa tulevaisuudessa? (Jos olet vastannut tähän kysymykseen jo aiemmin LUNK:n, Your Move nuorten tiimin tai lajiliittojen nuorten tiimin kyselyssä, ei tarvitse vastata uudelleen)

keväällä 2011 tehdä tarkemmin. Lisäksi joidenkin vastaajien mukaan heiltä olisi tapahtuman jälkeen voinut pyytää laajan palautteen kunkin omiin työtehtäviin liittyen Suurtapahtuman toteutuksesta. (Työllistettyjen nuorten sähköpostivastauksia marraskuu 2011.)

Nuoria pyydettiin arvioimaan Your Move -kampanjaan työllistymisen vaikutuksia elämäntapaansa. Kaksi nuorista uskoo työskentelyllä Your Movessa olleen merkitystä työllistymiseen tapahtumantuotantotehtäviin heti Suurtapahtuman jälkeen. Neljä vastaajista on jatkanut opintoja – osa osittain myös opetus-, liikunta- ja kulttuurialaan liittyviä töitä tehden. Ainakin yhden vastaajan työllistymiseen vaikuttivat suoraan Your Moven myötä saadut kontaktit. Toinen nuorista aloitti opinnot ja työskentelee samalla sivutoimisesti liikunta-alalla. Kaksi vastaajista taas toteaa, että tuoreiden ylioppilaiden työtalannetta Your Move muutti *ratkaisevasti parempaan suuntaan*. Kaiken kaikkiaan nuoret ovat sitä mieltä, että kampanjassa saadut kontaktit koulu- ja liikunta-maailmaan tulevat edesauttamaan työllistymisessä ja kesätöiden saannissa. Yksi vastaajista kuvailee Your Movea *kehittävänä työkokemuksena*. Toinen toteaa saaneensa opinnoissaan opettajalta palautetta, että Your Move *näkyi koulutöissä*. Erään vastaajan mukaan *Your Move työllistyminen hidasti koulua, mutta edisti uraani ehdottomasti: tällä alalla työkokemus on huomattavan paljon tärkeämpää. YM oli elämäni kannalta hieno vuosi*. (Työllistettyjen nuorten sähköpostivastauksia marraskuu 2011.)

Kaikki työllistetyt nuoret ovat sitä mieltä, että Your Move -kampanja tarvitsee jatkoa. Osa heistä perusteli näkökulmaansa myös monisanaisemmin.

Ehdottomasti pitäisi saada jatkoa! Ensi kerralla se voisi olla hiukan pohjoisemmassa, jotta saataisiin aktivoitua muitakin kun pääkaupunkiseutulaisia. Lisäksi olen kuullut eräältä opettajalta, että pääkaupunkiseudulla on niin paljon toimintaa yläkoululaisille, etteivät koulut jaksa innostua tällaisista tapahtumista niin paljon, kun esim. pohjoisemmassa, jossa tarjontaa on huomattavasti vähemmän, vaikkakin Suurtapahtuman idea oli/on hyvä ja tärkeä. (Työllistettyjen nuorten sähköpostivastauksia marraskuu 2011.)

Pitäisi ehdottomasti! Tapahtuma pitäisi järjestää edes joka toinen vuosi, jos jokavuotinen toteutus ei olisi mahdollinen vielä aluksi. Näin kovan työn ja panostuksen jälkeen tuntuisi hullulta heittää hyvin alkanut työ hukkaan. Tapahtuman saama julkisuus ja tietoisuus ihmisten keskuudessa olisi hyödynnettävä vielä kun se on nuorten tuoreessa muistissa, jottei kaikkea imagotyötä

tarvitse aloittaa alusta, mikäli tapahtuma järjestetään uudelleen. Tällaiselle tapahtumalle on ehdottomasti tilausta, se näkyi selvästi Suurtapahtuman aikana. Kampanja kokonaisuudessaan oli hyvä, Moveri-toimintaan pitäisi vielä panostaa ammattimaisemmin. (Työllistettyjen nuorten sähköpostivastauksia marraskuu 2011.)

Your Moven pitäisi ehdottomasti saada jatkoa! Niin suuri työ on jo tehty, joten tuntuu turhautavalta jos jatkoa ei tule ja kaikki kerran tehty työ heitetään hukkaan. Myös jo kerran tehtynä kampanjaa pystyisi niin paljon kehittämään eteenpäin kokemusten kautta, joten sitenkin se olisi kannattavaa. Toivottavasti siis Your Move saa vielä jatkoa! (Työllistettyjen nuorten sähköpostivastauksia marraskuu 2011.)

4.2.5 Yhteistyö lajiliittojen ja opettajien suuntaan

Kuten johdanto-osuuden lopuksi totesimme, Your Move -kampanjan avulla SLU ja Nuori Suomi halusivat meritoitua Suomen merkittävimpänä avun ja tuen tarjoajana nuorten liikunnan ja urheilun kentällä sekä toimia tätä työtä tekevän ryhmän edunvalvojana. Tuossa yhteydessä viittasimme Lehtosen tutkimuksiin, joiden mukaan Nuori Suomi on aiemmin onnistunut ottamaan asiantuntijaroolin nuorten harrastusliikunnan ja sinettiseuratoiminnan kehittämiseen liittyvissä verkostoitumisissa. Noiden kehittämishaasteiden yhteydessä Nuoren Suomen on koettu esittäneen sidosryhmilleen, kuten lajiliitoille, lähinnä kohtuullisia vaatimuksia (Lehtonen 2007, 2005.)

Suurtapahtumassa Nuoren Suomen ja SLU:n tärkeimmät kumppanit olivat lajiliitot. Lajiliittoihin kohdistettiin suuria odotuksia, kuten on jo aiemmin todettu. Lajiliittojen piti perustaa nuorten tiimi. Nuorten tiimien piti suunnitella lajille sekä Suurtapahtuman Sport-viikonlopun (27.5.–29.5.2011) toiminnot lajinuorille että kaikille nuorille suunnatut lajien esittelypisteet yhteistyössä lajiliiton aikuisten kanssa. Lisäksi lajiliittojen oletettiin saavan Sport-viikonloppuun seuroista liikkeelle yli 7 000 jo urheilua harrastavaa nuorta. Action-päivien osalta Nuori Suomi hoiti markkinoinnin itse suoraan kouluihin ja oppilaitoksiin. Kaikista näistä asioista sovittiin lajiliittojen kanssa etukäteen sopimuksella. *Lajiliittojen lupautuminen tämäntyyppiseen yhteistyöhön oli sekä Nuorelle Suomelle että SLU:lle edellytys, jotta Your Move -kampanjan tyyppiseen laajaan hankkeeseen ylipäättään lähdettiin. Kampanjan suunnittelu aloitettiin vuosina 2006–2007 tehdyllä lajiliittokierroksella.* (Your Moven johtotiimin näkemys 29.9.2011 ja 2.11.2011).

Tarkastelemme seuraavaksi Suurtaapahtuman Sport viikonlopun tuottamiseen liittyvää yhteistyötä. Your Moven johtotiimi toteaa siitä näin:

...lajeille annettiin hyvin vapaat kädet suunnitella Sport-viikonlopun ohjelma. Heille tarjottiin mahdollisuutta hyödyntää viikonlopun ohjelmassa Suurtaapahtuman yhteistä ohjelmaa: muiden lajien esittelypisteitä, esiintyjiä ja nimenomaan lajinuorille suunnattua Olympiastadionin tiloissa suoritettua Kasva Urheilijaksi -testausta.⁴³ Osa lajeista veti koko viikonlopun omaa ohjelmaa ja jos heidän lajiosuutensa, esimerkiksi leiri, järjestettiin stadionilta kauempana, ei nuorilla ollut taukojenkaan aikana mahdollisuutta tutustua yhteiseen ohjelmaan. Tai sitten yhteiseen ohjelmaan tarkoitettu aika kului kokonaan Kasva Urheilijaksi -testauksessa, joka sai hyvää palautetta ja jonka koettiin olevan kiinteä osa lajien viikonlopun ohjelmaa, mutta joka kesti yhteensä noin kolme tuntia ryhmää kohti (alkubriiffi, lämmittely, 7 osiota, palauttavat harjoitteet, tulokset koneelta ja tulkinnat). (Your Moven johtotiimin näkemys 29.9.2011.)

Kyselylomakevastausten mukaan Sport-viikonlopun otoksen nuoret olivat pääosin tyytyväisiä tai melko tyytyväisiä oman lajiliittonsa viikonlopun sisältöihin⁴⁴. Käytännössä lajiohjelmien tiiviys viikonlopun aikana aiheutti kuitenkin sen ongelman, kuten myös joidenkin nuorten antamista kyselylomakevastauksista voitiin todeta, että kaikilla lajiviikonlopun toimintoihin osallistuneilla nuorilla ei juurikaan ollut aikaa tutustua haluamiinsa vapaavalintaisiin yhteisiin toimintoihin, kuten esimerkiksi eri lajien esittelypisteisiin, ratoihin tai esiintyjiin. Suurtaapahtuman kokonaisuuden kannalta tämä vaikutti myös siihen, että laajalle alueelle rakennettu infrastruktuuri kaikkine toimintoihin pyöri 2,5 päivää ilman suurta määrää osanottajia.

Nuori Suomi keräsi syys-lokakuun 2011 aikana lajiliitoilta palautetta Webropol-kyselyllä Your Move Suurtaapahtumasta. Kyselyyn vastasi 49 ihmistä, jotka olivat joko liittonsa Your Move- tai nuorisovastaavia tai toiminnanjohtajia. Liiton koon huomioiden vastaaja saattoi olla myös kaikissa näissä rooleissa. Näissä vastauksissa tuli esille hankaluus järjestää nuorille samaan aikaan kehittävä lajileiri ja mahdollisuus nauttia muista lajeista ja esiintyjistä.

Mielestäni jatkossa voisi harkita pelkästään Action-(koululais)päivien järjestämistä. Viikonlopun aikana muutenkin tekee tiukkaa saada järjestettyä minkäänlaista lajileiriä, niin siihen kun vielä lisätään useiden muiden lajien kokeilut ja pelit yms. Niin ei oikein vain luonnistu. (Lajiliiton edustajan vastaus Nuoren Suomen tekemään kyselyyn lokakuussa 2011.)

Lajinuorille suunnatun ohjelman puolesta emme ole kiinnostuneita Suurtaapahtumasta. Tällä hetkellä emme löydä lajinuorille/pelaaajakehitysprosesseihimme sopivasti liitettävää erityistä merkitystä. Perustoimintaa meillä on paljon... Sen sijaan koululaisille suunnattu toiminta kiinnostaa enemmän. (Lajiliiton edustajan vastaus Nuoren Suomen tekemään kyselyyn lokakuussa 2011.)

Sport-viikonloppu oli ainakin meidän lajin kannalta täysin turha. Uskon jatkossa enemmän "kuluttuja"puolen tyyppiseen tapahtumaan, johon kaikki saisivat tulla tutustumaan lajeihin ja löytämään sieltä oman juttunsa. Eli jatkossa kannatan semmoista mallia, että Action-päivät alkaisi jo lauantaina, jolloin viikonloppu olisi suunnattu perheille ja työssäkäyville ihmisille, jotka ei pääse arkena. Ma-ke olisi sitten koululaispäiviä etenteen tapaan. Näin lajiliittojen resurssit keskittyisivät enemmän lajin esittelyyn ja uusien harrastajien hankkimiseen ja itse kilpaurheilutapahtumat ja -koulutukset järjestettäisiin sitten ihan erikseen. (Lajiliiton edustajan vastaus Nuoren Suomen tekemään kyselyyn lokakuussa 2011.)

Ongelma on kuitenkin vielä monimuotoisempi. Vaikka kaikki lajileirien osallistujat olisivat hieman lisänneet osallistumistaan yhteisiin tapahtumaohjelmiin, silti lajiliittojen toimintoihin osallistui viikonlopun aikana odotetun 7 000 sijaan vain noin 2 500 nuorta. Your Moven johtotiimi totesikin, *ettei voi hyväksyä kävijämäärää. Seurat ja lajiliitot saavat tapahtumaan kuin tapahtumaan enemmän osallistujia* (Your Moven johtotiimin näkemys 29.9.2011.)

Missä sitten oli vika? Your Moven johtotiimin mukaan syynä oli esimerkiksi se, *kaikki lajit eivät sitoutuneet tekemään riittävästi töitä oman lajinsa osanottajamäärien eteen* (29.9.2011). Toisaalta tapahtuman uutuus ei ollut siinä mielessä eduksi, että osa seuroista valitsi ohjelmistoonsa mieluummin tarjolla olleen lajin perinteisen kesäleirin tai vastaavan. Johtotiimin (29.9.2011) mukaan esimerkiksi *Suomen Voimisteluliitto siirsi merkittävän, perinteitä omaavan tapahtumansa Suurtaapahtuman suojiin ja saavutti laajoja osallistujajoukkoja*. Nuoren Suomen lajiliitoille lokakuussa 2011 tekemän kyselyn mukaan myös osalle

⁴³ Kasva Urheilijaksi -hanke, johon kyseinen testaus kuului, on osa Nuoren Suomen tavoitteellisesti harjoittelun suhtautuville (huippu-urheilijaksi tähtääville) nuorille kehitettyjä toimintoja.
⁴⁴ Tämä käy ilmi lajiliitoille erikseen toimitetuista vastauksista lajikohtaisiin kysymyksiin.

lajiliitoista vähäinen osallistujamäärä tuli yllätyksenä: Sport-viikonlopun saldo jäi aika vähäiseksi hurjaan ennakkoon tehtyyn työmäärään nähden.

Tässä kohti siirrymme pohtimaan yhteistyöprosessin laatua koko Suurtapahtuman osalta. Vaikka Suurtapahtuma sai nuorilta pääosin positiivista palautetta, lajien eritasoinen sitoutuminen ja toisaalta ehkä myös joidenkin lajien pienet henkilöresurssit (sekä työntekijä- että vapaaehtoispuolella) näkyivät myös joidenkin lajiesittelypisteiden laadussa. Kaikki lajit eivät syystä tai toisesta kyenneet kantamaan kokonaisvastuuta oman lajipisteensä laadusta ja aukiolosta. Your Moven johtotiimin (29.9.2011) mukaan *ne sisällöt, joista näkyi innovatiivisuus ja ammattitaito, saivat parhaat palautteet. Perinteiset toteutukset olivat häntäpäässä. Osa hyvistä palautteista meni pääosin nuorten tekemille pisteille, kuten esimerkiksi pesäpallo* (jossa oli esimerkiksi saippuasyöky), *mutta hyviä pisteitä saivat myös aikuisten suunnittelemat pisteet.* Toisaalta lajipisteiden suhteen kaikki asiat eivät olleet lajeista itsestään kiinni: osa lajeista koki myös, ettei *kaikkia lajeja kohdeltu Nuoren Suomen suunnalta tapahtuman järjestelyissä tasapuolisesti esimerkiksi tapahtumakoristelun, sijainnin ja opastuksen suhteen.* (Lajiliiton edustajan vastaus Nuoren Suomen tekemään kyselyyn lokakuussa 2011.)

Nuori Suomi ja SLU tekivät jo hyvissä ajoin lajiliittojen kanssa kirjalliset sopimukset tapahtuman järjestämisestä yhteistyössä. Jo tässä vaiheessa lajiliittoja oli jouduttu houkuttelemaan yhteistyöhön erilaisin keinoin: *Jouduttiin hirveästi perustelevaan... oli melkein niin, että me oltais sanottu, että tulkaa, me maksetaan teille, eikä niin, että tulkaa mukaan, maksa-kaa ja sitoudutte.* (Your Moven johtotiimin näkemys 29.9.2011). Solmittujen sopimusten mukaan lajiliitoilla ei ollut taloudellista vastuuta ja riskiä Suurtapahtumaan liittyen. Lisäksi lajiliitolla oli mahdollisuus palkata työllistettävä nuori lajiliiton Your Move -vastaavaksi. Suurtapahtuma meni pahasti tappiolle: 485 000 euron tappion kantoivat Nuori Suomi ja SLU.⁴⁵ Vaikka tapahtumaa oli alun perin suunniteltu toteutettavaksi laajan liikuntayhteisön yhteisenä hankkeena, jälkikäteen arvioiden voi aistia, että jo sopimusten tekovaiheessa tapahtumasta oli tullut enemmän Nuoren Suomen ja SLU:n kuin lajiliittojen asia.

Edellä mainitun Nuoren Suomen tekemän lajiliittojen edustajien kyselyn mukaan 50 lajiliitosta noin 40 oli sitä mieltä, että tulevaisuudessa Suurtapahtumasta kannattaa järjestää vain koululaisryhmille suunnattu Action-osuus. Your Moven johtotiiminkin mielestä *tämä olisi helpoin ratkaisu. Lajit koki koululaispäivät tärkeiksi. Otetaan messujärjestäjän näkökulma, 100 neliöö maksaa näin ja näin paljon. (Liian suuri) tapahtuma-aluekin pienuisi tällä. Mutta SPORT-päivien osalta ei haluta*

luovuttaa, ennen kuin on saatu kasaan kaikki perustellut argumentit. Nyt kun analysoi ja kun itsellä tunne on, että haluaisi kokeilla uudestaan. Niin miettisi, että mitä tekisi alkuasetelmassa uudestaan samoin ja mitä tekisi toisin. (Your Moven johtotiimin näkemys 29.9.2011.)

Kun argumentteja kokoaa, on tässä yhteydessä muistettava, että Sport-nuoret antoivat tapahtumasta kyselylomakevastauksillaan kuitenkin suhteellisen hyvää palautetta. Tämä oli ensimmäinen kokemus urheilulle nuorille suunnatusta monilajisesta Suomen Suurkisat -tyyppisestä massatapahtumasta, joka tosin erosi vielä siinä mielessä edeltäjästään, että tapahtuman Sport-osuuteen ei saatu vielä tällä kerralla massoja liikkeelle, kuten edellä on todettu – monesta syystä - ja toisaalta tätä tapahtumatyyppiä järjestämässä olivat myös nuoret. Sport-päivien jatkosta keskusteltaessa arvoa on muistettava siis antaa myös nuorten antamalle palautteelle. Toki tietenkin tapahtuman toimintaympäristökkin on muuttunut sitten vuoden 1990 viimeisten Suurkisojen: tuolloin monella lajiliitoilla oli vähemmän valmennusryhmien ulkopuolella oleville nuorille suunnattua ohjelmaa, kuten esimerkiksi leiritoimintaa, kuin nyt 2010-luvulla.

Suurtapahtuman Sport-viikonlopun toimintojen osalta markkinoinnin seuroihin hoitivat lajiliitot. Your Moven johtotiimin (29.9.2011) mukaan voi kuitenkin pohtia, *onko lajiliitoilla enää nykyään samanlaista valtaa seurojen ohjeistukseen kuin ennen vai pitäisikö markkinointia suunnata enemmän suoraan seuroille.* Vuoden 1990 Suurkisojen valmistelujen avainasemassa olivat seurojen noin 2400 kisapäällikköä (Suomen valtakunnan urheiluliiton toimintakertomus 1990, 8). Käytännössä nuoret paikalle tuolloin toi tuo verkosto. Your Move on Tour -tapahtumapäälliköt pohtivat haastattelussaan, olisiko alueista voinut olla apua Suurtapahtuman Sport-viikonlopun markkinoinnissa ja paikallisten kyytien järjestämisessä. Sport-tapahtuman osalta kävijämäärä antaa aiheita erilaisten uusien ratkaisujen miettimiseen. Samalla tulee tietenkin pohtia, kenellä ylipäätään on nykyään valtaa nuoriin. Kampanjassa oli panostettu suoraan nuorten kanssa viestintään, kuten mediaa käsittelevässä luvussa kerrotaan. On kuitenkin huomioitava, että nuoret tulivat Suurtapahtumaan lähinnä ryhmissä – urheiluseurojen ja koulujen kautta. Näissä yhteisöissä päätöksiä tekevät aikuiset. Nuorten vaikutusmahdollisuudet eivät tällä hetkellä välttämättä ole kaikissa kouluissa ja urheiluseuroissa hyvät, edes retkikohteiden valinnan suhteen. Tämä seikka puolustaisi jatkossa panostamista myös laajan aikuisten tukiverkoston perustamiseen seuraavaa Suurtapahtumaa järjestettäessä.

Nuorten kyselylomakevastausten perusteella Suurtapahtumaan (Sport ja Action) tultiin jonkin verran kaikkien Your Move on Tour -paikkakuntien lähialueilta Pohjois-Karjalaa ja Pohjois-Pohjanmaata

⁴⁵ Suurin syy tappioihin oli Sport-viikonlopun ja iltaikäviöiden vähäinen määrä. (Your Moven johtotiimin näkemys 8.11.2011.)

myöten. Lapissa ei järjestetty Your Move on Tour -tapahtumaa 2010, eikä sieltä myöskään tultu Suurta-
pahtumaan. Lappi jäi näin tarkasteltaessa kampanjan
ulkopuolelle. Muutoin suuri Suurtaapahtuma palveli
ainoana vain pääkaupunkiseudulle sijoittuneena kam-
panjan osana jonkin verran myös valtakunnallisesti.

Nuoren Suomen lajiliitoille tekemän kyselyn
mukaan tapahtuma itsessään varsinkin Action-
päivien osalta oli onnistunut. Lisäksi moni lajiliitto
oli tyytyväinen yhteistyöprosessin laatuun Nuoren
Suomen kanssa. Mitä tulee Nuoren Suomen yhteis-
työsuhteiden laatuun suhteessa lajiliittoihin ja niiden
henkilöstöön Suurtaapahtuman järjestämiseen liittyen,
prosessi ei kuitenkaan mennyt ihan yhtä tyylikkääs-
ti kuin Lehtosen (2005; 2007) aiemmin arvioimissa
harrastusliikunnan ja sinettiseurojen kehittämishank-
keissa. Your Move kampanjan osalta lajiliitolle heitetty
toiminnan kehittämisen haaste oli mittavampi, eikä
välttämättä osunut kaikkien lajiliittojen osalta ns.
lähikehityksen vyöhykkeelle (Vygotzky 1979).

Your Moven johtotiimin (18.11.2011) mukaan *yritystä
oli joustaa loppuun saakka ja suostuimme usein lajien
mitä kummallisimpiin vaatimuksiin. Joidenkin Nuo-
ren Suomen kyselyyn vastanneiden mielestä lajiliitot
olivat kuitenkin kuin heittopusseja, joiden kysymyksiin
suhtauduttiin nihkeästi ja tylästi. Osittain lajiliitot olivat
myös kokeneet heiltä vaadittavan liikaa, osittain siitä
syytä, että Suurtaapahtuman lähestyessä ennakkosää-
tämässä oli jossain määrin tarpeettomia ja osin päällekkäisiä
elementtejä. Osittain tähän syynä oli se, että Nuori
Suomikin järjesti tämän tyyppistä tapahtumaa ensi
kertaa (vaadittiin liikaa ja oli päällekkäisiä elementtejä).
Osittain syynä liian vaatimisen tunteeseen on saattanut
olla lajiliiton aiempi heikko yhteistoiminnan määrä
nuorten kanssa. Samaan aikaan moni lajiliiton edus-
tajista myös kiittää kaikkia yhteistyöstä, kiittelee lajien
välisen yhteistyön onnistumista tai antaa kiitosta Your
Move -tiimille mielettömän suuresta panostuksesta. Li-
säksi kiiteltiin, että nuorten aktivointi ja nuorten työllistä-
misasia oli tässä prosessissa erittäin hyvä asia.* (Lajiliitto-
jen edustajien vastauksia Nuoren Suomen lokakuussa
2011 tekemään kyselyyn.)

Omien kommenttiansa mukaan Suurtaapahtuman
järjestelyn loppuvaiheessa Nuoren Suomen Your Move
-organisaatio työskenteli suurien paineiden alla:
*Resursseja käytettiin paljon sen pohtimiseen, että tulee-
kohan ne, mitä pitäis vielä tehdä – puuttuuko sittenkin
jostain vielä jokin toiminto (koukku), jolla voisi taata sen,
että koulut tulee. Tehtiin paljon sellaista työtä, mistä ei
ollut hyötyä: yritettiin School Gamesia tuollaisena kouk-
kuna ja markkinoitiin sitä TV2:en Sisuhjelmassa... koko
Gamesit jäivät kuitenkin pois, kun kukaan ei ilmoittautu-
nut. Silti tuli 32 000 osallistujaa... (On tietenkin huomi-
oitava, että Sisuhjelmaan tehty työ saattoi kuitenkin
toimia tapahtuman markkinointina.) Sitten vaikka se,*

*että yritettiin opettajilta pyytää tarkkaa aikataulua, milloin
ryhmät aikovat tutustua mihinkin lajiin, jotta ei tulisi jonoa.
Nyt voidaan kokemuksesta sanoa, että ei tällaista voi ja
tarvitse vaatia: että vapaasti vaan alueelle. Monia asioita
olisi voinut tehdä yksinkertaisemmin ja säästä resursse-
ja, mutta kun ei tiedetty. Koko ajan palataan siihen, että
tehtiin tämä eka kertaa, ei voinut tietää.* (Your Moven
johtotiimin näkemys 14.9.2011.)

Ensimmäisestä kokeilukerrasta on kuitenkin
mahdollista oppia, ja kritiikin keskelläkin moni lajiliiton
edustajista pystyi näkemään tapahtuman potentiaalin
tulevaisuudessa: Nuoren Suomen lajiliitoille tekemän
kyselyn mukaan *...lisää ja lisää buukattiin koko ajan ja
ympättiin tapahtumasta entistä suurempi, vaikka kyseessä
oli ensimmäinen koskaan järjestetty tällainen eventti...
sinänsä surullista, koska tällä tapahtumalla on kaikki po-
tentiaali ja mahdollisuus tulla mahtavaksi joka vuotiseksi
jutuksi ja lisätä omalta osaltaan nuorten liikkuvuutta.* (La-
jiliiton edustajan vastaus Nuoren Suomen tekemään
kyselyyn lokakuussa 2011.)

Kuten jo aiemmin totesimme Suurtaapahtuman
koululaispäivien (Action 30.5–1.6.2011) osalta Nuori
Suomi hoiti itse markkinoinnin suoraan kouluihin ja
oppilaitoksiin. Nuori Suomi teki Webropol-kyselyn
Suurtaapahtumaan osallistuneille opettajille mar-
raskuussa 2011. Nuoren Suomen Suurtaapahtuma-
rekisterissä oli 395 opettajaa, joista kyselyyn vastasi
164 (vastausprosentti 42 %). Kyselyyn vastanneista
opettajista noin puolet oli Helsingistä ja muualta pää-
kaupunkiseudulta, puolet kauempaa.

Opettajat arvioivat asteikoilla 1–4 tapahtumaa luok-
karetkikohteena, liikuntapäiväkohteena, tapahtuman
järjestelyitä, kokonaisuuden onnistumista, tarvetta
järjestää tapahtuma jatkossakin sekä sitä, tulevatko he
oppilaidensa kanssa uudelleen jos tapahtuma järjeste-
tään. Kaikkien osa-alueiden keskiarvo oli 3,5. Ylimmän
pistemäärän sai vaihtoehdoista se, että tapahtumaa
tarvitaan jatkossakin (3,7). Järjestelyiden keskiarvo oli
alim, sekin kuitenkin 3,2. Opettajat vaikuttivat siis olleen
varsin tyytyväisiä edellä mainittuihin asioihin. Palaut-
teesta voi yksityiskohtana nostaa esiin toiveen, että
katettujen toimintojen määrää on syytä tulevaisuudes-
sa lisätä mahdollisten sadepäivien takia. Muilta osin
opettajien palautteet tukevat raporttoimiamme nuorten
antamia tapahtuman laatua koskevia arvioita.

Opettajilta kysyttiin, kannattaako tapahtuma
järjestää uudelleen. Arvioiden mukaan tapahtuma
kannattaa järjestää jatkossakin, joko vuoden tai kah-
den vuoden välein. Kysymykseen, kannattaisiko ta-
pahtuma järjestää 1) alueellisina tapahtumina ympäri
Suomen, 2) yhtenä valtakunnallisena tapahtumana
vaihden eri kaupungeissa eri vuosina vai 3) yhtenä
valtakunnallisena tapahtumana Helsingissä, yleis-
sin vastaus oli, että tapahtuma kannattaisi järjestää
yhtenä valtakunnallisena tapahtumana Helsingissä,

toiseksi yleisin vastaus olivat alueelliset tapahtumat ympäri Suomen.

4.3 Osion yhteenveto

- Suurtapahtuma saavutti merkittävän 42 000 henkilön kävijämäärän.
- Suurtapahtumaan tuli osallistujia ainakin Joensuusta ja Taivalkoskelta asti. Lapissa ei järjestetty Your Move on Tour -tapahtumaa 2010, eikä sieltä tultu Suurtapahtumaan. Muutoin Suurtapahtuma palveli ainoana vain pääkaupunkiseudulle sijoittuneena kampanjan osana jonkin verran myös valtakunnallisesti.
- Suurtapahtuman ympäristö innosti vastaajia liikkumaan jollain uudella tavalla paikan päällä siten, että lähes kolmannes Action-vastaajista oli innostunut liikkumaan uudella tavalla paikan päällä, Sport-kävijöistä neljännes.
- Action-kävijöiden vastaukset jakoutuivat melko tasaisesti niihin, jotka olivat saaneet tapahtumasta ideoita vapaa-ajan liikkumiseensa, jotka eivät olleet saaneet ideoita ja jotka eivät osanneet sanoa. Sport-kävijöillä oli tapahtuman aikana omaa lajiohjelmaa ja vähemmän aikaa tutustua alueen muihin toimintoihin.
- Sekä Action- että Sport-nuoret olivat Suurtapahtumassa innostuneet etenkin parkourista. Myös erilaiset radat mainittiin. Action-nuorten eniten mainitsemia olivat lisäksi kamppailulajit, tanssi ja rullaluistelu. Tanssista kiinnostuivat myös Sport-nuoret. Action-vastaajista useat innostuivat uusista lajeista ja tajusivat, että voivat kokeilla näitä. Tajuttiin, että liikkuminen on kivaa/hauskaa ja monipuolista ja saatiin jonkin verran ideoita omaan lajiin/omatoimiseen harjoitteluun/omaan vapaa-aikaan. Myös hyvää ohjausta tapahtumassa kehuttiin. Sport-nuorista osa innostui erilaisista treeneistä tai verryttelyistä.
- Tulevaisuudessa aikoivat Action-vastaajista liikkua enemmän etenkin tytöt (51 %, pojista 38 %). Sport-kävijöistä lähes puolet sekä tytöistä että pojista aikoi liikkua tulevaisuudessa enemmän.
- Vaikuttaa siltä, että Suurtapahtuman vaikutusta tulevaan liikunta-aktiivisuuteen on vaikeampi arvioida: vajaa viidesosa Action-vastaajista aikoo liikkua enemmän, mutta neljäsosa ei osannut vastata tähän. Vajaa puolet Sport-vastaajista aikoi tapahtuman johdosta liikkua saman verran kuin aiemmin, viidesosa enemmän. Erona Action-vastaajiin on

etenkin se, ettei Sport-nuorten joukossa ole lainkaan sellaisia, jotka aikoisivat vähentää liikuntaansa tulevaisuudessa.

- Yli puolet Action-vastaajista aikoi jatkaa liikunta-harrastuksiaan samaan malliin kuin ennenkin, ja lähes kolmanneksella ei ollut vielä tietoa, mitä he aikovat tehdä. Vastaajista neljännes aikoi pyöräillä tai kävellä koulumatkoja. Tyttöjen ja poikien vastaukset erosivat tilastollisesti merkitsevästi urheilu-seuraan menemisen, hyötyliikunnan ja kavereiden kanssa harrastamisen sekä "ei mitään" tekemisen osalta. Tytöt valitsivat poikia suhteellisesti useammin jonkin näistä.
- Sport-vastaajista valtaosa aikoi jatkaa liikuntaharrastustaan samaan malliin kuin ennenkin, kolmannes aikoi pyöräillä tai kävellä esimerkiksi koulumatkoja, reilu viidennes ei vielä tiennyt.
- Action-vastaajien tyytyväisyys: tapahtuman järjestelyt ka.3,8, liikuntaohjelma 3,8, muu ohjelma 3,7 ja nuorten toiveiden tai tarpeiden huomioiminen 3,9. Sport-kävijöiden vastausten keskiarvot: järjestelyt 3,7, liikuntaohjelma 3,9, muu ohjelma 3,9, nuorten tarpeiden ja toiveiden huomioiminen 4,0. Suurtapahtuman osalta Your Move -kampanja saavutti siis molemmissa otoksissa tavoitteensa, jonka mukaan tapahtuman onnistumisen keskiarvotavoite asteikolla 1–5 oli kaikilla tapahtuman osa-alueilla 3,75.
- Suurin osa moitteita tai kehitysehdotuksia antaneista vastaajista olisi toivonut tapahtumaan *lisää opasteita ja tarkempia alueen karttoja, uusia, haastavia, mielenkiintoisempia, eksoottisempia, erilaisia lajeja*. Moni vastaajista toivoi *lisää tanssimista, lisää aitoa ratsastusta ja moottoriurheilua* niin, että itse pääsisi ajamaan autoilla ja mopoilla tai kokeilemaan minicartingia ja ratsastamaan oikeilla hevosilla ilman talutusta. Toiminta- ja tempurataja olisi myös toivottu lisää ja monipuolisemmin.
- Vastaajista yhtä moni olisi toivonut yleisesti *lisää tekemistä tai toimintaa*, mielenkiintoisuutta tai enemmän pisteitä, kun jotkut olisivat toivoneet *katoksia, suojaa ja varautumista sisätiloin sadesään varalta*. Osa toivoi *enemmän esiintyjiä, julkkkiksia tai tähtiä*. Henkilökunnalta toivottiin *lisää innostusta, kannustusta tai ohjausta* ja toisaalta pisteille mahdollisuutta *omaan kokeiluun, itsenäiseen toimintaan*. Tapahtuman ollessa laaja toivottiin päiviin myös *lisää aikaa*, joka tuntui koululaisilta loppuneen kesken. Suurin muutostoive kohdistui *sateiseen säähän*. Osa koki alueen kokonaisuudessaan *sekavaksi* ja osa *liian laajaksi*.
- Mikä oli parasta? *Koko tapahtuma, kaikki siinä oli kivaa*. Tapahtuman parhaista osa alueista yleisim-

min erikseen mainittu oli *Keskon Turbomoverata*. Toiseksi mainituimpia parhaiksi koko tapahtumassa olivat *Ninjaradat*, *runsas lajikirjo ja kaikki lajit hyviä*. Esiintyjistä erityisinä mainittiin etenkin artistit *Jare & VilleGalle*.

- Paikan päällä tehtyjen tutkijahavaintojen mukaan tapahtuma-alue oli ajoittain hiljainen, mitä tulee kävijämääriin. Ongelma koski erityisesti Sport-viikonloppua sekä kaikkia tapahtumapäivien iltoja. Pääkaupunkiseudulla asuvien nuorten oletettiin saapuvan tapahtumaan iltaisin omatoimisesti suurin joukoin esiintyjien houkuttelemana, mutta oletus ei toteutunut. Suurtaapahtuman Sport-viikonloppuun lajileireille tms. tavoiteltu kävijämäärä oli 7 000, mutta osallistujia tuli kuitenkin vain 2 500.

- Suurtaapahtuman eräs vahvuus oli sen lajivalikoiman laajuus.

- Kaikkien lajien esittelijöiden joukossa ei ollut nuoria lainkaan.

- Nuoret olivat Suurtaapahtuman suunnittelussa mukana melkein alusta alkaen. Lajiliittoja kannustettiin kampanjaan liittyen myös omien nuorten tiimien perustamiseen, ellei tällaista jo ollut. Parhaimmillaan lajiliittojen nuorten tiimien, Your Move nuorten tiimin ja LUNK:n yhteisiin suunnittelutapaamisiin osallistuikin kerralla yli sata nuorta.

- *Varsinaisia nuorten tiimejä perustettiin kuitenkin vain noin ehkä puoleen lajiliitoista*. (Your Moven johtotiimin näkemys 29.9.2011.) Osa tiimeistä on syntynyt pysyviksi tehden Suurtaapahtuman lisäksi paljon muitakin asioita: liiton esitteitä ja lehteä sekä nuorten koulutusten ja leirien järjestämistä. Osalla nuorten ryhmistä on myös valiokuntapaikkoja lajiliittonsa hallinnossa. Monissa lajiliittojen nuorten ryhmissä nuoret olivat päässeet omasta mielestään hyvin tekemään ja suunnittelemaan oman lajinsa suurtaapahtuman osiota. Joissain lajiliitoissa nuoret olivat saaneet isojakin rooleja ja vastuita.

- Lajiliittojen nuorten tiimien nuoret toivoivat jatkoa tulevaisuudessa Suurtaapahtumalle ja koko Your Move -hankkeelle pienemmässä mittakaavassa.

- Your Moven nuorten tiimin nuoret kokivat päässeensä vaikuttamaan asioihin oikeasti – kokoon-tumisissa seurattiin asioiden eteenpäin menoa ja toteutumista. Nuorten antama arvosana ko. tiimin vaikuttamismahdollisuuksille asteikolla 1–5 tammikuussa 2011 oli 4+. Nuorten mielestä nuorten tiimille oli tuolloin löydetty hyvä tapa toimia ja samaa toimintamallia kannatti pitää yllä myös keväällä ennen Suurtaapahtumaa. Syyskuussa 2011 sähköpostitse kommentoineiden nuorten mielestä *tiimi kuitenkin*

oli hylätty tammikuun kokoontumisen jälkeen. Tiimille ei kevään 2011 aikana ollut järjestetty omia kokoontumisia, vaan nuorten oletettiin rekrytoituvan oman lajinsa nuorten tiimiin. Nuoret harmittelivat myös sitä, ettei Your Move nuorten tiimillä ollut tiiminä. Suurtaapahtumassa roolia eikä se ole kokoontunut myöskään enää Suurtaapahtuman jälkeen. Your Move johtotiimin mukaan jälkikäteen arvioiden nuorten tiimejä olisi pitänyt huomioida jäntevämmin prosessin loppuun asti. (Your Moven johtotiimin näkemys 29.9.2011.)

- Your Moven nuorten tiimi piti hyvänä myös sitä, että Your Move -kampanja otti hyvin huomioon muitakin nuoria kuin vain suunnittelutiimissä varsinaisesti mukana olleita nuoria, esimerkiksi internetin avulla. Erityisesti nuoret mainitsivat mahdollisuuden vaikuttaa Suurtaapahtumaan tuleviin esiintyjiin äänestämisen kautta.

- LUNK osallistui Suurtaapahtuman suunnitteluun alusta alkaen. Moni alun tärkeistä päätöksistä on syntynyt heidän avoriihistään, kuten esimerkiksi tapahtuma-alueen jakaminen erilaisiin Zoneihin. Lisäksi LUNK on ollut ideoimassa muutakin. Tammikuussa 2011 LUNK antoi vaikutusmahdollisuuksille Your Movessa arvosanaksi 3,5 (asteikolla 1–5).

- LUNK pyrkii vaikuttamaan nuorten liikuntaan ja asemaan liikunta- ja urheilumaailmassa, joskin sen jäsenillä oli hienoinen epävarmuus oman vaikuttamisensa todellisista laajemmista vaikutuksista. Suhde Nuoren Suomen ja LUNK:n välillä on nuorten mielestä parantunut vuoden 2010 aikana. Tosin Nuoren Suomen hallituksessa, joka toimii kokonaan nuorten ja lasten etujen puolesta, tulisi ryhmäkeskusteluun osallistuneiden LUNK:n jäsenten mukaan olla määrätyn yhden nuoren edustajan sijaan enemmän varsinaisia nuoria jäseniä. LUNK antoi tammikuussa 2011 vaikutusmahdollisuuksille SLU:ssa, Nuoressa Suomessa ja Olympiakomiteassa arvosanaksi 2 (asteikolla 1–5). Your Move -kampanjalla ei ole ollut kokonaisuudessaan LUNK:n roolia kohentavaa vaikutusta, vaan enemmänkin vain pistemäinen vaikutus tapahtumien järjestämisen osalta. Toiveena on, että LUNK tultaisiin tulevaisuudessa pyytämään mukaan ja antamaan mielipidettään asioihin, ilman että nuorten täytyy itse jatkuvasti ottaa selville, mihin he haluavat kommentoida.

- LUNK:laisten mielestä Suurtaapahtuman suunnittelussa *lajinuoret on hirveen tärkees osas, ku ne on suunnitellu sitä lajiohjelmaa*. LUNK:n mukaan Your Movella saattaa hyvinkin olla se vaikutus, joka näkyy ehkä vasta kampanjan päätyttyä, että onnistuneen tapahtuman jälkeen ja nähtyään nuorten ottavan vastuuta kampanjan aikana aikuiset antavat nuorille herkemmin tilaa myös lajiliittojen toiminnan parissa.

• LUNK:n jäsenten kokemus on, että nuorten tiimin ja lajiliittojen nuorten ryhmien nuoret ovat päässeet rakentamaan Your Moven isoja linjoja. LUNK:n jäsenten mukaan nuorille osallistujille iso ja tärkeä asia oli esimerkiksi se, että kampanjan johtaja on läheisesti kaikessa tekemisessä mukana. Your Move on myös häivyttänyt ikäeroja suunnitteluun osallistuvien välillä. Tällainen rakenne nähdään hyvin poikkeavana normaaliin liikunnanalan organisaation rakenteeseen verrattuna. Nuorten mukaan on nähty, että palkatut nuoret Your Moven toimistolla antavat hyvän kuvan nuorten mahdollisuuksista tehdä vastuullista työtä.

• LUNK:n edustajien mukaan Suurtaapahtumalle ja koko Your Move -kampanjalle tulisi ehdottomasti saada jatkoa tulevaisuudessa.

• Your Move työllisti merkittävän määrän nuoria tapahtumaorganisaatioonsa. Työllistetyt nuoret ovat olleet pestiinsä ja vaikutusmahdollisuuksiinsa Your Movessa tyytyväisiä ja toivovat tapahtumalle ehdottomasti jatkoa. Heidän mukaansa työllistymisellä oli positiivista merkitystä heidän elämänsäkululle.

• Lajit olivat tapahtumassa mukana hyvin eritasoisesti sitoutuneina, ja tämä aiheutti hajontaa lajien esittelypisteiden laadussa, nuorten mukanaolossa osioiden suunnittelussa ja järjestämisessä sekä lajikohtaisissa Sport-viikonlopun kävijämäärissä. Lisäksi monien lajien lajiohjelmien tiiviys viikonlopun aikana aiheutti sen ongelman, että kaikilla lajiviikonlopun toimintoihin osallistuneilla nuorilla ei juurikaan ollut aikaa tutustua haluamiinsa vapaavalintaisiin yhteisiin toimintoihin. Suurtaapahtuman kokonaisuuden kannalta tämä vaikutti siihen, että laajalle alueelle rakennettu infrastruktuuri toimintoihin pyöri 2,5 päivää ilman suurta määrää osanottajia.

• Nuori Suomi keräsi syys-lokakuun 2011 aikana lajiliitoilta palautetta Webropol-kyselyllä Your Move Suurtaapahtumasta. Näissä vastauksissa tuli esille hankaluus järjestää nuorille samaan aikaan *kehittävä* lajileiriä ja mahdollisuutta nauttia muista lajeista ja esiintyjistä. Silti, vaikka lajileirien osallistujat olisivat lisänneet osallistumistaan yhteisiin tapahtumaohjelmiin, lajiliittojen toimintoihin osallistui viikonlopun aikana odotetun 7 000 sijaan vain noin 2 500 nuorta. Osallistujamäärä oli siis kaiken kaikkiaan alhainen, myös suhteessa lajiliittojen ja seurojen järjestämiin tapahtumiin, joihin ne saavat enemmän osallistujia.

• *Your Move johtotiimin näkemyksen mukaan osittain lajien sitoutumattomuuteen vaikutti ehkä se, että niillä ei ollut talousvastuuta tapahtuman kokonaisuudesta. Osittain ne eivät ehkä nähneet "kokeilu"luontoista tapahtumaa niin merkittävänä, että olisivat siirtäneet ke-*

vään/kesän muita valtakunnallisia nuorille suunnattuja toimintojaan Suurtaapahtuman osaksi. Lisäksi ne markkinoivat tapahtumaa seuroille vuoden toimintasuunnitelman kannalta liian myöhään. Asiat olisivat vaatineet liiton johdon sitoutumista asiaan. (Your Moven johtotiimin näkemys 29.9.2011.) Muun tutkimusaineiston perusteella voi myös päätellä, että monilla lajeilla ei myöskään ole ennalta juurikaan kokemusta nuorten kanssa työskentelemisestä tai ylipäätään nuorten mukaan innostamisesta jonkin suunnitteluun ja järjestämiseen.

• Yhteistyö lajiliittojen ja Nuoren Suomen välillä onnistui Suurtaapahtuman järjestämisessä pääosin hyvin. Osa lajeista koki, että heiltä oli vaadittu liikaa järjestämisprosessin aikana. Your Move johtotiimi myöntää, että osa vaatimuksista ei näin jälkikäteen arvioituna ollut relevantteja, mutta koska tapahtumaa järjestettiin ensimmäistä kertaa, ei sitä voinut tietää. Arvioinnin näkökulmasta tilanne selittyi osittain sillä, että sekä Nuorelle Suomelle että varsinkin lajiliitoille Suurtaapahtuman järjestämishaaste oli niin mittava, ettei se kaikkien toimijoiden osalta osunut kaikilta osin lähikehityksen (Vygotsky 1979) vyöhykkeelle.

• Vaikka Suurtaapahtumaa oli alun perin suunniteltu toteutettavaksi laajan liikuntayhteisön yhteisenä hankkeena, siitä oli tullut jo lajiliittojen kanssa sopimuksia tehdessä enemmän vain Nuoren Suomen ja SLU:n kuin lajiliittojenkin omaksi kokemaksi tapahtuma, jonka onnistumiseen nämä olisivat omalta osaltaan kaikkiin tavoin sitoutuneet.

Pohdittavaa ja toimenpidesuosituksia

• Lajiliittojen edustajien kyselyn vastausten mukaan 40 noin 50 lajiliitosta oli sitä mieltä, että tulevaisuudessa Suurtaapahtumasta kannattaa järjestää vain koululaisryhmille suunnattu Action-osuus. Tässä yhteydessä on muistettava, että Sport-nuoret antoivat tapahtumasta kyselylomakevastauksillaan suhteellisen hyvää palautetta. Sport-päivien jatkosta keskusteltaessa arvoa on muistettava antaa myös tapahtumaan osallistuneiden nuorten antamalle palautteelle.

• Sport-tapahtuman jatkaminen saattaa tulevaisuudessa kuitenkin olla riskialtis yritys, koska Nuoren Suomen tekemän Webropol-kyselyn mukaan niin moni vastanneista lajiliitoista (40/50) ei ole valmis edelleenkään sitoutumaan siihen riittävästi. Voi siis olla, että urheiluseurojen nuorille ei ainakaan vielä seuraavan Suurtaapahtuman yhteydessä kannata yrittää järjestää Suomen Suurkisat (1947–1990) -tyyppistä kollektiivista sukupolvikokemusta – muutoin kuin virtuaalisesti sosiaalisten medioiden kautta.

5. Kampanjan toiminta mediassa

Nuori: *No mä ainaki yritän aina peukuttaa ja tykätä ja jakaa ja kaikkee, että kaveritkin näkis sen sitten siellä uutissivulla ja munki profiilista ja kaikkeen. Kyllä se aika nopeesti levii. Et mä oon ainaki ihan aktiivisesti.* (Nuorten ryhmäkeskustelu tammikuu 2011.)

Your Move -kampanjan suunnitelmissa Your Move -nettisivuston kävijämäärää koskevat tavoitteet ovat vaihdelleet eri vuosina 40 000 ja 100 000 kävijän välillä. Yourmove.fi-sivusto saavutti aikavälillä 1.1.–20.6.2011 Google Analyticsillä aikaansaadun tilaston perusteella 147 415 kävijää, joista uniikkeja käyntikertoja oli 100 702. Your Moven sosiaalisen median yhteisön⁴⁶ odotettiin saavuttavan 50 000 käyttäjää. Tavoitteeseen päästiin Suur tapahtuman aikaan, jolloin kävijöitä Your Moven Facebookissa olevassa yhteisössä oli toukokuun puolivälistä kesäkuun puoliväliin 54 993. Edellä mainittu menestys on seurausta Your Moven tietoisesti tekemästä mediatoimintoihin kohdistuneesta monen vuoden kehittämistyöstä.

Kävijämäärätavoitteet eivät luonnollisesti kerro koko totuutta. Kampanjan laadullisten tavoitteiden mukaan Yourmove.fi-nettisivusto löytää paikkansa nuorten liikunnan ja urheilun tukena ja edistäjänä ja Facebookin Your Move -yhteisöissä nuorten keskustelu ja toiminta on aktiivista. Sosiaalisen median yhteisöjä ja monipuolisia kampanjan nettisivuja tarvittiin kampanjassa markkinointikanavaksi arkiliikuntaan, esimerkiksi liikuntaharrastuksen aloittamiseen. Toimintoina nuorilla oli käytettävissä esimerkiksi liikuntakalenteri ja lajigeneraattori. Yhtenä kampanjan tavoitteena oli tehdä liikunnan edistämistyötä netissä:

...yhteistyöllä nuorten suosittujen sosiaalisen median yhteisöjen kanssa tarjotaan nuorille mahdollisuuksia monipuoliseen toimintaan ja samalla kannustetaan heitä ohjatun keskustelun ohella myös omaehtoiseen liikuntaa edistävään toimintaan näissä verkkoyhteisöissä. Tavoitteena oli... rakentaa tiettyyn temaattiseen – liikuntaan aktivointiin ja motivointiin, selkeästi painottuva ja lisäarvoa tuottava laajentuma nuorten

digitaaliseen maailmaan. (Nuorten Liikunnan ja Urheilun Strategia, esitys Nuoren Suomen hallitukselle 21.8.2008).

Edellä mainitussa puheenvuorossa mainittiin termi liikuntaan painottuva ”digitaalinen laajentuma” muodostui monista erillisistä osista, joiden roolia kokonaisuudessa valottaa seuraava ote:

...Nuorten omia tapahtumia kuvaava sivusto näyttää minkälaisia asioita nuorten omissa tapahtumissa on parhaillaan meneillään ja sen merkitys on olennainen nuorten itse ylläpitämänä blogisivustona.

...Facebook ja IRC-Galleria pitävät selkeämmin yllä sosiaalisen median puolta ja tarjoavat erilaisia kanavia pitää yhteyttä muihin ihmisiin sekä kuulla ihmisiltä itseltään ajatuksia Your Moveen ja liikuntaan liittyen.

...Tavoitteena on, että media sekä tavoittaisi ihmisiä, herättäisi mielenkiintoa kampanjaa kohtaan ja että erityisesti nuorille monipuoliset sivustot toisivat kiinnostavaa tekemistä sekä tarkasteltavaa. Tavoitteena ei ole tarjota staattista informaatiota vaan erilaisia toimintoja sovelluksia ja mm. chat-mahdollisuuksia, jotka ehkä vaikuttaisivat nuoriin enemmän kuin pelkkä informaatio.

...Facebookin treenikaveri-sovelluksen toivotaan motivoivan nuoria liikkumaan. (Nettisivuston ja sosiaalisen median yhteisöjen esittely lajiliittojen nuorisopäälliköiden, Your Move nuorten tiimin ja LUNK:n tapaamisessa Helsingissä 4. –5.9.2010)

Lisäksi yhtenä nettisivuston ja sosiaalisen median käytön tavoitteena oli lisätä lajiliitoissa, urheiluseuroissa ja kouluympäristössä toimivien aikuisten tietämystä nuorten maailmasta.

Ennen kaikkea virtuaalisia yhteisöjä ja nettisivuja tarvittiin kuitenkin Suur tapahtuman markkinointiin: tapahtuman tunnetuksi tekemisiin ja osallistujien houkuttelemiseen. Esimerkiksi kouluissa pidetyistä nuorten omista tapahtumista ja Your Move on Tour-tapahtumista nuoria niin sanotusti ”heitettiin” sosiaaliseen

46 Hankkeen sosiaalisen median pääkanava oli kevääseen 2010 asti IRC-Galleria. Tämän jälkeen sen käyttö nuorten keskuudessa Your Move -yhteisön sosiaalisen median kanavana selvästi väheni. Vuonna 2009 sisään kirjautumisia oli 20 831, vuonna 2010 12 442 ja kuluvana vuonna 2168.

mediaan, jossa heitä informoitiin Suur tapahtumasta ja kutsuttiin jakamaan erilaista Your Move -multimedia-materiaalia omille verkostoilleen, kuten alla:⁴⁷

Your Move Kutsu kaverisikin fanittamaan Your Movea! :) http://yle.fi/urheilu/lajit/salibandy/2010/11/tero_tii-tu_fanittaa_your_move_nuorisotapahtumaa_2130447.html⁴⁸

Tero Tiitu fanittaa Your Move nuorisotapahtumaa | Salibandy | YLE Urheilu | yle.fi

Tapscotin (2010) mukaan sosiaaliset verkostot ovat hyvä väline tiedon levittämisessä. Kun käyttäjä lisää esimerkiksi kuvan henkilökohtaiseen profiiliinsa, hänen ei tarvitse informoida kavereitaan kuvan lisäämisestä, vaan viesti kulkee automaattisesti. Tieto uudesta kuvasta tulee näkyville Facebook-profiilisivun "uutislistaan". Kaverit voivat levittää uutista myös ulkopuolisille, ja uutinen leviää nopeasti (mt., 70–71). Seppälän (2011) mukaan sosiaalisessa mediassa markkinoidessa kuvien käyttö perustuu myös niissä olevien ihmisten merkitsemiseen eli "täggäämiseen". Täggäämisessä kuvaan merkitään kaikkien siinä esiintyvien nimet, mikäli he ovat Facebookissa. Näin ihmiset pystyvät jakamaan kuvia kavereidensa Facebook-profiileihin, sillä kuva siirtyy aina automaattisesti sen henkilön Facebook-kuva-arkistoon ja seinälle, joka kuvaan on merkitty. (Mt., 31.)

Your Moven viestintävastaava nuorten tiimin nuorille: Tägätkää kavereitanne kuvista. Tieto alkaa levitä. Tai pyytäkää heitä tägäämään itse. Tulee uusia jäseniä Facebook-sivustolle... myös opettajia, yhteistyökumppaneita. Aktiivisuus nuorten tiimiltä Facebookissa tärkeää, vaikka että "tykkää" kommentilla. Tunteet tärkeitä... (1)50 000 kävijää Suur tapahtumassa, jos vaikka puolet ois ollut Facebookissa. Facebookissa aina ajantasaisin tieto Suur tapahtumasta." (Nuorten tiimien tapaaminen SLU-talolla 13.11.2010.)

Yhtenä suurena tavoitteena Your Move -virtuaalimaailman prosessien kehittämisessä oli saada nuoret mukaan kampanjan toimintojen suunnitteluun. Tavoitteena oli noin 1 000 nuoren mielipiteen välittyminen kampanjan käyttöön tapahtumien, lähinnä Suur tapahtuman, suunnittelun eri vaiheissa. Vaikuttamiskeinoina käytettiin esimerkiksi Superfani-äänestyksiä tai

säännöllisin väliajoin vaihtuvaa gallupeja. YourMove.fi-sivustolla on ollut viisi eri Gallup-kysymystä (kysytty esimerkiksi, mikä oli Suur tapahtumassa mielenkiintoisinta). Viiteen kysymykseen oli annettu ääniä yhteensä 4081 ja 127 kommenttia." Keväällä 2011 vastattiin esimerkiksi väittämään "Olen toiminut opettajana tai valmentajana liikuntaharrastukseni parissa". Nuorten vastausten mukaan yli puolet vastanneista nuorista (57 %) ei ollut toiminut ko. roolissa.

Vaihtuviin Gallupkysymyksiin vastaamista motivoitiin mahdollisuudella saada käyttöön Your Moven "liikuntahärveli".⁴⁹ Sivustolla olleiden liikuntahärvelien, lajigeneraattoreiden⁵⁰, liikuntakalentereiden ja treenikavereiden haun ja muiden samantyyppisten toimintojen rooli internetsivustolla oli kuitenkin loppujen lopuksi enemmän visuaalinen ja viihdyttävä – ja nuoria sivuston selaamisessa pitempään kiinni pitävä (viihdearvosta ks. Pekkala 2011) kuin suoranaisesti ehkä nuorten liikunta-aktiivisuutta tosiasiallisesti lisäävä elementti. Liikuntahärveliä kävi lataamassa yli 10 000 nuorta, mutta esimerkiksi liikuntakalenteri ei saanut täytettä kuin muutamista tapahtumista. Lajigeneraattoria tutkimustiimiin kuulunut testikäyttäjä kommentoi näin:

Testi oli mielestäni hauskaa ajanvietettä, ja vaikka sen todellinen hyöty ei ehkä minun kohdallani näkymään pääsekään. On ihan mahdollista, että joku nuorista innostuu. Nuorethan kaipaavat nimenomaan tällaista heitä itseään testaavaa toimintaa, joiden avulla on mahdollista pohtia, minkälainen itse on⁵¹ (tai minkälainen laji olisi minunlaiselleni sopiva). (Humpin lajigeneraattorin testausmuistiinpanot.)

Tutkimustiimin alkutalvesta 2011 tekemän arvioinnin mukaan Yourmove.fi:n Tietoa-sivulla nuorten roolia korostettiin ja sivut jättivät katsojalle mielikuvan nuorison huomioon ottavasta nuorille suunnatussa kampanjasta. Sivulla esiteltiin myös Your Move -kampanjan kannalta olennaiset nuorten työryhmät sekä niiden toiminnan tavoitteet erilaisten tapahtumien (nuorten omat tapahtumat, Tour-tapahtumat ja Suur tapahtuma) osalta. Sivulla toistui Your Moven idea nuorten mukanaolosta koko kampanjan ajan ja tavoite saada kampanjan käyttöön tuhansien nuorten mielipiteet sekä useiden kymmenien nuorten konkreettinen kehittämispanos.

Lisäksi kampanjan Facebook-yhteisössä oli pyrkimystä todentaa erilaisissa fyysisissä suunnitteluryh-

⁴⁷ Pekkala (2011) on tutkinut salibandy MM-kisojen näkyvyyttä sosiaalisessa mediassa ja analysoinut kyseiseen prosessiin liittyneet Facebookissa käytetyt toiminnot. Pekkala on myös dokumentoinut käytetyt toiminnot visuaalisina kokonaisuuksina esimerkiksi kuvakaappauksen avulla. Oma tarkastelunäkökulmamme teemaan on kuitenkin yleisempi ja painottuu kampanjan päätavoitteisiin: nuorten liikuntaharrastuneisuuden edistämiseen ja osallisuuteen.

⁴⁸ Viitattu 12.11.2011.

⁴⁹ Liikuntahärveli oli internetissä toimiva sovellus liikuntamittarista, johon nuori pystyi lisäämään viikottaiset liikunta-aikansa. Mittari laski yleisen liikuntaindeksin mukaan kyseisen viikon liikuntatason verrattuna edellisten viikkojen tasoon.

⁵⁰ Lajigeneraattorissa nuori pystyi erilaisiin kysymyksiin vastaamalla saamaan arvion, mikä urheilulajit sopivat hänelle. Lajigeneraattori oli käytössä YourMove.fi-pääsivustolla syksystä 2009 vuoden 2010 loppuun. Tänä aikana sitä käytettiin 8275 kertaa.

⁵¹ Esimerkkejä nuorten identiteettityöstä netissä erilaisten keskustelupalstojen, pelien yms. avulla: ks. esim. Weber & Dixon 2010.

missä (esim. Your Move nuorten tiimi) mukana oleville nuorille heidän oman vaikuttamisensa vaikuttavuutta:

...viimeisimmät Facebook-päivitykset: nuorten syksyinen idea (Patsaiden YourMove kassitus) on toteutettu vappua ennen torstaiyönä... Oli siellä yksi nuorista kommentoinutkin yllättyneenä että "ai tää oikeesti toteutettiin?" (Humpilan havainto 2.5.2011.)

Seppälän (2011, 70) mukaan niissä järjestöissä, joissa johtoporras on innostunut sosiaalisen median asioista, ollaan parhaassa asemassa, koska tällöin sosiaalisen median suunnitelma on helpompi saada aikaan. Your Move -tiimin henkilökuntaa oli innostettu ja rohkaistu pitkin matkaa Facebookin käyttämiseen ja osa henkilökunnasta julkaisi Your Moveen liittyviä uutisia myös omissa statuspäivityksissään. Henkilökunta pyrkii vastaamaan seinälle tulleisiin kommentteihin mahdollisimman nopeasti. Nuori Suomi avasi oman Facebook-sivustonsa maaliskuun puolessa välissä vuonna 2010 ottaen mallia mm. Your Movesta. Avoimuus sosiaaliselle medialle ei liikuntajärjestöissä ole edelleenkään itsestäänselvyys:

...eräs vanhempi mies totesi, että jätetään sosiaalinen media tuleville sukupolville ja keskitytään meidän lehteen ja nettisivuihin. Että kun tää asenne on tää, niin eihän ne saa mitään kontaktia sinne (nuoriin)... (Lajiliittojen edustajien ryhmäkeskustelu syksy 2010.)

Facebookia käyttävät Suomessa IRO Researchin tutkimuksen mukaan Suomessa eniten 15–24-vuotiaat (77 %) (ks. Seppälä 2011, 31). Kampanjan suunnittelemisessa sosiaaliseen mediaan Seppälä kehottaa erityisesti kuuntelemaan työyhteisön nuoria edustajia (mt., 90). Tätä Your Movessa onkin tehty koko prosessin ajan, ja se näkyy sisäänkirjattuna tavoitteisiin ja välitty myös havainnoissa:

*Mikä voisi olla hyvä informaatiokanava nuorille, miten markkinoida?
Nuoret: Youtubeen "live" uutisia tapahtumasta myös tapahtuman aikana...
(Tutkimustiimin muistiinpanot, Nuorten tiimien tapaminen 4–5.9.2010.)*

Nuorilta pyydetään kannanottoja käytettyyn mainontaan: Onko nykyinen netissä oleva materiaali toiminut? Onko liian feikkiä, jos informaation jakoa pyritään rikkoamaan sillä, että kieli on rento tai että pyritään luomaan

osallistavaa, esimerkiksi kysymyksiä ja kisailuja...Nuoret keskustelevat, mitä kilpailuja ovat itse havainneet...

Nuori: Facebookissa voisi sanoa, että ei ole tarve koko ajan liikkuu "hikimunasillaan." Lisäksi kiinnostusta tapahtumaa kohtaan, kun tietää, ettei ole koko ajan tarve liikkuu. (Tutkimustiimin muistiinpanot, Lajiliittojen nuorten tiimien kokoontuminen 19–20.3.2011.)

Nuori Suomi tuntuu toimineen kampanjansa osalta kuin oppikirjasta: Seppälän mukaan verkkosivujen olisi hyvä olla mahdollisimman osallistavat ja niiden ympärille tulisi rakentaa tehokas sosiaalisen median verkosto. Tämän takia järjestöjen kannattaa satsata työntekijäresursseja verkkopalvelujen rakentamiseen ja niiden logiikan ymmärtämiseen. (Seppälä 2011, 10–11, 13.)

Facebookissa Your Move -yhteisössä oli ja on edelleen mukana sekä Nuoren Suomen työntekijöitä, Movereita, lajiliittojen nuorisovastaavia, opettajia että nuoria. Suurin osa käyttäjistä oli sivustoilla passiivisesti katselijoina vierailleita. Ajoittain joku kommentoi asioita, joita sivustolla käsiteltiin, mutta varsinkin alkuajoina kommentointi oli vähäistä. Nuori Suomi pyrki proaktiivisesti vaikuttamaan sivustonsa kävijämääriin ja toimintaansa houkuttelemalla nuoria käymään sivustolla muun muassa erilaisin kilpailuin.

Your Move Salibandyn MM-veikkaus alkaa – Voita huippuvireisen Tero Tiitun fanipaita! Veikkaa oikein mitalikolmikko salibandyn MM-kilpailussa ja sinulla on mahdollisuus voittaa Your Move Superfanin Tero Tiitun fanipaita. Vastausaikaa on 8.12 asti, jolloin alkulohkot ovat ohi. (Ote Facebookista.)

Nuorten tiimit haastettiin levittämään mm. vapaaehtoishaku-informaatiota omissa statuspäivityksissään:

Vapaaehtoismarkkinoinnista nuorille heitetään pyyntö, että he omien ajatustensa mukaisesti kävisivät seuraavan viikon aikana klikkaamassa itselleen Your Move sivuilta vapaaehtoissivut ja sieltä Facebookiin omalle seinälle päivitys: "Tule vapaaehtoiseksi" – saadaan näin ehkä nuorten kavereita aktivoitua. Lisäksi ensi viikon aikana ollaan nuorille laittamassa sähköposti, jota he voivat levittää tietämilleen vapaaehtoisuudesta kiinnostuneille tutuilleen. (Tutkimusmuistiinpanot, nuorten tiimien kokoontuminen 19.3.2011.)

Kuinka moni on Facebookissa? Vain pari kättä ei nousut ja heti näistä kahdesta kädestä kampanjan henkilökuntaan kuuluva esitti, että heti osallistumaan. Toive

on, että nuoret osallistuisivat keskusteluun netissä ja sosiaalisessa mediassa. Nuoret kuitenkin ovat olleet toistaiseksi hieman passiivisempia. (Tutkimusmuistiinpanot, nuorten tiimien kokoontuminen 20.3.2011.)

Jo pelkästään ”tykkäämällä” (ilman, että kommentoivat ja keskusteleivat) nuoret levittävät Your Move -viestiä kavereilleen, jotka näkevät kaverinsa tykkäämiskohteet uutisissaan ja kavereiden sivustoilla. Tapscotin (2010) mukaan Facebookin kaltaisten yhteisöjen todellinen arvo on kyvyssä yhdistää ihmisiä heidän kiinnostustensa mukaan aina politiikasta musiikkiin. Sosiaaliset verkostot ovat alkaneet toimia muun muassa musiikin, muodin, tekniikan ja nuorisokulttuurien uusien trendien levitysväylinä. (Mt., 73.) Kuten jo johdannossa totesimme, Your Movesta rakennettiin ”coolia” liikunnallista ja nuorisokulttuurista massatapahtumaa korostamalla markkinoinnissa muitakin kuin liikunnallisia elementtejä. Suurtapahtuman markkinointia rakennettiin myös esimerkiksi tapahtuman esiintyjien varaan. Eri medioiden välistä monimutkaista kytköstä osoittaa, että TV2:n Uusi Päivä -televisio-ohjelma, jonka juonirakenteen sisään Suurtapahtuman mainostaminen oli ujutettu, oli yksi Facebook-markkinoinnin avaintekijä.

Nuorille kerrotaan: Nyt on tulossa 13–19-vuotiaille kohdennettua mainontaa. Facebookissa voi mainostamisessa valita ne asiat, joista tykkääminen yhdistää ihmisiä, joille mainostetaan. Nyt on ajateltu yhdistäviksi teki-joiksi mm. Jenni Vartiasta ja muita esiintyjä, urheilua (iso osa lajeista) sekä Uutta päivää. Nuori kysyy, onko tämä (mahdollisuus) laitettu kaikille nuorille vaiko vain tiimeissä oleville... (Tutkimusmuistiinpanot, nuorten tiimien kokoontuminen 19.3.2011.)

Facebook-sivustolla kävijöitä pyritään osallistamaan keskusteluihin myös esittämällä kysymyksiä ja pieniä haasteita viikoittain, toisin sanoen keskusteluteemojen aktiivisella syöttämisellä chatiin sekä ohjaamalla keskustelua viikon väitteen avulla liikunnan suuntaan. Your Moven henkilökunta seurasi aktiivisesti erilaisen toimintojen vaikutuksia sivuston ja yhteisöjen kävijämääriin. Esimerkiksi Facebook-yhteisössä oli alussa olleen ”Jättäilokka⁵²” -videokilpailun jälkeen 1 600 jäsentä, mutta *sen jälkeen porukka hiipunut ennen uutta aktivointitoimenpidettä* (Your Moven johtotiimin näkemys 24.3.2010). Videoita ja valokuvia näkyy myös jatkuvasti Facebook-yhteisön seinällä, jossa on

ajankohtaista tietoa uusista tapahtumista ja jutuista kampanjaan liittyen. Esimerkiksi tammikuussa 2011 uusimmat videot olivat otteita TV2:n Sisu-ohjelmasta:

Your Move Superfani Elastinen käy Sisu-ohjelmassa vierailmassa vanhassa ylä-asteessaan Pohjois-Haagan yhteiskoulussa. Koulun liikuntatunnilla esitellään myös Suurtapahtumassa yhtenä School Games -kisalajina oleva Team Run.⁵³

Kampanjan Yourmove.fi-sivustolta löytyi keväällä 2011 ennen Suurtapahtumaa Your Move -tapahtumiin ja niiden järjestämiseen liittyvää faktatietoa ja uutisia, nuorten kirjoittamia blogeja, Suurtapahtumaan jäljellä olevia päiviä laskeva laskuri, liikuntaan tai erilaisiin Your Move -tapahtumiin liittyviä videoita ja valokuvia, lajigeneraattori, treenikalenteri, yhteistyökumppaneiden ja vapaaehtoisten työntekijöiden hakuilmoitukset, kampanjan superfanien⁵⁴ esittelyt sekä linkki kampanjan Facebook-yhteisöön. Erilaiset välitapahtumat, joissa Your Move oli näkynyt, olivat ”tykkäämistä” kerääviä uutisia seinällä; usein tykkääjien joukossa saattoi olla kyseiseen tapahtumaan osallistuneita nuoria. Esimerkiksi Your Move -päivästä (10.11.2010), jolloin pidettiin Suurtapahtumaa koskeva lehdistö- ja lanseeraustilaisuus SLU-talolla, on Facebookiin laitettu yli sata valokuvaa. Tapahtumauutiset löytyivät myös Facebook-seinältä linkitettyinä.

Facebookin uutisvirrasta voidaan Seppälän mukaan helposti havaita suuret massatapahtumat, kun ihmiset kertovat aikovansa osallistua sellaiseen tai olevansa paikan päällä. Seppälä kirjoittaa, että jäsenistöä kannattaa rohkaista käyttämään sosiaalista mediaa tapahtuman aikana. Tapahtumia voi myös lähettää suorana verkkoon. Tapahtumia voikin sosiaalisen median aikakaudella konkretisoida tapahtumahetkellä eri tavalla kuin ennen. Tapahtumasta todennäköisesti lähetetään viestejä sosiaalisen median palveluihin jo tapahtuman aikana ja tapahtumiin voidaan parhaimmillaan saada houkutelua lisää osallistujia. (Seppälä 2011, 84.)

Your Moven Facebook-yhteisössä tykkääjien määrä nousi selvästi, kuten alla olevasta taulukosta 28 näkyy, kun Suurtapahtuma lähestyi loppukeväästä 2011.

Tässä kohdassa voidaan myös todeta, että kampanjan virtuaaliyhteisöillä ei vielä Tour-tapahtumien tai nuorten omien tapahtumien osalta ehtinyt olla vielä suurta vaikutusta. Tourin ja nuorten omien tapahtumien laatua arvioivilla kyselylomakkeilla kysyttiin, mitä kautta vastaaja oli saanut tiedon tapahtumasta.

52 Jättäilokka-video on Your Move -videokilpailun lanseerausvideo, jota nuoret edelleen kommentoivat http://www.facebook.com/video/video.php?v=367502433564 tai http://www.youtube.com/watch?v=QVtbH4FAGsEdellä mainitulla YouTuben sivustolla on 40 Your Moven liittyvää videota (tilanne 11.11.2011.)

53 <http://www.facebook.com/photo.php?fbid=461064778914&set=a.461064003914.253235.259076103914> (viitattu 12.11.2011).

54 Your Move Superfani on nuorisolle tuttu ja arvostettu julkisuuden henkilö, kuten esimerkiksi huippu-urheilija tai viihdetäiteilijä, joka omalla esimerkillisellä toiminnallaan innostaa ja kannustaa nuoria hyviin elämäntapoihin erityisesti liikkumisen suhteen.

Taulukko 28. Nuorelta Suomelta saadut viikkoyhteenvedot Your Moven Facebookin kävijämäärästä muutama kuukausi ennen Suurtapahtumaa (27.5.–1.6.2011) muutama kuukausi sen jälkeen (15.3.2011–13.9.2011).

Your Move Facebook	Aktiiviset käyttäjät/ kk	Tykkäävien lkm	Seinäkirjoitusten / kommenttien määrä viikolla	Käyntien määrä viikolla
15.3.2011	4 002	2 897	19	523
22.3.2011	6 473	2 974	115	1 061
29.3.2011	9 505	3 402	152	2 160
12.4.2011	9 740	3 703	115	1 355
26.4.2011	8 050	4 427	103	2 327
3.5.2011	7 968	4 707	110	1 438
10.5.2011	9 474	4 784	234	1 365
17.5.2011	11 955	4 910	239	1 502
24.5.2011	36 652	5 135	274	2 520
2.6.2011	47 228	6 740	1 349	10 319
15.6.2011	54 993	7 767	91	1 303
12.7.2011	6 562	7 819	3	267
16.8.2011	3 111	7 797	12	341
13.9.2011	3 167	7 865	45	314

Tourin ja Nuorten tapahtumien vastaajista valtaosa sai tapahtumasta tiedon koulusta. Myös Nuoren Suomen omassa palautekyselyssä⁵⁵ kysyttiin, mitä kautta vastaaja oli saanut tiedon tapahtumasta. Myös tässä kyselyssä vastaajat olivat saaneet tiedon tapahtumasta pääosin koulusta, reilu viidennes myös kaverilta. Facebookista tiedon oli saanut arviointitutkimuksen kyselyssä Tourin osalta noin 12 %, IRC-galleriasta 13 %. Nuorten omien tapahtumien osalta osuudet olivat molemmissa kanavissa noin 3 %. Nuoren Suomen Tour-kyselyn osalta osuudet olivat 15 % (Facebook) ja 6 % (IRC-Galleria). Vastaajat eivät olleet juurikaan hyödyntäneet Facebookia tai IRC-galleriaa liikuntaan liittyvien pelikavereiden löytämiseen tai muuten liikuntaan liittyen.

Suurtapahtuman markkinointia sosiaalisessa mediassa käsittelevän opinnäytetyön mukaan Suurtapahtumaa koskevaa tietoa oli IRC-Galleriasta saanut reilu 10 % kävijöistä, mutta Facebookin osalta luku oli kasvanut jo noin 40 %:iin. Tutkimukseen osallistui 150 Sport- ja 150 Action-kävijää. (Finell & Pättiniemi, tulossa.)

Seppälä suosittelee tapahtumamarkkinoinnin suunnittelussa jakamaan sen ennen tapahtumaa tehtävään markkinointiin, tapahtuman aikana tehtävään markkinointiin ja tapahtumaan jälkeen tehtävään markkinointiin. Tapahtuman jälkeen järjestö antaa

positiivisen kuvan itsestään, kun se muistaa kiittää osallistujia ja järjestäjiä, esimerkiksi laittamalla kiitosviestin kaikille järjestön käytössä oleville kanaville heti tapahtuman jälkeen. Kuvien ja videoiden jakaminen tapahtumasta on hyvä tapa saada ihmiset palaamaan takaisin joko tapahtuman Facebook-sivuille tai järjestön verkkosivuille. (Seppälä 2011, 82–86.) Kiitoksia ja kuvia kanaville laitettiinkin, mutta kaiken kaikkiaan Your Moven osalta tapahtuman jälkeiseen markkinointiin ei panostettu samalla tavoin kuin ennen tapahtumaa ja tapahtuman aikana, osittain ihan käytännöllisistä syistä. Facebookin ylläpitoa on kuitenkin jatkettu.

Siinä oltaisiin voitu olla aktiivisempia. Tapahtuma oli ohi, porukka hajos, nuoret työllistetyt lähtivät organisaatiosta ja osa heistä itse asiassa kantoi huolta vielä jälkeensä, että oltais me organisaatioon jääneet edelleen aktiivisia, että 'Facebook pysyis yllä.' Sen jälkeen on laitettu aika ajoin aina jotain tarkkaan harkittuja juttuja: yritetty olla spämmäämättä liioilla viesteillä, ettei ihmiset lähde aktiivisesti eroamaan.
(Your Moven johtotiimin näkemys 2.11.2011.)

Suurtapahtuma näkyi myös perinteisemmissä medioissa. Your Moven johtotiimiltä syyskuussa 2011 saatujen tietojen mukaan Suurtapahtumasta kirjoitet-

55 On Tourilla Nuori Suomi keräsi Joensuussa, Oulussa, Porissa ja Helsingissä yhteensä 362 osallistujalta palautetta. Helsingissä palautetta kerättiin vain itäkävijöiltä, Joensuussa vain päiväkävijöiltä, Oulussa ja Porissa molemmilta.

tiin tapahtuman ajalta 205 lehtiartikkelia sanoma- tai aikakauslehdissä. Televisiossa TV2:lla oli 40 minuutin ohjelma Your Movesta, Urheiluruudussa useampia juttuja, ja myös Sportmagasinet teki lähetysten tapahtumasta. Lisäksi tapahtuma oli esillä seuraavissa ohjelmissa: Aamu-tv, Huomenta Suomi, Kymppiutiset, Nelosen uutiset, Summeri, Sisu ja Galaxy. Lisäksi TV2:n Uusi päivä -televisiosarjassa oli Your Moveen liittyvä juonirakennelma⁵⁶.

Nuorten tiimeille kerrotaan: Uusi päivä -sarjassa Your Move on myöhemmin keväällä sisäankirjoitettuna juoneen sisään: bändi haluaa esiintymään Suurtaapahtumaan, Your Move raati menee ohjelmassa tsekkaamaan, pääseekö bändi sinne.

Myöhemmin nuoret kysyvät: Miksi Ylellä on ainoastaan Your Move mainontaa. Yle ei kuitenkaan ole se kanava, jota tapahtuman kohderyhmä seuraa. Nuorilta kysytään ajatuksia ohjelmista, joihin Your Move sopisi sisältönä. Ehdotukseksi tuli Eliksiiri, joka on maikkarin ohjelma ja se pyörii verkossa. Jälleen nuoret pyytävät myös Salkkareihin (MTV 3:sen Salatut Elämät -sarja) osallistujaa... Voice, jos saadaan yhteistyökumppaniksi, voisiko ehkä olla mahdollista saada myös telkkariin?

Ossi kampanjan johdosta kertoo nuorille, että budjetti on kuitenkin isoin syy siihen, miksi nämä nuorten ideat joudutaan luultavasti kumoamaan. Yle on kuitenkin vähemmän kaupallinen ja siksi herkemmin hyvän asian yhteiskunnallisen asian puolesta lähtevä. (Tutkimusmuistiinpanot nuorten tiimien tapaamisesta 22.1.2011)

Näin kampanjan markkinoinnissa käytetyiksi televisiokanaviksi muotoutuivat markkinointibudjetin reunaehdoin tällä kertaa loppujen lopuksi kuitenkin muut kuin nuorten suosimat kanavat.

Kaiken kaikkiaan Your Move -kampanjan suhde erilaisiin medioihin oli sitoutunut ja analyttinen: niissä monipuolisesti menestymiseen ja menestymisen edistämiseen sitoutuivat kampanjassa kaikki johdosta nuorten tiimeihin⁵⁷. Lisäksi myös suuri yleisö löysi kampanjan internet-sivut ja Facebook-yhteisön. SLU:ssa Your Move Suurtaapahtumaa pidetäänkin yhtenä hyvänä esimerkkinä, kuinka sosiaalista mediaa voidaan hyödyntää tapahtumamarkkinoinnissa (Pekala 2011, 22). Lisäksi kampanjassa mediaa osattiin käyttää myös nuorten vaikutusmahdollisuuksien lisäämiseen. Jatkoa varten haasteeksi jää toimivien,

nuorten liikuntaharrastuneisuutta tosiasiallisesti lisäävien sosiaalisen median sovellusten löytäminen – mikäli niiden olemassaolo ylipäätään on mahdollista.

Se, mitä kenties voidaan tulevaisuuden kampanjoissa vielä jäädä odottamaan, on, ettei kampanjassa nyt nähty nuorten ”vallankumousta”. Tapscotin (2010) mukaan nuoret nettisukupolvena ovat luomassa uutta maailmaa suuren lukumääränsä ja rajoittamattomien mieliensä kautta. Toisin kuin yksisuuntainen massamedia, nettisukupolvi antaa puheenvuoron jokaiselle idealle, olipa se vakiintuneen järjestelmän kannalta miten uhkaava tahansa. Nuoret käyttävät verkkoa ja sosiaalista mediaa löytääkseen uusia asioita ja laittaakseen yhteistyön tekemistä varten itse liikkeelle uusia sosiaalisia verkostoja. Näin sosiaalisissa verkostoissa on uutta luovaa voimaa. Ihmiset ovat kautta aikojen järjestäytyneet itse, ilman auktoriteetteja. (Mt., 71, 334.) Your Move -kampanjassa nuoret olivat sosiaalisen median osalta lähinnä vain ennalta määrättyssä roolissa: äänestäjinä ja tiedonvälittäjinä omille verkostoilleen. Nuoret eivät vielä käyttäneet sosiaalista mediaa oletettua laajempaan vastuunkantoon, asioiden vastasuunnitteluun tms. Nuoret eivät perustaneet kampanjan alle tai siitä irrallenen omia (toiminta)ryhmiä. Tässä mielessä sosiaalista mediaa käytettiin tällä erää vain ennalta määritellysti – mikä itse asiassa taitaa olla luontainen piirre yhteisöissä, jotka luodaan ylhäältä alaspäin.

Loppujen lopuksi voitaneen sanoa, että on mahdollista, että Your Movesta muodostui kampanjan aikana brändi. Your Move johtotiimin mukaan:

...viestiä ”Your Move – Ei ole väliä miten liikut, kunhan liikut” -tuli joka tuutista, ihme jos viesti ei mene perille... vanhemmille, nuorille... viestinnällinen pointti ollu. Ajattelumalli siitä, että liiku miten vaan. Keväällä 2011 ei kukaan tiennyt Your Movesta, nyt yllättävän moni mieltää heti asiayhteyden. Nyt pitäis hyödyntää, kun saatu läpi tietoisuuteen. Ollaan luotu Your Movelle vahva brändi: liittyy nuoret, liikunta, ei liity kilpaurheilu, minkälainen liikunta: hauskaa. Tosi vahva brändi saatu lyhyessä aikana, ei saisi hukata. Myös kentältä tulee nyt viestiä: ”Meillä on tämmönen oma Your Move täällä, meillä on monia lajeja meidän tapahtumassa.” Lisäksi Tour- ja Suurtaapahtumassa olleita ratoja halutaan vuokrata eri tapahtumiin, jota onkin nyt mahdollistettu... (Your Moven johtotiimi 14.9.2011.)

Tapscottin mukaan (2010) nettisukupolven aikaan brändistä on tulossa monimutkaisempi rakenne kuin yksinkertainen lupaus, sana tai kuva – se on suhde. Brändikuvan yhtenäisyyden vaalimisesta ollaan menossa kohti asiakassuhteiden kehittämistä. Voittoisat yritykset tai brändit oppivat sitouttamaan asiakkaita ja

⁵⁶ Televisiosarjan storylineen mainos- tai valistusmielessä kirjoitetusta juonikäänteestä ks. Hirschorn Donahue ym. 2008.
⁵⁷ Kriteerit menestyksekkästä median käytöstä: ks. esim. Seppälä (2011, 95) ja Hirschorn Donahue ym. (2008).

toimimaan yhdessä heidän kanssaan. (Mt. 234–236.) Juuri näin Your Movessa toimittiin. Tapscott (mt., 223) on myös antanut ohjeen: älä julkaise mitään suurta ja mahtailevaa vain yhtä tapahtumaa varten ja hylkää sitä myöhemmin. Your Move -kampanja oli massiivinen, ja toiminnan mittakaava ja monipuolisuus tulee oikeutetuksi vain jos toimintaa aiotaan jatkaa.

5.1 Osion yhteenveto

- Yourmove.fi-sivusto saavutti vuoden 2011 tammi-kesäkuussa 147 415 kävijää, joista uniikkeja kävijöitä oli 100 702. Suurtapahtuman aikaan Your Moven Facebook-yhteisössä aktiivisia käyttäjiä kuukauden aikana oli yli 54 000. Kumpikin osa-alue saavutti tavoitteensa.

- Sosiaalisen median yhteisöjä ja kampanjan nettisivuja tarvittiin kampanjassa markkinointikanavaksi esimerkiksi liikuntaharrastuksen aloittamiseen. Yhtenä kampanjan tavoitteena oli tehdä liikunnan edistämistyötä netissä. Lisäksi sosiaalisen median käytön tavoitteena oli lisätä lajiliitoissa, urheilu-seuroissa ja kouluympäristössä toimivien aikuisten tietämystä nuorten maailmasta.

- Virtuaalisia yhteisöjä ja nettisivuja tarvittiin myös Suurtapahtuman markkinointiin; tapahtuman tunnetuksi tekemisiin ja osallistujien houkuttelemiseen. Nuorten omista tapahtumista ja Tour-tapahtumista nuoria yritettiin saada sosiaaliseen mediaan, jossa heitä informoitiin Suurtapahtumasta. Nuorten tiimejä kutsuttiin jakamaan erilaista Your Move -multimediamateriaalia omille verkostoilleen

- Tavoite 1000 nuorten mielipiteen välittämisestä kampanjan käyttöön toteutui. Vaikuttamiskeinoina käytettiin esimerkiksi Superfani-äänestyksiä tai säännöllisin väliajoin vaihtuvia gallupeja.

- Yourmove.fi-sivuston Tietoa-sivulla nuorten roolia korostettiin ja sivut jättivät katsojalle mielikuvan nuorille suunnatusta ja nuorison huomioon ottavasta kampanjasta. Sivulla esiteltiin myös Your Move -kampanjan kannalta olennaiset nuorten työryhmät sekä niiden toiminnan tavoitteet erilaisten tapahtumien (nuorten omat tapahtumat, Tour-tapahtumat ja Suurtapahtuma) osalta. Sivulla toistui Your Moven idea nuorten mukanaolosta koko kampanjan ajan ja myös tavoite saada kampanjan käyttöön tuhansien nuorten mielipiteet sekä useiden kymmenien nuorten konkreettinen kehittämispanos.

- Kampanjan Facebook-yhteisössä oli pyrkimys todentaa erilaisissa fyysisissä suunnitteluryhmissä mukana olleille nuorille heidän oman tekemisensä vaikuttavuutta.

- Your Move -tiimin henkilökuntaa oli innostettu ja rohkaistu pitkin matkaa Facebookin käyttämiseen, ja henkilökunta pyrki vastaamaan seinälle tulleisiin kommentteihin mahdollisimman nopeasti. Nuori Suomi avasi oman Facebook-sivustonsa maaliskuussa 2010 ottaen mallia mm. Your Movesta.

- Nuoria oli kuultu kampanjan suunnittelemisessa sosiaaliseen mediaan koko prosessin ajan.

- Your Move on oppikirjaesimerkki osallistavista verkkosivuista ja niiden ympärille rakennetusta tehokkaasta sosiaalisen median verkostosta.

- Facebookissa Your Move -yhteisössä oli ja on edelleen mukana sekä Nuoren Suomen työntekijöitä, Movereita, lajiliittojen nuorisovastaavia, opettajia että nuoria. Nuori Suomi pyrki proaktiivisesti vaikuttamaan sivustonsa kävijämääriin ja kävijöiden toimintaan houkuttelemalla heitä käymään sivustolla muun muassa erilaisin kilpailuin, ja nuorten tiimit haastettiin myös levittämään informaatiota.

- Suurtapahtuman markkinointia rakennettiin myös esimerkiksi tapahtuman esiintyjien varaan. Suurtapahtuma näkyi myös sanoma- ja aikakauslehdissä sekä televisiossa. Lisäksi TV2:n Uusi päivä -televisiosarjassa oli myös Your Moveen liittyvä juonirakennelma. Eri medioiden välistä monimutkaista kytköstä osoittaa, että TV2:n Uusi Päivä -televisio-ohjelma, jonka juonirakenteen sisään Suurtapahtuman mainostaminen oli ujutettu, oli yksi Facebook-markkinoinnin avaintekijä.

- Your Moven osalta tapahtuman jälkeiseen markkinointiin ei panostettu samalla tavoin kuin ennen tapahtumaa ja tapahtuman aikana.

- Kampanjan markkinoinnissa käytetyiksi televisio-kanaviksi muotoutuivat markkinointibudjetin reunaehdoin lopulta muut kuin nuorten suosimat kanavat.

- Kaiken kaikkiaan Your Move -kampanjan suhde erilaisiin medioihin oli sitoutunut ja analyttinen: niissä monipuolisesti menestymiseen ja menestymisen edistämiseen sitoutuivat kampanjassa kaikki johdosta nuorten tiimeihin. Lisäksi myös suuri yleisö löysi kampanjan internet-sivut ja Facebook-yhteisön.

- Kampanjassa mediaa osattiin käyttää myös nuorten vaikutusmahdollisuuksien lisäämiseen.
- Your Moven tuotteistamisessa tai brändäämisessä onnistuttiin, ja sosiaalisella medialla on ollut tässä merkittävä rooli.

Pohdittavaa ja toimenpidesuosituksia

- Kampanjassa ei nähty nuorten "vallankumousta". Your Move -kampanjassa nuoret olivat sosiaalisen median osalta lähinnä vain ennalta määrätystä roolissa: äänestäjinä ja tiedonvälittäjinä omille ver-

kostoilleen. Sosiaalista mediaa ei käytetty oletettua laajempaan vastuunkantoon, asioiden vastasuunnitteluun tms. Nuoret eivät perustaneet kampanjan alle tai siitä irrallleen omia (toiminta)ryhmiä.

- Jatkoa varten haasteeksi jää toimivien, nuorten liikuntaharrastuneisuutta tosiasiallisesti lisäävien sosiaalisen median sovellusten löytäminen – jos niitä ylipäätään voi olla olemassa.

- Kampanjan monipuoliset satsaukset mediaan ja sosiaaliseen mediaan tulevat oikeutetuksi kampanjan toimintojen jatkuessa myös tulevaisuudessa.

6. Johtopäätökset ja toimintasuositukset

1. Suurtapahtuman kävijämäärää (42 000) voidaan pitää hyvänä ja merkittävänä, joskin Nuoren Suomen omana tavoitteena on kampanjan nettisivuilla mainostettu 50 000 kävijää. Kevään 2010 aikana järjestetyt kahdeksan alueellista Your Move on Tour -tapahtumaa keräsivät yli 32 000 osanottajaa. Niiden osalta sekä tapahtumia että osallistujia tuli kokonaisuutena enemmän kuin alun perin tavoiteltiin. Näitä kahta edellä mainittua tapahtumatyyppiä järjestämässä oli ennen näkemättömän paljon nuoria: 2300.
2. Nuoren Suomen tavoite oli, että 30 % tapahtumiin osallistuneista nuorista suhtautuu tapahtuman seurauksena positiivisemmin liikuntaan, on innostunut liikkumaan jatkossa, löytää uuden tavan/ajan harrastaa liikuntaa tai että todennäköisyys harrastaa liikuntaa on kasvanut. Tässä tavoitteessa onnistuttiin parhaiten tämän arviointitutkimuksen aineiston perusteella Suurtapahtumassa. Suurtapahtuman Action-vastaajista 30 % innostui liikkumaan jollakin uudella tavalla paikan päällä, ja lähes sama oli niiden osuus, jotka saivat ideoita vapaa-ajan liikkumiseensa. Tämä antaa aiheen olettaa, että Nuori Suomi on prosessin varrella onnistunut kehittämään tapahtumien sisältöä oikeaan suuntaan. Toisaalta esimerkiksi nuorten omat tapahtumat ovat saattaneet olla enemmänkin nuorten osallisuustavoitteeseen kuin liikunnan edistämiseen liittyviä. Tulevaisuudessa voidaan kiinnittää enemmän huomiota siihen, miten kynnystä erilaisiin lajikokeiluihin muiden nuorten katsoessa voidaan madaltaa, sekä siihen, missä, lähellä kotia, mitään lajia voi harrastaa.
3. Kokonaan liikkumattomille tarvittaisiin jotakin muutakin kuin tapahtumia. Kannattaa myös käänteisesti huomioida se, että tapahtuman ei voi sanoa vaikuttaneen negatiivisesti, ts. se ei herättänyt vastareaktiota. Tosin tapahtumien dynamiikkaa voi vielä kehittää (edellä) sekä lisätä nuorten toivomaa harrastusmahdollisuustarjontaa lähellä nuorten asuinpaikkaa. Voidaan tietenkin myös pohtia, onko liikunnallisesti vähemmän aktiivinen elämäntapa osan nuorista valinta tai eivätkö he halua mieltää omia tekemisiään liikunnaksi? Jos näin on, missä määrin tähän voidaan ylipäätään vaikuttaa? Luonnollisesti ensin on syytä selvittää, onko näillä nuorilla muita enemmän esteitä liikunnan harrastamiselle.
4. Terveysten edistämisen puhetavassa jää huomiotta liikunnan ilmaisullinen aspekti sekä liikunnan fyysinen ja psyykinen kuntouttava vaikutus. Nuorten keskuudessa suositut tyylit, kuten skeittaus ja esimerkiksi suosikkibändin keikalla pogoilu (hyp-piminen), eivät määriyty liikunnaksi.
5. Suurtapahtumassa kävijöistä tulevaisuudessa enemmän aikoi liikkua noin 46 %. Ennestään 1–2 krt/viikossa liikkuneiden osuus oli vielä hieman suurempi (50,5 %). Kun vastaajilta kysyttiin, aikovatko he liikkua tulevaisuudessa enemmän nimenomaan tämän tapahtuman johdosta, kaikkien osalta enemmän vastanneiden osuus oli enää alle viidennes. Se ei välttämättä ole huono tulos, mutta jäi alle Nuoren Suomen tavoitteen, joka oli 30%.
6. Sekä Tourin että Suurtapahtuman osalta parkourin ja erilaisten ratojen suosio näkyy vastauksissa. Lisäksi avovastausten perusteella näkyy monta asiaa, jotka liittyvät siihen, että on onnistuttu tavoittamaan nuorten näköistä tapaa liikkua ja herätetty, ainakin osalle, kipinää liikuntaan ja uusiin lajeihin. Your Movessa viitteitä kommunikatiivisesta ruumiinkäytöstä (Frank 1991) antavat esimerkiksi parkour, tanssi ja WFFF-ryhmä, jotka olivat suosittuja niin havainnointien kuin lomakevastaustenkin perusteella. Yhtäältä tapahtumissa oli paljon erilaisia ratoja, joista osassa oli mittauselementtejä mukana tai takana jono. Toisaalta esimerkiksi Turbomove-radan sisään ei voinut nähdä, joten se ei edes mahdollistanut kenenkään arvioivaa katsetta. Tietyssä mielessä tällaisten tapahtumien voi myös ajatella kokonaisuudessaan edustavan kommunikatiivisen ruumiin käytön tyyliä: uusien asioiden kokeilua yhdessä muiden kanssa.
7. Etenkin Suurtapahtumaan oltiin tyytyväisiä (järjestelyt, tapahtuman liikunta- ja muu ohjelma, nuorten tarpeet/toiveet) eli voidaan sanoa, että tapahtumassa on onnistuttu.

8. Palautteista tulee vaikutelma, että on ajateltu, että on tullut tällainen uusi tapahtuma, joka tulee oletusarvoisesti jatkumaan. Tapahtumaa järjestämässä mukana olleet nuoret viestittävät vahvasti tapahtuman järjestämisen puolesta, mutta pieni-muotoisempana.
9. Kampanjassa on herätelty keskustelua nuorten osallisuudesta (eli nuorten vaikutus- ja toimintamahdollisuuksista) liikunnan kentällä. Yli kymmeneen lajiliittoon syntyi kampanjan ansiosta nuorten ryhmä, joka vastasi Suurtapahtuman lajiviikonlopun ja/tai lajin esittelypisteen ideoinnista, suunnittelusta ja toteutuksesta aikuisten tukieissa. Tapahtuman järjestäminen on konkreettinen ja helppo tapa aloittaa nuorten roolin kasvattamista. Osa lajiliitoista toimi kuitenkin kampanjan toiminnoissa edelleen aikuislähtöisesti ja jopa kokonaan ilman nuoria.
10. Osa lajiliitoista on ottanut nuorten ryhmien edustajia mukaan myös päätöksentekoprosesseihin (esimerkiksi valiokuntiin). Mitä Nuoreen Suomeen itseensä tulee: nuoret kysyvät, miksi Nuoren Suomen hallinnossa on mukana vain kiintiönuori LUNK:sta, mutta ei varsinaisia nuoria jäseniä.

Kohdat 9–10: On huomioitava, että hallintokulttuurin muutokset eivät tapahdu (eivätkä näy) hetkessä, vaan ne vaativat pitkäjänteistä työtä. Tämä helposti unohtuu projektivetoisessa yhteiskunnassamme. Lisäksi nuorten osallistaminen saattoi olla kokonaan liittoon palkatun tilapäisen aikuistuen varassa, jolloin toiminnan jatkuvuus kampanjan jälkeen on vaarassa.

11. Nuorten omilla tapahtumilla tavoitettiin kampanjan aikana 36 900 nuorta, vaikka tapahtumien määrässä (132) jäätin reilusti tavoitteena olleesta viidestä sadasta. Nuorten omien tapahtumien osalta kampanjan tavoitteet menivät laadullisesti Tour- ja Suurtapahtumaa pidemmälle: tavoitteena oli selvittää nuorten kiinnostusta uusiin harrasteryhmisiin, löytää harrasteryhmien muodostamisesta kiinnostuneita seuroja sekä käynnistää uusia harrasteryhmisiä. Nuorten omien tapahtumien osalta tavoite ei toteutunut kenties syystä, että prosessit jäivät liikaa jumiin vaiheeseen, jossa Moveri otti yhteyttä kouluun. Osittain Your Move -tapahtumien heikkous saattoi siis olla, ettei niiden sisältö pohjautunut kulloinkin kohderyhmänä olleiden (liikkumattomien tai liian vähän liikkuvien) nuorten tarpeisiin eikä myöskään paikalliseen tarjontaan, vaan esimerkiksi järjestävän ryhmän mielikuvitukseen. Tourissa paikallisten tarpeiden ja mah-

dollisuuksien korostaminen olisi vaatinut aiempaa verkostoitumista. Toisaalta juuri verkostoituminen olisi turvannut jatkuvuutta, niin lajin kokeilemista harrastamiseen kuin myös vastaavien tapahtumien järjestämisessä tulevina vuosina. Eikä mielikuvitustakaan olisi tarvinnut unohtaa.

12. Your Move -organisaatioon työllistettiin merkittävä määrä nuoria tapahtumaa toteuttamaan. Lajiliittojen nuorten, Your Move nuorten tiimin ja LUNK:n edustajien mukaan Your Movessa löydettiin toimintatapa, jonka avulla nuoret pystyivät aidosti osallistumaan suuren liikuntatapahtuman ideointiin, suunnitteluun ja toteuttamiseen. Suunnittelukaaren loppuvaiheessa keväällä 2011 nuorten kanssa työskentelyn painopiste siirtyi Your Move organisaatioon palkattuihin nuoriin. Samaan aikaan Your Moven nuorten tiimi koki jääneensä heitteille. Tulevaisuudessa olisi tärkeää tukea kaikkien nuorten ryhmien toimintakaaria tasapuolisesti loppuun – myös arviointiin asti.
13. Yhteistyösuhteista: Nuori Suomi oli valinnut kampanjaansa lajiliittoyhteistyölinjan. Lajiliittojen vastuunkanto ja sitoutuminen Suurtapahtumaan vaihteli kuitenkin huomattavasti, ja se näkyi esimerkiksi osassa lajipisteiden laatua ja aukiolon rajoittuneisuutta sekä siinä, että SPORT-viikonlopusta tuli kävijämäärältään hiljainen. Alueellisten liikuntaorganisaatioiden roolia tai seurakohtaisten kisapäällikköjen verkoston perustamisen mahdollisuutta ei selvitetty tarpeeksi.
14. Your Move -kampanjassa hyödynnettiin merkittävässä määrin sosiaalista mediaa niin tapahtuman markkinoinnissa, nuorten vaikutusmahdollisuuksien tarjoamisessa (erilaiset äänestykset), ryhmien toiminnan näkyväksi tekemisessä sekä yhteisöllisyyden kehittämisessä ennen tapahtumaa, tapahtuman aikana ja sen jälkeen. Ihan kaikki virtuaalimaailmassa kampanjassa kokeiltavana olleet ”härvelit” eivät ylittäneet nuorten kävijämäärissä kriittistä massaa – ainakaan vielä tällä kerralla. Kampanjan myötä Nuori Suomi sai merkittävää näkyvyyttä myös muissa medioissa. Kampanjassa tehtyjä mittavia satsauksia medianäkyvyyteen ja sitä kautta saavutettua Your Moven brändi-imagoa tulisi kyetä hyödyntämään myös jatkossa.
15. Kaikki kampanjan osa-alueet olivat kenties liian massiivisia yhtä aikaa toteutettavaksi, tai vaihtoehtoisesti toteuttaminen olisi edellyttänyt enemmän henkilökuntaa. Esimerkiksi Suurtapahtuman massiivisuus vei kampanjan toimintakykyä Moveri-osuudesta. Lisäksi on huomioitava, että Moveri-

toiminnan osalta tavoitteiden suuruus lukumääräisesti (satoja tapahtumia vuodessa) on epärealistinen, kun ottaa huomioon koulujen nykyisen toimintakulttuurin vähäisen demokraattisuuden liikunta-asioissa. Lisäksi pelkkään tapahtumien järjestämiseen keskittyminen lisää vain vähän liikuntaan liittyvää demokratiaa koulujen kontekstissa. Toinen toimintalinja vastaavassa tilanteessa olisi ollut muutaman kokeilukoulun valinta, jossa pelkkien liikuntatapahtumien järjestämisen lisäksi nuorille olisi esimerkiksi luokka-asteittain annettu mahdollisuus osallistua myös välituntiliikunnan kehittämiseen ja liikuntatuntien sisältöjen ideointiin. Näin vaikutusmahdollisuuksia olisi voitu

tarjota kaikille nuorille. Lisäksi se, muodostuiko koululle kokeilun perusteella pysyvä toimintatapa, jää tulosten mukaan tällä hetkellä hieman epävarmaksi.

16. Kampanjan pysyviä vaikutuksia rakenteisiin on vielä aikaista arvioida. Kampanjan eetoksen olisi kuitenkin voinut kuvitella näkyvän jo enemmän sekä Nuoren Suomen että SLU:n strategiassa tuleville vuosille (Nuori Suomi 2011a; SLU 2010.) Myös lasten ja nuorten liikkumista koskevassa manifestissa olisi kampanjan teemojen suonut näkyvän läpäisyperiaatteella kaikkea toimintaa suuntaavasti (Nuori Suomi 2011b).

Lähteet

- Aaltonen, Sanna & Kivijärvi, Antti & Peltola, Marja & Tolonen, Tarja (2011) Ystävytydet. Teoksessa Mirja Määttä & Tarja Tolonen (toim.) *Annettu, otettu, itse tehty. Nuorten vapaa-aika tänään*. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 112. Helsinki: Hakapaino, 29–56.
- Aluehallintovirasto (2011) *Aluehallintovirastojen keskeiset arviot peruspalvelujen tilasta 2010*. Aluehallintovirastojen suorittama toimialansa peruspalvelujen arviointi. Pohjois-Suomen aluehallintoviraston julkaisuja. <http://www.avi.fi/fi/virastot/pohjoissuomenavi/Ajankohdasta/julkaisut/Documents/2011/AVI%20peruspalvelut%202010LR.pdf> (Viitattu 22.11.2011.)
- Arnstein, Sherry (1969) *A Ladder of Citizen Participation*. Journal of the American Institute of Planners 35 (4), 215–224.
- Bell, Brandi (2010) Private Writing in Public Spaces: Girls' Blogs and Shifting Boundaries. Teoksessa Sandra Weber & Shanly Dixon (eds.) [2010] *Growing Up Online. Young People and Digital Technologies*. New York: Palgrave Macmillan, 97–113.
- Berg, Päivi (2008) Ruumiin resurssit ja mahdollisuudet koulun liikunnanopetuksessa ja liikuntaharrastuksissa. Teoksessa Tarja Tolonen (toim.) *Yhteiskuntaluokka ja sukupuoli*. Tampere: Vastapaino, 198–223.
- Berg, Päivi (2010a) *Ryhmärajoja ja hierarkioita: etnografinen tutkimus peruskoulun yläasteen liikunnanopetuksesta*. Sosiaalipsykologisia tutkimuksia 22. Helsinki: Yliopistopaino.
- Berg, Päivi (2010b) *Ruumis on sielun peili? – Liikuntakasvatus minän hallintana*. Teoksessa Katri Komulainen & Seija Keskitalo-Foley & Maija Korhonen & Sirpa Lappalainen (toim.) *Yrittäjäkäs- vatus hallintana*. Tampere: Vastapaino.
- Berg, Päivi (tulossa) *Urheiluseurat kunnan kansalaisten kasvat- tajina*. Julkaisematon käsikirjoitus.
- Bordo, Susan (1993) *The Unbearable Weight. Feminism, Western culture, and the Body*. Berkeley: University of California Press.
- Eskola, Jari & Melin, Harri (1999) Urheilevien lasten vanhempien monet roolit. Teoksessa Honkanen, Risto & Suoranta, Juha (toim.) *Höntsyt vai tehovalmennusta? Kirjoituksia joukkueurheilun toiminnasta*. Tampere: Yliopistopaino Oy.
- Feldmann-Wojtachnia, Eva & Gretschel, Anu & Helmsaari, Vappu & Kiilakoski, Tomi & Matthies, Aila-Leena & Meinhold-Henschel, Sigrid & Roth, Roland & Tasanko, Pia (2010) *Youth participation in Finland and Germany. Status analysis and data based recommendations*. Finnish Youth Research Network, Bertelsmann Stiftung und Forschungsgruppe Jugend & Europa am CAP, Ludwig-Maximilians-Universität München. <http://www.nuorisotutkimusseura.fi/julkaisut/verkkojulkaisut> (Viitattu 19.5.2011.)
- Finell, Theresa & Pättiniemi, Panu (tulossa) *Sociaal medians inverkan på evenemanget Your Move*. Yrkehögskolan Arcada.
- Fogelholm, Mikael & Paronen, Olavi & Miettinen, Mari (2007) *Liikunta –hyvinvointipoliittinen mahdollisuus. Suomalaisten terveys- liikunnan tila ja kehittyminen 2006*. Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2007:1. Helsinki: Yliopistopaino.
- Frank, Arthur W. (1991) For a Sociology of the Body. An Analytical Review. Teoksessa Mike Featherstone & Mike Hepworth & Bryan S. Turner (toim.) *The Body. Social Process and Cultural Theory*. London: Sage.
- Gordon, Tuula (2006) Girls in education: citizenship, agency and emotion. *Gender and Education* 18:1, 1–15.
- Gretschel, Anu (2002) *Kunta nuorten osallisuusympäristönä. Nuorten ryhmän ja kunnan välisen vuorovaikutussuhteen tarkas- telu kolmen liikuntarakentamisprojektin laadunarvioinnin keinoin*. Studies in Sport, Physical Education and Health 85. Jyväskylän yliopisto. Saatavilla: <http://urn.fi/URN:ISBN:951-39-1286-8> (Viitattu 4.3.2011.)
- Gretschel, Anu (2011a) Mitä nuoret ottavat esille liikuntapalve- luissa? Esitys. *Lasten ja nuorten liikkumisen ja urheilun kulttuuri 2020*. Ideamylly II. Helsinki, Vanha Satama 29.3.2011. <http://www.slideshare.net/DemosHelsinki/lasten-ja-nuorten-liikkumi- nen-ja-urheilu> (Viitattu 22.11.2011.)
- Gretschel, Anu (2011b) *Nuorisotalo mahdollistavana lähiyhteisö- nä – Nuorten näkökulma*. Helsingin kaupungin nuorisosaiankes- kus, julkaisuja 3/2011 & Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotut- kimusseura, verkkojulkaisuja 41. <http://www.nuorisotutkimus- seura.fi/julkaisuja/nuorisotalo.pdf>. (Viitattu 22.6.2011.)
- Gretschel, Anu & Koskinen, Sanna & Juntila-Vitikka, Pirjo (tulossa) Yhdyskunta- ja liikuntasuunnittelu: esimerkkinä skeitti- alueet ja leikkipuistot. Teoksessa Anu Gretschel & Tomi Kiilakoski (toim.) *Demokratiaoppitunti. Lasten ja nuorten kunta 2010-luvun alussa*. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseu- ra.
- Gretschel, Anu & Laine, Sofia & Siivonen, Katriina & Peltola, Marja & Myllyniemi, Sami (2011) Toiminnan esteet. Teoksessa Määttä, Mirja & Tolonen, Tarja (toim.) *Otettu, annettu ja itse tehty. Nuorten vapaa-aika tänään*. Julkaisuja 112. Helsinki: Nuorisotut- kimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura, 107–126.
- *Hallitusohjelma 2011–2015*. <http://www.valtioneuvosto.fi/tiedostot/julkinen/hallitusneuvottelut-2011/neuvottelutulos/fi.pdf> (Viitattu 4.11.2011.)
- Harjunen, Hannele (2004) Lihavuus ja moraalinen paniikki. *Yhteiskuntapolitiikka* 69:4, 412–418.
- Heikkinen, Johanna (2011) *Vanhempi lapsen ja nuoren kilpaur- heilu maailmassa*. Puheenvuoro vanhemmille. Nuori Suomi ry.
- Hirschhorn Donahue, Elisabeth & Haskins, Ron & Nightingale, Marisa (2008) Using the Media to Promote Adolescent Well-Being. *The Future of Children. Policy Brief*, 18(1), 1–7. http://www.princeton.edu/futureofchildren/publications/docs/18_01_Policy- Brief.pdf (Viitattu 11.11.2011.)
- Jones, C. & McNamee, M. (2000) Moral Reasoning, Moral Action, and the Moral Atmosphere of Sport. *Sport, Education and Society* 5(2), 131–146.
- Kannas, Lasse & Vuori, Mika & Seppälä, Henna-Riikka & Tynjälä, Jorma & Villberg, Jari & Välimaa, Raili & Ojala, Kristiina (2002) Suojaako urheiluseuratoiminta nuoria päihteiltä ja tupak- kalta. *Liikunta & Tiede* 39, 4–11.

- Junntila-Vitikka, Pirjo & Nivala, Elina & Tasanko, Pia & Kiilakoski, Tomi & Gretschel, Anu (2011). Tilastollinen katsaus nuorten naisten ja miesten vaikutusmahdollisuuksiin kunnissa. Teoksessa Marjut Pietiläinen (toim) (2011) *Nuori tasa-arvo*. Helsinki: Tilastokeskus, 181–192.
- *Kansallinen liikuntatutkimus 2005–2006. Aikuiset 19–65-vuotiaat*. SLU:n julkaisusarja 4/2006. Suomen Kuntourheiluliitto. http://kunto-fi-bin.directo.fi/@Bin/ad1d95acf1a46c29e-045f0a459eaceca/1270817707/application/pdf/45451/Kansallinen%20liikuntatutkimus%202005_2006%20Aikuiset.pdf (Viitattu 24.10.2011.)
- *Kansallinen liikuntatutkimus 2009–2010. Aikuiset 19–65-vuotiaat*. SLU:n julkaisusarja 6/2010. Suomen Kuntoliikuntaliitto. http://slu-fi-bin.directo.fi/@Bin/f17a978c846ea0a4b1621d40a2e-1b5e7/1315552193/application/pdf/3244706/Liikuntatutkimus_aikuiset_2009_2010.pdf (Viitattu 24.10.2011.)
- Kantomaa, Marko (2010) *The role of physical activity on emotional and behavioural problems, self-rated health and educational attainment among adolescents*. Lääketieteellinen tiedekunta, Terveystieteiden laitos, Oulun yliopisto.
- Kokko, Sami (2010) *Health Promoting Sports Club. Youth Sports Clubs' Health Promotion Profiles, Guidance, and Associated Coaching Practice, in Finland*. Studies in Sport, Physical Education and Health 144, Jyväskylän yliopisto.
- Kokko, Sami, Villberg, Jari & Kannas, Lasse. (2011) *Nuorten urheilijoiden harjoittelu ja urheilijana eläminen. 13–15-vuotiaiden urheilijoiden näkemyksiä harjoitusmääristä, harjoittelun monipuolisuudesta sekä urheilullisista elämäntavoista*. Nuori Suomi ry.
- Koskinen-Ollonqvist, Pirjo & Aalto-Kallio, Mervi & Mikkonen, Nella & Nykyri, Päivi & Parviainen, Heikki & Saikkonen, Paula & Tamminiemi, Kaarina (2007) *Rajoilla ja ytimessä. Terveiden edistämisen näyttäytyminen väitöskirjatutkimuksissa*. Terveiden edistämisen keskus.
- *Kouluterveyskysely 2010*. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL) Internet-osoitteessa <http://www.thl.fi/kouluterveyskysely>
- Kyrölä, Katariina (2007) *Lihavuusvaara! Pelon politiikka ja lihava ruumiillisuus Helsingin Sanomissa*. Teoksessa Kyrölä, Katariina & Harjunen, Hannele (toim.) *Koolla on väliä! Lihavuus, ruuminormit ja sukupuoli*. LIKE, Helsinki, 49–82.
- Laine, Sofia & Gretschel, Anu & Siivonen, Katriina & Hirsjärvi, Irma & Myllyniemi, Sami (2011) *Toiminnan motiivit*. Teoksessa Mirja Määttä & Tarja Tolonen (toim.) *Annettu, otettu, itse tehty. Nuorten vapaa-aika tänään*. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 112, 92–108.
- *Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämissuunnitelma 2012–2015*. Luonnos lausuntokierrokselle 20.9.2011. Julkaisematon.
- Lareau, Anette (2003) *Unequal Childhoods. Class, Race, and Family Life*. University of California Press.
- Lehtonen, Kati (2005) *Sinettiseuratoiminnan arviointi*. Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja 175. LIKES/LINET. Jyväskylä.
- Lehtonen, Kati (2007) *Mä oon täällä! Seurantaraportti Nuorten Harrasteliikuntahankkeen käynnistymisestä*. Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja 191. LIKES/LINET. Jyväskylä.
- Lehtonen, Kati (2009) *Ohjaajat ja valmentajat lasten ja nuorten seuratoiminnan kehityshankkeissa*. Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja 225. LIKES/LINET. Jyväskylä.
- Lupton, Deborah (1995) *The Imperative of Health. Public Health and the Regulated Body*. London: Sage.
- Meinander, Henrik (2005) *Discipline, Character, Health: Ideals and Icons of Nordic Masculinity 1860–1930*. *The International Journal of the History of Sport* 22:4, 600–617.
- Myllyniemi, Sami (2009) *Aika vapaalla. Nuorten vapaa-aikatutkimus 2009*. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto.
- Nuori Suomi (2007) *Harrastemanagerin käsikirja*. Espoo: Multiprint Otamedia.
- Nuori Suomi (2008) *Fyysisen aktiivisuuden suositus kouluikäisille 7–18-vuotiaille*. Lasten ja nuorten liikunnan asiointijaryhmä 2008. [http://www.nuorisuomi.fi/files/ns/julkaisut/080129Liikuntasuositus-kirja\[kevyt\]_08.pdf](http://www.nuorisuomi.fi/files/ns/julkaisut/080129Liikuntasuositus-kirja[kevyt]_08.pdf) (Viitattu 22.11.2011.)
- Nuori Suomi (2010a) *Tulokset kyselystä movereille* 22.10.2010. Julkaisematon.
- Nuori Suomi (2010b) *Moverin opas*. Helsinki: Reptalo.
- Nuori Suomi (2011a) *10 teesiä ja 100 lupausa. Manifesti lasten ja nuorten liikkumisesta*. Lasten ja nuorten liikkumisen ja urheilun kulttuurin tulevaisuus 2020. Nuori Suomi ja Demos Helsinki.
- Nuori Suomi (2011b) *Nuori Suomi strategia 2012–2015*. http://www.nuorisuomi.fi/files/ns2/Nuori%20Suomi_PDF/vedosIV_NS_strategia_2012-15.pdf (Viitattu 22.11.2011.)
- Paju, Petri (2011) *Koulua on käytävä – etnografinen tutkimus koululuokasta sosiaalisena tilana*. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 115.
- Pekkala, Elias (2011) *Sosiaalisen median hyödyntäminen salibandyn MM-kisoissa 2010*. Kerava: Laurea-ammattikorkeakoulu. https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/30487/ONT_Elias_Pekkala.pdf?sequence=1 (Viitattu 11.11.2011.)
- Peltola, Marja (2007) *Konventioita ja vaihtoehtoja – nuoret muuttuvan yhteiskunnan poliittisina toimijoina*. Teoksessa Kari Paakkunainen (toim.) *Sukupolvipolitiikka. Nuoret ja eduskuntavaalit 2007*. Opetusministeriö & Nuorisosaian neuvottelukunta & Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, 82–102.
- Puronaho, Kari (2006) *Liikuntaseurojen lasten ja nuorten liikunnan markkinointi. Tutkimus lasten ja nuorten liikunnan tuotantoprosessista, resursseista ja kustannuksista*. Jyväskylä Studies in Business and Economics, Jyväskylän yliopisto.
- Puronaho, Kari & Näckel, Ilari & Matilainen, Pertti & Pulkkinen, Riikka & Hartman, Anne-Mari & Pavelka, Bela (2001) *Mitä liikunta maksaa?* Liikunnan kehittämisskeskus, Jyväskylän yliopisto.
- Rautava, Pasi & Laakso, Lauri & Nupponen Heimo (2003) *Vanhempien merkitys 5. luokkalaisten lasten liikuntaharrastuksessa*. Laps Suomen- hanke. *Liikunta & Tiede* 5-6/2003. http://www.lts.fi/filearc/131_art4.pdf (Viitattu 8.8.2011.)
- Rimpelä, Matti (2000) *Urheiluseuratoiminnan, kilpaurheilun ja urheiluviestinnän yhteydet lasten päihteiden käyttöön*. *Liikunnan ja urheilun maailma*, 4.
- Ronkainen, Suvi (1999) *Ajan ja paikan merkitsemät. Subjektiviteetti, tieto ja toimijuus*. Helsinki: Gaudeamus.

- Rytkönen, Marjo (2007) *Nuorten toimijuus ja resurssit urheiluseuroissa*. Kasvatustieteen pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopisto.
- Samdal, Oddrun & Tynjälä, Jorma & Roberts, Chir & Sallis, James F. & Villberg, Jari & Wold, Bente (2006) Trends in vigorous physical activity and TV watching of adolescents from 1986 to 2002 in seven European Countries. *European Journal of Public Health* 2007, 17(3), 242–248.
- Seppälä, Piritta (2011) *Kiinnostu & kiinnosta. Näin markkinoit järjestöasi sosiaalisessa mediassa*. Sivistysliitto Kansalaisfoorumi SKAF ry.
- Shilling, Chris (1991) Educating the Body: Physical Capital and the Production of Social Inequalities. *Sociology* 24 (4), 653–672.
- Shilling, Chris (1993a) The body, class and social inequalities. Teoksessa John, Evans (toim.) *Equality, education and physical education*. The Falmer Press: London & Bristol, 55–73.
- Shilling, Chris (1993b) *The Body and Social Theory*. London, Thousand Oaks, New Delhi: Sage
- Sirviö, Kaarina & Mönkkönen, Kaarina & Hoffrén, Tarja & Roine, Maija & Lappalainen, Jaana (2011) Ennakoiva osaaminen – toimintaa ennen erityistä. Malli ennakoivan toiminnan arviointiin ja kehittämiseen. Teoksessa Petri Ruuskanen & Katri Savolainen & Mari Suonio (toim.) *Toivo sosiaalisessa. Toivoa luova toimintakulttuuri sosiaalityössä*. EU: UNIpress, 118–146.
- Sletten, Mira A. (2010) Social costs of poverty; leisure time socializing and the subjective experience of social isolation among 13-16-year-old Norwegians. *Journal of Youth studies* 13(3), 291–315.
- Suomen Liikunta ja Urheilu (2010) *SLU:n strategiakartta vuoteen 2020*. <http://www.slu.fi/slu-esittely/slu-n-strategia/> (Viitattu 22.11.2011.)
- Suomen Valtakunnan Urheiluliiton toimintakertomus 1990.
- Suomen Voimistelu ja Urheiluliiton toimintakertomus 1947. Helsinki: Kirjapaino Nova.
- Suoninen, Annikka & Kupari, Pekka & Törmäkangas, Kari (2010) *Nuorten yhteiskunnalliset tiedot, osallistuminen ja asenteet*. Kansainvälisen ICCS 2009 -tutkimuksen päätulokset. Koulutuksen tutkimuslaitos. Jyväskylän yliopisto. http://ktl.jyu.fi/img/portal/19254/ICCS-RAPORTTI_VERKKOVERSIO.pdf. (Viitattu 8.3.2011.)
- Tapscott, Don (2010) *Syntynyt digiaikaan*. (Alkuperäisteos Grown Up Digital) Käännös Timo Hautala. Porvoo: WSOY.
- Tiihonen, Arto (2002) *Ruumiista miestä, tarinasta tulkintaa: oikeita miehiä ja urheilijoita?* LIKES. Jyväskylä.
- Tuomaala, Saara (2003) Punaiset posket ja suorat polvet. Kansakoulun terveydenhoidon ihanteita ja käytäntöjä 1920- ja 1930-luvulla. Teoksessa Ilpo Helén & Mikko Jauho (toim.) *Kansalaisuus ja kansanterveys*. Helsinki: Gaudeamus, 87–109.
- Väisänen, Raija (2011) Toivon ja epätoivon rajapinnoilla. Näkökulmia ehkäisevään päihdesosiaalityöhön. Teoksessa Petri Ruuskanen & Katri Savolainen & Mari Suonio (toim.) *Toivo sosiaalisessa. Toivoa luova toimintakulttuuri sosiaalityössä*. EU: UNIpress, 172–193.
- Weber, Sandra & Dixon, Shanly (toim.) (2010) *Growing up online. Young people and digital technologies*. New York: Palgrave Macmillan.
- Vehkalahti, Kimmo (2008) *Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät*. Helsinki: Tammi.
- Vygotsky, Lev Semjonovitš (1979) *Mind in Society. The Development of Higher Psychological Processes*. Edited by Michael Cole et al. Cambridge, Mass.: Harvard University Press.
- White, Amanda M. & Gager, Constance T. (2007) Idle Hands and Empty Pockets? Youth Involvement in Extracurricular Activities, Social Capital, and Economic Status. *Youth & Society* 39(1), 75–111.
- WHO (1986) *Ottawa Charter for Health Promotion*. First International Conference on Health Promotion Ottawa, 21 November 1986 - WHO/HPR/HEP/95.1 http://www.who.int/hpr/NPH/docs/ottawa_charter_hp.pdf (Viitattu 10.11.2011.)

Liite 1.

Liikuntakriteereitä ja -suosituksia

Lasten ja nuorten liikunnan asiantuntijaryhmä 2008 on laatinut opetusministeriön tukemana fyysisen aktiivisuuden perussuosituksen kouluikäisille (Nuori Suomi 2008). Perussuositus on, **että kaikkien 7–18-vuotiaiden tulee liikkua vähintään 1–2 tuntia päivässä monipuolisesti ja ikään sopivalla tavalla**⁵⁸. 13–18-vuotiaiden tulisi julkaisun mukaan liikkua päivittäin 1–1½ tuntia. Suurin hyöty saavutetaan, kun vähintään puolet päivän aikana kertyvästä fyysisestä aktiivisuudesta kertyy **yli 10 minuuttia kestävästä** reipasta liikuntaa sisältävistä tuokioista tai liikuntajaksoista. (Nuori Suomi 2008.) Marko Kantomaan (2010) väitöskirjassa 15–16-vuotiaat nuorten fyysisestä aktiivisuutta mitattiin kysymällä, **kuinka monta tuntia viikossa** he osallistuvat reippaaseen fyysiseen aktiiviteettiin kouluajan ulkopuolella. Reipas aktiiviteetti määriteltiin sellaiseksi, jossa hikoiltiin ja hengästyttiin ainakin jossain määrin. Nuoret jaettiin kolmeen ryhmään heidän viikoittaisen aktiivisuutensa perusteella. Ensimmäisen ryhmän muodostivat aktiiviset (4h tai enemmän viikossa), toisen ryhmän kohtalaisen aktiiviset (2–3h viikossa) ja kolmannen ei-aktiiviset (0–1h viikossa).

Kansallisessa liikuntatutkimuksessa 2005–2006 (sivu 16) mainitaan aikuisliikunnan osalta, että eri suositukset tuottavat erilaisia tuloksia tulkinnasta riippuen. Julkaisussa viitataan dokumenttiin ”Surgeon General’s Report on Physical Activity” (Centers for Disease Control and Prevention), jossa on auktorisoitu terveyttä edistävän liikunnan suosituksia. Surgeon General’s -raportin **terveysliikunnan suositusmääritelmän** mukaan liikunnan tulisi olla **kohtuullista, hivenen hengästyttävää ja syketasoa kohottavaa**, joka tapahtuu **vähintään viisi kertaa viikossa ja vähintään 30 minuuttia päivittäin**. Perinteisen **kuntoliikunnan suosituksen** mukaan liikunnan olisi hyvä olla **jäntevää, reipasta, hikoilua tuottavaa liikuntaa**, joka tapahtuu **vähintään kolme kertaa viikossa ja vähintään 30 minuuttia kerralla**. Kansallisessa liikuntatutkimuksessa 2009–2010 aikuisliikunnan raportissa terveyttä edistäväksi liikunnaksi on tulkittu se, että harrastetaan liikuntaa **vähintään neljä kertaa viikossa ripeästi tai rasittavasti, ainakin 30 minuuttia päivässä**. Kansallisen liikuntatutkimuksen lasten ja nuorten raporteissa ei oteta kantaa asiaan.

Fogelholmin ym. (2007, 3) mukaan tutkimuksissa on heidän mukaansa osoitettu, että 3 x 10 minuuttia päivässä on yhtä hyvä terveyden kannalta kuin 1 x 30 minuuttia. Kymmentä minuuttia lyhyempien pätkien terveysvaikutuksista ei ole riittävästi tietoa. (Mt.) Fogelholm ym. kirjoittavat, ettei tietoa lasten ja nuorten liikunnan tarpeista terveyden kannalta ole riittävästi ja tämän vuoksi ”suositukset ovat vielä epävarmimmalla pohjalla kuin aikuisten terveysliikuntasuositukset”. Lapsia ja nuoria koskevia suosituksia on heidän mukaansa kuitenkin annettu eri maissa, eivätkä ne oleellisesti eroa toisistaan. Heidän mukaansa ”tämä ei välttämättä osoita yhteistä näkemystä, vaan yhteisen näkemyksen puutteesta johtuvaa toisten suositusten soveltamista”. **Fogelholmin ym. mukaan yleisimmin käytetty lasten ja nuorten liikuntasuositus** – joka esiintyy mm. pohjoismaisissa ravitsemussuosituksissa ja niiden perusteella laadituissa Valtion ravitsemusneuvottelukunnan suosituksissa – on **”vähintään tunti joka päivä”**. Monissa suosituksissa todetaan, että ainakin osan liikunnasta tulisi olla vauhdikasta, ts. sellaista, joka hengästyttää ja pistää posket punottamaan. (Mt. 24–25.)

Fogelholmin ym. raportissa (2007) esitellään Suomessa käytettyjä nuorten liikkumista kuvaavia selvityksiä (Nuorten terveystapatutkimus, Kouluterveyskysely, WHO:n koordinoima koululaistutkimus ja Opetushallituksen tekemä peruskoulun liikunnan oppimistuloksia koskeva arviointi), joita tarkastelemalla saa kuvan siitä, miten fyysistä aktiivisuutta on mitattu.

Nuorten terveystapatutkimuksessa (NTTT) tiedustellaan liikunnan harrastuksen tiheyttä urheiluseuran harjoituksissa ja muulla tavoin vapaa-aikana. Fogelholmin ym. mukaan (mt., 26) **tapa esittää kysymys saattaa karsia pois ne fyysisen aktiivisuuden muodot, joita nuoret eivät itse pidä urheiluna tai liikuntana (esim. tanssi, skeittaus)**. Lisäksi vastausten ulkopuolelle jäivät todennäköisimmin koulumatkat ja liikkuminen koulupäivän aikana. Fogelholm ym. taulukoivat ristiin katsaustaan varten urheiluseurassa ja muuten vapaa-aikana tapahtuvan liikunnan harrastuksen useuden. **Riittäväksi liikunnaksi** arviointiin yhteensä **vähintään neljä kertaa viikossa tapahtuva vapaa-ajan liikunta** urheiluseurassa ja/tai urheiluseuran ulkopuolella. Tällöin vuonna 2005 riittävästi liikkuvien osuus 12-, 14-, 16- ja 18-vuotiaista pojista

⁵⁸ Lihavoinnilla olemme halunneet korostaa eri selvityksissä käytettyjä kriteereitä tai selvitysten tuloksia.

oli 51, 45, 38 ja 29 % ja tytöistä vastaavasti 44, 38, 31 ja 24 %. Erittäin vähän (vapaa-ajan liikuntaa urheiluseurassa ja/tai urheiluseuran ulkopuolella yhteensä korkeintaan kerran viikossa) liikkuvia taas oli 20–35 %. Vähän liikkuvien osuus suureni iän myötä, mutta tyttöjen ja poikien välillä ei ollut kovin suurta eroa. Kahden kysymyksen (urheiluseuraliikunta ja muu vapaa-ajan liikunta) mukaan arvioidun **riittävän liikunnan toteutuminen on tasaisesti suurentunut viimeisen 14 vuoden aikana**. Tytöillä muutokset ovat olleet suurempia kuin pojilla. **Vastaavasti riittämättömästi liikkuvien osuudet ovat pienentyneet ja jälleen tytöillä muutos oli poikia suurempi**. Fogelholm ym. toteavat, että luokittelu on herkkä käytettävälle kriteerille. Murrosiässä tapahtuva liikunnan väheneminen on aivan **samanlaista kuin 1990-luvun alussa**. Tärkeää on myös havaita, että 12-vuotiaanakin – kun liikunnan harrastaminen on suurimmillaan – noin viidennes liikkuu tuskin lainkaan ja noin puolet ei yllä kansainvälisiin liikuntasuosituksiin. (Fogelholm ym. 2007.)

Kouluterveyskyselyssä tiedustellaan vähintään puolen tunnin urheilun tai liikunnan harrastamista vapaa-ajalla. Vastausvaihtoehdot vaihtelevat useasta kerrasta päivässä ”en lainkaan” -vaihtoehtoon. Tässä kyselyssä ainoastaan vastausta ”**vähintään kerran päivässä**” voidaan pitää riittävän liikunnan osoittimena. Muutokset 2000-luvulla ovat olleet vähäisiä, mutta tytöillä voitiin havaita riittävästi liikkuvien osuuden suurentuneen. **Molemmilla sukupuolilla kerran viikossa tai harvemmin liikkuvien osuudet vähenivät**. Kouluterveyskyselyssä selvitetään myös viikoittaisen hengästymistä ja hikoilua aiheuttavan, koulutuntien ulkopuolella harrastetun liikunnan tuntimäärä. Fogelholmin ym. mukaan vuonna 2006 pojista 40 % ja tytöistä 29 % liikkui näin rivakasti vähintään 4 tuntia viikossa. Tällaista vauhdikkaan liikunnan määrää voi pitää riittävänä, ja todennäköisesti näillä 30–40 %:lla oli myös liikunnan kokonaismäärä terveyden kannalta riittävää. Pojista 35 % ja tytöistä 41 % hengästyi ja hikoili korkeintaan tunnin verran viikossa. Muutokset hengästymistä ja hikoilua aiheuttavan liikunnan määrässä vuosien 2000 ja 2006 välillä olivat hyvin samansuuntaiset kuin mitä kuvattiin liikunnan useudesta: pojilla havaittiin hyvin lievä, myönteinen muutos, kun taas tytöillä rasittavan liikunnan harrastaminen lisääntyi selvemmin. (Fogelholm ym. 2007.)

Maailman terveysjärjestön eli **WHO:n koululais-tutkimuksessa** liikunnan määrää kysytään kysymyksellä: kuinka monena päivänä viikossa harrastat liikuntaa **vähintään tunnin ajan**? Liikunta tässä tutkimuksessa oli määritelty koskemaan kaikkea fyysistä aktiivisuutta, joka aiheuttaa ainakin ajoittaista hengästymistä ja hikoilua. Nuori itse määrittelee, liik-

kuuko hän riittävästi vai ei. Fogelholmin ym. tekemä ikäryhmien vertailu osoitti Nuorten terveystapatutkimuksen tavoin sen, miten nopeasti riittävästi liikkuvien osuudet vähenevät 11 ja 15 ikävuoden välissä. Johdonmukaisesti muiden tutkimusten kanssa riittävästi liikkuvia tyttöjä on vähemmän kuin poikia. WHO:n koululais-tutkimuksen mukaan riittävästi liikkuvia 15-vuotiaita on vain 27 % pojista ja 20 % tytöistä. Tutkimuksesta julkaistiin vuonna 2007 seitsemää maata vertaileva artikkeli (Samdal ym. 2007), jossa kuvattiin 11-, 13- ja 15-vuotiaiden koululaisten rasittavan liikunnan useutta ja television katselua erottamatta ikäryhmiä. **Suomi oli ainoa, jossa vähintään neljä kertaa viikossa rasittavaa liikuntaa harrastaneiden osuus suureni vuosien 1986 ja 2002 välillä**. Tämä havainto on Fogelholmin ym. mukaan yhtäpitävä NTTT:n kanssa ja vahvistaa näkemystä, jonka mukaan **vapaa-ajan liikunnan harrastaminen todellakin on yleistynyt nuorten keskuudessa viimeisen 10–20 vuoden aikana**. (Fogelholm ym. 2007.)

Opetushallitus arvioi keväällä 2003 peruskoulun liikunnan oppimistuloksia. Vapaa-ajan liikunnan määrästä ja laadusta oli neljä kysymystä: kaksi liikunnasta urheiluseurassa tai muussa ohjatussa liikunnassa ja kaksi omaehtoisesta, ohjaamattomasta liikunnasta. Molemmista kysyttiin **vähintään 20 minuuttia kestävä liikunnan useutta sekä ripeän, hengästymistä ja hikoilua aiheuttavan liikunnan määrää (tuntia viikossa)**. Katsaustaan varten Fogelholm ym. laskivat yhteen ohjatun ja omaehtoisen liikunnan useuden kertoina viikossa sekä hengästymistä ja hikoilua aiheuttavan omaehtoisen liikunnan määrän, jotka taulukoitiin ristiin. Riittäväksi liikunnaksi arvioitiin vähintään **viisi kertaa viikossa** tapahtuva liikunta, jonka aikana liikutaan ripeästi **vähintään 3,5 tuntia viikossa**. Tavoite oli kuvata päivittäin tai lähes päivittäin tapahtuva liikunta, josta keskimäärin **vähintään 30 minuuttia päivässä oli ripeää**. Tämän vaatimuksen täytti 46 % pojista ja 38 % tytöistä. Erittäin vähän liikkuviksi arvioitiin ne, jotka liikkuivat korkeintaan kerran viikossa ja joilla ripeää liikuntaa oli korkeintaan 2,5 tuntia viikossa. Tässä arviossa pidettiin keskeisenä sitä, että lähes kaikki päivät ovat passiivisia, vaikka joillakin harvoilla yhtenä päivänä saattoi olla pariikin tuntia ripeää liikuntaa. Tämän määritelmän mukaan erittäin vähän liikkuvia oli 23 % pojista ja 29 % tytöistä. Tulokset olivat samansuuntaisia kuin Nuorten terveystapatutkimuksessa. Nuorten, 14–15-vuotiaiden liikunnan riittävyttä koskevat tuolloin uusimmat tutkimustulokset on koottu yhteen Fogelholmin ym. katsaukseen. He päättelivät, että 15-vuotiaista pojista 45–60 % ja tytöistä 40–50 % liikkuu riittävästi. Vastaavasti noin viidennes pojista ja neljännes tytöistä lienee hyvin passiivisia. (Fogelholm 2007.)

Liite 2

Haastateltujen nuorten liikuntatausta

Cheerleadingia harrastava 9-vuotias tyttö (HAAST1) on aloittanut harrastuksensa 7-vuotiaana *kaverin houkuttelemana*. Tytön vanhemmat ovat eronneet, asuu vuoroin isänsä ja vuoroin äitinsä luona. Cheerleadingin harrastaminen tapahtuu 3 kertaa viikossa Helsingin keskustassa, jonne tyttö kulkee isän luona ollessaan tämän kyydillä ja äidin luona ollessaan julkisilla kulkuneuvoilla. Nyt tyttö on alkanut välillä kulkea matkoja myös ilman saattajaa, kuitenkin niin, että äiti tulee vastaan. Vapaa-ajallaan tyttö käy myös katsomassa cheerleading-kisoja perheensä kanssa. Tyttö ei näe harrastuskavereitaan vapaa-ajalla, nämä asuvat pääosin lähempänä keskustaa. Tyttö käy vapaa-ajallaan myös ajoittain uimahallissa uimassa äitinsä ja tämän puolison kanssa. Tyttö aikoo haastatteluhetkellä jatkaa harrastustaan *niin vanhaksi kuin pystyy*. Tytön kaverit ovat samasta pihapiiristä ja koulusta. Hän viihtyy koulussa, pitää erityisesti matematiikasta ja teknisestä työstä sekä liikunnasta. Tieto cheerleading-harrastuksesta on tullut kaverilta. Myös äiti kertoo, ettei olisi tällaista muuten keksinyt. Vanhemmilla ei ole ollut vaikeuksia maksaa harrastusmaksuja. Talkootyöhön äidin on ollut vaikeampi osallistua, koska hänellä ei ole autoa, mutta kyytejä on aina tarvittaessa järjestynyt muilta vanhemmilta. Harrastusta ei ole ollut ilmeisesti tarjolla lähempänä kotia.

Jalkapalloa harrastava 12-vuotias pojan (HAAST2) perheeseen kuuluu vanhempien lisäksi isovelji ja pikkusisko. Hän on pelannut jalkapalloa 5-vuotiaasta asti. Myös isovelji on pelannut jalkapalloa, samoin pikkusisko ja vanhemmat nuorempana. Perhe on muuttanut pojan elämän aikana Helsingin sisällä, mutta tämä ei ole vaikuttanut perheen jalkapalloharrastukseen muutoin kuin seuran vaihtumisena. Pojan lähimmistä kavereista toinen on samassa jalkapallojoukkueessa ja asuu lähellä, toinen on samalla luokalla. Jalkapalloharrastus tapahtuu n. 4 kertaa viikossa, pääosin alueella missä poika asuu. Hän kulkee harjoituksiin pääasiallisesti isänsä kyydillä, joskus metrolla. Hän kuuluu joukkueestaan pelaajiin, jotka on valittu myös kyvykouluun, johon on valittu lupaavia pelaajia alueen juniorijoukkueista. Vapaa-ajallaan hän hengaillee kauppakeskuksissa ja viihtyy asuinalueellaan. Koulussa hän tykkää liikunnasta ja maantiedosta. Liikunnanopettaja tietää pojan harrastavan jalkapalloa. Hänellä ei ole tällä hetkellä muita

harrastuksia, mutta aiemmin on harrastanut jalkapallon ohella yleisurheilua. Yleisurheilun hän lopetti koska ei vaan jaksanut sitä. Hänellä ei ole sellaisia harrastuksia, joita haluaisi harrastaa, muttei harrastaa. Perheen kanssa poika käy katsomassa urheilua, pääasiassa jalkapalloa ja katsovat sitä yhdessä myös televisiosta. Vanhempiensa hän olettaa odottavan, että hän *omistautuu sit sille [jalkapalloseuralle] ku se maksaa*. Vanhemmat kannustavat häntä harrastuksessa. Kymmenen vuoden päästä hän arvelee pelaavansa jalkapalloa ulkomailla ammattilaisena ja hänellä on myös selvillä, mitä pelipaikkaa hän pelaa, koska se on *mun paras osa-alue*. Harrastamiseen tai joukkuehenkeen vaikuttava tekijä on se, että pojan mielestä joukkueessa on *häiriötekijöitä*, joiksi hän nimeää jotkut pelaajat, jotka eivät *jaksa keskittyä*. Pojan isä osallistuu aktiivisesti joukkueen toimintaan ja on osallistunut koko tämän harrastuksen ajan.

Toinen **12-vuotias jalkapalloa harrastava poika (HAAST3)** on harrastanut jalkapalloa kaksi vuotta. Hän on asunut pääosan elämästään Helsingissä. Hänen perheeseensä kuuluu äidin ja isän lisäksi isovelji ja pikkusisko. Jalkapalloharrastus 4 kertaa viikossa, kesäisin hän kulkee matkan pyörällä, kävellen tai metrolla. Kaverit ovat samalla luokalla tai samassa jalkapallojoukkueessa olevia. Aiemmin hän on harrastanut erästä kamppailulajia, jonka harrastaminen loppui siihen, ettei *se vaan jotenkin ollu hauskaa*. Jalkapalloharrastus ei kuitenkaan alkanut heti tämän harrastuksen lopettamisen jälkeen. *Mä mietin aika kauan harrastusta, mitä mä aloittaisin, sit ku toi [joukkuekaveri] muutti, me asuttiin ennen tosi lähellä, niin se muutti, nii se pyysi mua alottaa täs jengissä, niin sit mä aloitin samaan aikaan sen kaa*. Siskolla ja vanhemmilla on omia liikuntaharrastuksia. Vapaa-ajallaan poika viettää aikaansa eri puolella asuinpaikkaansa, mainitsee esimerkiksi pelaavansa kavereiden kanssa lätkää tai jalkapalloa kentällä. Joskus lähtee myös äitinsä kanssa lenkille. Hän on hakenut yläasteelle liikuntaluokalle, jonne on ollut pyrkimässä myös tuttuja. Koulussa hän tykkää liikunnasta, biologiasta ja matikasta. Koulussa on joku *tyyppi* käynyt kertomassa liikuntahommeleista, kun kysyn onko koulussa kannustettu liikuntaharrastuksiin. Hän mainitsee että jossain vaiheessa haluaisi harrastaa yleisurheilua tai taistelulajia, mutta esteenä on ollut se, että *on näit*

futishommeleit ollu niin paljon ja sitten jalat on aina kipeet futisharkkojen jälkeen, tai joskus aina. Ja sit mä haluan, et on vapaa-aikaakin kanssa. Futista tykkää harrastaa, koska se on kivaa ja siellä on kavereita. Hän on myös mukana kyvykoulutoiminnassa, johon on tullut valituksi. Vanhemmat kannustavat poikaa harrastuksessa. Jalkapalloharrastuksen lopettaminen on käynyt mielessä, kun on pohtinut, että haluaisi ehkä myös aloittaa jonkun toisen harrastuksen. Vanhemmat kannustaa mua ja silleen, kun yhes vaihees mä meinasin lopettaa, joku vuos sitten...mutta sit ne kannusti mua ja sit mä jatkoin vielä. Lopettamisaikomus liittyi siihen, että olisi halunnut aloittaa jonkun toisen harrastuksen, esimerkiksi kamppailulajiin, mutta valitsi jalkapallon kun mun vanhemmat kannusti, ja sit joukkueenjohtaja sano, et ei kannata lopettaa. Jalkapallojoukkueen tulevaisuus on haastatteluhetkellä vaakalaudalla siksi, että uutta valmentajaa ei ole löytynyt lopettaneen tilalle. Poika arvelee, että tällä hetkellä pelaajilla on erilaisia motiiveja harrastukselleen: jotkut ei ota tätä niinku silleen kunnolla. Tulevaisuudessa poika haluaisi hyväks futispelaajaks. Haluaisi 10 vuoden päästä pelata ulkomailla jalkapalloa.

Kolmas jalkapalloa harrastava poika (HAAST4) on 12-vuotias ja hän asuu Kaakkoisen suurpiirin alueella yhdessä äitinsä kanssa, isäänsä ja tämän uutta perhettä hän näkee viikonloppuisin. Poika on muuttanut Helsingin sisällä muutamia kertoja. Kaverit ovat koulusta ja entiseltä asuinpaikalta sekä nykyiseltä asuinpaikalta. Vapaa-ajalla kavereiden kanssa hän pelaa jalkapalloa, on ulkona tai jonkun kotona. Hän on pelannut jalkapalloa pienempänä ja aloittanut hiljattain sen uudelleen lähempänä uutta asuinpaikkaansa. Hän on myös kokeillut monia muita liikuntaharrastuksia. Hän on käynyt kokeilemassa eri jalkapallojoukkueita ennen kuin on valinnut joukkueen, jossa nyt pelaa. Hän kävi ensin yhden joukkueen harjoituksissa, mutta sen taso ei miellyttänyt. Toisen joukkueen osalta aloittaminen muodostui ongelmalliseksi, koska valmentajaa ei yrityksistä huolimatta meinattu ensin tavoittaa sähköpostitse ja pidemmällä oleviin treeneihin tarvittiin valmentajan kyyti, jonka saamisessa oli ollut ongelmia. Kolmannessa joukkueessa, jossa poika lopulta aloitti hän kokee, että hänet on otettu kaveriksi, mutta on sitä mieltä, että hänen tasonsa on laskenut viimeaikaisten sairastelujen ja revähdysten vuoksi, joiden takia hän ei ole päässyt harjoittelemaan ja on mielestään *sössinyt* sitten treeneissä ja tämä harmittaa. Hän harrastaa jalkapalloa, koska se on hänen mielestään *tosi kivaa*. Hän kulkee treenimatkat bussilla ja metrolla. Hän pitää koulussa liikunnasta, matikasta ja käsitöistä. Opettaja on kannustanut poikaa liikuntaharrastuksissa, kun tämä on niistä kertonut. Äidin kanssa ulkoiluttavat koiraa, heittelevät koreja ja potkivat futista ja hiihtävät. Har-

rastuksista, joita haluaisi harrastaa, hän mainitsee laskettelun: [...] *emmä käy hirveesti kuitenkaan laskettelee, koska se on ihan tosi kallista. Nii mä haluisin silleen, et mä voisni käydä ainakin kerran viikos laskettelee tai enemmän, mä haluisin et mä voisni käyvä Alpeilla laskee ja tälleen, mut se on vähä niinku täs tilantees mahotonta.* Poika mainitsee Kivikkoon tulleen lumiparkin, jossa hän on käynyt kerran pitkä aika sitten, sitten on ollut sairaana ja futistreenejä. *Et sitä (laskettelua) mä haluisin niinku ihan kunnolla harrastaa.* Vanhemmat suhtautuvat liikuntaharrastuksiin *tosi hyvin ja tykkää siitä, ei niinku oo mitään paineit, mut silleen, et kuitenkin kehitty, äiti sano, et mun pitää harrastaa jotain, et on pakollista mulle.* Aikuisena hän haluaisi myös, että voisi harrastaa freestyle-laskettelua. Hän puhuu myös siitä, että pelaisi mielellään jalkapalloa valioliigassa *vähintään niinku Suomen tasolla, niinku ainaki hyväs jengissä.* Pojan äiti maksaa pojan harrastuksen ja on hakenut pojan liikuntaharrastuksiin myös tukea sosiaalitoimistosta. Hän on valmis hankkimaan rahat harrastuksiin, koska pitää niitä tärkeinä. Jalkapalloharrastuksen aloittamisesta on tullut paljon kuluja, koska on pitänyt seuramaksujen lisäksi hankkia varusteet ja tämän vuoksi äiti toivoo, että harrastus jatkuu tässä joukkueessa.

Viides haastateltava (HAAST 5) on 15-vuotias tyttö, jolla ei ole liikuntaharrastuksia. Perheeseen kuuluu isän ja äidin lisäksi pikkusisko, pikkuveli ja isovelji, joka on jo muuttanut pois kotoa. Äiti on työntekijä-ammattissa ja isä ei ole tällä hetkellä töissä. Haastateltava on tavoitettu Your Moven Nuorten omien liikuntatapahtumien kautta, jossa ollut koulun tapahtumanjärjestäjä-ryhmässä. Hänellä on kaksi hyvää ystävää, jotka asuvat lähellä ja käyvät samaa koulua. Hän on parhaillaan seurakunnan isoskoulutuksessa, josta on saanut myös uusia ystäviä. Koulutukseen on mennyt, koska haluaisi mennä isoseksi tulevana kesänä ja koska *se on ihanaa tutustuu ihmisiin.* Tytön kaverit eivät tällä hetkellä harrasta mitään ja *ei oo löytyny viel sitä oikeet harrastusta.* Äiti käy kuntosalilla, mutta muut eivät harrasta tytön mukaan mitään. Tytön mukaan vanhemmat ovat paljon töissä, pikkusisarukset ulkona ja hän itse isoskoulutuksessa. Jos hänellä on vapaa-aikaa, niin hän kuuntelee musiikkia ja rentoutuu. Välillä hän saattaa tehdä jotain lenkkejä. Tyttö asuu kerrostalossa melko pienessä asunnossa. Vapaa-ajalla kavereidensa kanssa yleensä leipovat. Hän on kuvataideluokalla ja pitää fysiikasta ja kemiasta. Koulusta ei ole tytön mukaan ehdotettu vapaa-ajan harrastuksia. Koululiikunnasta pitää ja se on *monipuolista.* Lempilajinaan mainitsee tanssin, erityisesti hip hopin. Hän on käynyt hip hop -tanssiryhmissä ja kokeillut show-tanssia, joista ainakin toinen on ilmeisesti ollut Helsingin kaupungin järjestämä. Enää hän ei käy näissä ryhmissä, *ku se oli huono*

ryhmä mun mielest, nii sit mä jätin sen. Tanssiminen on hänen mukaansa kivempaa ryhmässä kuin (tanssi) tunnilla. Vapaa-ajallaan tyttö jakaa mainoksia kahtena päivänä viikossa. Työstä saa hänen *vähän palkkaa työhön nähden.* Työhön kuuluu mainosten lajittelu ja jakaminen viikolla ja lauantaina viiteentoista kerrostalorappuun kärryllä. Kerrokset menee mieluummin hissillä kuin kävellen. Setä on hankkinut työn tytölle ja hän tekee sitä yksin. Tanssinut on jo ala-asteella, *mä tykkään nii paljo tanssimisesta.* Kaverit eivät tykkää tanssimisesta, eivätkä ole sitä harrastaneet, toinen kavereista pelaa jalkapalloa. Tanssia on harrastanut yksin. Harrastuksista haluaisi kokeilla kitaransoittoa ja on jo aloittamassa sen seurakunnan järjestämänä. Haluaisi myös aloittaa hip hopin uudelleen, mutta ei ole löytänyt ryhmää. Hän on etsinyt *netistä ja sitte noist lehistäki ja sit mä haluaisin myös aloittaa niinku teatterii, mut mä en oo sitäkää löytäny netistä ja lehistä.* Liikuntaharrastuksista on myös miettinyt sulkapalloa. Tytön mukaan vanhemmat eivät ole sanoneet mitään harrastuksista eikä niistä puhuta hirveästi vanhempien kanssa. *Paitsi sillon ku mul oli se hip hop, nii se oli vähä liian usein ku se oli niinku 4 kertaa viikossa, meidän äiti ei tykänny siitä hirveesti. [...] ku se oli nii usein, mä en ollu melkee koskaan kotona.* Vaikuttaa kuitenkin siltä, että tytön ei oleteta perheessä hoitavan pikkusisaruksia. Kymmenen vuoden päästä harrastaisi ehkä salilla käyntiä yhdessä tulevan miehensä kanssa. Liikuntaa tytön mielestä on kivempi harrastaa ystävän kanssa. Lenkkejä hän juoksee yksin. Liikunta ja urheilu ovat hyvä ainaki niinku tasapainoo koululle. Liikunnan pitää olla sellaista *mist ite tykkää, nauttii siitä. Kaikkie [liikuntaa] on kiva kokeilla.*

Kuudes haastattelu (**HAAST 6**) on kahden 14-vuotiaan tytön parihaastattelu. Kaverukset eivät harrasta liikuntaa. Haastateltavat tavoitettu Your Move:n Nuorten omien liikuntatapahtumien kautta, jota ovat olleet järjestämässä omassa koulussaan. Toisen tytöistä (tyttö 1) perheeseen kuuluvat vanhemmat ja muualla asuva, aikuinen velipuoli. Vanhemmat ovat työntekijäammateissa. Toisella (tyttö 2) tytöistä on vanhempien lisäksi kolme siskoa ja veli, kaksi isosiskoista asuu vielä kotona. Äiti on kotiäiti ja isä työntekijäammattissa. Tyttöjen kaverit ovat lähinnä koulusta ja tyttö 1:llä myös äidin kaveripiiristä sekä molemmilla myös pihapiiristä. Tyttö 1 harrastaa kuvaamataittoa ja yhteinen kaveri koneella oloa ja musiikin kuuntelua, piirtää kotona, hoitaa serkkuja ja näiden koiraa. Vapaa-ajalla perhe harrastaa matkustelua, toisen tytön ei taloudellisista syistä. Toisen tytön veljen vaimo käy salilla *melkei jokapäivä. Olis se kiva, mut ku se on kallis se kuukausikortti, iskä ei suostu ostaa.* Etenkin tyttö 2 puheessa tekemisen kalleus tulee esiin myös pidemällä asuvien sukulaisten näkemistä rajoittavana tekijänä. Kummankaan vanhemmat eivät ilmeisesti

harrasta liikuntaa. Harrastuksena tyttö 2 mainitsee siskon kaverin 3-vuotiaan lapsen hoitamisen, josta saa rahaa sekä musiikin kuuntelun. Kavereiden kanssa juttelevat, pelaavat, katsovat leffoja ja kuuntelevat musaa. Vanhemmat vievät tyttö 1 autolla *kuviskerhoon.* Toinen tyttö mainitsee, että harrastusten täytyisi olla lähellä, koska *ei iskä varmaa suostuis niinku viemää mua minnekää, et sen pitäis olla sit niinku aika lähellä, kävelymatkan päässä.* Asuinalueellaan tytöt arvelevat, että ehkä liian vähän toimintaa nuorille, vain nuoremille. Koulussa tyttö 1 tykkää kuvaamataidosta, kotitaloudesta, käsityöstä, musiikista ja kielistä. Tyttö 2 tykkää terveystiedosta, musiikista, käsityöstä ja kotitaloudesta, no mä niinku tykkään tehdä käsillä ja no mä en vois elää ilman musiikkii. Koulussa ei ole tyttöjen mielestä kannustettu vapaa-ajan harrastuksiin. Haastattelijan kysymykseen, harrastavatko tytöt vapaa-ajalla ollenkaan liikuntaa, tyttö 2 kertoo kävelevänsä veljen vaimon ja tämän koiran ja toisen siskonsa kanssa. Lisäksi *ku mä oon täti, niin mä joudun juosta lasten perässä.* Vanhemmat eivät ilmeisesti ole harrastaneet eivätkä harrasta liikuntaa. Tyttö 1 kertoo kävelevänsä välillä ja hänen ja äidin juoksevan isän perässä. Lenkit lähtevän tytön tai isän aloitteesta. Tyttö 1 vanhemmilla on ollut nuorempana joukkueurheiluharrastukset. Tyttö 2 mainitsee liikuntaa estävää tekijänä sen, *ettei isä suostu maksamaan liikuntaharrastusta.* Hän on kokeillut partiota, muttei pitänyt siitä kovin paljoa. Tyttö 1 on kokeillut voimistelua, kamppailulajia ja tanssinut. *Mut ne on aina jääny vähä sillee ku ensin on ollu sillee kivaa, mut sitte ku se on muuttunu tylsemmäks ja tylsemmäks koko ajan, ni sit se on aina jääny sillee.* Kamppailulajissa mielenkiinto hiipui 1,5 vuoden jälkeen ja yhdeksi syyksi hän kuvaa, että *porukka ei ollu semmonen yhtenäinen, vaan kaikki oli vähän omassa maailmassaan koko ajan.* Voimistelu taas loppui siihen, että *toiminnan rahoitus loppu.* Tanssi taas muuttui telinevoimisteluksi ja *jäi sen takia.* Tyttö 1 kertoo, että vanhemmat *tietystihän ne oli ilosia siitä, et on harraste. Mut ne on ilosii myös siitä, et mä teen sitä mistä mä pidän, että ne ei halua pakottaa mua mihinkään.* Tyttö 1 kulki kamppailuharrastukseen kävellen ja pyörällä ja jos harjoituksia oli myöhään, niin vanhemmat veivät tai hakivat hänet. Sukeltaminen tuli toiselle tytölle mieleen harrastuksena, jota olisi kiva harrastaa jos olisi rahaa. *Sitä voi tehdä niinku ympäri vuoden jossai lämpimis paikois missä vedet ei mee jäähän, mut sit taas matkustaminen maksaa, kaikki ne tavarat maksaa, varsinki jos sukeltaa niinku pullojen kaa ja tälle.* Kymmenen vuoden päästä tyttö 1 toivoo, että hänellä olisi ammatti, ehkä puvustaja tai verhoilija, ja oma koti jonkun kaverin kanssa. Harrastustensa tuolloin hän arvelee ehkä liittyvän käsillä tekoon, liikunnasta hän ei osaa sanoa. Tyttö 2 haluaisi lukioon ja tämän jälkeen yliopistoon. Hän haluaisi opiskella sosiaali- ja

terveysalaa, ehkä lääkäriksi, ja asua omassa kodissa ehkä miehen kanssa. Liikunnasta tulevaisuudessa hän ei osaa sanoa.

HAAST 7 on 24-vuotias skeittausta harrastava nuori nainen, joka on opiskellut ammattikoulussa ravintola-alalle. Kuvailee itseään urheilulliseksi ja *tykkää urheilla monipuolisesti, laittaa ruokaa, kuunnella musiikkia ja nähdä ystäviään*. Nainen asuu poikaystävänsä kanssa. Naisen ystäväistä osa on tullut skeittauksen kautta, osa on koulusta tai rippikoulusta tai muualta. Nainen on muuttanut 9-vuotiaana Helsinkiin maaseudulta. Harrasti maaseudulla capoeiraa, jota ilmeisesti harrastaa myös nyt. Nykyisellä asuinalueella ei naisen mielestä ole ajanviettopaikkoja, paitsi metsät ja jotkut lenkkipolut. Skeittaamisen on aloittanut vuosi sitten. Kertoo, että *vaan sai sen jostai päähän, et ens kesänä mä alan harrastaa, mä en vielä tiedä mistä se tuli*. Kaveripiirissä ei ole ollut skeittaajia. Pienempänä on kokeillut rytmistä voimistelua, luistelua ja partiota. Viime vuosina kuvaan on tullut lumilautailu. Luistelun ja partion lopettamisesta toteaa, että *niistä aina jotenki lopahti se kiinnostus, et mä muistan ku äiti on sanonu, et mä jotenki aina harrastin niinku yhden kauden. Tai et aina pakotettiin käymää niinku loppuun asti, ku oli maksettu ja sit sai lopettaa, jos halus sen jälkee ja sit loppu. Ja jossai niinku teininä mä kävin jossai jumpissa aina jotai jonkunlaisii kausii, mä en tiidä mitä korttei mul oli ja sitte kuntosalilla kans. Äitinsä kanssa nainen on harrastanut nuorempana lenkkeilyä. Arvelee, etteivät vanhemmat odottaneet tai vaatineet harrastuksilta mitään tai olleet pettyneitä lopettamisista, mutta myös, että vanhemmat ovat varmasti pitäneet tärkeänä *et on jotai pientä harrastusta*. Liikuntaharrastuksiinsa kulkee metrolla. Hän kertoo olevansa *kyllä ihan avoin kaikille uusille kokemuksille* [liittyen uusiin liikuntamuotoihin]. Estävänä tekijänä hän mainitsee, että *ehkä se raha nyt, aika monet jutut maksaa aika paljo niinku kertaki. Että ei pysty niinku iha koettelemaa*. Ja sitte ehkä sit on ollu niin paljo kaikkii muita juttui et ei oo ehkä sit vaatinu niin paljo sitä uuden koettelemista. Skeittaus- ja capoeira-harrastukset ovat hänen mukaansa edullisia, joskaan hän *ei osaa vielä sanoa laudoista, en tiidä et miten niit tulee kulumaan*. Lautansa on ostanut kaverilta. Lumilautailuun on mennyt talven aikana *muutama satanen, tai no varusteet useempi satanen ja sit 200–300 euroa ainaki hissiliput*. Hän toteaa, että [...] *toisilla perheillä ni ei kyl vaa oo kyllä rahaa laittaa lasten harrastuksiin, mut sitte taas mä luulen, et on kyllä jonkin verran myös semmosii tosi edullisiiki vaihtoehtoi, jotai kerhotyypisii tai jotai jumpkaa varmaa, et kyl mä luulen et niit harrastusii keksii vaik ei ois rahaakaa, mutta jotku on sitte rajottaa. Tai en saanu alkaa pienenä harrastaa jääkiekkoo, ku se oli nii kallista [...], sitä mä olisin halunnu kans koittaa ala-asteen lopussa[...]* Lumilautailemassa on käynyt Kivikon hallissa sen sijainnin ja edullisen*

hinnan vuoksi. Rahasta ja harrastuksista hänelle tulee mieleen seuraavaa: *Kymmenen vuoden päästä toivoo olevansa terve ja jaksanu tehdä liikuntaa vähintään yhtäpaljon ku nytte*. Anu Gretschel on käynyt havainnoinnassa tyttöjen skeittivuoroa skeittihallissa ja toteaa, että on tullut esiin, että joidenkin skeittisysteemien pitäisi olla tyttöjen mielestä matalammat.

HAAST 8 on-vuotias skeittausta harrastava poika. Perheeseen kuuluvat isä, äiti ja pikkuveli. Kaverit ovat koulusta ja skeittauksen parista. Hengaillee joskus myös keskustassa Kampissa. Hän viihtyy parhaiten skeittihallissa, jossa käy joka päivä. Hän tulee halliin koulun jälkeen ja lähtee kotiin vasta kun halli suljetaan. Perheellä ei ole yhteisiä harrastuksia. Poika on aloittanut skeittauksen kolme vuotta sitten. Skeittihalli on kodin lähellä ja hän kulkee matkat kävellen tai laudalla. Skeittihallilla pojalla on ollut kavereita jo ennen skeittauksen aloittamista. Muita harrastuksia, joita olisi lopettanut puutyöpajalla käymisen lisäksi, pojalla ei ole ollut. Samassa rakennuksessa sijaitsevalla puutyöpajalla skeittihallin puolta ei ollut mainostettu. Kesällä kun halli ei ole auki hän skeittaa *kaikkialla, kaduilla, portaikoissa*. Hänellä ei ole liikuntaharrastuksia, joita haluaisi harrastaa skeittauksen lisäksi. Harrastaminen maksaa hallissa euron kerta. Kuukaudessa skeittilautoja menee muutamia ja ne maksavat n. 60 euroa skeittikaupoissa. Vanhemmat maksavat laudat. He eivät odota pojan mukaan harrastukselta mitään, *niitten mielestä se on hyvä, et mä kävisin tekee edes jotai*. Pojan mukaan ylipäättään jonkun lajin aloittamiselle tärkeintä on, että kaverit ovat myös kiinnostuneet siitä. Kymmenen vuoden päästä poika arvelee skeittaavansa ja aikoo tulla kuu-luisaksi skeittarina Amerikassa. Hän toivoo voivansa elättää itsensä skeittauksella.

Viimeinen haastateltava (**HAAST 9) on 16-vuotias skeittausta harrastava poika** Itäisen suurpiirin alueelta, jonka vanhemmat ovat kotoisin alun perin eri maasta, poika on syntynyt Suomessa. Vanhemmat ovat eronneet, asuu isänsä luona, äiti asuu muualla Suomessa. Hänellä on kolme veljeä ja kolme siskoa, jotka asuvat eri puolilla. Hän kertoo, että hänellä on paljon ystäviä, joihin on tutustunut koulussa. On tyytyväinen asuinalueeseensa, koska *siel on kaikki kaverit ja tietää koko paikan*. Haastattelussa tulee esiin, että osa kavereista on jäänyt, koska ovat alkaneet käyttää huumeita, itse on kieltäytynyt. Ei viihdy koulussaan, koska *siellä on ihan tylsää, mä lopetan sen*. Koulussa on myös eri kaverit kuin skeittihallilla, koulussa kukaan ei skeittaa, eikä heidän kanssaan *voi puhua mistää skeittijutuist, jostai mitä vapaa-ajal tekee ja ku mä en tee mitää muuta tyylit ku skeittaan*. Kymmenen vuoden päästä näkee itsensä varmaan *trukkikuskinä tai jossai tuol rakentamas jossai*. Arvelee harrastavansa tuolloin vielä skeittausta. Koulussa ei ole pojan mukaan kan-

nustettu harrastuksiin. *Ei siel ehoteta eikä kannusteta yhtään mihinkään sanotaan vaan, et pitää vaa tehdä jotai [mopo- ja traktori] kortteja ja lukee ja lukee. Mul ei vaa jää tonne kalloon niinku, et mä luen jotai paperii, et kyl mä nyt tänää viel muistan, mut huomien mul ei oo hajuukaa siit mitä siin luki. [...]Mä oppisin paremmin sillee niinku, et mä niin ku teen ja ajan ja sit mulle sanotaa, ku et mun pitää lukee. Enhän mä voi lukee kirjaa, et miten mä skeitataan. Mun on pakko tehdä se, harjotella se. Vapaa-ajalla pelaa tietokoneella ja skeittaa. On skeitannut ensin neljä vuotta ja välissä on ollut kahden ja puolen vuoden tauko, jolloin on pelannut jalkapalloa. Nyt on taas skeitannut kohta kaksi vuotta. Skeittiharrastus on alkanut siitä, että veli sai joskus syntymäpäivälahjaksi skeittilaudan, jonka poika omi käyttöönsä. Jalkapalloharrastuksen keksi siitä, että *no ku mä skeittasin aina, sit mä näin siin oli kenttä vieres, sit mä näin siel oli treenit ja pelattiin ja kaikkee*. Jalkapallo on loppunut joukkueen hajoamiseen, joka on ilmeisesti osittain johtunut valmentajan käyttäytymisestä harjoituksissa. Isänsä kanssa pojalla ei ole yhteisiä harrastuksia. Skeittihalli on kodin lähellä ja poika kulkee matkat kävellen. Ei*

ole kiinnostunut harrastamaan muuta kuin skeittaista. Jalkapalloharrastuksen hiipumiseen vaikutti myös se, että *ku kaverit oli vaa, ku oli ulkona kesälomilla ja meikäläine joutu vaa jonneki jalkapallotreeneihin, nii ei oikei huvittanu, halus olla enemmän kavereitten kaa, ku siel jalkapallotreeneis*. Skeittaus tulee pojan mukaan liian kalliiksi, *jos mä joutuisin kokoajan ostaa niit uusii tavaroit, se maksais liikaa, mut ku ei oikee pysty ostaa, joutuu vetää kaikki tavarat niin rikki ku olla ja voi, et sillee*. On ollut myös porttikielossa skeittihallille, koska ei ole maksanut käyntimaksuja hallilla, kun ei ole ollut rahaa. Tänä aikana *on pyörinyt ostarilla ja hilluin vaa ja tein kaikkee siistii*. Skeittilautansa maksaa itse yrittämällä esimerkiksi voittaa rahaa peliautomaatista. Ei ole vielä tehnyt mitään palkallista työtä. Ei tiedä, odottavatko vanhemmat hänen harrastukseltaan jotain. Veljiensä hän kertoo saavan toimeentulotukea sosiaalitoimistosta. Isällä on myös talousongelmia. Poika arvelee, ettei skeittauksella pysty elättämään itseään aikuisena. Toivoo tulevaisuudessa, että hänellä olisi vakituinen tyttöystävä.

Liite 3.

Esimerkit kyselylomakkeiden kysymyksistä

Kyselylomakkeet olivat Your Move on Tour -tapahtumissa ja nuorten omista tapahtumissa sekä e-lomakkeina että paperiversioina, tässä käytetty ulkoasu ei vastaa käytettyjä lomakkeita. Kaikissa lomakkeissa (Tour, Nuorten omat tapahtumat Helsinki / muu Suomi / muu Suomi ruotsinkielinen, Suur tapahtuma Action-kävijät, Suur tapahtuma Sport-kävijät) kysyttiin aluksi **vastaajan ikä ja sukupuoli**. Helsingin osalta nuorten omista tapahtumissa kysyttiin asuinpaikka ja tapahtuman paikkakunta suurpiirin tarkkuudella, Suur tapahtuman Actionissa kaikilta asuinpaikkakunta. Kaikissa lomakkeissa kysyttiin seuraavat kysymykset:

Ajattele omaa liikunta-aktiivisuuttasi **koululiikunnan ulkopuolella viimeksi kuluneen puolen vuoden aikana**. Kuinka monta kertaa viikossa olet osallistunut reippaaseen liikuntaan, joka kesti kerrallaan **vähintään 30 minuuttia**?

Valitse yksi vaihtoehto

☐ en ollenkaan	☐ 4 kertaa/vko	☐ joka päivä
☐ 1-2 kertaa/vko	☐ 5 kertaa/vko	
☐ 3 kertaa/vko	☐ 6 kertaa/vko	

Kuinka monta tuntia näistä liikuntakerroista tulee yhteensä viikossa?

Valitse yksi vaihtoehto

☐ ei yhtään	☐ 2-3 tuntia
☐ 30 minuuttia-1 tunti	☐ 4-6 tuntia
☐ noin tunti-1,5 tuntia	☐ 7 tuntia tai enemmän

Onko olemassa joitain asioita, jotka estävät sinua harrastamasta liikuntaa? Mitä nämä asiat ovat? Voit valita useampia vaihtoehtoja. (Vaihtoehtoja lisättiin tiedonkeruiden välillä.)

☐ liikuntapaikkojen tai -ympäristön puute koti paikkakunnalla	☐ ajanpuute
☐ liikuntaseurojen puute kotipaikkakunnalla	☐ vamma
☐ mieleisen liikkumismuodon puute	☐ muut harrastukset
☐ harrastamisen hinta	☐ kaverin mielipide
☐ kuljetusmahdollisuuksien puuttuminen	☐ perheenjäsenen mielipide
☐ ohjaajien puute	☐ liikkumismahdollisuuksiin liittyvän tiedon puute
☐ kavereiden puute	☐ jokin muu
☐ ohjaaja	☐ ei ole asioita, jotka estävät harrastamasta liikuntaa

Jos vastasit jokin muu, mikä?

Kuulutko johonkin urheiluseuraan?

☐ kyllä	☐ en ole koskaan kuulunut, (siirry suoraan kohtaan 3B)
	☐ olen kuulunut aiemmin, mutta en kuulu enää

Kauanko olet ollut urheiluseuran jäsenenä?

Jos vastasit ettet kuulu urheiluseuraan enää, niin miksi et?

Mikä/mitkä ovat lajisi?

Kun ajattelet liikunta-aktiivisuuttasi **viimeksi kuluneen puolen vuoden aikana**, aiotko tulevaisuudessa liikkua **siihen verrattuna**.

- enemmän saman verran vähemmän en osaa sanoa

Kun ajattelet liikunta-aktiivisuuttasi **viimeksi kuluneen puolen vuoden aikana**, aiotko tämän tapahtuman johdosta liikkua **siihen verrattuna**.

- enemmän saman verran vähemmän en osaa sanoa

Mitä olet aikeissa tehdä? Voit valita useampia vaihtoehtoja.

☐ jatkaa liikuntaharrastuksessani samaan malliin kuin ennen	☐ alkaa harrastaa kavereiden kanssa jotain uutta lajia
☐ mennä johonkin urheiluseuraan	☐ en tiedä vielä
☐ pyöräillä/kävellä esimerkiksi koulumatkat	☐ en mitään
☐ alkaa harrastaa yksin jotain uutta lajia	☐ en osaa sanoa

Mitä arvelet tulevien liikuntamuotojesi olevan?

☐ samoja kuin ennen	☐ pelkästään uusia, (katso 5F)
☐ sekä samoja että uusia, (katso 5F)	☐ ei mitään

5F.Mitä nämä uudet liikuntamuotosi ovat?

Oliko tapahtumassa esillä jokin liikuntalaji, josta kiinnostuit?

- Kyllä Ei

Jos vastasit kyllä, mikä/mitkä lajit herättivät kiinnostuksesi?
Jos et tiedä lajin nimeä kuvaile sitä parhaan taitosi mukaan.

Lopuksi toivomme sinun arvioivan liikuntatapahtumaa, johon osallistuit.
Arvioi seuraavia väittämiä sen mukaan, miten hyvin ne vastaavat kokemustasi.

Tapahtuman järjestelyt toimivat hyvin

- 5 täysin samaa mieltä
- 4 melko samaa mieltä
- 3 ei samaa eikä eri mieltä
- 2 hieman eri mieltä
- 1 täysin eri mieltä
- en osaa sanoa

Tapahtuman liikuntaohjelma oli mielenkiintoinen.

- 5 täysin samaa mieltä
- 4 melko samaa mieltä
- 3 ei samaa eikä eri mieltä
- 2 hieman eri mieltä
- 1 täysin eri mieltä
- en osaa sanoa

Tapahtuman muu ohjelma oli mielenkiintoista.

- 5 täysin samaa mieltä
- 4 melko samaa mieltä
- 3 ei samaa eikä eri mieltä
- 2 hieman eri mieltä
- 1 täysin eri mieltä
- en osaa sanoa

Tapahtuma huomioi nuorten erilaiset tarpeet/toiveet

- 5 täysin samaa mieltä
- 4 melko samaa mieltä
- 3 ei samaa eikä eri mieltä
- 2 hieman eri mieltä
- 1 täysin eri mieltä
- en osaa sanoa

Mikä oli parasta? Mitä olisit kaivannut tapahtumaan lisää? Mitä puuttui?

On Tour ja Nuorten omat tapahtumat:

Missä roolissa osallistuit tapahtumaan? Voit valita useampia vaihtoehtoja.

Esim. jos järjestit tapahtumaa moverin kouluttaman ryhmän kanssa valitse myös viimeinen vaihtoehto.

- osallistujana (kokeilin eri lajeja)
- järjestäjänä
- katsojana (en kokeillut itse alueella mitään lajia)
- lisäksi kuuluin Moverin vetämään suunnitella ryhmään (vaihtoehto vain Nuorten omissa tapahtumissa)
- toteuttajana (mukana esim. lajiesittelyssä/esityksessä)

Vain nuorten omat tapahtumat:

Jos toimit Moverin kanssa, mitä mieltä olit liikuntatapahtuman järjestämisestä moverin kanssa?

Valitse omaa mielipidettäsi vastaavin 1=täysin eri mieltä, 2=eivät samaa eikä eri mieltä, 3=melko samaa mieltä, 4=täysin samaa mieltä

- Sain vaikuttaa tapahtuman suunnitteluun. _____
- Sain vaikuttaa tapahtuman toteutukseen. _____
- Tapahtumasta tuli sellainen kuin olit ajatellut. _____
- Koen saaneeni kokemuksesta jotain tulevaisuuden kannalta hyödyllistä tietoa, tai taitoa _____
- Uskon järjestäväni tapahtumia jatkossakin _____
- Minusta on tärkeää että nuoret saavat itse suunnitella liikuntaansa _____
- Tapahtuman järjestäminen vaikutti käsitykseen itsestäni _____
- Tapahtuman johdosta luotan itseeni enemmän _____
- Koen olleeni tärkeä tapahtuman onnistumisen kannalta _____
- Moverista oli apua _____
- Tapahtuma olisi onnistunut myös ilman aikuisten tukea _____

Jos järjestit tapahtumaa, millä tavalla lähdit mukaan tapahtumanjärjestäjryhmään?
Voit valita useampia vaihtoehtoja

- Opettaja pyysi Kaveri innosti Itse halusin Jokin ryhmä, johon kuulun, järjesti tapahtuman
 Moveri innosti Mainos innosti Minut valittiin

Onko sinulla ollut jokin vastuullinen tehtävä? Jos on mikä? Halutessasi kerro, mitä tehtäväsäsi teit.
Esim. olet ollut tukari, tutori, oppilaskunnan hallituksen jäsen, jokin koulun ulkopuolinen esim.
joukkueen kapteeni, partiotoimija, kerhonojaaja tms.

Nuorten omat, Suurtapahtuma: 5A. Innostiko tapahtuma sinua liikkumaan paikan päällä?

- Kyllä Ei En osaa sanoa

Tour, Nuorten omat tapahtumat: A. Mitä kautta sait tietoa tapahtumasta? Voit valita useampia vaihtoehtoja.

- koulusta mainoksesta Facebookista (katso E) lajin nettisivulta (katso B)
 kaverilta urheiluseurasta IRC-galleriasta (katso D) jostain muualta (katso C)
 moverilta nuorisotalolta muualta netistä

B. Jos vastasit lajin nettisivulta, minkä lajin?

C. Jos vastasit jostain muualta, mistä?

D. Mitä olet tehnyt IRC-galleria sivustolla? Voit valita useampia vaihtoehtoja.

- etsinyt/löytänyt pelikavereita liikuntaa varten
 chattaillut jostain liikuntaan liittyvästä
 etsinyt/löytänyt uusia lajeja tai ideoita liikuntaan seuraamalla keskusteluja sivusta
 selailut muuten liikuntaan liittyviä keskusteluita ja sivuistoja
 käyttänyt sivustoja muuhun kuin liikuntaan liittyen
 en ole käynyt Your Moven Yhteisössä

E. Mitä olet tehnyt Facebook sivustolla? Voit valita useampia vaihtoehtoja.

- etsinyt/löytänyt pelikavereita liikuntaa varten
 chattaillut jostain liikuntaan liittyvästä
 etsinyt/löytänyt uusia lajeja tai ideoita liikuntaan seuraamalla keskusteluja sivusta
 selailut muuten liikuntaan liittyviä keskusteluita ja sivuistoja
 käyttänyt sivustoja muuhun kuin liikuntaan liittyen
 en ole käyttänyt Your Moven omia fanisivustoja

Kenen kanssa tulit suurttapahtumaan? (Suurtapahtuma Action)

- Yläasteen ryhmän kanssa Ammatillisen oppilaitoksen ryhmän kanssa
 Lukion ryhmän kanssa Jonkun muun kanssa

Jos vastasin jonkun muun kanssa, niin kenen? Suur tapahtuma Action ja Sport:

a) Innostiko Your Move Suur tapahtuman ympäristö sinua liikkumaan jollain uudella tavalla paikan päällä?

- Kyllä Ei En osaa sanoa

b) Saitko Suur tapahtumasta ideoita vapaa-ajan liikkumiseesi?

- Kyllä Ei En osaa sanoa

c) Jos vastasit kyllä jompaankumpaan tai molempiin edellisiin kysymyksiin, niin mitä uusia ideoita sait, tai osaatko sanoa lyhyesti, miksi innostuit liikkumaan uudella tavalla?

Suur tapahtuma Sport: Kuinka kauan olet yhteensä ollut jonkin urheiluseuran jäsenenä siinä lajissa, jonka kanssa osallistuit Your Move Suur tapahtumaan?

b) Mikä sai sinut aloittamaan siinä lajissa, jonka kanssa osallistuit Suur tapahtumaan? Voit valita useampia vaihtoehtoja

☐ se vaikutti minulle sopivalta	☐ perheenjäseneni kertoivat siitä
☐ se vaikutti hauskalta	☐ kuulin lajista koulussa
☐ siinä pääsee kilpailemaan	☐ kuulin lajista jossakin muualla kuin koulussa
☐ siinä pääsee liikkumaan monipuolisesti	☐ kokeilin lajia jossakin
☐ sen kautta saa kavereita	☐ joku ihailemani henkilö harrasti lajia
☐ kaverini harrastivat siitä	☐ sitä pystyi harrastamaan lähellä
☐ kaverini kertoivat siitä	☐ Muu syy, mikä?

c) Aiotko olla seurasi/lajin toiminnassa mukana vielä kahden vuoden kuluttua?

- Kyllä Ei

d) Kertoisitko, miksi vastasit edelliseen kysymykseen, kuten vastasit?

e) Onko sinulla Your Move Suur tapahtumassa edustamasi urheilulajin ja koululiikunnan ohella jotain muuta liikuntaharrastusta?

- kyllä ei ole koskaan ollut on ollut aikaisemmin, mutta ei ole enää

Suur tapahtuma Sport, lajikohtainen kysymys, jonka lajiliitot saivat itse valita, esimerkkinä tässä yleisurheilun oma kysymys:

Arvioi Suomen Urheiluliiton tapahtumaa, johon osallistuit viikonlopun aikana.

Arvioi seuraavia väittämiä sen mukaan, miten hyvin ne vastaavat kokemustasi Urheiluliiton tapahtumassa.

Tapahtuman yleiset järjestelyt toimivat hyvin

- 5 täysin samaa mieltä
- 4 melko samaa mieltä
- 3 ei samaa eikä eri mieltä
- 2 hieman eri mieltä
- 1 täysin eri mieltä
- en osaa sanoa

Tapahtuma vastasi odotuksiani

- 5 täysin samaa mieltä
- 4 melko samaa mieltä
- 3 ei samaa eikä eri mieltä
- 2 hieman eri mieltä
- 1 täysin eri mieltä
- en osaa sanoa

Tapahtuman ohjelma oli mielenkiintoinen

- 5 täysin samaa mieltä
- 4 melko samaa mieltä
- 3 ei samaa eikä eri mieltä
- 2 hieman eri mieltä
- 1 täysin eri mieltä
- en osaa sanoa

Tapahtumasta oli minulle hyötyä

- 5 täysin samaa mieltä
- 4 melko samaa mieltä
- 3 ei samaa eikä eri mieltä
- 2 hieman eri mieltä
- 1 täysin eri mieltä
- en osaa sanoa

Kirjoittajat

- ▶ Päivi Bergin (tutkija, VTT) näkökulma on nuori- ja sukupuolentutkimuksellisesti suuntautuneen sosiaalipsykologin, joka tutkii ryhmien välisiä suhteita ja hierarkioita. Hän tarkastelee toisiaan läpileikkaavia sosiaalisia kategorioita, kuten ikä, sukupuoli ja sosiaaliluokka, joita elehtään samanaikaisesti. Parikymppisenä perusti taekwondo-seuran muiden nuorten kanssa.
- ▶ Anu Gretschelin (tutkija, FT) näkökulma on toimijuutta, osallisuutta ja yhteistyön edistämisen mahdollisuuksia painottava. Entiseltä ammatiltaan hiihtosuunnistaja. Toiminut aikoinaan myös lasten ja nuorten ohjaajana sekä liiton nuorisokouluttajana – edellisessä liikuntamaailman osallisuusaallossa 1990-luvulla.
- ▶ Laura Humppilan näkökulmassa yhdistyy sosiaalipsykologian opiskelu, tutkimusapulaisena työskentely, Moverina toimiminen, sosiaalisessa mediassa aktiivisuus, työskentely työllistettynä nuorena Your Movessa sekä oma aktiivinen harrastaminen tanssissa, muussa liikunnassa, ja teatterikentällä. Kilpaurheilutaustaltaan muodostelmaluistelija ja sydämeltään joukkueurheilija.

Yhteistyössä

Opetus- ja
kulttuuri-
ministeriö

